

Tilinpäätös ja toimintakertomus

2025

Valtuusto 8.6.2026

Hollola

Sisällys

1. Toimintakertomus.....	4
1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	5
1.1.1 Kunnanjohtajan katsaus	5
1.1.2 Hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	15
1.1.3 Yleinen taloudellinen kehitys ja kuntien talous.....	19
1.1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	27
1.1.5 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	31
1.1.6 Kunnan henkilöstö.....	32
1.1.7 Ympäristöasiat.....	34
1.1.8 Muut ei-taloudelliset asiat.....	41
1.2 Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä.....	42
1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus.....	48
1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen	48
1.3.2 Toiminnan rahoitus	52
1.3.3 Rahoitusasema ja sen muutokset.....	54
1.3.4 Kokonaistulot ja -menot	56
1.4 Konsernin toiminta ja talous.....	58
1.4.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	58
1.4.2 Hollolan kuntakonserni ja konserniyhteisöjen toiminnan ohjaus	58
1.4.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat ja arvio konsernin tulevasta kehityksestä	59
1.4.4 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	60
1.4.5 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut.....	62
1.5 Kunnanhallituksen esitys tuloksen käsittelystä.....	66
2. Talousarvion toteutuminen.....	68
2.1 Strategian toteutuminen	69
2.2 Käyttötalouden toteutuminen	85
2.3 Tuloslaskelmaosa	198
2.4 Investointiosa	202
2.5 Rahoitusosa.....	204
2.6 Yhteenveto valtuuston hyväksymien sitovien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	206

3. Tilinpäätöslaskelmat	209
3.1 Tuloslaskelma	210
3.2 Rahoituslaskelma	211
3.3 Tase	212
3.4 Konsernilaskelmat	214
4. Tilinpäätöksen liitetiedot	218
5. Taseyksiköiden erillistilinpäätöslaskelmat	256
5.1 Vesihuoltolaitos	257
5.2 Päijät-Hämeen Ympäristöterveys	261
5.3 Päijät-Hämeen Työllisyysalue	264
6. Konserniyhtiöt	267
7. Eriytetyt tilinpäätökset ja muut eriytetyt laskelmat	270
8. Käytetyt kirjanpitokirjat ja tositelajit	274
9. Tilinpäätöksen allekirjoitukset ja merkinnät	278

1

Toiminta- kertomus

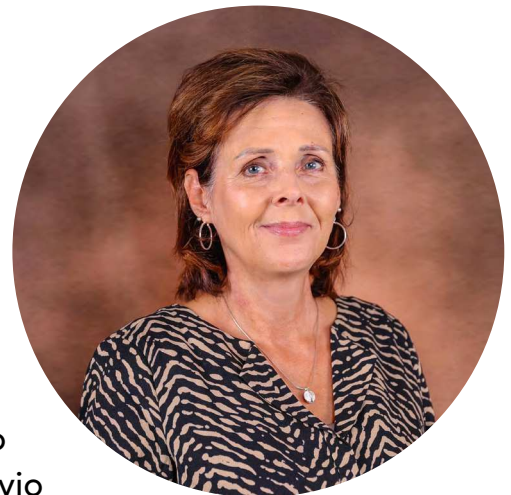

1.1 Olellaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1.1 Kunnanjohtajan katsaus

Talous

Hollolan kunnan vuoden 2025 tilikauden tulos on 3,3 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Alkuperäinen, marraskuussa 2024 hyväksytty talousarvio laadittiin 0,5 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Verotulojen odotettua heikomman kehityksen sekä Sote-kiinteistön myynnistä aiheutuneen luovutusvoiton vuoksi valtuusto hyväksyi talousarviomuutokset, joiden jälkeen talousarvio oli noin 0,9 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Ennakoitua vahvempi tulos oli seurausta kertaluonteisista toimintatuotoista (muun muassa Sote-kiinteistön kauppa) sekä rahoitustoiminnan tuotoista.

Tilinpäätös mahdollisti yhteensä 2,8 miljoonan euron investointivarausten kirjaukset, joka kohdennettiin Hollola-Talon investointihankkeille. Investointivarausten jälkeen tulos on 0,4 miljoonaa euroa ylijäämäinen.

Tulot

Kunnan tulot (verotulot, valtionosuudet ja toimintatuotot yhteensä) olivat yhteensä noin 98,3 miljoonaa euroa, kasvua edellisvuoteen oli yhteensä 10,0 miljoonaa euroa (11,3 prosenttia).

Verotulot olivat yhteensä 52,8 miljoonaa euroa, jotka kasvoivat edelliseen vuoteen nähden 0,3 miljoonaa euroa (0,6 prosenttia). Kunnallisveroja kertyi 43,8 miljoonaa euroa eli noin 0,3 miljoonaa euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Kiinteistövero kertyi 6,6 miljoonaa euroa eli noin 0,1 miljoonaa euroa

enemmän kuin vuonna 2024. Yhteisöveroa kertyi 2,5 miljoonaa euroa eli 0,1 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2024.

Vuoden 2025 palkkaratkaisut olivat kohtuullisia ja yleiskorotuspainotteisia, mutta niiden verovaikutus jäi heikoksi, koska korotukset olivat maltillisia, ajoittuivat myöhään, heikko suhdannetilanne heikensi työllisyyttä ja samanaikaiset verouudistukset kevensivät kunnallisverotusta.

Valtionosuudet olivat noin 18,4 miljoonaa euroa ja kasvoivat 1,0 miljoonaa euroa (6,0 prosenttia). Kasvu selittyy yksinomaan kunnalle siirretyn työllisyyspalveluvastuun rahoituksella.

Verotulorahoitus (verotulot ja valtionosuudet yhteensä) kasvoivat yhteensä vain 1,3 miljoonaa euroa, kun samaan aikaan kuntien vastuulle siirtyneiden lakisääteisten työllisyyspalvelujen Hollolan osuus kustannuksista olivat 1,7 miljoonaa euroa.

Toimintatuotot olivat 27,1 miljoonaa euroa ja ne kasvoivat 8,6 miljoonaa euroa (46,7 prosenttia) vuodesta 2024. Myyntitulot kasvoivat vuodesta 2024 noin 6,2 miljoonaa euroa. Tämä selittyy kokonaan 1.1.2025 aloittaneen Päijät-Hämeen työllisyysalueen jäsenkuntien maksuosuuksien johdosta. Sivistys- ja hyvinvoinnin palvelualueen toimintatuotot olivat 3,5 miljoonaa euroa ja vähennystä -0,7 miljoonaa euroa (-16 prosenttia). Elinvoiman palvelualueen toimintatuotot olivat 25,6 miljoonaa euroa, missä kasvua edellisvuoteen oli noin 0,1 miljoonaa euroa (0,2 prosenttia).

Maksutuotot vähenivät noin 0,1 miljoonaa euroa edellisvuoden tasolta. Tuet ja avustukset kasvoivat noin 0,4 miljoonaa euroa vuodesta 2024. Muut toimintatuotot kasvoivat noin 2,1 miljoonaa euroa. Tätä selittää pääosin Sote-kiinteistön myynnistä saatu luovutusvoitto.

Menot

Toimintakulut olivat 87,1 miljoonaa euroa. Toimintakulut kasvoivat yhteensä 10,2 miljoonaa euroa (13,3 prosenttia) vuodesta 2024. Lukuun sisältyy vastuukunta Hollolan hoitamat yhdeksän kunnan lakisääteiset työllisyyspalvelut, joiden kokonaiskustannus oli 8,6 miljoonaa euroa.

Hyvinvoinnin palvelualueen toimintakulut olivat 58,6 miljoonaa euroa, missä kasvua on 0,8 miljoonaa euroa eli 1,3 prosenttia. Tätä selittää osin kunta-alan virka- ja työehtosopimukseen kohdentuneet palkankorotukset sekä kohonneet työterveyskustannukset.

Elinvoiman palvelualueen (mukaan lukien vesihuoltolaitos) toimintakulut olivat 27,3 miljoonaa euroa, joka oli 0,8 miljoonaa euroa (3,0 prosenttia) enemmän kuin edellisenä vuonna. Työmarkkinatuen kuntaosuuden kustannukset olivat 2,2 miljoonaa euroa, missä nousua 1,1 miljoonaa euroa johtuen valtion kunnille siirtämästä suuremmasta vastuusta työllisyydenhoidossa (sakkomaksut).

Henkilöstö

Kunnan palveluksessa oli 31.12.2025 yhteensä 842 henkilöä eli 38 henkilöä enemmän kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohtana. Vakinaisen henkilöstön määrä kasvoi 102 henkilöllä vuoteen 2024 verrattuna. Lakisääteisen uuden palvelun, työllisyyspalvelun koko henkilöstö oli 72.

Henkilöstökulut 44,8 miljoonaa euroa kasvoivat 10,0 prosenttia vuoteen 2024 verrattuna. Varsinaiset palkat ja palkkiot kasvoivat 10,1 prosenttia ja henkilösivukulut kasvoivat 9,5 prosenttia. Virka- ja työsopimusten osalta sopimuskausi 1.5.2025–28.2.2028 sisältää useita palkankorotuseriä, ja arvio työvoimakustannuksien kasvuun on 2,78 prosenttia vuonna 2025, 3,18 prosenttia vuonna 2026 ja 3,85 prosenttia vuonna 2027.

Henkilöstöstä 68,4 prosenttia on sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen ja 14,5 prosenttia elinvoiman palvelualueen henkilöstöä. Sairauspoissaoloprosentti laski 6,32prosentista 5,57 prosenttiin ja kalenteripäivä/henkilötyövuosi laski vuonna 2025 ollen 14, vuonna 2024 oli 16,62.

Työhyvinvointikyselyn vastausprosentti oli 75 ja kokonaiskeskiarvo 3,26 (asteikko 1–4).

Henkilöstön työterveyspalveluihin (toteuttajana Suomen Terveystalo Oy) on panostettu vuonna 2025 merkittävästi 1,1 miljoonalla eurolla. Kasvu edellisvuoteen on ollut 71,6 prosenttia (0,4 miljoonaa euroa). Henkilöstöä palkittiin vuoden 2024 hyvästä työstä ja tuloksesta 100 tai 200 euron Edenredin virike- ja hierontaetuudella. Monimuotoisen tuen esihenkilövalmennusta ja Kevan tukema Nuori työntekijä – voi hyvin! -hanketta toteutettiin.

Investoinnit ja lainakanta

Toteutuneiden investointikustannusten loppusumma oli 31,5 miljoonaa euroa ja siitä vesihuoltolaitoksen osuus noin 3,0 miljoonaa euroa.

Investointikustannuksista osakkeet ja osuudet investointien osuus oli 13,6 miljoonaa euroa, Kiinteistö Oy Hollolan Terveystie 2 SVOP -rahasto. Talonrakennuksen osuus oli 10,1 miljoonaa euroa, kuntatekniikan osuus 3,7 miljoonaa euroa. Maa-alueiden hankintaan käytettiin 0,7 miljoonaa euroa (37,7 hehtaaria). Irtaimen osuuden kustannus oli 0,4 miljoonaa euroa. Maa-alueiden hankintaan varatusta 1,1 miljoonasta eurosta käyttämättä jäi noin 0,4 miljoonaa euroa. Talonrakennuksen investointimääräraha 8,7 miljoonaa euroa ylittyi yhteensä noin 1,4 miljoonaa euroa vuodelta 2025, johtuen osan Uimahallin investointikustannusten siirtymisestä.

Lainojen kokonaismäärä 31.12.2025 oli 17,1 miljoonaa euroa eli 753 euroa/asukas (869 euroa/asukas vuonna 2024). Lainakanta pieneni vuodesta 2024. Uutta pitkäaikaista lainaa ei ole nostettu lainkaan joulukuun 2020 jälkeen ja vanhoja lainoja lyhennettiin 2,7 miljoonalla eurolla.

Toiminta

Hollolan kunnan asukasmäärä oli 22 766, missä vähennystä edellisvuoteen -89 henkilöä. Kuolleiden ja syntyneiden välinen erotus oli -57. Kuntien välinen nettomuutto oli -51 henkilöä. Valmistuneita asuntoja oli 34 kpl.

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli Hollolassa maakunnan matalin 9,9 prosenttia. Koko maakunnassa työttömien osuus työvoimasta oli 14,2 prosenttia, mikä on 0,4 prosenttiyksikköä edellisvuotta matalampi. Hollolan kunta vastuukuntana vastaa yhdeksän kunnan lakisääteisistä työvoimapalveluista. Päijät-Hämeen työvoimapalvelujen ensimmäinen toimintavuosi onnistui haastavasta tilanteesta huolimatta hyvin. Päijät-Hämeen työllisyysalueella on myönnetty startti- ja palkkatukia, henkilöasiakkaita on tavattu vuoden alusta lähtien työvoimaviranomaisen roolissa työllisyysalueen alue-toimistoissa ja satelliittitoimipisteissä ja yrityksille on tehty ehdokasesittelyjä. Lisäksi elinkeinopalvelut ovat yhdessä työllisyys- ja kotoutumispalveluiden kanssa kehittäneet vapaaehtoisia työllisyyspalveluja yrityksille ja kunnan työllisyyspalveluissa on toteutettu yksilö- ja ryhmämuotoisia valmennuspalveluita, otettu käyttöön työllisyyden kuntalisä (Hollola-lisä) sekä tarjottu kesätyö- ja kesäyrittäjyysseteleitä.

Kunnille on työvoimapalvelu-uudistuksessa siirtynyt merkittävä määrä vastuita ja tehtäviä. Vaikutukset ovat heikossa suhdannetilanteessa tarkoittaneet miljoonakustannuksia lisääntyvän palvelutarpeen ja työmarkkinatuen suuremman rahoitusvastuun kautta. Samanaikaisesti kunnallisverokertymä on työttömyyden kasvusta johtuen heikentynyt. Yhtälö on poikkeuksellisen haas-

teellinen kunnan näkökulmasta; kunnalla ei juurikaan ole mahdollisuuksia vaikuttaa kulutuksen ja yritysten kasvuun.

Kunnallisvaalit järjestettiin 13.4.2025. Äänestysaktiivisuus koheni hieman ja oli valtakunnallista tasoa parempi (55,4 prosenttia). 43 paikkaisen valtuuston paikkajako muuttui (Kok. 13, SDP 10, Kesk. 8, PS 5, Vihr. 3, KD 2, Vas. 2). Uuden valtuuston perehdytys käynnistettiin toukokuussa ja maakuntaliiton koulutus mukaan lukien perehdytystä tarjottiin valtuutetuille yhteensä 33 tuntia. Valtuustostrategiatyö käynnistettiin jo kevätkaudella 2025 ensin keräämällä taustamateriaalia ja palautetta (valtuusto 2021–2025) sekä järjestämällä kuntalaiskysely. Strategiaa käsiteltiin kolmessa valtuustoseminaarissa ja se hyväksyttiin 8.12.2025 missiona ONNISTUJIA LUONNOSTAAN, visiona Hyvinvoiva Hollola ja Houkutteleva Hollola. Strategian hyväksymisen jälkeen on siirrytty valmistelemaan strategisia ohjelmia, joilla kuntastrategiaa toteutetaan. Valtuustokauden 2021–2025 strategiset hankkeet ovat edenneet pääosin suunnitellusti ja siirtyneet vaiheeseen, jossa niiden sisältö on osa palvelualueen operatiivista toimintaa.

Hollolan kunta paransi sijoitustaan WSP-Finland Oy:n elinvoimaselvityksessä 9 sijaa ja sai Päijät-Hämeen kunnista parhaat pisteet yhdessä Lahden kanssa (128). Heikosta yleiskehityksestä huolimatta kuntakeskuksessa oli käynnissä kolme suurta rakennusinvestointia: uimahallin peruskorjaus, Suomen Hoiva ja Asunto Oy:n 90 asumispaikkainen hoivakoti ja Puuilon uusi kauppa. Rakenteilla oli myös Finnwater Oy:n vesipakkaamo, Kaivinkonepalvelu J. Saarisénin yrityspaikka Paassiltaan ja Termostantti Oy Kukonkoivuun. Kaikkineen toimintojen työpaikkalisäys nousee yli sadan. Vuoden aikana kunnan edustajat vierailivat 52 yrityksessä ja kunnassa järjestettiin 21 yritystapahtumaa. Kunnan yritystontteja myytiin/vuokrattiin 4 kpl ja varattiin 1.

Kunnossapidon alueurakka päätettiin kesken sopimuskauden ja kilpailutettiin uudelleen runsaan negatiivisen asiakaspalautteen pohjalta. Palveluntuottajaksi ajalle 1.10.2025–30.9.2030 valittiin Viherpalvelut Hyvönen Oy. Maa-alueita hankittiin 43 hehtaaria 0,8 miljoonalla eurolla. Toimintavuoden aikana hyväksyttiin Pyhäniemen vanhainkodin ympäristön asemakaava, Vähäselänojan asemakaava sekä Paassillan yritysalueen laajennusta koskeva asemakaava. Kunnanviraston purkuhanke käynnistyi 30.1.2025 ja valmistui 29.8.2025. Hollola-talon hankesuunnitelma hyväksyttiin valtuustossa 10.11.2025 ja rahoitus varattiin investointiohjelmaan.

Tiilikankaan koulun lakkauttamisesta äänestettiin vuoden 2025 talousarvion käsittelyn yhteydessä ja uudelleen kuntalaisaloitteen pohjalta 24.3.2025. Äänestyspäätösten jälkeen Tiilikankaan koulu lakkautettiin ja kunnanhallituksen

13.1.2025 äänestyspäätöksen pohjalta oppilaat siirrettiin Salpakankaan koululle ja Salpakankaan koululta siirrettiin (viranhaltijapäätöksellä) tarvittava määrä Heinsuon koulua lähinnä asuvia oppilaita Heinsuon kouluun. Kunnanhallituksen päätöksen jälkeen järjestettiin 16.1.2025 tiedotustilaisuus huoltajille Heinsuon koululla. Tiilikankaan koulun tilojen sijoittumisen hanke Salpakankaan ja Heinsuon koululle aloitettiin suunnittelun osalta tammikuussa ja töiden osalta maaliskuussa. Hanke eteni aikataulussa ja valmistui 25.7.2025.

Paimelan koulun osalta tehtiin Polygonin toimesta laaja kuntoselvitys, altistumisenarviointi ja kustannusarvio korjaustoimenpiteistä. Henkilöstölle ja kuntalaisille järjestettiin tiedotustilaisuus 3.4.2025. Paimelan koulun ja päiväkodin toiminnot siirtyivät Kalliolan kouluun ja Kalliolan ja Kukkilan päiväkoteihin 1.8.2025 alkaen ensin tilapäisesti (väistötilat) ja valtuuston 22.9.2025 tekemällä Paimelan tilojen lakkauttamispäätöksellä pysyvästi. Paimelan koulu kiinteistö asetettiin julkiseen myyntiin.

Kankaan koulu paloi 10.8.2025 aamuyöllä ilkivallan seurauksena. Heti aamusta sivistys- ja hyvinvoinnin palvelualueen vastuuhenkilöt perustivat tilannehuoneen Salpakankaan koulun opettajainhuoneeseen. Hollolan Tilapalvelu Oy toteutti Tiilikankaan koulun väliaikaisten tilojen käyttöönoton yhteistyössä kunnan palvelualueiden ja Polygon Oy:n kanssa. Toiminta käynnistyi väistötiloissa 11.8.2025. Poikkeuksellisiin järjestelyihin osallistunutta henkilökuntaa huomioitiin. Rakennus irtaimistoineen oli vakuutettu. Kankaan koulun uudishanke kilpailutettiin 24.10.2025 ja hankkeen toteuttajaksi valittiin M-Parters Oy 6,1 miljoonan euron urakkahinnalla.

Vuoden 2025 aikana kunnassa on laadittu lakisääteinen laaja hyvinvointikertomus kuluneelta valtuustokaudelta 2021–2025. Sen pohjalta on valmisteltu hyvinvointisuunnitelma, joka ohjaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteitä tuleville vuosille. Lisäksi hyvinvointisuunnitelman rakentamiseen ja sen seurantaan on päätetty kytkeä kunnan osallisuusohjelma vuosille 2025–2029.

Kunnan vapaa-aikatoimi toteutti vuoden aikana Hyvä fiilis -tapahtuman nuorille, Järvien sävelet, Hollola-päivän ja joulun avauksen. Kulttuuripalveluiden tuottamat tapahtumat tavoittivat ennätyselliset, yli 13 000 kuntalaista vuoden aikana, yhdessä yli 70 yhteistyökumppanin kanssa. Kirjastossa järjestettiin paljon kirjaston omien tilaisuuksien lisäksi lukuisa määrä kunnan muiden toimijoiden sekä ulkopuolisten toimijoiden järjestämiä tapahtumia. Liikuntapalvelut järjestivät vuoden 2025 aikana aikuisille eri kunto- ja taitotaisille suunnattuja ryhmäliikuntatunteja, liikuntaneuvontaa, lasten liikunta-kerhoja ja uimahallikuljetuksia. Koulunuorisotyössä uutena yhteistyömuotona

käynnistyi toiminta kuntakeskuksen kouluilla hyvinvointitutorin ja koulun personal trainerin (koulupt) kanssa. Senioriohjaajan toimesta kunnan seniorityö muuttui säännöllisemmäksi ja panostusta lisättiin seniorien omaan toimijuuteen hyvinvoinnin edistämiseksi.

Sivistys- ja hyvinvointivaliokunta hyväksyi Hollolan esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman, joka tuli voimaan 1.8.2025 alkaen liittyen tuen uudistukseen. Nuorisotilat avattiin vuokratiloihin Keskuskatu 4:ään. Kunnanhallituksen 18.8.2025 päätöksellä käynnistettiin varahaiskasvatuksen ja perusopetuksen palvelusuunnitelma ja sen pohjaksi tilattiin FCG Oy:ltä palvelutarpeen arviointi.

Henkilöstöhallinnon vuosi oli työntäyteinen: uusia järjestelmiä otettiin käyttöön (Jämerä, M2 ja Personec OSS), lakisääteinen työllisyydenhoito siirtyi yhdeksän kunnan osalta Hollolan vastuulle, uusi virka- ja työehtosopimuskausi alkoi 1.5.2025 ja valtakunnallinen tasopalkkajärjestelmä rakennettiin ja toimeenpantiin 1.10.2025. Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän aikainen, Päijät-Hämeen hyvinvointialueen päättämä ja kuntien riitauttama palkkaharmonisaatio asia on käsittelyn osalta edelleen kesken.

Hollolan Tilapalvelu Oy vastaa Hollolan kunnan kiinteistöjen ylläpidosta ja rakennuttamisesta. Tilapalvelun toimenpiteiden ja kunnan omistuksesta vähennettyjen rakennusten johdosta kunnan energiankulutus on vähentynyt vuodesta 2019 alkaen noin 34 prosenttia ja energiaa on säästynyt lähes 12 000 MWh. Kustannusvaikutus on noin 1,2 miljoonaa euroa ja päästövähennys noin 1200 tonnia. KETS-sopimuksen säästötoimenpiteiden valtakunnallisessa vertailussa Hollola on sijalla 1. Kunta liittyi uuteen JETS-energiansäästö-sopimukseen vuonna 2025.

Tulevaisuus

Vuosi 2025 oli Suomessa heikon suhdanteen vuosi. Yksityinen kysyntä pysyi vähäisenä. Talous ei enää supistunut voimakkaasti, mutta kasvu jäi poikkeuksellisen vaimeaksi odotuksista huolimatta. Ennusteet kasvusta ovat niukkoja ja odotukset ovat siirtyneet vuosittain. Ukrainan sodan päättymisestä neuvotellaan, mutta odotuksia nopeasta rauhasta ei juurikaan ole. Maaliskuussa käynnistynyt USA:n ja Israelin hyökkäys Iraniin uhkaa jälleen siirtää ja pitkitää yleistä epävarmuutta, kun osakekurssit laskevat ja inflaatio vahvistuu. Samaan aikaan on paine lisätä Nato-maiden puolustusrahoitus 5 prosenttiin BKT:stä, mikä tarkoittaa lähes 10 miljardin euron lisäpanostusta Suomessa.

Suomen talouden heikko tilanne on johtanut eduskuntapuolueiden yhteiseen sitoutumiseen (vasemmistoliittoa lukuun ottamatta) vaalikaudet ylittävään velkajarruun, missä julkisen talouden alijäämälle ja velkasuhteelle asetetaan tavoitteet. Pitkän aikavälin tavoite on 40 prosenttia BKT:stä. Seuraavalle vaalikaudelle tavoite tarkoittaisi mittavaa 11 miljardin euron sopeutusta, mikä on järkyttävän suuri osuus ja vastaa rahamäärässä noin 2 000 euroa/kansalainen.

Helmikuussa 2026 on asetettu parlamentaarinen työryhmä, jonka tarkoituksena on muodostaa yhteinen ylivaalikautinen tilannekuva siitä, miten kuntaperusteinen järjestelmä voi tulevaisuudessa turvata toimivat palvelut, demokratian ja elinvoiman eri puolilla Suomea. Taustalla on pitkään jatkunut heikko talouskasvu, merkittävä syntyvyyden väheneminen, ikääntyminen ja muuttoliike kaupunkeihin sekä kuntien vahva eriytymiskehitys. Parlamentaarista työryhmää on esitetty myös hyvinvointialueiden rahoitusuudistukseen.

Vaikka valtionosuusuudistus kaatui syksyllä 2025 on selvää, että rahoitusuudistukseen joudutaan palaamaan ja lähtökohtana tulee olemaan sote-rahoituserien poistaminen, koska kunnat eivät enää tehtävistä vastaa. Valtionosuusuudistusta kipeämpi kysymys on se, miten hyvinvointivaltion palvelut tai kuntien rahoitus ylipäätä voidaan pelastaa vai voidaanko ja miltä osin? Haasteiden voittaminen tulee edellyttämään merkittävää muutosta nykytilanteesta.

Lahden seudulla on viime vuosina tapahtunut myös paljon kasvua indikoivaa: yliopistokoulutus on laajenemassa voimakkaasti, isoja investointeja on saatu totutukseen (Fazer, datakeskus) ja yleinen mielenkiinnon viriäminen seutua kohtaan on selvästi havaittavissa. Hollola selvittää osaltaan kierrätysalueen ja Nostavan osayleiskaavan osalta omia mahdollisuuksiaan. Tulevaisuuden uskoa luo myös kuntien vahvistunut yhteistoiminta, josta 2.3.2026 järjestetty neljän kunnan (Lahti, Hollola, Heinola, Orimattila) valtuustojen yhteiskokoontuminen teollisuuspuisto-teemalla myös kertoo. Kuntien säilymisen elinehto on kyky hankkia ja kehittää maa-alueita kaavoituksen keinoin, saada tätä kautta riittävän suuria, kiinnostavia ja monipuolisia aluekokonaisuuksia tarjolle investoijien käyttöön ja näin synnyttää uutta kehitystä ja työpaikkoja alueelle.

Hollolassa 6. maaliskuuta 2026

Päivi Rahkonen
kunnanjohtaja

Avainluvut tilinpäätös 2025

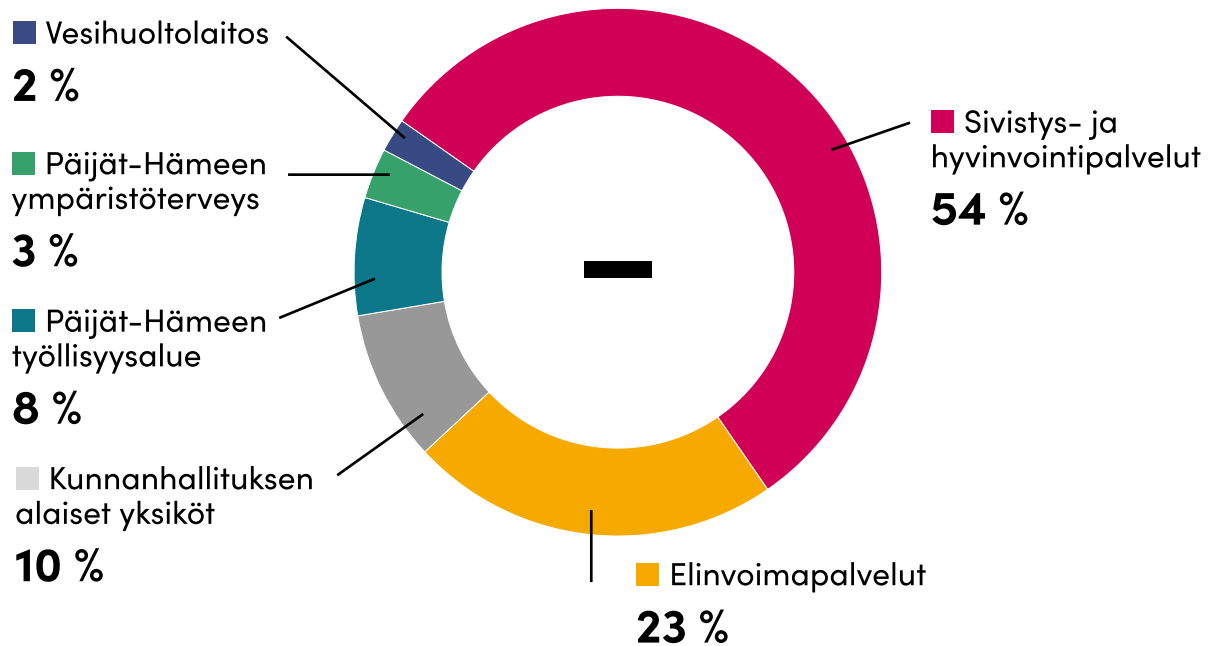
ASUKASLUKU 22766 Muutos -89 henkilöä ▼	TILIKAUDEN TULOS 3,3 milj.€ Ylijäämä 0,4 milj.€
SYNTYNEET 180 Muutos 19 henkilöä ▲	VEROPROSENTTI 8,30 % VEROTULOT 52,8 milj.€
HENKILÖSTÖN LUKUMÄÄRÄ 842 Muutos 38 henkilöä ▲	VALTIONOSUUDET 18,4 milj. €
TYÖTTÖMYYSASTE 9,9 % Muutos 1,2 % ▲	LAINAT 17,1 milj. € Lainat/asukas 753 € / asukas

INVESTOINNIT

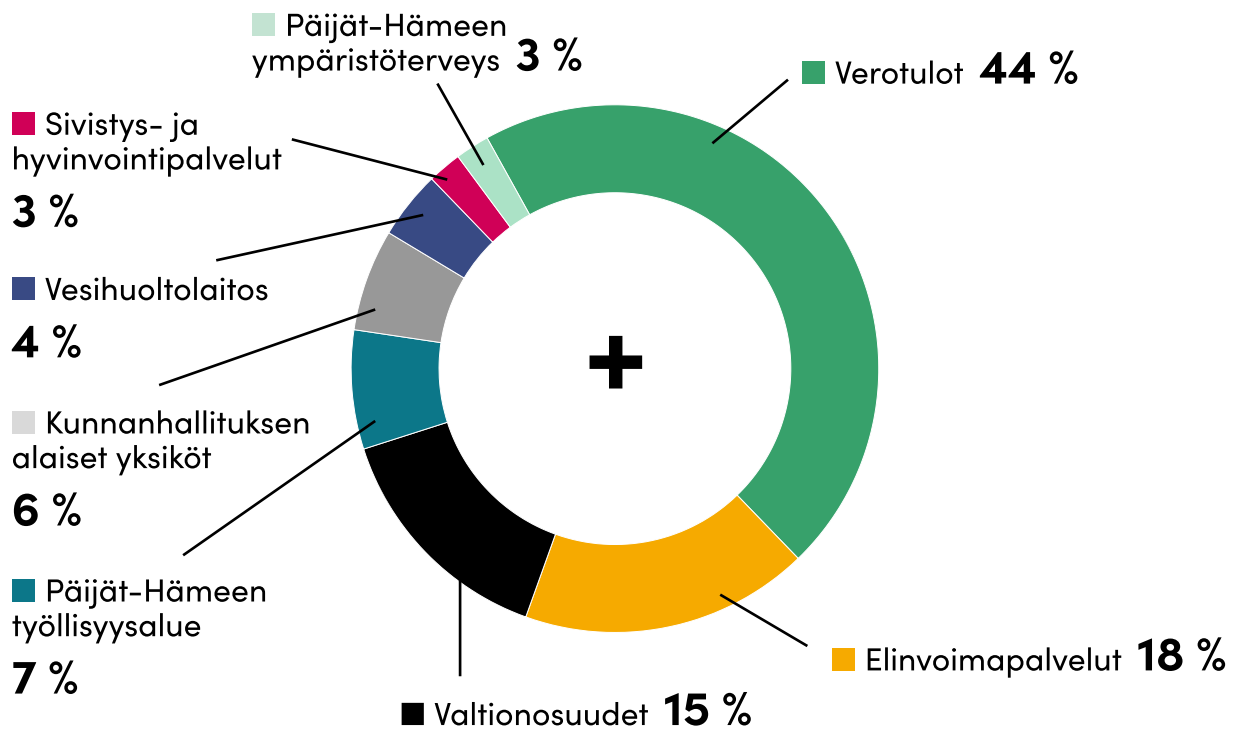
KUSTANNUKSET **31,5 milj. €**

VARAUKSET **2,8 milj.€**

TOIMINTAKULUJEN JAKAUTUMINEN PALVELUALUEITTAIN 2025

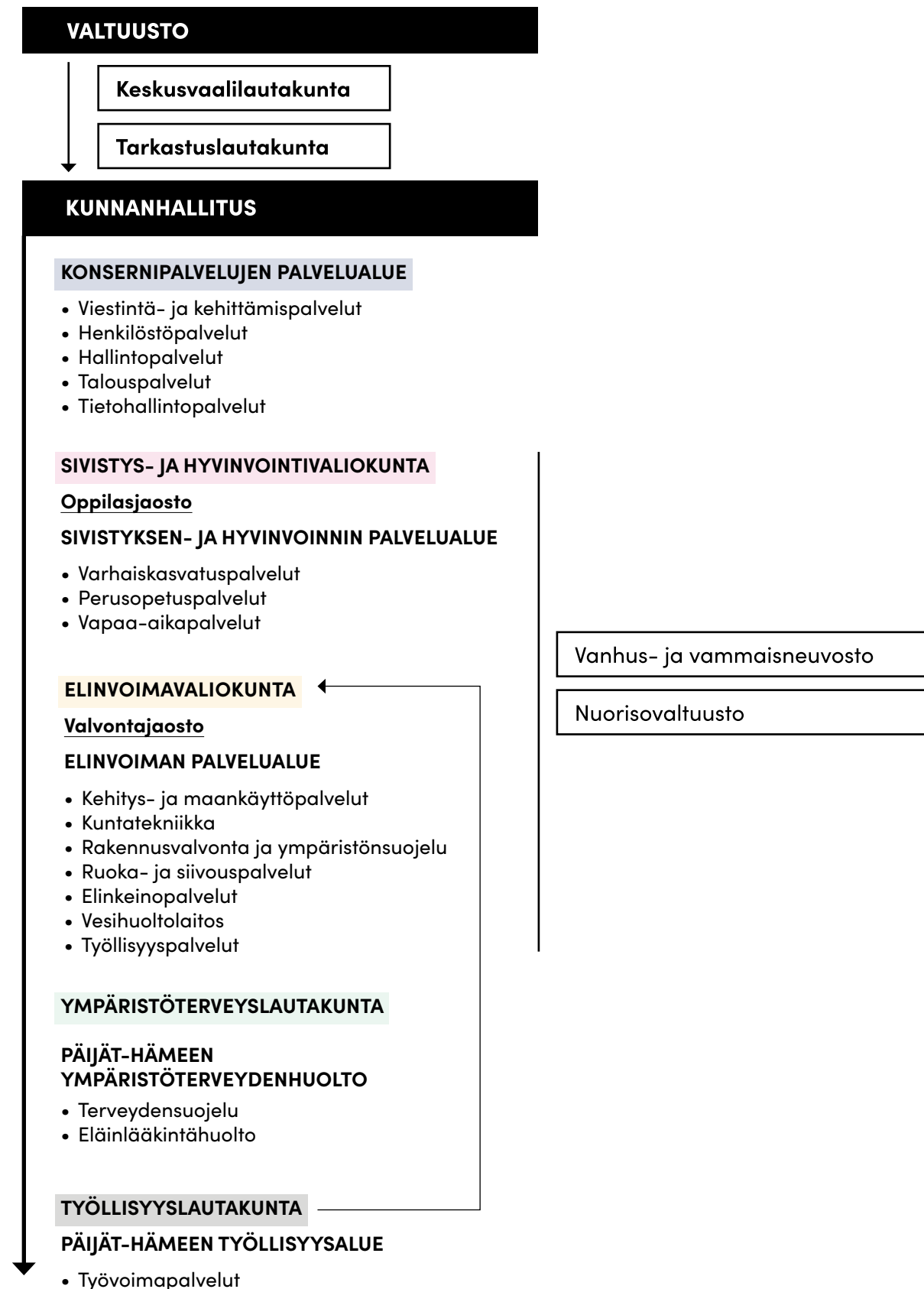

TOIMINTATULOT, VEROTULOJEN JA VALTIONOSUUKSIIEN JAKAUTUMINEN 2025

1.1.2 Hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Hollolan kunnan organisaatio 31.12.2025

Lahden kaupungin organisaatiossa toimivat yhteislautakuntina Lahden seudun joukkoliikennelautakunta ja Lahden seudun jätelautakunta.

Tilivelvolliset

Kuntalain 125 §:n mukaan tilintarkastuskertomuksessa annetaan muun muassa lausunto sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä esitys vastuuvapauden myöntämisestä sekä mahdollisesta tilivelvolliseen kohdistuvasta muistutuksesta. Muistutuksen edellytyksenä on, että tilivelvollinen on toiminut vastoin lakia tai valtuuston päätöksiä eikä virhe tai aiheutunut vahinko ole vähäinen.

Tilivelvollisella on henkilökohtainen vastuu johtamansa toiminnan riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä ja niiden jatkuvasta ylläpidosta. Tilivelvollisuus merkitsee sitä, että tilivelvollisen toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi, häneen voidaan kohdistaa tilintarkastuskertomuksessa muistutus ja häneltä voidaan evätä vastuuvapaus sekä omasta että alaisensa tekemisestä tai tekemättä jättämisestä. Vaikka henkilö ei olisikaan lain tarkoittama tilivelvollinen, hänen on luonnollisesti hoidettava tehtävänsä asianmukaisella huolellisuudella eikä tilivelvollisaseman puuttuminen vapauta esimiehiä toiminnan valvontavastuusta.

Kuntalain tarkoittamia tilivelvollisia ovat muun muassa kunnan toimielimen jäsenet ja asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat. Tilivelvollisia voivat olla myös muut toiminnasta itsenäisesti vastaavat henkilöt. Viranhaltijan tilivelvollisuus on ratkaistava tapaus tapaukselta henkilön tosiasiallisten tehtävien ja aseman mukaan eikä niinkään muodollisen virka-aseman perusteella. Tilivelvollisuus ei tuo viranhaltijalle mitään sellaista vastuuta, joka ei kuuluisi hänelle hänen asemansa perusteella muutoinkin – esihenkilönä, laskujen hyväksyjänä tai määrärahojen käytöstä päättävänä viranhaltijana.

Valtuuston jäsenet (43)

1.1.-31.5.2025

	Puolue
Aakala Seija	Kesk.
Aaltonen Kari	PS
Arvila Erkki	SDP
Hakanen Heidi	SDP
Halme Minna	Kok.
Heikkilä Hannu	Kesk.
Hyytiä Kari	SDP
Ihalainen Tapani	KD
Jalonen Pasi	Kok.
Joensuu Kristiina	Kok.
Kauhanen Minna	Kok.
Kinnari Teemu	Kok.
Laine Teemu	Vihr.
Lampi Pentti	Kok.
Lampola Mika	Kok.
Laurila Matti	Vihr.
Louekoski-Huttunen Toini	SDP
Lönnqvist Miikka	SDP
Maattola Helena	Kok.
Markkola Aki	PS
Marttila Sakari	PS
Mikkola Marko	PS
Mikkola Ville	PS
Niemi Jarkko	SDP
Nieminen Minna	Kok.
Niipala Mikko	SDP
Palo Petri	PS
Parviainen Jenna	Vihr.
Pasanen Pasi	Kok.
Pälsi Pasi	KD
Pölönen Kati	Kesk.
Rehula Juha	Kesk.
Ronkainen Jari	PS
Saarnio Kristian	Kesk.
Salo Pia	PS
Segersven Satu	PS
Siljander Hannu	PS
Suomäki Anne	SDP
Söyrilä Tatu	Kok.
Takala Paavo	Kesk.
Talvitie Jarmo	Vas.
Vanhala-Selin Kristiina	Vihr.
Vinnamo Harri	Kesk.

Valtuuston poliittiset voimasuhteet

1.1.-31.5.2025

Kokoomus	11
Perussuomalaiset	10
Sosiaalidemokraatit	8
Keskustat	7
Vihreät	4
Kristillisdemokraatit	2
Vasemmistoliitto	1
Yhteensä	43

Kunnanhallituksen esittelijä:
kunnanjohtaja Päivi Rahkonen

Kunnanhallituksen jäsenet (11)

1.1.-31.5.2025

	Puolue
Halme Minna	Kok.
Laine Teemu	Vihr.
Lampola Mika	Kok.
Louekoski-Huttunen Toini	SDP
Maattola Helena	Kok.
Markkola Aki	PS
Niemi Jarkko	SDP
Pölönen Kati	Kesk.
Saarnio Kristian	Kesk.
Siljander Hannu	PS
Viljanen Mira	PS

Kunnanhallituksen poliittiset voimasuhteet

1.1.-31.5.2025

Kokoomus	3
Perussuomalaiset	3
Keskusta	2
Sosiaalidemokraatit	2
Vihreät	1
Yhteensä	11

Valtuuston jäsenet (43)

1.6.-31.12.2025

	Puolue
Arvila Erkki	SDP
Hakanen Heidi	SDP
Halme Minna	Kok.
Heikkilä Hannu	Kesk.
Hyytiä Henna	Kok.
Hyytiä Kari	SDP
Ihalainen Tapani	KD
Jalonen Pasi	Kok.
Joensuu Kristiina	Kok.
Kemppainen Kirsi	Kok.
Ketonen Minttu	Kesk.
Kinnari Teemu	Kok.
Kirvesoja Hannele	Kok.
Kurijärvi Mari	SDP
Laine Teemu	Vihr.
Lampi Pentti	Kok.
Lampola Mika	Kok.
Louekoski-Huttunen Toini	SDP
Lönnqvist Miikka	SDP
Löppönen Ismo	Vas.
Markkola Aki	PS
Niemi Jarkko	SDP
Nieminen Minna	Kok.
Niipala Mikko	SDP
Paikkala Hanna	Vihr.
Palo Petri	PS
Penttilä Veli	Kok.
Pölönen Kati	Kesk.
Rapatti Hanna	Kok.
Rehula Juha	Kesk.
Repo Laura	Vas.
Ronkainen Jari	PS
Salo Pia	PS
Siljander Hannu	PS
Smeds Marko	KD
Suomäki Anne	SDP
Syrjälä Petri	SDP
Söyrilä Aada	Kok.
Takala Paavo	Kesk.
Tervala Elli	Kesk.
Tiihonen Sanni-Maria	Kesk.
Vanhala-Selin Kristiina	Vihr.
Vinnamo Harri	Kesk.

Valtuuston poliittiset voimasuhteet

1.6.-31.12.2025

Kokoomus	13
Sosiaalidemokraatit	10
Keskusta	8
Perussuomalaiset	5
Vihreät	3
Kristillisdemokraatit	2
Vasemmistoliitto	2
Yhteensä	43

Kunnanhallituksen esittelijä:
kunnanjohtaja Päivi Rahkonen

Kunnanhallituksen jäsenet (11)**Puolue**

1.6.-31.12.2025

Hyytiä Henna	Kok.
Jalonen Pasi	Kok.
Joensuu Kristiina	Kok.
Laine Teemu	Vihr.
Lampola Mika	Kok.
Louekoski-Huttunen Toini	SDP.
Niemi Jarkko	SDP.
Ronkainen Jari	PS.
Suomäki Anne	SDP.
Takala Paavo	Kesk.
Tervala Elli	Kesk.

Kunnanhallituksen poliittiset voimasuhteet

1.6.-31.12.2025

Kokoomus	4
Perussuomalaiset	1
Keskusta	2
Sosiaalidemokraatit	3
Vihreät	1
Yhteensä	11

1.1.3 Yleinen taloudellinen kehitys ja kuntien talous

Kansantalouden kehitys on pysynyt viime vuodet vaimeana. Maailmantalouden ja Yhdysvaltojen talousnäkymät ovat vahvistuneet vuonna 2025 yllättävänkin nopeasti huolimatta Trumpin poliittisesta ailahtelevaisuudesta sekä kohonneista tavarakaupan tulleista. Tämä tukee Suomen vientimahdollisuuksia lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä. Maailmantalouden kasvua tulevina vuosina lisäävät myös investoinnit puolustusteollisuuteen ja vihreään siirtymään, EU:n NextGeneration-elvytyspaketti, Saksan ilmoittamat huomattavat infrastruktuuri-investoinnit ja useat finanssipoliittiset toimet yksityisen kulutuksen tukemiseksi eri puolilla maailmaa. Myös mahdollinen rauhansopimus Ukrainan ja Venäjän välillä sekä siitä käynnistyvä Ukrainan jälleenrakentaminen vaikuttaisivat positiivisesti maailmantalouden kasvuun.

Euroalueen talous on kasvanut odotettua vahvemmin vuoden 2025 aikana. Epävarmuus ei ole kuitenkaan väistynyt maailmanpolitiikasta eikä tule lähiaikoina väistymään. Uusia sotapesäkkeitä käynnistellään jo eri puolilla maailmaa. Osakemarkkinoilla saattaa piileä ylikuumenemisen uhka. Kaikkea varjostaa maailmanjärjestyksen muuttuminen, kun Yhdysvaltojen yhteiskunnalliset instituutiot murenevat ja suuret valtiot hakevat maailmanpolitiikasta kertaluonteisia voittoja omille kannattajaryhmilleen. Samalla Euroopan varovaisuus antaa liikkumatilaa ja johtajuutta muille toimijoille, kuten Kiinalle. Yksi suurimpia kysymyksiä on, että kuinka kauan yritykset ja kansalaiset voivat toimia ja käyttäytyä normaalisti arvaamattomaksi muuttuneessa toimintaympäristössä.

Epävarmuus on välittynyt myös suomalaisten kuluttajien tunnelmiin.

Talousoikeus kehittyy sinnittelee taantumien rajamailla, vaikka inflaatio ja korkotaso ovat laskeneet viimeisen parin vuoden aikana ja palkansaajien ansiot ovat kasvaneet. Tunnelmaa synkistävät erityisesti maailmantalouden epävarmuudet, yritysten heikko kysyntätilanne sekä työttömyyden raju nousu. Kuluttajat ovat varovaisia ja myös julkinen kulutus on kääntynyt miinukselle. Positiivisempia signaaleja tarjoaa Suomen tavaraviennin kääntyminen kasvuun ja asuntokauppojen osittainen piristyminen.

Työttömien määrä ja työttömyysaste ovat kasvaneet vuonna 2025 vuonna rajusti. Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan työttömien määrä on noussut vuoden aikana noin 50 000 hengellä ja työttömyysasteen trendi ylittää jo 10 prosenttia, mikä on selvästi EU:n keskiarvoja korkeampi lukema.

Työttömyyden nousu on keskittynyt erityisesti pitkäaikaistyöttömiin, korkeakoulutettuihin henkilöihin sekä suuriin kaupunkeihin.

Lukujen taustalla vaikuttaa moni tekijä, joista varsin moni liittyy kuluneella hallituskaudella käynnistettyihin sopeutustoimiin tai rakenteellisiin uudistuksiin. Keskeinen syy heikkojen työmarkkinatilastojen takana on kuitenkin viimeaikoinen kokonaiskysyntä ja jo pitkään jatkunut heikko talouskasvu Suomessa. Yritysten kasvun esteenä on tyypillisemmin riittämätön kysyntä, minkä vuoksi ne eivät pysty palkkaamaan uusia työntekijöitä tai pitämään kiinni kaikkia työntekijöistään. Työnhakijoita on myös enemmän kuin ennen, sillä työvoiman tarjonta on kasvanut muun muassa opiskelijoiden ja eläkeikäisten lisääntyneen työnhaun myötä. Työttömyyslukuihin vaikuttanee myös TE-palvelu-uudistus, jonka myötä työvoimapalveluihin luotiin uusia palvelumuotoja ja julkiselta sektorilta katkaistiin kannustimet aktivoida tai kouluttaa työnhakijoita erilaisilla valmennuksilla.

Talouskasvun ennustetaan piristyvän vuonna 2026, mutta toisin voi käydä

Talouskasvun odotetaan nopeutuvan ja laaja-alaistuvan vuoden 2026 puolella. Kokonaistuotannon kasvu jatkuu monien ennustelaitosten mukaan 1–2 prosentin vauhdissa myös vuoden 2027 ajan. Osa ennustajista arvioi BKT:n kasvun jäävän lähivuosina vaatimattommaksi; vain yhden prosentin tuntumaan. Positiiviset kasvuodotukset pohjautuvat erityisesti kuluttajien reaalitulojen kasvun ja vakaan maailmankaupan kehityksen jatkumisen varaan. Viennin kehitystä tukevat myös ensi vuodelle ajoittuva risteilijäaluksen toimitus Yhdysvaltoihin sekä jäänmurtajakaupat Kanadaan ja Yhdysvaltoihin.

Kuluttajien luottamus tulevaisuuteen on vahvistunut vähitellen inflaation pientyessä, korkotason laskiessa ja kuluttajien ostovoiman kasvaessa. Kuluttajien varovaisuuden ennakoitaankin väistyvän hiljalleen ensi vuoden aikana, mutta odotukset omasta työttömyystilanteesta tai esimerkiksi asuntovarrallisuuden heikentymisestä voivat rajoittaa kulutuskäyttäytymistä vielä pitkään. Yksityisen kulutuksen määrän odotetaan kuitenkin kääntyvän vuonna 2026 hienoiseen kasvuun. Jos säästämisaste kääntyy laskuun niin kulutus voi vauhdittua nopeamminkin.

Tulevina vuosina Yhdysvaltojen asettamat tullit, kansainvälinen epävarmuus ja euron vahvistuminen hidastavat Suomen viennin kasvua, mutta vientikysynnän ennakoitaan kasvavan kohtuullisen vakaasti, noin 1,5–3 prosentin tuntumassa. Suomen vientinäkömät seuraavat hyvin läheisesti erityisesti

Saksan ja Euroopan talouskasvua. Keskeisten vientimaiden talouskehitys välittyy Suomessa hyvin nopeasti teollisuuden uusiin tilauksiin ja palveluvientiin.

Yksityisten investointien odotetaan kasvavan lähivuosina. Investointien suurin kasvukontribuutio syntyy ensi vuonna kone- ja laiteinvestoinneista. Suomeen virtaa nyt poikkeuksellisen paljon datakeskusinvestointeja. Myös rakentamisen investoinnit kasvavat, mutta toipuminen kohtia normaaleja vuosia on erittäin hidasta. Rakentamisen suhdannetta hiljentävät lähivuosina korkotuttujen asuntojen lainavaltuuksien vähentyminen. Asuinrakentamisen, erityisesti korjausrakentamisen, ennakoidaan kuitenkin elpyvän hiljalleen.

Julkiset investoinnit kasvavat tulevina vuosina tuntuvasti puolustusinvestointien, hävittäjähankintojen sekä useiden infrahankkeiden myötä. Julkisen sektorin panostukset näkyvät myös T&K-investointien lisääntymisenä.

Talouden elpyminen on hidasta, joten työvoiman kysyntä samoin kuin muutokset työmarkkinoiden isossa kuvassa tulevat pysymään lähivuosina vähäisenä. TEM:in lyhyen aikavälin työmarkkinaennusteen mukaan työttömien työnhakijoiden määrä kasvaa vielä vuoteen 2026 asti. Työllisten määrä pysyy ennusteperiodilla kuitenkin hyvällä tasolla. Sen sijaan työllisyys- ja työttömyysaste värähtävät ensi vuonna jo parempaan suuntaan. Osassa talousennusteita on sisällä myös heikompia työmarkkinanäkymiä.

Työmarkkinoiden käännepisteet seuraavat suhdannevaihteluita tyypillisesti pienellä viiveellä. Suhdannekäänteet eivät pure kuitenkaan samalla tavalla pitkäaikaistyöttömyyteen, jonka taso jää työttömyyden kasvaessa helposti aikaisempaa korkeammalle. TEM:in ennusteen mukaan pitkäaikaistyöttömyys lähtee laskemaan vasta vuoden 2027 lopussa.

Pitkittyneet taantumet murentavat tulevan kasvun perustuksia pitkittämällä työnhakijoiden työttömyyden kestoja ja heikentämällä sitä kautta kansantalouden inhimillistä pääomaa. Koulutettujen ja aktiivisten henkilöiden puutamisista pitkäaikaistyöttömyyteen on nähtävissä myös Suomessa. Inhimillisen menetyksen lisäksi kehitys kasvattaa tulevina vuosina työvoimapulan todennäköisyyttä.

Lisäksi pitkittyneet taantumet vähentävät yritysten investointeja. Erityisen voimakkaasti taantumet heikentävät nuorten yritysten toimintaedellytyksiä ja vähentävät nuorten yritysten aineettomia investointeja, rekrytointeja ja innovaatioita. Juuri näitä innovaatioita tarvittaisiin nyt talouskasvun ja tuottavuuden vauhdittamiseksi. Pitkittyvillä taloustaantumilla on iso hintalappu.

Lähde: www.kunnat.net, kuntaliiton pääekonomistin palsta

Väestö

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Hollolan kunnan asukasmäärä oli 22 766, eli se laski viime vuoden aikana yhteensä 89 henkilöllä (-30 vuonna 2024). Vuodesta 2016 alkaen kuolleisuus on ollut syntyvyyttä suurempaa.

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Suomen väkiluku oli joulukuun 2025 lopussa 5 656 900. Maamme väkiluku kasvoi vuoden 2025 aikana 20 929 hengellä. Väestönkasvua ylläpiti muuttovoitto ulkomailta, sillä maahanmuuttoa oli 34 852 enemmän kuin maastamuuttoa. Syntyneitä oli 13 195 vähemmän kuin kuolleita.

Joulukuun ennakkotilaston mukaan vuonna 2025 syntyi 45 835 lasta, mikä on 2 115 lasta enemmän kuin vuonna 2024. Syntyvyys kasvoi edellisvuodesta, sillä vuonna 2025 ennakkollinen kokonaishedelmällisyysluku oli 1,30, kun kalenterivuonna 2024 se oli 1,25. Luku on mittaushistorian kolmanneksi alhaisin, sen ollessa viimeksi korkeampi vuonna 2022. Kokonaishedelmällisyysluku kertoo, kuinka monta lasta nainen synnyttäisi elämänsä aikana, jos syntyvyys pysyisi laskentavuoden tasolla.

Kuolleiden määrä oli 59 030 vuonna 2025, mikä on 763 henkeä enemmän kuin edellisvuonna. Määrä on kolmanneksi suurin sitten sotavuosien. Ennakkotietojen mukaan vastasyntyneen elinajanodote oli pojilla 79,8 ja tyttöillä 84,7 vuonna 2025. Poikien elinajanodote piteni 0,2 vuodella ja tyttöjen laski 0,1 vuodella vuoden 2025 aikana.

Ulkomailta muutti Suomeen vuoden 2025 aikana 50 060 henkeä ja Suomesta ulkomaille 15 208 henkeä. Maahanmuuttoa oli 13 195 vähemmän ja maastamuuttoa 1 706 vähemmän kuin edellisvuonna. Maahanmuuttoissa laskua oli toista vuotta peräkkäin. Suomen kansalaisia maahanmuuttajista oli 6 687 ja maastamuuttajista 8 870. Vuonna 2025 maahanmuuttojen määrä oli kuitenkin tilastointihistorian kolmanneksi korkein, vuonna 2023 sen ollessa korkeimmillaan, 73 236 henkeä. Myös nettomaahanmuutto oli vuonna 2025 mittaushistorian kolmanneksi korkein, 34 853 henkeä.

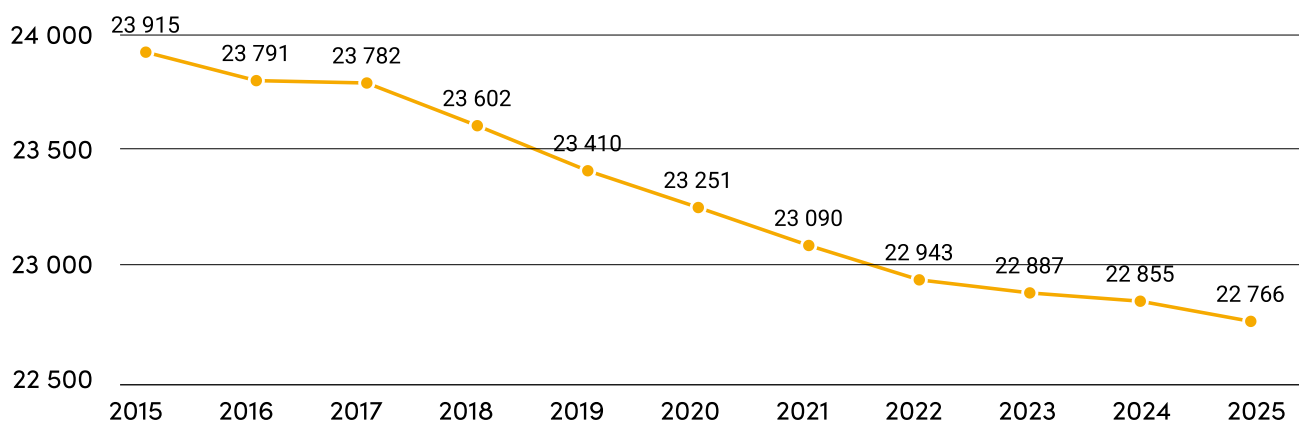
Vuoden 2023 helmikuusta eteenpäin maahanmuuttojen lukumäärässä on voinut olla mukana tilapäisen suojelun nojalla Suomesta oleskeluluvan saaneita ukrainalaisia, kun heillä on ollut mahdollisuus hakea kotikuntaa. Vuonna 2025 eri kansalaisuuksista Ukrainan kansalaisten maahanmuutto laski selvästi eniten edellisvuodesta, 5 607 hengellä. Ukrainan kansalaisten maahanmuutto oli vuonna 2025 siitä huolimatta edelleen selvästi korkeinta eri kansalaisuuksista, 8 388 henkeä. Edellisvuoteen verrattuna yli tuhannen hengen

laskua oli lisäksi Venäjän kansalaisilla, 1 270 henkeä, sekä Filippiinien kansalaisilla, 1066 henkeä. Suurinta kasvua oli puolestaan Iranin kansalaisilla, 154 henkeä.

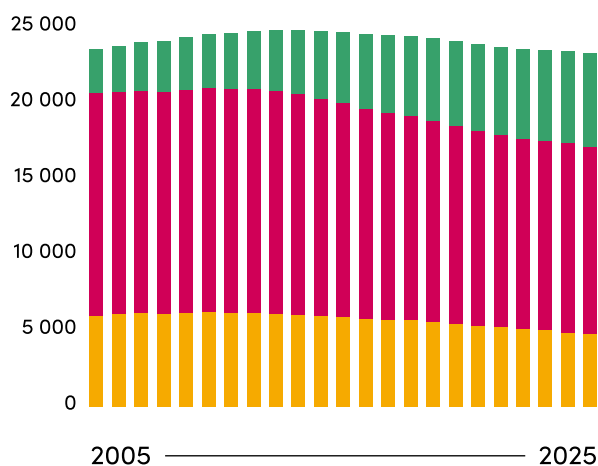
Kuntien välisiä muuttoja kertyi vuoden 2025 aikana ennakkotietojen mukaan 287 530. Vähennystä edelliseen vuoteen verrattuna oli 1 409 muuttoa vuoden 2025 kuntajaon mukaan.

Koko maan tilanteeseen verrattuna Hollolan tilanne ei ole mitenkään poikkeava. Ennakkotilaston mukaan Hollolaan syntyi viime vuonna 180 lasta, kun vuonna 2024 lapsia syntyi 161. Vuonna 2025 syntyneitä oli 57 vähemmän kuin kuolleita, joten luonnollinen väestön muutos jatkui negatiivisena.

Väkiluvun kehitys 2015–2025

Asukkaat ikäryhmin 2005–2025

Ikäryhmien osuus koko väestöstä 2005–2025

■ 0-18 ■ 19-658 ■ 66-

Hollolan väestön keski-ikä on nousussa, syntyvien määrä alhainen ja työssäkäyvän väestön osuus koko väestöstä laskussa. Kehitys on asettanut painetta palveluverkon uudelleenarvioinnille menneinä vuosina ja kehityksen jatkuminen tulee jatkamaan tätä kehitystä. Hyvinvointialueiden muodostumisen jälkeen, kuntien palveluiden uudelleenarviointi on ajankohtaista. Varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen keskittyminen ei pitkällä aikavälillä vastaa väestön rakennemuutoksen mukanaan tuomaa palvelutarpeiden muutosta.

Työllisyys

Hämeen ELY-alueen kunnissa oli joulukuun lopussa 24 274 työtöntä työnhakijaa. Tämä on 2 141 enemmän (9,7 prosenttia) kuin vuotta aikaisemmin. Kokoaikaisesti lomautettuja näistä oli 2 202 eli 424 edellisvuotta vähemmän (-16,1 prosenttia).

Nuoria alle 25-vuotiaita oli joulukuun lopussa työttömänä 2 935, mikä on 395 enemmän (15,6 prosenttia) kuin vuotta aiemmin. Pitkäaikaistyöttömiä eli yhtäjaksoisesti vähintään vuoden työttömänä työnhakijana olleita oli 9 672, mikä on 2 235 edellisvuotta enemmän (30,1 prosenttia).

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli Hämeen ELY-keskusalueella joulukuun lopussa 14,2 prosenttia, mikä on 1,3 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuotta aikaisemmin.

Alueella toimii 1.1.2025 alkaen neljä työllisyysaluetta. Työ-Häme vastuukuntana Hämeenlinna, Etelä-Häme vastuukuntana Riihimäki, Päijät-Häme vastuukuntana Hollola ja Lahden kaupunki.

Päijät-Hämeen kuntien työllisyyspalveluissa oli joulukuun lopussa 14 830 työtöntä työnhakijaa, mikä on 1 306 henkilöä enemmän (10,0 prosenttia) kuin vuotta aikaisemmin, ja 1 298 henkilöä enemmän kuin edelliskuussa. Päijät-Hämeessä työttömyys kasvoi vuodentakaisesta suhteellisesti eniten Lahdessa ja Hollolassa (13,0 prosenttia). Kokoaikaisesti lomautettujen määrä väheni Päijät-Hämeessä 315 henkilöllä edellisvuodesta, mutta edelliskuusta kasvua oli 436 henkilöä. Päijät-Hämeessä työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 16 prosenttia. Joulukuussa oli suhteellisesti eniten työttömiä Lahdessa (17,9 prosenttia), Heinolassa (17,5 prosenttia) sekä Padasjoella (14,0 prosenttia).

Tiedot ilmenevät joulukuun 2025 työllisyyskatsauksesta.

Työttömät työnhakijat ja avoimet työpaikat TE-toimistossa kunnittain

	Joulu 2025	Marras 2025	Joulu 2024	Muutos Joulu 2025 Joulu 2024	Työttömistä työn- hakijoista lomaudetut	Työttömien työn- hakijoiden osuus työ- voimasta	Joulu 2025	Marras 2025	Joulu 2024	Muutos Joulu 2025 Joulu 2024		
Kunta	Työttömät työnhakijat				%	%	Avoimet työpaikat				%	
Asikkala	382	343	362	20	5,5	50	11,9	...	7	7	...	...
Forssa	1 065	944	1 034	31	3,0	96	15,4	40	55	111	-71	-64
Hartola	107	99	139	-32	-23,0	21	11,1	0	0	5	-5	-99
Hattula	377	340	329	48	14,6	62	11,0	9	9	11	-2	-18
Hausjärvi	325	309	316	9	2,8	24	8,4	...	9	6	...	...
Heinola	1 297	1164	1 241	56	4,5	130	8,4	30	45	21	9	43
Hollola	1 034	936	913	121	13,3	131	9,9	8	18	45	-37	-82
Humppila	112	102	94	18	19,1	17	12,0	...	...	5	...	...
Hämeenlinna	4 147	3677	3 769	378	10,0	370	13,1	341	257	206	135	66
Iitti	356	330	347	9	2,6	57	13,1	6	6	...	...	...
Janakkala	718	633	640	78	12,2	84	9,4	63	31	84	-21	-25
Jokioinen	221	202	201	20	10,0	27	9,9	...	...	...	...	...
Kärkölä	258	241	247	11	4,5	25	13,6	5	7	...	...	...
Lahti	10 163	9280	8 991	1 172	13,0	748	17,9	404	349	443	-39	-9
Loppi	310	264	285	25	8,8	52	8,8	11	8	11	0	0
Orimattila	953	887	968	-15	-1,5	118	13,1	13	25	18	-5	-28
Padasjoki	143	136	154	-11	-7,1	11	14,0	6	5	20	-14	-70
Riihimäki	1 826	1659	1 644	182	11,1	110	13,5	92	81	65	27	42
Sysmä	137	116	162	-25	-15,4	20	10,8	...	0	11	...	...
Tammela	236	228	198	38	19,2	35	8,8	7	6	...	...	...
Ypäjä	107	100	99	8	8,1	14	10,4	...	...	...	...	...
Häme	24 274	21 990	22 133	2 141	9,7	2 202	14,2	1 050	926	1 084	-34	-3

Kuntakokeilulain mukainen toiminta päättyi 31.12.2024 ja vuoden 2025 alusta työvoimaviranomaiset siirtyvät työllisyysalueille. Hollola luotsaa vastuukuntana Päijät-Hämeen työllisyysaluetta ja muutoksen myötä kuntaan rakentuu toiminnaltaan uudenaikaiset, kunnan elinvoimaa ja työvoimaviranomaisen työtä tukevat työllisyys- ja kotoutumispalvelut.

Työllisyyden kehitys on muutaman vuoden ajan ollut havaittavissa haasteellisempänä, jossa on korostunut pitkäaikais- ja rakennetyöttömyyden kasvu, väestörakenteen muutos ja taloustilanteen laskusuhdanne. Myös korona-ajan ja Ukrainan sodan tuomat poikkeustilanteet herättivät entistä vahvemman tarpeen ennakointiin, tiedolla johtamiseen ja varautumiseen. Hollolan kunnassa työllisyystilanne on ollut positiivisempaa, kuin Päijät-Hämeessä yleisesti. Vuoden 2025 aikana Hollolan työttömyysprosentti oli tammikuussa ja joulukuussa 9,9 prosenttia laskien parhaimmillaan syys- ja lokakuussa 8,8 prosenttiin. Valtakunnallinen työttömyysprosentti oli joulukuussa 2025 13,0 prosenttia.

Hollolan työllisyyspalveluissa tuotettiin toimintavuonna yksilö- ja ryhmämuotoisia valmennuspalveluita, otettiin käyttöön työllisyyden kuntalisä (Hollolalisä), jota myönnettiin viidelle työnhakijalle. Työllisyys- ja kotoutumispalvelut tarjosivat myös työllisyyttä sekä yrittäjyyttä edistäviä tukia kuten kesätyöseteliä ja kesäyrittäjyysseteliä, jotka tukivat nuorten työllisyyttä ja osallisuutta. Nuorille suunnattu monialaista palvelua tarjoava Ohjaamo aukesi syyskuussa. Vieraskielisten palvelua tehostettiin ja yhteistyötä IHL ja IWL kanssa lisättiin. Kotoutumisen edistämiseksi työllisyys- ja kotoutumispalvelut hakivat kahden hanketta (ESR+ ja AMIF) liittyen vieraskielisten ja heikossa työmarkkina-asetuksessa olevien tukemiseksi työelämään siirtymiseksi, odotamme tuloksia. Työllisyys- ja kotoutumispalvelut aloittivat yhteistyön elinkeinopäällikön kanssa, esimerkiksi yrityspalveluita tehostamalla. Yhteistyöllä kehitettiin toimintamallia, jotta kunta pystyisi tukemaan alueen yrittäjiä esimerkiksi työvoiman saatavuudessa.

1.1.4 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Toiminta

1.1.2025 aloittanut yhdeksän kunnan muodostama Päijät-Hämeen työllisyysalue, jossa Hollola toimii vastuukuntana, vastaa maakunnan kuntien työvoimapalveluista Lahtea lukuun ottamatta.

Palveluverkko

Kunnanvaltuusto päätti helmikuussa 2020 palveluverkkoratkaisusta osana talouden tasapainottamisohjelmaa. Palveluverkkoratkaisussa oli otettu huomioon tulevien vuosien haasteet väestökehitykseen ja palvelutarpeeseen liittyen. Palveluverkkopäätöksen osalta Tiilikankaan koulu lakkasi elokuussa 2025 (Valtuusto 17.2.2020 § 6), jolloin se yhdistettiin Salpakankaan kouluun.

Talous

Hollolan kunnan vuoden 2025 tilikauden tulos on noin 3,3 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Alkuperäinen, marraskuussa 2024 hyväksytty talousarvio laadittiin 0,5 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Verotulojen odotettua heikomman kehityksen vuoksi, henkilöstön työterveyskustannusten kasvun, odotettua paremman rahoitustuottojen kasvun sekä Sote-kiinteistön myyntivoiton vuoksi valtuusto hyväksyi talousarviomuutokset, joiden jälkeen talousarvio oli noin 0,9 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Suurimmat, taloutta vahvistavat poikkeamat talousarviosta (yhteensä noin 3,1 miljoonaa euroa) Sote-kiinteistön myyntivoitto, suuremmat osinkotuotot sekä ennakoitua vähäisemmät korkomenot.

Kunta-alan virka- ja työehtosopimuksen uuden sopimuskauden 2025–2028 palkkaratkaisu sekä Päijät-Hämeen työllisyysalueen toiminnan käynnistyminen 1.1.2025 nosti palkkamenoja vuonna 2025. Palkkaratkaisu tulee merkitsemään kunnalle merkittävää kustannusten nousua tulevina vuosina. Nykyinen palkkaratkaisu on voimassa 30.4.2028 asti. Inflaatio laski vuoden 2024 tasosta (1,6 prosenttia) ollen vuonna 2025 keskimäärin 0,3 prosenttia.

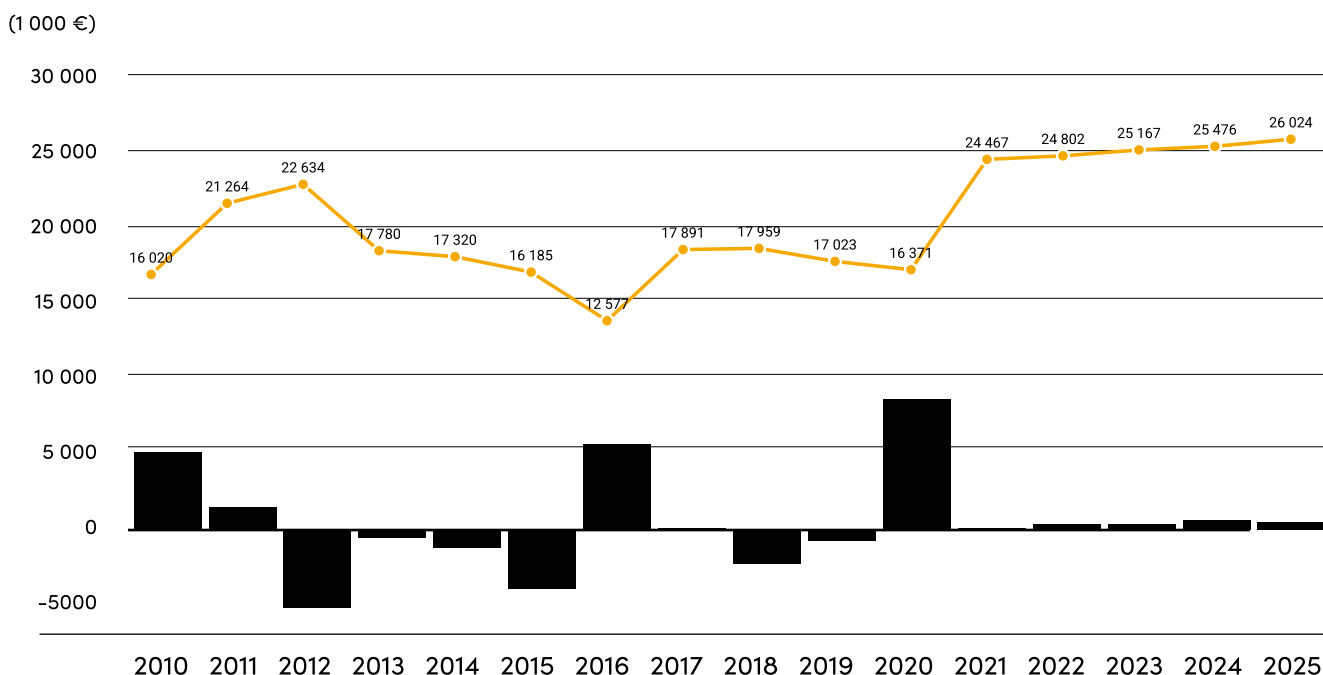
Verotulot kasvoivat odotettua heikommin, jota selittää työttömyyden kasvu sekä osin myös kunnallisverokertymien jaksotustekijät. Verovuoden 2024 kun-

nallisveroa oikaistiin negatiivisesti vuoden 2025 aikana. Eläketulot on kasvanut 2,2 prosenttia ja ansiotulot 0,7 prosenttia. Veronalainen ansiotulo on kasvanut yhteensä 6,3 prosenttia.

Euro-alueen inflaatio on pitänyt korkotason Suomen näkökulmasta varsin korkeana, estäen osaltaan talouden toipumista. Korkotason nousu näkyy kunnan taloudessa viiveellä, tosin lainamäärän voimakas lasku viimevuosien aikana tuo tähän helpotusta. Leasing-rahoitteisten kiinteistöjen vuokratasoissa korkojen vaikutus on ollut merkittävä. Investointien korkea taso tulevina vuosina johtanee lainamäärän kasvuun ja sitä kautta rahoitusmenojen nousuun.

Aikaisemmalta vuosilta kertyneet ylijäämät antavat vankkaa talouden pohjaa äkillisissä muutostilanteissa. Hollolan osalta tasoa voidaan pitää erittäin hyvänä.

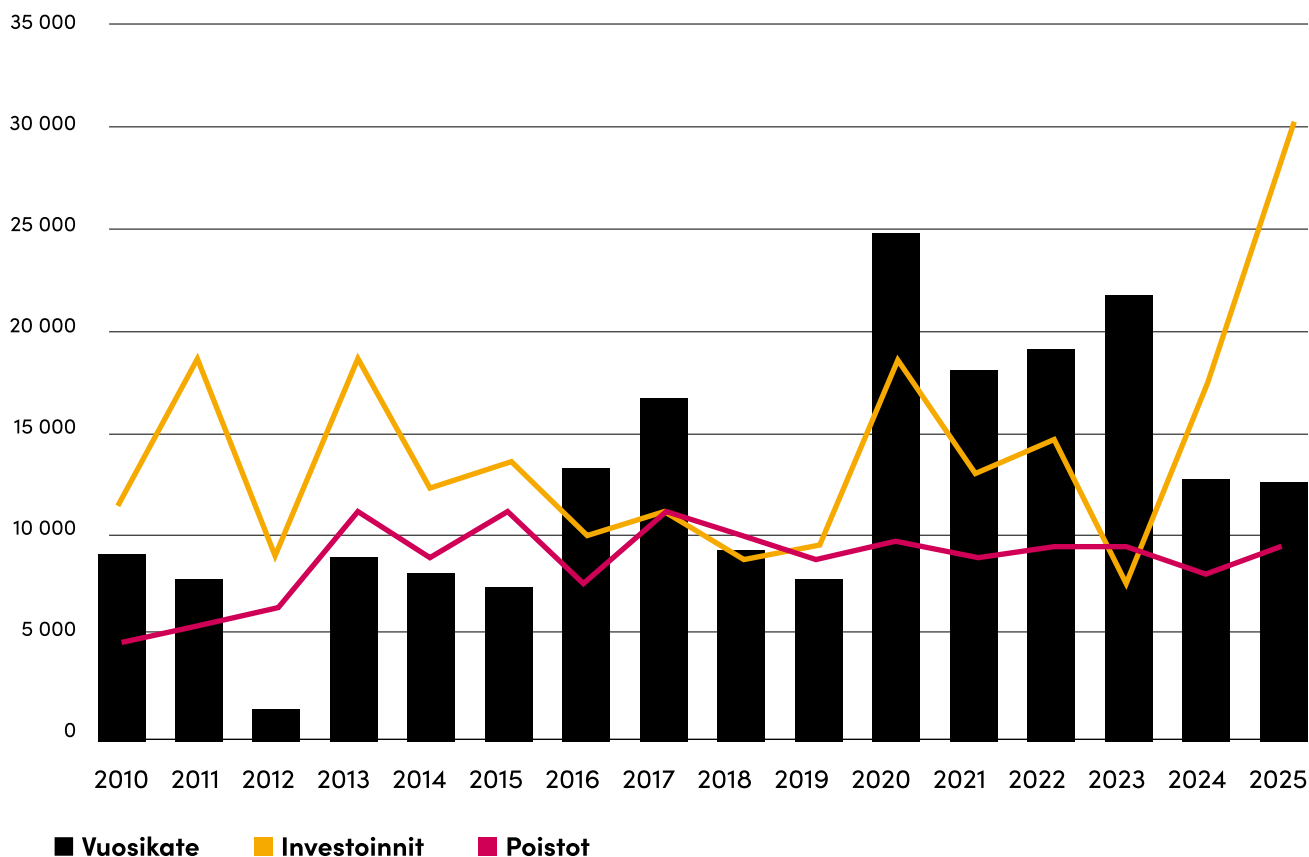
Kertyneet ylijäämät 2010–2025

■ Tilikauden ylijäämä/alijäämä   ■ Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä

Vuosikate, investoinnit ja poistot 2010–2024

(1 000 €)

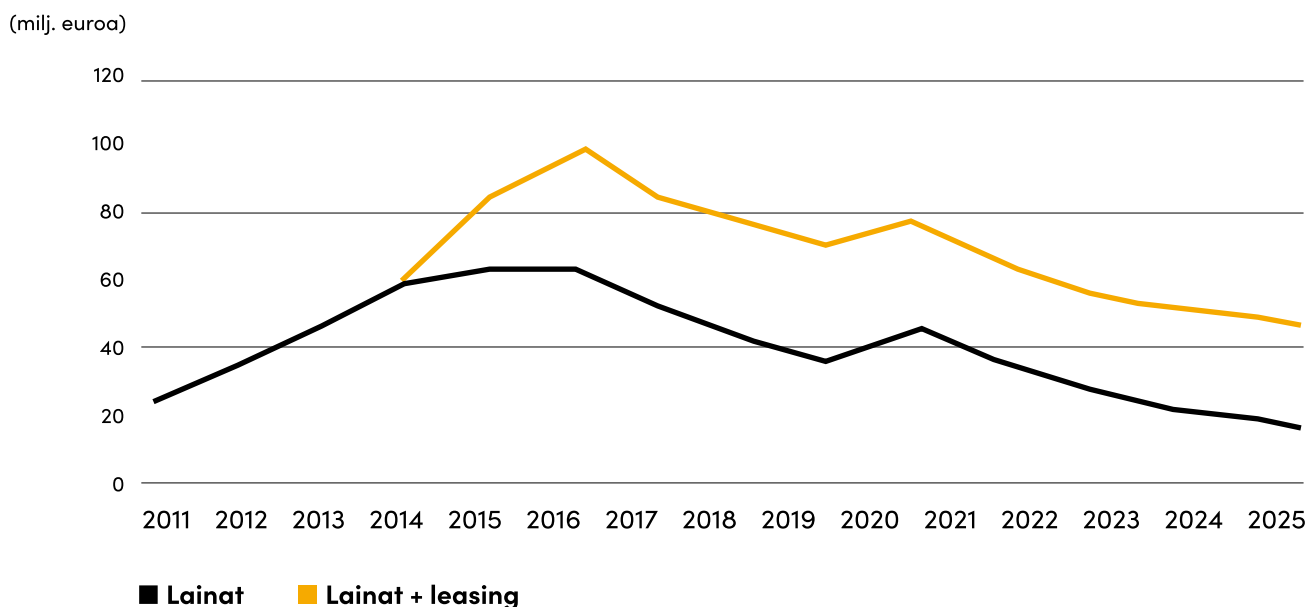

Vuosikatteen riittävyys poistoihin on vaihdellut tarkastelujaksolla. Osittain vaihtelua selittävät verotulojen rytmihäiriöt ja kertaluonteiset kiinteistöihin kohdistuneet alaskirjaukset. Aiemmin vaihteluun ovat vaikuttaneet myös pandemiaan liittyneet poikkeukselliset tukitoimet. Vuonna 2025 vuosikate kattoi poistot. Kun vuosikatteen ja poistojen suhdetta tarkastellaan vuodesta 2010 kumulatiivisesti niin poistot on pystytty kattamaan vuosikatteella (138 prosenttia).

Vuosikatteen ja poistojen suhteen lisäksi tulee tarkastella vuosikatteen riittävyyttä suhteessa investointeihin, jota voidaan pitää yhtenä keskeisenä talouden tasapainon mittarina. Tunnusluvun tarkastelu yksittäisen vuoden osalta ei kuitenkaan anna riittävää kuvaa, vaan tunnusluvun kehitystä tulee tarkastella pitkällä aikavälillä. Vuonna 2025 investointien tulorahoitus oli 39,9 prosenttia, kun vuonna 2024 tulorahoitus oli 70,7. Vuosina 2020–2023 tunnusluku on ylittänyt 125 prosenttia ja siten vuosikate on ollut kunnan yleistä taloudellista asemaa vahvistava, aiempien useiden haastavien vuosien jälkeen. Vuosien 2024–2025 mittavan uimahallin perusparannus investoinnin vuoksi investointien tulorahoitus tulee laskemaan ja tämän vuoksi taloussuunnitelmakaudella tulee lainamäärä kasvamaan.

Kokonaistalouden tasapainoa tarkasteltaessa lainamäärän kehitys ja lainamäärään suhteutettujen tunnuslukujen tarkastelu on merkityksellisessä asemassa. Asukaskohtainen lainamäärä kasvoi voimakkaasti vuodesta 2010 lähtien ja se saatiin taittumaan vuonna 2016. Vuonna 2020 lainakanta kasvoi noin 5,0 miljoonaa euroa, mutta vuosina 2021–2025 uutta pitkäaikaista lainaa ei ole nostettu. Vuonna 2025 vanhoja lainoja lyhennettiin noin 2,7 miljoonaa euroa. Asukaskohtainen lainamäärä 31.12.2025 oli 753 euroa/asukas (869 euroa /asukas, 2024).

Laina ja leasing 2011–2025

1.1.5 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Toimintakertomusta laadittaessa Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on jatkunut jo viidettä vuotta, ja siihen liittyvä henkinen sekä taloudellinen epävarmuus suomalaisessa yhteiskunnassa on jatkunut koko tarkasteluvuoden 2025 ajan. Kuntahallinnon alijäämä on noin 0,5 prosenttia suhteessa BKT:hen vuosina 2025–2027. Epätasapainoon vaikuttaa erityisesti työvoimakustannusten nousu, investointipaineet ja valtionosuuksiin kohdistetut leikkaukset. Kuntahallinnon alijäämä supistuu ennustejaksolla lopulla, kun verotulojen kasvu voimistuu ja määräaikaiset valtionosuusleikkaukset päättyvät.

Kuntahallinnon arvioidaan pysyvän 0,5 prosenttia alijäämäisenä suhteessa BKT:hen myös vuosina 2026–2027. Kuntahallinnon kulutusmenot kasvavat ennustejaksolla melko voimakkaasti, mikä aiheutuu pääosin hintojen noususta. Keväällä 20225 sovitut palkkaratkaisut kasvittavat henkilöstövaltaisen kuntasektorin työvoimakustannuksia. Lisäksi kunta-alan ansiokehityksen ennakoidaan ylittävän yleisen ansiokehityksen vuosina 2027–2028 palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman vuoksi.

Kuntahallinnon kulutusmenojen volyyymi on ennustejaksolla laskeva. TE-palvelu-uudistus kasvatti kuntahallinnon kulutuksen volyyymia väliaikaisesti vuonna 2025. Uudistuksen myötä kunnista tulee suhdanneherkempiä ja työllisyyden kehitys vaikuttaa kuntatalouteen aiempaa voimakkaammin. Erityisesti korkean rakenteellisen työttömyyden alueilla työttömyyden kustannukset voivat nousta merkittävästi. Uudistus on ajoittunut myös heikkoon suhdannetilanteeseen, mikä on lisännyt kuntien työttömyysturvan rahoituskustannuksia aiemmin ennakoitua enemmän. Kuntien peruspalveluiden painopiste säilyy kuitenkin edelleen koulutus- ja sivistyspalveluissa, joiden yhteenlaskettu palvelutarve on laskeva. Palvelutarpeen laskua on kuitenkin loivennettu painelaskelmassa, sillä palvelutarpeen väheneminen ei johda kustannusten laskuun samassa suhteessa. Lisäksi varhaiskasvatuksen osallistumisaste ja erityisen tuen tarve ovat lisääntyneet viime vuosina.

Syntyvyyden lasku ja maan sisäinen muuttoliike lisäävät kuntien välisiä eroja. Muuttotappiokunnissa tulopohja heikkenee ja työikäinen väestö vähenee. Toisaalta erityisesti kasvukeskuksissa kasvava väestö ylläpitää voimakkaita investointitarpeita. Merkittävä osa kuntien investoinneista kohdistuu välttämättömiin investointeihin kuten rakennuksiin, teihin sekä muuhun perusinfrastruktuuriin. Kuntakohtaisista eroista huolimatta investoinnit pysyvät ennustejaksolla kokonaisuutena korkealla tasolla.

Verotulot ovat kuntien merkittävin tulonlähde. Kuntien valtionosuudet kasvoivat vuonna 2025 TE-palvelu-uudistuksen laajentaessa kuntien tehtäviä ja rahoitusvastuuta. Valtionosuuksia vähensi kuitenkin samanaikaisesti peruspalveluiden valtionosuuksiin aiemmin kohdennetut vähennykset, joka tarkoittaa Hollolalle 2–3 miljoonan euron sopeutustarvetta vuosille 2024–2027 ja siitä eteenpäin noin kaksi miljoonaa euroa vuodessa. Valtionosuuksien kasvua hidastavat myös asukasluvun ja laskentatekijöiden muutokset, erityisesti lapsi-ikäluokkien pieneneminen. Negatiivisten valtionosuuksien poisto toteutetaan valtionosuusleikkauksella, eikä valmisteltavasta valtionosuusuudistuksesta ole odotettavissa lisäpanoksia kuntatalouteen. Edellä esitetyt mahdolliset leikkaukset tulisivat aiemmin ilmoitettujen lisäksi, joten Hollolan osalta edessä on haasteellisia talousvuosia.

Korkojen nousu tulee lisäämään kunnan korkomenoja niin lainakannan kuin leasing-rahoituskohteiden kautta merkittävästi. Menojen kasvua hillitsee suoritettut suojaustoimet.

Tulevien vuosien aikana Hollolan kunnan tulee löytää ratkaisuja taloutensa järjestämisestä siten, että vähenevät valtionosuudet saadaan katettua muilla tuloilla tai kustannusten leikkaamisen kautta palveluja uudelleenjärjestämällä. Talouden näkymät eivät tue uusien investointikohteiden lisäystä, jo tällä hetkellä suunnitelmissa olevien lisäksi.

1.1.6 Kunnan henkilöstö

Kunnan palveluksessa oli 31.12.2025 yhteensä 842 henkilöä eli 38 henkilöä enemmän kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohtana. Vakinaisen henkilöstön määrä kasvoi 102 henkilöllä vuoteen 2024 verrattuna. Merkittävin muutos oli määräaikaisten (-49) sekä työllistettävien määrän väheneminen (-15 henkilöä). Henkilöstön keski-ikä vuoden 2025 lopussa oli 47,06 vuotta, kun se edellisenä vuonna oli 46,42 vuotta.

Henkilöstömäärä 31.12.	2023	2024	2025
Vakinaiset	649	628	730
Määräaikaiset	124	160	111
Työllistetyt	40	16	1
Yhteensä	813	804	842
Konsernipalvelut	36	41	38
Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue	597	591	576
Elinvoiman palvelualue	148	137	122
Vesihuoltolaitos	1	1	1
Päijät-Hämeen ympäristöterveys	31	34	33
Päijät-Hämeen työllisyysalue	0	0	72
Kunta yhteensä	813	804	842
Naisia	668	667	695
Miehiä	145	137	147
Yhteensä	813	804	842

Henkilöstökulut 44,8 miljoonaa euroa kasvoivat 10,0 prosenttia vuoteen 2024 verrattuna. Varsinaiset palkat ja palkkiot kasvoivat 10,1 prosenttia ja henkilösivukulut kasvoivat 9,5 prosenttia. Henkilöstökulujen nousu vuonna 2025 johtui kunta-alan virka- ja työehtosopimukseen kohdentuneista palkankorotuksista (kulujen kasvuun vaikuttavat sekä 1.6.2024 korotukset että uuden sopimuskauden 2025–2028 1.6.kehittämishjelmaerien ja 1.10. yleiskorotusten vaikutusta) sekä Päijät-Hämeen Työllisyysalueen toiminnan käynnistymisestä 1.1.2025. Työttömyysvakuutusmaksun huomattava aleneminen vuonna 2025 pienensi kunta-alan henkilösivukuluja.

Henkilöstövahvuus oli 842, joka kasvoi edellisvuoteen nähden 4,7 prosenttia (38 henkilöä). Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueella henkilövahvuus oli 576 (-15 henkilöä), Elinvoiman palvelualueella 122 (-15), Konsernipalveluissa 38 (-3), Päijät-Hämeen Ympäristöterveydessä 33 (-1) ja 1.1.2025 aloittaneella Päijät-Hämeen työllisyysalueella 72 henkilöä. Työllistettyjä oli 1 (-15).

Henkilötyövuosilla (HTV 2) mitattuna kasvua oli 43,82 henkilötyövuotta.

Tarkempia tietoja henkilöstöstä on vuoden 2025 henkilöstökertomuksessa.

1.1.7 Ympäristöasiat

Hollolan kunnassa ympäristövalvonnan työ kohdistuu pääosin viranomais-toimintaan, eikä nykyinen resursointi mahdollista laaja-alaista ja syvää erikoistumista ympäristönsuojelun edistämisen eri osa-alueisiin. Ympäristövalvonnassa jatkettiin vireillä olevien vaativien yhteislupahakemusten (maa-aines- ja ympäristölupa) valmistelua. Valmistuneista päätöksistä on vireillä muutostenhakuja, mikä työllistää myös päätösten valmistumisen jälkeen. Vesihuoltoon liittymättömien kiinteistöjen projektista koottiin loppuraportti, joka osoitti projektin onnistuneeksi valvonnan, riskienhallinnan, sekä vesihuoltolaitoksen talouden ja toiminnan kannalta. Projektin viimeisien vapautushakemusten käsittelyä sekä liittymisten määräaikojen valvontaa jatkui 2025 puolella, mutta käytössä ei ollut enää projektille osoitettua määräaikaista työpanosta. Vuoden lopulla aloitettiin valmistelu kunnan ympäristönsuojelumääräysten päivittämiseksi, josta asetettiin 2026 vuodelle tavoitteeksi luonnosvaiheen nähtäville asettaminen.

Myös vesistötöissä oli ennakoitua suuremman työmäärän vaatineita kohteita, kuten esimerkiksi Teuronjoen patohankkeet. Pienjärvien tarkkailua on toteutettu 2022–2027 ajalle laaditun tarkkailuohjelman mukaisesti ja sen myötä saadaan edellistä ohjelmakautta kattavampaa tietoa vesistöjen tilasta. Vesistötyötä tehtiin Hollolan Vesistövisio 2025 -ohjelman mukaisesti eri yhteistyötahojen kanssa. Vuoden lopulla linjattiin tavoitteeksi Vesistövisio 2025 -ohjelman päivittäminen osaksi Monta Luontoa -suunnitelmaa 2026 aikana. Hankerahoituksella toteutettavia töitä jatkettiin elinvoiman palvelualueen laajempaan yhteistyönä.

Kunnan aktiivinen työ elinkeinoasioissa ja yritystonttien markkinoinnissa näkyi lisääntyneinä sijoittumiskyselyinä, joiden käsittelyyn kunnan lupaviranomaiset osallistuivat tarvittaessa neuvonnan ja tulkintojen linjaamisen osalta. Tiedonhallintaan ja tietojärjestelmiin liittyvät toteutuneet tai ennakoitavat muutokset edellyttivät työpanoksen suuntaamista myös niihin. Vuoden kuluessa tuli myös useita selvitettäviä ja yllättäviä tilanteita, jotka vaikuttivat ympäristövalvonnan työtilanteeseen.

Vuonna 2025 metsänhoitoa toteutettiin metsäsuunnitelmien mukaisesti. Nostavalla tehtiin harvennushakkuurästejä pois suunnitellun logistiikkakeskuksen alueella. Alueesta noin 18 prosenttia jäi kokonaan käsittelyn ulkopuolelle luontoarvojen takia. Toisella kiinteistöllä Nostavalla hakattiin huonokuntoinen kirjanpainajakuusikko. Kirjanpainajatuhojen ennaltaehkäisy auttaa vahinkojen torjunnassa myös ympäröivissä kuusikoissa.

Koko Hollolan alueella aloitettiin noin 30 hehtaarin uudistamisrästien tekeminen edellisistä hakkuista, vuoden 2025 loppuun mennessä kaikki maanmuokkaukset oli tehty odottamaan seuraavan kevään istutuksia. Hämeenkoskella toteutettiin kaikki taajamametsänhoidon hakkuu- ja hoitorästtit, ja taajamasta kuljetettiin yli miljoona kiloa hakkuutähteitä odottamaan haketusta taajaman ulkopuolelle. Erityisen arvokkaan Teuronjokeen rajoittuvan metsän hakkuusuunnitteluun saatiin apua sidosryhmäyhteistyön keinoin Hollolan ympäristöyhdistykseltä.

Strateginen ohjelman Monta luontoa – monta mahdollisuutta –kokonaisuudessa laadittua luonnon virkistyskäytön kehityssuunnitelmaa on toteutettu vuoden 2025 aikana suunnitelman mukaisesti toteuttamalla uutta luontoretkelykohdetta Kukonkoivuun. Kohde on nimeltään Soiva metsä, jonka rakenteet valmistettiin syksyllä 2025, asentaminen maastoon tapahtuu keväällä 2026 lumien sulaessa. Tarkoituksena on, että tämän viimeisimmän kohteen toteutuksen jälkeen keskitytään ylläpitämään olemassa olevia ja kehittämään niiden sisältöä.

Lakisääteisen vieraslajitorjunnan haasteet realisoituivat, kun pitkäaikainen palveluntuottaja lopetti työnsä Lahden seudulla. Alueellisia toimijoita ei enää ole, julkisen haun kautta onnistuttiin saamaan tekijä jättiputken torjuntaan. Muita vieraslajeja torjui työllisyyspalvelun Kunnontiimi-prioriteettikohteiden mukaisesti. Vieraslajitorjuntaa tehostettiin CrowdSorsa-pelikokeilulla, jossa osallistetaan kuntalaisia vieraslajitorjuntaan. Peli sai suuren suosion ja sitä jatketaan vuonna 2026.

Luontotyötä edistettiin muun muassa Kunta-Helmi -hankkeella, jossa tarkasteltiin ja toteutettiin hoitosuunnitelmat Tiirismaan Pirunpesän, Soisalmensuon ja Puronvarsilehdon luonnonsuojelualueille sekä Pyhäniemenlahteen rajoittuvalle Myllymäen luonnonsuojelualueelle. Kohteet kuuluvat laajempaan alueelliseen Helmi-elinympäristöalueeseen, joka kaakossa ulottuu Lahden kaupungin alueelle ja luoteessa Asikkalan kunnan alueelle.

Lisäksi toteutettiin vesienhoitohankkeita, joita koordinoitiin yhteistyössä elinvoiman hallinnon ja ympäristösuojelun kanssa. Hollolan kunta osallistui myös aktiivisesti alueellisen Päijät-Hämeen Vesijärvisäätöön.

Hollolan kunta laati ja valtuusto hyväksyi kokouksessaan 9.12.2024 Hollolan ilmastosuunnitelman vuosille 2025–2029. Suunnitelmaa jalkautettiin kevään 2025 aikana. Hankkeen hallinnointi seitsemän kunnan osalta toteutettiin Hollolan kunnan kautta ja hankkeen 100 prosentin maksatus saatiin keväällä 2025. Syksyllä kerättiin saman vuoden toteutuneita toimenpiteitä,

jossa Vaikuttavimmat ilmasto- ja ympäristötoimenpiteet -kirjaukset toimivat ilmastosuunnitelman toteutumisen seurantatyökaluna. Hollolan kunnan ilmastotyöryhmä seuraa toimenpiteitä noin kaksi kertaa vuodessa. Vaikuttavimpien toimenpiteiden laadinta ja seuranta yhdistetään talousarvio-prosessiin.

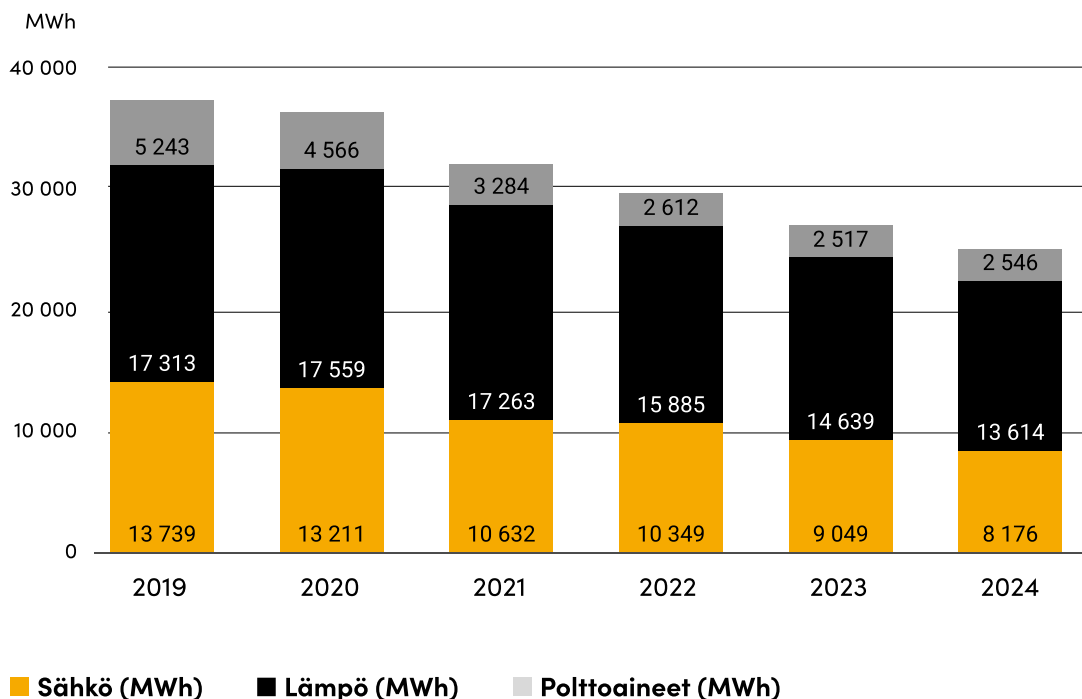
Vuonna 2025 kunnan ilmastokumppanuusmalli keskeytyi uuden toimintamallin kehitystyön ajaksi. Projektia johti Asikkalan ja Sysmän kunta yhteistyössä LAB-ammattikorkeakoulun kanssa. Syksyllä aloitettiin uusi Vastuullisuusverkosto-malli, josta lanseeraustilaisuus yrityksille ja yhdistyksille on vuoden 2026 alussa. Tavoitteena on laajentaa vastuullisuustyötä ilmastotyötä esimerkiksi luontotyöhön ja lisätä yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa esimerkiksi Ladec, Vesijärvisäätiö, Salpausselkä Geopark, jotta verkoston vaikuttavuus olisi jatkossa parempi. Jatkossa on tarkoitus kartoittaa mahdollisuuksia yritysryhmähankkeelle, johon etsittäisiin rahoittajaa yritysten pienille ilmastokokeiluille.

Yritystyön rintamalla on kunnan ilmastosuunnitelman mukaisesti aloitettu uudistavan viljelyn edistämisen työ ottamalla paikalliset viljelijät mukaan kestävyystyöhön. Viljelijöiden palautteiden perusteella on muodostettu Kestävän viljelyn Hollolan foorumi -yhteisö, jota on valmisteltu MTK:n, ProAgrian ja paikallisen maanviljelijän kanssa vuoden 2025 aikana. Ensimmäinen tilaisuus hollolalaisille maanviljelijöille järjestetään 4.3.2026. Tavoitteena on vahvistaa vertaisoppimista, tiedonsaantia, rahoitusmahdollisuuksia sekä yhteistyötä. Toiminnan jatko on täysin paikallisista maanviljelijöistä riippuvaista.

Energiat, energiansäästö ja ympäristövaikutukset

Kuntien energiatehokkuussopimuksen raportointi toteutettiin maaliskuussa koko kuntakonsernin osalta:

Liittyjän energiankulutus (MWh)

*Polttoaineista on vähennetty oma sähköntuotanto, joka huomioidaan Sähkössä

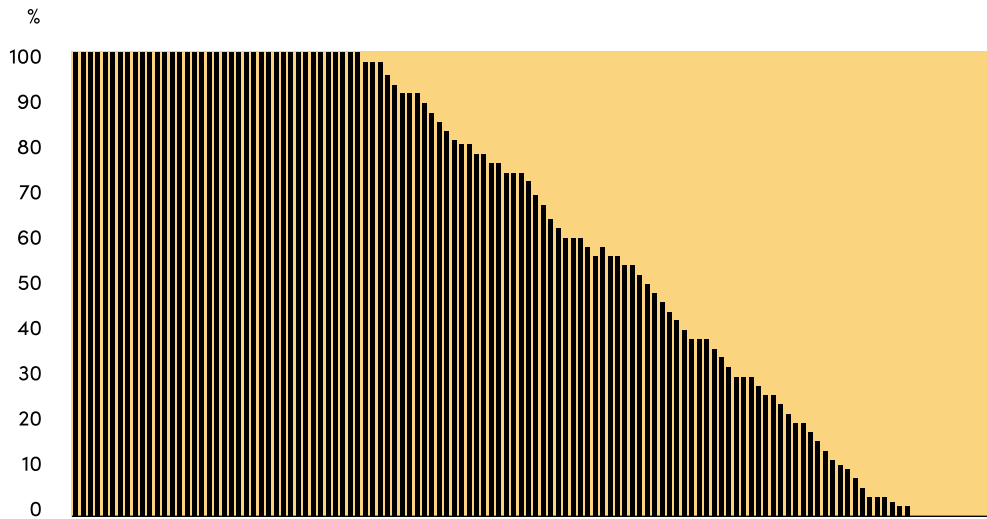
Energiakulutus on vähentynyt vuodesta 2019 alkaen noin 33,8 prosenttia ja energiaa on säästynyt 11 960 MWh. Kustannusvaikutus on noin 1,2 miljoonaa euroa ja päästöt ovat vähentyneet noin 1200 tonnia.

KETS-sopimuksen säästötoimenpiteiden valtakunnallisessa vertailussa Hollola on sijalla 1:

Tavoitteen saavuttamisen tilanne – liittyjien vertailu

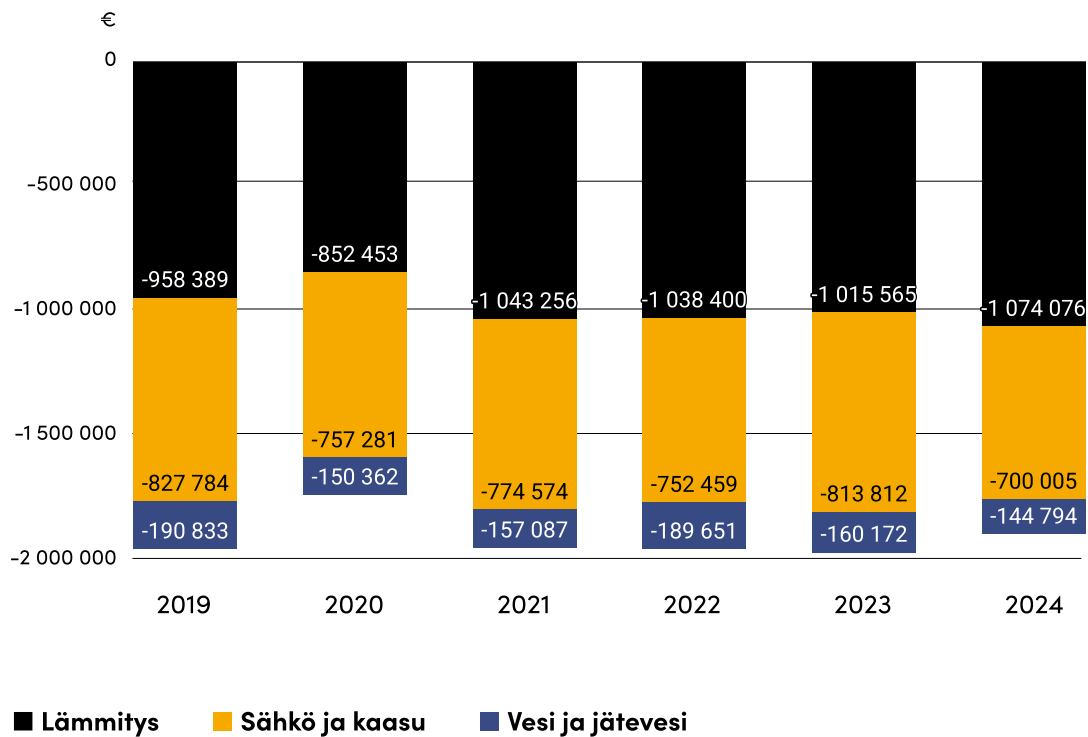
Liittyjän energiansäästötavoite 2025	2 164 MWh/vuosi
Voimassa oleva energiansäästö vuonna 2025	10 750 MWh/vuosi
Tavoitteesta saavutettu	497 %

Tavoitteen saavuttamisen tilanne toimenpideohjelmaan liittyneissä yrityksissä

Hollolan kunnan kiinteistöjen energiakustannukset:

Vuosien 2019–2024 kiinteistöjen energiakustannukset

Kiinteistöjen energiakustannukset ovat edelleen pysyneet vuoden 2019 tasolla.

Kunnan käytössä oleva rakennuskanta on uusiutuvan energian piirissä 1.8.2023 alkaen.

Energiansäästöhankeita toteutettiin mm. Herralan koulun maalämpöhanke. Salpakankaan koulun B- ja D-osien ja Kankaan koulun IV-koneiden saneeraus. Satulinnan, Viirikukon, Salpakankaan koulun D-osan, Kankaan koulun ja kirjaston LED-hankkeet. Viirikukon, Salpakankaan koulun B-osan, Kankaan koulun ja jäähallin RAU-laittehankeet.

Sivistys- ja hyvinvoinnin palvelualueella on tehty Monta luontoa -opinpolun suunnittelua ja toteutusta vuoden 2025 aikana. Monta luontoa- opintokokonaisuus on yksi palvelualueen strategisista hankkeista. Suunnittelutyötä on toteutettu monialaisessa yhteistyössä ja sitä varten on perustettu erillinen työryhmä. Kyseessä on ilmastopositiivinen oppimiskokonaisuus, joka integroituu osaksi muuta kasvatusta ja opetusta.

Opintokokonaisuus kulkee lapsen ja nuoren matkassa varhaiskasvatuksesta perusopetuksen loppuun. Opinpolun tavoitteena on synnyttää keskustelua ja vuorovaikutusta kestävän kehityksen teemoihin liittyen, lisätä lasten ja nuorten ympäristötietoisuutta, vahvistaa omaa toimijuutta ympäristön hyväksi ja vahvistaa lasten suhdetta omaan lähiympäristöön sekä luontosuhdetta. Opinpolun vaikutus: Vastuulliset ja ilmastotietoiset lapset/nuoret ja tulevaisuuden kuntalaiset. Monta luonto -kokonaisuus on liitetty osaksi varhaiskasvatuksen toimintaa vuoden 2025 aikana. Perusopetuksen kokonaisuus liitetään osaksi olemassa olevia suunnitelmia.

Elinympäristössä kiinnitetään huomioita elolliseen ja elottomaan luontoon, rakennettuun ja sosiaaliseen ympäristöön sekä ympäristön ilmiöihin ja materiaaleihin. Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon luonnon monimuotoisuuden sekä oman kulttuuriperinnön vaaliminen.

Vesihuoltolaitos laajentaa verkostoaan ja varautuu häiriötilanteisiin kuten ympäristöongelmiin

Hollolan vesihuoltolaitoksen tavoitteena on viemäröidä yhdyskuntakehityksen tarpeen sekä terveyden- ja ympäristönsuojelun kannalta tärkeiden alueiden jätevedet. Uutta vesihuolto- ja hulevesiverkostoa rakennettiin Sorvasen uudelle asemakaava-alueelle niin, että tätä ennen oli rakennettu Sorvasen aluetta ja sen lähiympäristöä palveleva luontopohjainen hulevesijärjestelmä. Vesihuoltoverkostoa saneerattiin sekä uutta sekä isompaa hulevesiviemärintä rakennettiin Salpakankaan teollisuusalueella. Rantakoiuntien, Rekolanraitin, Vilanderin ja Puputin jätevesipumppaamot saneerattiin, jolloin niiden toimintavarmuuden parantumisen kautta ehkäistään myös ympäristöpäästöjä.

Lahti Aqua Oy panostaa Hollolan jätevesiviemäreiden ja -pumppaamoiden ennakoivaan kunnossapitoon, jotta häiriöitä ja sitä kautta myös ympäristöön kohdistuvia päästöjä voidaan ehkäistä ja vähentää. Viemäriverkostossa oli vuoden aikana tukoksia neljä kappaletta, mikä on viemäriverkoston pituuteen nähden vähän (1,2 kpl/100 km, suositus < 5 kpl/100 km). Viemäriverkoston kuvaustutkimukset, kunnossapitotoimenpiteet ja häiriöt kirjataan Lahti Aqua Oy:n ylläpitämään verkkotietojärjestelmään. Muun muassa verkoston iän, materiaalin, merkittävyuden sekä kuntotietojen perusteella kullekin verkosto-osuudelle on määritetty kuntoindeksi. Tätä työkalua hyödyntämällä voidaan kohdistaa toimenpiteitä ja saneerauksia aiempaa paremmin.

Vesihuoltolaitokselle on laadittu vesihuoltolain mukainen varautumissuunnitelma häiriötilanteiden varalle, minkä päivitys valmistui vuoden 2025 elokuussa. Varautumissuunnitelma sisältää riskikartoitukset sekä vedenhankinnalle ja -jakelulle että jätevesien viemäroinnille ja käsittelylle (WSP ja SSP). Suunnitelmaan sisältyy toimenpideohjelma vastuutahoineen ja aikatauluisineen, minkä mukaisesti havaittujen riskien hallintatoimenpiteitä toteutetaan vuosittain.

Vuosien 2024–2025 aikana on laadittu yhteistyössä Lahti Aqua Oy:n ja Lahden kaupungin kanssa Hollolan ja Lahden kokonaisvaltaisen kaupunkivesisuunnitelman hanke. Hankkeessa tunnistettiin paikkatietotarkasteluiden kautta viemäriverkoston riskikohteita ja vaikuttavuutta herkkien vesistöjen ja kohteiden esim. vedenottamoiden vaikutusalueella. Jatkossa näihin voidaan aiempaan paremmin kohdistaa toimenpiteitä, ja sitä kautta vähentää vuotoja ja haitallisten aineiden päästöjä ympäristöön. Lisäksi hankkeessa hankittiin viemäriverkoston pinnankorkeuden IoT-mittalaitteita, joiden avulla voidaan ehkäistä viemärien ylivuotoja ja päästöjä herkkiin ympäristökohtaisiin.

1.1.8 Muut ei-taloudelliset asiat

Valtuusto on 24.4.2023 §17 hyväksynyt Eettiset ohjeet, kestävien toimintaperiaatteiden edistämiseksi. Ohjeistuksen tarkoituksena on edistää eettistä käyttäytymistä ja toisaalta estää epäeettistä tapaa toimia, eli selventää sallitun ja kielletyn rajaa. Eettiset ohjeet edistävät osaltaan yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa, avoimuutta, puolueettomuutta sekä riippumattomuutta. Kunta edellyttää toimintaperiaatteisiin sitoumusta kaikilta työntekijöiltään ja luottamushenkilöiltä, myös tytäryhtiöidensä osalta. Ohjeessa on käyty läpi korruption ja lahjonnan tunnusmerkistöä, ohjeita yleisimpien tilanteiden tulkintoihin sekä toimintamalli mahdollisten rikkomusten osalta.

Eettisesti kestävien toimintaperiaatteiden edistäminen perustuu rehellisyyden, läpinäkyvyyden ja vastuullisuuden perusarvoihin. Kunta pyrkii luomaan ja ylläpitämään keskinäiseen luottamukseen perustuvaa toimintakulttuuria, jossa edistetään hyvää hallintoa, ei suvaita lahjontaa eikä väärinkäytöksiä. Eettiset ohjeet luovat pohjaa periaatteiden ymmärtämiseen ja eri tilanteiden arviointiin, mutta samalla kunta sitoutuu edistämään hyvää hallintoa ja ehkäisemään väärinkäyttöä arvojen, menettelytapojen, toimintojen, koulutuksen ja neuvonnan kautta.

1.2 Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Kunnanhallitus vastaa kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä kunnanvaltuuston hyväksymien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden pohjalta. (Kuntal 14 §, 39 §) Lisäksi kaikki ne toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa kunnan varojen käytössä ja jotka toimivat viranomaisina, vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisesta.

Sisäisen valvonnan järjestäminen

Kuvaus säännösten, määräysten ja päätösten noudattamisesta

Toimivalta on säädely hallintosäännössä ja tehtäväkuvauksissa ja niitä on noudatettu. Tilikauden alussa voimassa ollut hallintosääntöä täsmennettiin lainsäädännön muutosten ja toiminnallisten muutosten vuoksi kaksi kertaa toimintavuoden aikana. Keskeiset muutokset olivat elinkeinopoliittinen jaoston perustaminen sekä hallintosäännön liitteiden 1,3 ja 4 täsmennykset.

Kunnanhallitus vastaa hallinnon käytännön ohjeistuksesta ja tähän liittyen kunnanhallitus on tarkastellut eri kokonaisuuksia vuoden 2025 aikana. Kunnanhallitus on antanut vuoden 2025 aikana yhden ennakkokannan konserniohjaukseen liittyen korkoriskien hallintaan.

Lakisäätteisten tehtävien tai niihin liittyen tehtävien toteuttamisessa ei ole havaittu merkittäviä puutteita eikä kunnan toimintaan ole kohdistunut merkittäviä valituksia. Säännöksiä ja päätöksiä on pääosin noudatettu.

Hollolan kunta on 12.9.2024 saanut Päijät-Hämeen käräjäoikeudelta haastekirjeen riita-asiassa, joka koskee kunnanhallituksen 5.2.2024 §37 ollutta työsuhteen irtisanomisasiaa. Asian käsittely oikeusistuimessa on kesken.

Elinvoiman palvelualueella käsitellään joitakin asiatyyppejä, joihin liittyy vakuusmenettelyjä. Vakuuksiin liittyviä ohjeita ja toimintotapoja kehitetään

yhdessä konsernipalveluiden kanssa. Kehittämisvastuu asian osalta on konsernipalveluilla.

Sivistyksen- ja hyvinvoinninpalvelualueen toiminta on pääosin lakisääteistä toimintaa, jota ohjataan valtion ja kunnan omin viranomaismääräyksin ja päätöksin. Merkittäviä puutteita ei ole kohdentunut hyvinvoinnin palvelualueen toimintaan vuoden 2025 aikana.

Vuoden 2025 aikana on sisäisen valvonnan osalta tarkastettu esteellisyyksien kirjaamiskäytäntöjä toimielimissä, sekä matkalaskujen ohjeidenmukaisuutta Konsernipalveluiden palvelualueella. Kummankaan tarkastuskohteen osalta ei tullut merkittäviä puutteita.

Kuvaus tavoitteiden toteutumisesta, varojen käytön valvonnasta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevydestä ja luotettavuudesta

Tavoitteiden asettamisessa tai määrärahojen budjetoinnissa ei ole tapahtunut olennaisia virheitä.

Osavuosikatsaus annettiin tammi-huhtikuun ja tammi-elokuun tilanteista. Osavuosikatsausten yhteydessä tunnistettiin mahdolliset poikkeamat, joista tehtiin tarvittavat muutokset talousarvioon. Kuntatieto-ohjelman mukainen viranomaisraportointi laadittiin kvartaaleittain. Palvelualueiden toteutumien seuranta ja varojen käytön valvonta toteutui ohjeiden mukaisesti. Talousarvion muospaineita tunnistettiin vuoden aikana ja niiden osalta reagoitiin. Valtuusto täsmensi vuodelle 2025 laadittua talousarviota kokouksissaan 19.5.2025, 22.9.2025 ja 10.11.2025. Muutoksia tehtiin palvelujen ostojen täsmennyksinä, verotulojen vähennyksenä sekä investointimenojen täsmennyksinä.

Budjetoinnissa ei ole tapahtunut virhettä tai toimivalta olisi ylitetty varojen käytössä.

Arvio merkittävimmistä riskeistä

Merkittävimmät riskit ovat vuonna 2025 olleet kiinteistöissä, sopimusten hallinnassa, henkilöstössä, rahoituksessa ja tietojärjestelmissä sekä tietoturvassa.

Kiinteistöihin liittyviä riskejä ovat sisäilmaongelmat, ilkivalta- ja vesivahinkoriskit sekä taloudelliset riskit, jotka on arvioitu liittyvän investointihankkeiden toteutusvaiheen ongelmiin ja investointi- ja käyttötalousmäärärahojen riittävyyteen (kustannustenhallinta).

Sopimustenhallinnan osalta on edelleen olemassa riskejä. Riskeiksi on tunnistettu muun muassa sopimusosaamisen, tilaaja- ja hankintaosaamisen ja sopimusten laadinnan ja seurannan puutteet. Myös sopimusten puuttuminen on tunnistettu riskiksi. Sähköisillä järjestelmillä voidaan hallita riskejä osittain.

Henkilöriskien osalta kunnan avainhenkilöriskit on tunnistettu. Henkilöstöriskeihin kuuluvaksi on tunnistettu henkilöstön jaksaminen. Työturvallisuuteen liittyvät riskit ovat lisääntyneet etätöiden takia. Työturvallisuuteen liittyviin riskeihin ja niiden hallintaan on panostettu muun muassa työturvallisuuskoulutuksella, riskikartoituksella sekä sähköisellä ilmoitusjärjestelmällä. Työntekijöille hankittiin vuonna 2020 etätöyväkuutus.

Rahoitukseen ja tietojärjestelmiin kohdistuvat riskit on tunnistettu. Tietojärjestelmäriskit kohdentuvat yksittäisten laitteistojen hajoamiseen, tietoliikenneyhteyksien katkeamiseen ja tietoturvariskeihin tai ohjelmien toimimattomuuteen tai soveltumattomuuteen, mutta myös uusien ohjelmien käytön osamiseen. Tietojärjestelmiin, tietosuojaan ja tietoturvaan kohdistuvia riskejä on hallittu kunnassa olevilla suunnitelmilla ja tiekartalla.

Tarve rahoitusriskien hallintaa koskevien ohjeiden ja periaatteiden päivitykselle on tunnistettu. Rahoitusriskien hallinnan periaatteet ja ohjeet on uudistettu valtuuston päätöksellä §74 11.12.2023. Kunnanhallitus on täsmentänyt rahoituksen riskienhallinnan linjauksia §324 18.12.2023. Rahoitukseen liittyvistä riskeistä korkoriski on korkotason muutoksesta aiheutuvaa epävarmuutta. Kunnan maksuvalmiutta nostettiin vuonna 2020 pitkäaikaisin lainoin, eikä tarvetta lisälainannostolle ole sen jälkeen ollut. Lainasalkkuun sekä leasing vuokriin liittyviä korkoriskejä hallinnoidaan suojauksilla.

Vahinkoriskeihin on varauduttu kattavalla vakuutusturvalla. Vakuutusturva kokonaistarkastelu saatettu vakuutusmuutosten osalta valmiiksi vuonna 2023.

Kuvaus riskienhallinnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet on vahvistettu valtuustossa 23.9.2024.

Hollolan kunnassa on olemassa riskienhallinnan toimintamalli ja sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa on ohjeistettu mm valtuuston hyväksymällä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteasiakirjalla. Kunnalla on käytössään WPro-ohjelma työturvallisuuden parantamiseksi ja vaaratilanteiden ilmoittamista varten.

Palvelualueilla on osana talousarvion laadintaa arvioitu riskejä, jonka pohjalta on laadittu riskienhallintasuunnitelmat. Suurimpina riskeinä kunnassa on todettu muun muassa kiinteistöt ja rakennukset sekä toisaalta henkilöriskit (asiakkaat ja henkilöstö). Molempien edellä mainittujen riskikohteiden osalta riskienhallintatyö on jatkuvaa. Henkilöstö on vakuutettu lakisääteisen tapaturmavakuutusjärjestelmän kautta ja asiakkaat (lähinnä lapset ja nuoret) vapaaehtoisella ryhmätapaturmavakuutuksella. Riskienhallintasuunnitelmaa tarkistetaan vuosittain talousarvion laadinnan yhteydessä.

Riskien hallintakeinojen toteutumisesta raportoidaan osana toteutumaseuranta. Samalla arvioidaan suunniteltujen riskienhallintatoimenpiteiden ajanmukaisuus. Riskienhallintatoimet on vastuutettu.

Rakennuksiin liittyvien riskien hallintatoimenpiteinä ovat vakuuttaminen ja säännölliset tarkastukset. Kunnan vakuutuksien osalta käynnistetty kokonais-tarkastelu valmistui 2023.

Vesihuoltolaitokselle on laadittu vesihuoltolain mukainen suunnitelma häiriötilanteiden varalle.

Hankintatoimen riskienhallinnan työvälineenä käytetty ClouDia-järjestelmän avulla voidaan vähentää tarjouspyynnön laadinnan virheitä.

Tietosuojaan ja tietoturvaan liittyvien riskien hallintaa on viime vuosina panostettu koko henkilökunnalle suunnattujen tietosuojaan liittyvien koulutusten kautta.

Vuoden 2025 aikana kunta on osallistunut valtakunnallisiin ja maakunnallisiin valmiusharjoituksiin. Havaintojen pohjalta kunnan poikkeusolojen ohjeistusta on päivitetty ja muuttuneeseen uhkakuvatilanteeseen vastaavan strategisen valmiussuunnitelman laadintaa on jatkettu, jatkuvan kehityksen periaatteella.

Tapaturmien kehitys

Osana riskienhallintaa arvioidaan myös tapaturmien kehitystä. Työtapa-turmia sattui 78 kpl, joista työmatkatapaturmia oli 17 kpl. Tapaturmien kokonaisuus on edelliseen vuoteen verrattuna pysynyt samalla tasolla.

Tapaturmat	2023	2024	2025
Työtapaturmat	47	71	61
Työmatkatapaturmat	12	5	17
Yhteensä	59	76	78

Kuvaus omaisuuden hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonnasta

Omaisuuden hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonnasta ei ole tullut erityisiä ongelmia vuoden 2025 aikana. Hankintaprosesseihin tulee edelleen ja jatkossakin kiinnittää huomiota. Tällä hetkellä kunnassa on käytössä hajautettu hankintavastuu malli, jolloin palvelualueet vastaavat itse omista hankinnoistaan. Palvelualueilla hankinnoista vastaa sellaiset toimijat, joilla ei ole riittävää hankinta-asiantuntijuutta, eikä pääasiallisten työtehtävien vuoksi myöskään kilpailutusten valmisteluun tarvittavaa aikaresurssia. Riskienhallinnan näkökulmasta tilanne on erityisen vaikea. Tilannetta osin helpottaa puitesopimukset, mutta ne eivät kuitenkaan kata läheskään kaikkia palvelualueiden hankintatarpeita. Hankintojen tueksi on kuntaan palkattu hankinta-asiantuntija, joka aloitti tehtävässään vuonna 2024.

Hankintamenettelyissä ei ole todettu olennaisia puutteita. Kunnalla on käytössään sähköinen hankintajärjestelmä hankintoja koskevien riskien pienentämiseksi. Hankintaohjeet on päivitetty vuonna 2024.

Kuvaus sopimustoiminnasta

Sopimusten hallinnoinnin ja valvonnan osalta riskejä on edelleen olemassa. Sopimustoiminnassa haasteena on sopimusten sisällön aukottomuuden varmistaminen. Tähän käytetään tarvittaessa ulkopuolisia alan asiantuntijoita. Sopimukset pyritään laatimaan aina kunnan toimesta, jotta varmistettaisiin kunnan asema sopimusosapuolena. Cloudia-järjestelmän hyödyntäminen helpottaa myös sopimushallintaa.

Cloudia-järjestelmän lisäksi hankintojen kilpailuttamista ja hankintoihin liittyviä riskejä vähentää kunnan mukana olo muun muassa KL Kuntahankintojen sekä Kuntapron puitesopimuksissa. Näiden puitesopimusten hankintoja ei tarvitse kilpailuttaa. Tarvittaessa hankintaprosesseihin liittyviä riskejä pienennetään käyttämällä ulkopuolista hankinta-asiantuntijaa.

Kunnassa on käytössä sähköinen sopimustenhallintaohjelma, josta vuosittain seurataan muun muassa sopimusten vanhentumisaikoja. Sopimusten laadinnassa ja sopimusneuvotteluissa käytetään tarpeen mukaan ulkopuolisen asiantuntijoiden apua.

Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä

Hollolan kunnassa ei ole omaa sisäisen tarkastuksen yksikköä. Vuoden 2025 aikana on sisäisen valvonnan osalta ostettu ostopalveluna tarkastus esteellisyksien kirjaamiskäytännöistä toimielimissä sekä matkalaskujen ohjeiden-

mukaisuus Konsernipalveluiden palvelualueella Ostopalveluna hankitaan myös lakisääteinen ulkoinen tarkastus. Sisäisen valvonnan kehittäminen ja sisäisen tarkastuksen järjestäminen on otettu osaksi uutta strategista ohjelmaa, jonka valtuusto hyväksyi kesäkuussa 2022.

Keskeiset johtopäätökset

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen ja toteutuminen on Hollolan kunnassa hyvällä tasolla. Ohjeet ja säännökset ovat ajan tasalla, riskejä arvioidaan säännöllisesti ja niiden hallintaan on sovittu keinot, joiden toteutumista seurataan. Toimivaltaa koskevat säädökset ja hallintosäntö ovat ajan tasalla. Hallintosäännön päivittäminen useasti saman vuoden aikana ei ole toivottavaa, mutta eri lainsäädäntökokonaisuuksien etenemisen eriaikaisuudesta johtuen välttämätöntä

Julkisen sektorin toimintojen tarkastelu valmiuden osalta on puhuttanut koko vuoden 2025. Ajantasaiset toimintaohjeet ja viestinnän merkitys osana riskienhallintaa on selkeästi korostunut.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämiseksi tulee jatkossa kiinnittää huomiota viestintään ja ohjeistukseen etenkin poikkeustilanteiden osalta sekä riskien säännölliseen seuraamiseen akuuteissa tilanteissa. Valmiusharjoituksilla voidaan harjoitella poikkeustilanteita pienemmällä ryhmällä, mutta olennaista on myös koko organisaation toimintakyky poikkeustilanteissa. Akuuteissa tilanteissa riskit usein muuttuvat nopeasti ja on tärkeää tunnistaa tällaisissa tilanteissa erilaiset riskit.

1.3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tilikauden tuloksen muodostumista kuvataan tuloslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla.

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT	2025	2024
(1 000 €)		
Toimintatuotot	27 111	18 482
Valmistus omaan käyttöön	75	93
Toimintakulut	-87 084	-76 859
TOIMINTAKATE	-59 897	-58 283
Verotulot	52 848	52 523
Valtionosuudet	18 411	17 362
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	0	1
Muut rahoitustuotot	839	793
Korkokulut	-156	-168
Muut rahoituskulut	-4	-4
VUOSIKATE	12 040	12 224
Poistot ja arvonalentumiset	-8 776	-8 191
TILIKAUDEN TULOS	3 264	4 033
Tilinpäätössiirrot		
Poistoeron muutos	-17 200	250
Varausten muutos	14 362	-3 735
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	425	548
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot/Toimintakulut, % = 100 * Toimintatuotot / (Toimintakulut - Valmistus omaan käyttöön)	31,2 %	24,1 %
Vuosikate/Poistot, % = 100 * Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset	137,0 %	149,2 %
Vuosikate, euroa/asukas	529	535
Asukasmäärä	22 766	22 855

Tuloslaskelman **toimintakate** (=nettomenot) ilmoittaa, paljonko toimintamenoista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla.

Toimintakate heikkeni edellisestä vuodesta 2,8 prosenttia. Toimintatuotot kasvoivat 8,6 miljoonaa euroa. Toimintatuottojen kasvuun vaikutti ensisijaisesti 1.1.2025 toimintansa aloittaneen Päijät-Hämeen työllisyysalueen rahoitus. Yhdeksän kunnan muodostama Päijät-Hämeen työllisyysalue, jossa Hollola toimii vastuukuntana, vastaa maakunnan kuntien lakisääteisistä työvoimapalveluista Lahtea lukuun ottamatta.

Ulkoiset toimintakulut olivat 10,2 miljoonaa euroa suuremmat kuin edellisellä vuonna, joka johtui muun muassa Päijät-Hämeen työllisyysalueen toimintakuluista (8,6 miljoonaa euroa) sekä vuoden 2025 palkkojen yleiskorotusten vaikutuksesta.

Tilikauden tulos on 3,3 miljoonaa euroa positiivinen. Alkuperäinen talousarvio laadittiin 0,5 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Suurimmat poikkeamat alkuperäisestä talousarviosta aiheutuivat kertaluonteisista poikkeuseristä muun muassa Sote-kiinteistön myynnistä saadusta luovutusvoitosta, osinkotulojen positiivisesta toteutumisesta sekä korkokulujen toteutumisesta pienempänä kuin ennakoitu. Verotulot kasvoivat 0,3 miljoonaa euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Alkuperäiseen talousarvioon nähden verotulot toteutuivat oletettua heikommin, joka johtui osin kunnallisveron jaksotustekijöistä, vuoden 2024 kunnallisveroa oikaistiin negatiivisesti vuoden 2025 aikana.

Verorahoitus

Verotulot kasvoivat yhteensä noin 0,3 miljoonaa euroa (0,6 prosenttia). Kunnallisveroja kertyi 43,8 miljoonaa euroa eli noin 0,3 miljoonaa euroa enemmän kuin edellisellä vuonna. Vuonna 2025 Hollolan kunnallisveroprosentti oli 8,3 prosenttia. Kiinteistövero kertyi noin 6,6 miljoonaa euroa eli noin 0,1 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2024. Yhteisövero kertyi noin 2,5 miljoonaa euroa, 0,1 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2024.

Verotulot	2025	2024	Muutos, €	Muutos-%
Kunnan tulovero	43 809 032,33	43 459 404,06	349 628,27	0,8 %
Kiinteistövero	6 556 405,69	6 464 694,77	91 710,92	1,4 %
Osuus yhteisöveron tuotosta	2 482 192,41	2 598 863,14	-116 670,73	-4,5 %
Verotulot yhteensä	52 847 630,43	52 522 961,97	324 668,46	0,6 %

Kiinteistöveroprosentit	2025	2024
Vakinaiset asuinrakennukset	0,55	0,55
Muut kiinteistöt ja maapohja	1,15	1,15
Loma-asunnot	1,10	1,10

Valtionosuudet

Kunnan peruspalvelujen valtionosuutta myönnetään kunnille palvelujen järjestämiseen. Valtionosuuden laskennallinen peruste muodostuu ikärakenteen, sairastavuuden ja muiden laskennallisten kustannusten määräytymistekijöiden perusteella. Kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen sisältyvät myös lisäosat, valtionosuuteen tehtävät vähennykset ja lisäykset, verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus sekä vuonna 2020 omaksi eräksi eriytetty verotulomenetysten kompensatio.

Valtionosuudet kasvoivat noin 1,0 miljoonaa euroa (6,0 prosenttia) ollen noin 18,4 miljoonaa euroa. Valtionosuuden kasvua selittää ennen kaikkea vuoden 2025 alussa voimaan tullut TE-uudistus ja kotoutumislain kokonaisuudistus. Valtionosuus sisältää myös vuoden 2022 tilinpäätöstietojen perusteella tehtyjen sote-siirtolaskelmien takaisinperinnän.

Valtionosuudet	2025	2024	Muutos, €	Muutos-%
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	15 478 907,00	13 502 820,00	1 976 087,00	14,6 %
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	6 279 040,00	5 853 941,00	425 099,00	7,3 %
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-5 239 857,00	-5 411 847,00	171 990,00	-3,2 %
Verotulomenetysten kompensatiot	1 892 881,00	3 417 359,00	-1 524 478,00	-44,6 %
Valtionosuudet yhteensä	18 410 971,00	17 362 273,00	1 048 698,00	6,0 %

Rahoituserät

Rahoituskulujen osalta merkittävin erä on lainojen korot noin 0,2 miljoonaa euroa. Kunnan korkokulut alittuivat talousarvioon verrattuna lähes 0,1 miljoonaa euroa. Uutta pitkäaikaista lainaa ei ole kunta nostanut vuoden 2020 jälkeen. Rahoitustuottojen osalta merkittävimmät tuotot ovat osinkotuotot. Muut rahoitustuotot olivat yhteensä 0,8 miljoonaa euroa. Rahoituserät yhteensä olivat 2025 lähes 0,1 miljoonaa euroa vuotta 2024 paremmat, pääasiassa osinkotuottojen positiivisen tuloutuksen takia.

Vuosikate osoittaa tulo-rahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen tunnusluku arvioitaessa tulo-rahoituksen riittävyyttä. Vuosikate heikkeni edelliseen vuoteen nähden 1,5 prosenttia (0,2 miljoonaa euroa) ollen 12,0 miljoonaa euroa. Vuosikate/poistot tunnusluvun arvo on 137,0 prosenttia (vuonna 2024 149,2 prosenttia). Asukaskohtainen vuosikate oli 529 euroa/asukas.

Poistot ja arvonalennukset

Poistoja ja arvonalennuksia kirjattiin noin 8,8 miljoonaa euroa, joka oli noin 0,6 miljoonaa enemmän kuin vuonna 2024. Vuosikate riitti kattamaan poistoista 137,0 prosenttia.

Tilikauden ylijäämä

Vuosi 2025 toteutui tilikauden tuloksen osalta arvioitua vahvempana. Tilikauden tuloksesta 3,3 miljoonaa euroa, purettiin aiempia investointivarauksia, myydyn Sote-kiinteistön investointivaraus sekä investointivaraukset, jotka ovat poistuneet investointisuunnitelmasta tai toteutuneet tehtyjä investointivarauksia pienempänä, yhteensä noin 7,4 miljoonaa euroa. Uusia investointivarauksia tehtiin 10,9 miljoonaa euroa Hollola-Talon investointiin sekä Kuntatekniikan investointihankkeille: Orastie, Kylvötie, Tähkätie saneeraus, Hirvimäen III alue sekä Heinsuon urheilukeskuksen saneeraukseen.

Investointivarausten sekä poistoeron vähennysten jälkeen tilikauden ylijäämäksi muodostui 0,4 miljoonaa euroa, mikä vahvistaa taseen edellisten tilikausien ylijäämää.

1.3.2 Toiminnan rahoitus

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT	2025	2024
(1 000 €)		
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	12 040	12 224
Tulorahoituksen korjaukset	-2 896	-521
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-31 511	-17 677
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 310	378
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	14 893	583
Toiminnan ja investointien rahavirta	-6 165	-5 014
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	0	-135
Antolainasaamisten vähennys	135	220
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 708	-4 008
Muut maksuvalmiuden muutokset	480	106
Rahoituksen rahavirta	-2 093	-3 817
Rahavarojen muutos	-8 258	-8 830
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	11 605	19 862
Rahavarat 1.1	19 862	28 693
	-8 258	-8 830

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2025	2024
Toiminnan ja investointien rahavirta kertymä 5 vuodelta (1 000 €)	17 243	28 512
Investointien tulorahoitus, %	39,9	70,7
Laskennallinen lainanhoitokate	5,3	4,7
Lainanhoitokate	4,3	3,0
Kassan riittävyys, pv	34,9	73,3
Asukasmäärä	22 766	22 855

Kunnan toiminnan rahoitusta tarkastellaan rahoituslaskelmalla ja siitä laskettavilla tunnusluvuilla. Tuloslaskelmaan verrattuna rahoituslaskelmassa käsitellään kunnan varsinaisen toiminnan lisäksi myös investoinnit ja rahoitustoiminta. Keskeinen talouden tasapainon mittari on vuosikatteen riittävyys investointien rahoittamiseen, jota seurataan investointien tulorahoitusprosentin avulla. Investointien tulorahoitusprosentti -tunnusluvun arvo oli 39,9 prosenttia (70,7 prosenttia vuonna 2024).

Investoinnit

Investointien bruttomenot olivat noin 31,5 miljoonaa euroa (vuonna 2024 bruttoinvestoinnit 17,7 miljoonaa euroa) ja siitä vesihuoltolaitoksen osuus oli 3,0 miljoonaa euroa. Isoimpana investointina oli talonrakennushankkeissa Hollolan uimahallin perusparannuksen nettoinvestointimeno 8,1 miljoonaa euroa sekä osakkeet ja osuudet investointien Kiinteistö Oy Hollolan Terveystie 2 SVOP- rahasto 13,6 miljoonaa euroa.

Kadunrakentamisen 2,9 miljoonan euron nettoinvestoinneista keskeisiä olivat Sorvasen alueen rakentaminen, Hopeakallion alueen ja Paassilta II:n itäpuolen alueen esirakentaminen, Harjurinteen (Soramäen) alueen liikennejärjestelyt, Siltojen peruskorjaukset (Terveystien silta), Sorvasen alue, päällystys- ja viimeistelytyöt sekä katuvalaistuksen uusiminen. Vesihuoltolaitoksen 3,0 miljoonan euron investointikustannuksen keskeisiä kohteita olivat Salpakankaan teollisuusalueen vesihuollon saneerausvaihe 2, Sorvasen asuinalueen valmiiksi saattaminen, Soramäen kiertoliittymän alueen vesijohdon saneerausosuus, Kukkilan vedenottamon uudenkaivon rakentamistyöt sekä Rantakoiuntien, Rekolanraitin, Vilanderintien ja Puputin jätevesipumppaamojen saneeraukset sekä Hakosillan rikkoontuneen pumppaamon korjaus.

Lainat

Uutta pitkäaikaista lainaa ei nostettu lainkaan tilikautena. Vanhoja lainoja lyhennettiin 2,7 miljoonaa euroa. Lainanhoitokykyä kuvaavan tunnusluvun arvo parani aikaisempaan vuoteen nähden ollen 4,3 (3,0 vuonna 2024). Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

1.3.3 Rahoitusasema ja sen muutokset

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT		
VASTAAVAA (1 000 €)	2025	2024
PYSYVÄT VASTAAVAT	153 979	147 292
Aineettomat hyödykkeet	7 142	7 316
Aineettomat oikeudet	17	68
Muut pitkävaikutteiset menot	7 126	7 248
Aineelliset hyödykkeet	123 695	130 299
Maa ja vesialueet	27 965	27 822
Rakennukset	42 873	46 261
Kiinteät rakenteet ja laitteet	49 569	46 319
Koneet ja kalusto	674	317
Muut aineelliset hyödykkeet	26	26
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2 587	9 554
Sijoitukset	23 142	9 677
Osakkeet ja osuudet	21 415	7 815
Muut lainasaamiset	1 283	1 418
Muut saamiset	444	444
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	40	32
Lahjoitusrahastojen varat	40	32
VAIHTUVAT VASTAAVAT	18 276	23 686
Saamiset	6 672	3 824
Lyhytaikaiset saamiset	6 672	3 824
Myyntisaamiset	2 322	1 679
Muut saamiset	1 239	1 522
Siirtosaamiset	3 110	623
Rahat ja pankkisaamiset	11 605	19 862
VASTAAVAA YHTEENSÄ	172 296	171 010

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTATTAVAA (1 000 €)	2025	2024
OMA PÄÄOMA	85 534	85 109
Peruspääoma	59 085	59 085
Edellisten tilikausien ylijäämä	26 024	25 476
Tilikauden yli-/alijäämä	425	548
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	44 703	41 865
Poistoero	17 413	4 229
Vapaaehtoiset varaukset	27 290	37 635
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	231	202
Lahjoitusrahastojen pääomat	231	202
VIERAS PÄÄOMA	41 827	43 834
Pitkäaikainen	26 685	28 393
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	15 442	17 150
Muut velat/liittymismaksut ja muut velat	11 243	11 243
Lyhytaikainen	15 143	15 442
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 708	2 708
Saadut ennakot	5	7
Ostovelat	5 334	7 245
Muut velat/liittymismaksut ja muut velat	798	695
Siirtovelat	7 297	4 786
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	172 296	171 010

TASEEN TUNNUSLUVUT

	2025	2024
Omavaraisuusaste, %	75,5	74,3
Suhteellinen velkaantuneisuus-%	42,5	49,6
Kertynyt yli/alijäämä, 1000 €	26 449	26 024
Kertynyt yli/alijäämä, €/asukas	1 162	1 139
Lainakanta 31.12. 1000 €	17 150	19 858
Lainakanta 31.12., €/asukas	753	869
Lainat ja vuokravastuut 31.12.	36 181	42 673
Lainat ja vuokravastuut/asukas	1 589	1 867
Lainasaamiset 31.12. 1000 €	1 283	1 418
Asukasmäärä	22 766	22 855

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla.

Omavaraisuusastetta 75,5 prosenttia (74,3 prosenttia 2024) kuvaava tunnusluku parantui edelliseen vuoteen nähden. Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 prosentin omavaraisuutta. Alle 50 prosentin omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa suurta velkarasitetta.

Suhteellista velkaantuneisuus -tunnusluku 42,5 prosenttia (49,6 prosenttia 2024). Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Lainakanta oli vuoden lopussa yhteensä 17,1 miljoonaa euroa (19,8 miljoonaa euroa 2024), eli vähennystä 2,7 miljoonaa euroa. Lainakannan kokonaismäärään on merkittävästi vaikuttanut leasingrahoituksella toteutetut kiinteistöinvestoinnit.

Asukaskohtainen lainamäärä supistui 753 euroon (vuonna 2024 lainamäärä/asukas 869 euroa).

1.3.4 Kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulot ja -menot -laskelma kuvaa kunnan rahan lähteet jakäytön. Siihen on koottu yhteen kaikki tulot ja menot tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta. Kokonaistulojen ja -menojen erotus 8,7 miljoonaa euroa on sama kuin rahavarojen ja muiden maksuvalmiuden muutosten erotus.

KUNNAN KOKONAISTULOT JA MENOT 2025

TULOT	(1 000 €)		MENOT	(1 000 €)	
Toiminta			Toiminta		
Toimintatuotot	27 111	24,1 %	Toimintakulut	87 084	71,7 %
Verotulot	52 848	46,9 %	-Valmistus omaan käyttöön	-75	-0,1 %
Valtionosuudet	18 411	16,3 %	Korkokulut	156	0,1 %
Muut rahoitustuotot	839	0,7 %	Muut rahoituskulut	4	0,0 %
Tulorahoituksen korjauserät					
-Pysyvien vastaavien hyöd. luovutusvoitot	-2 896	-2,6 %			
Investoinnit			Investoinnit		
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 310	1,2 %	Investointimenot	31 511	26,0 %
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustulot	14 893	13,2 %			
Rahoitustoiminta			Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten vähennys	135	0,1 %	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	2 708	2,2 %
Kokonaistulot yhteensä	112 651	100 %	Kokonaismenot yhteensä	121 389	100 %

1.4 Konsernin toiminta ja talous

1.4.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

	Yhdistelty konsernitilinpäätökseen	
	Yhdistelty (kpl)	Ei yhdistelty (kpl)
Tytäryhteisöt	4	
Kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöt	2	-
Osakeyhtiö	2	-
Kuntayhtymät	3	-
Yhteensä	7	-

1.4.2 Hollolan kuntakonserni ja konserniyhteisöjen toiminnan ohjaus

Hollolan kunnan kuntakonserniin kuuluivat vuonna 2025 seuraavat kunnan määräysvallassa olevat tytäryhteisöt:

- Hollolan Asuntotalot Oy (100 %)
- Hollolan Tilapalvelu Oy (100 %)
- Asunto Oy Tervasmiiilu (88,08 %)
- Kiinteistö Oy Hollolan Terveystie 2 (100 %)

Kunta on jäsenenä seuraavissa kuntayhtymissä:

- Koulutuskeskus Salpaus –kuntayhtymä
- Päijät-Hämeen liitto
- Hollolan-Lahden vesilaitoskuntayhtymä

Hollolan kunnan konserniyhteisöjä ohjeistetaan konserniohjeilla, talousarviolla sekä johtosäännöillä. Konserniohje koskee kuntaa ja sen tytäryhteisöjä sekä näiden tytäryhteisöjä. Yhtiökokousedustajille ja kuntaa eri yhteisöjen hallituksissa edustaville henkilöille on annettu kunnanhallituksessa ohjeistus vuosittain. Hallintosäätö antaa kunnanhallitukselle mahdollisuuden muodostaa konserniohjaukseen erikoistuvan konsernijaoksen, mutta vuonna 2025 kunnanhallitus ei tätä mahdollisuutta käyttänyt, pitäen toimivallan itsellään.

Konserniohjeilla varmistetaan Hollolan kunnan hyväksymän omistajapolitiikan ja asetettujen tavoitteiden toteutus sekä yhtenäistetään konsernin toimintakulttuuria ja käytäntöjä. Konserniohjeistus sisältää ohjeet muun muassa tytäryhteisöjen tiedonantovelvollisuutta koskien. Kunnan konserniohjeella luodaan puitteet omistajaohjaukselle kunnan tavoitteiden mukaisesti. Konserniohjeen tarkoituksena on yhdenmukaistaa menettelytapoja ja tehostaa kuntakonsernin johtamisen edellytyksiä siten, että kuntakonsernia ja kunnan muuta toimintaa voidaan johtaa kokonaisuutena yhtenäisin periaattein ja kunnan ja kuntakonsernin kokonaisuuteen huomioon ottaen.

1.4.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat ja arvio konsernin tulevasta kehityksestä

Työllisyyspalveluiden toiminnan järjestämisestä on Päijät-Hämeen kuntien kesken (pois lukien Lahti) sovittu alueellisesti isäntäkuntamallilla. Hollola otti alueellisen toiminnan vastuulleen 1.1.2025.

Valtuuston 22.9.2025 §60 ja 10.11.2025 §72 päätöksien mukaisesti, Hollolan sote-keskuksen yhtiöittäminen on saatettu loppuun 31.12.2025 ja yhtiön myyntiä koskeva kauppakirja on hyväksytty kunnanhallituksessa 2.3.2026 §62. Yhtiöittämisen yhteydessä 31.12.2025, kunta sijoitti 13,6 miljoonaa euroa Kiinteistöosakeyhtiö Hollolan Terveystie 2:n sijoitetun vapaan pääoman rahastoon. Kauppakirjan mukaisesti toteutuessaan, myynnin johdosta Kiinteistöosakeyhtiö Hollolan terveystie 2:n koko osakekanta luovutetaan ostajalle ja yhtiön toiminta osana Hollolan kunnan konsernia päättyy.

1.4.4 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konserniyhteisöjen toimintaa ohjataan konserniohjeistuksella, joiden mukaan tytäryhtiöiden on raportoitava toiminnastaan ja taloudestaan säännöllisesti. Kunnan tytäryhteisön ja kuntayhtymän on annettava kunnanhallitukselle kuntakonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot.

Kunta asettaa tavoitteita talousarviossaan myös tytäryhteisöille. Tavoitteita on asetettu vuotta 2025 koskien Hollolan Tilapalvelu Oy:lle, Hollolan Asunto-talot Oy:lle sekä As Oy Tervasmiihulle.

Tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan konserniohjeiden mukaisesti säännöllisesti kunnalle ja näin on toimittu myös vuonna 2025. Konserniyhteisöjen tavoitteiden toteutumisesta on raportoitu kirjallisena laaditussa osavuosisat-sauksessa sekä tilinpäätöksessä. Kunnanhallitus on myös kuullut kokouksis-saan tytäryhtiöiden toimitusjohtajia sekä myös muiden yhtiöiden edustajia.

Konsernivalvonnassa ei ole todettu olennaisia puutteita. Kuntakonsernin tytäryhteisöraportoinnissa mukana olevien yhteisöjen tulee toimittaa emolle/ kunnalle tarvittavat tiedot annettujen ohjeiden ja aikataulujen mukaisesti. Konserniohjeen liitteenä on ohjeistettu raportoinnin sisältöä.

Konserniohje, omistajaohjauksen periaatteet, sekä eettiset ohjeet vahvistet-tiin valtuuston päätöksellä 24.4.2023.

Konsernijohto seuraa säännöllisesti tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta. Tytäryhteisön tulee antaa seuranta varten kunnalle tammi-huhtikuun, tam-mi elokuun ja tilinpäätöksen yhteydessä raportti sille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, toiminnan ja talouden kehittymisestä sekä arvio niihin liitty-vistä riskeistä. Tytäryhteisöllä tulee olla tätä varten riittävät talouden ja toi-minnan seuranta- ja mittausjärjestelmät sekä yhteisön hallituksen hyväksy-mät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeet. Todennäköisesti realisoituvasta riskistä on raportoitava viipymättä konsernijohtolle. Tytäryh-teisöjen on lisäksi raportoitava erikseen, mikäli sen toiminta ei vastaa oletet-tua kehitystä.

Tytäryhteisöjen tulee toimittaa kunnalle tai sille kirjanpitolpalveluita tuotta-valle palvelukeskukselle tiedot konsernitilinpäätöksen laatimista varten. Kon-sernijohto antaa tarkemmat ohjeet konsernitilinpäätöksen laatimiseksi tarvit-

tavista tiedoista, laadinta-aikataulusta. tiedonannon määräajoista ja mahdollisista tiedonantopohjista tilinpäätös- ja toimintakertomustietojen ilmoittamisesta.

Tytäryhteisöjen tulee esittää konsernijohdolle hallitusten kokousten esityslistat sekä pöytäkirjat ja kunnanjohtajalla sekä hallinto- ja talousjohtajalla on mahdollisuus omistajan edustajana osallistua tytäryhtiöiden hallitusten kokouksiin.

Konsernivalvontaa ja -ohjausta on terävöitetty sillä, että konserniin kuuluvan yhteisön on ennen omaa päätöksentekoa hankittava konsernijohdon ennakkokäsitys strategisesta tai merkittävästi yhteisön tai kunnan toimintaan tai taloudelliseen vastuuseen liittyvästä asiasta. Tällaisia asioita ovat esimerkiksi toimintaan nähden merkittävät investoinnit.

Tarkastuslautakunta arvioi osana arviointityötään myös konserniyhteisöjen toimintaa. Tarkastuslautakunnalla on oikeus pyytää tytäryhteisöiltä tietoja valtuuston asettaminen tavoitteiden toteutumisen ja kuntakonsernin tuloksellisuuden arviointia varten.

1.4.5 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNIN TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT		
(1 000 €)	01.01.–31.12.2025	01.01.–31.12.2024
Toimintatuotot	29 823	22 737
Toimintakulut	-94 890	-84 735
TOIMINTAKATE	-65 067	-61 998
Verotulot	52 551	52 218
Valtionosuudet	24 223	23 532
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	79	118
Muut rahoitustuotot	874	868
Korkokulut	-458	-618
Muut rahoituskulut	-6	36
VUOSIKATE	12 195	14 156
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-9 880	-9 315
Arvonalentumiset	18	-28
Satunnaiset erät	-47	-4
TILIKAUDEN TULOS	2 286	4 809
Tilinpäätössiirrot	-2	-2
Tilikauden verot	-17	-4
Laskennalliset verot	-44	-21
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta	-3	-5
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	2 220	4 777
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	31,4 %	26,8 %
Vuosikate/Poistot, %	122,9 %	151,5 %
Vuosikate, euroa/asukas	536	619
Asukasmäärä	22 766	22 855

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

(1000 €)	01.01.-31.12.2025	01.01.-31.12.2024
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	12 195	14 156
Satunnaiset erät	0	-4
Tilikauden verot	-17	-4
Tulorahoituksen korjauserät	-1 098	-646
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-19 734	-17 198
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 310	379
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 896	583
Toiminnan ja investointien rahavirta	-5 448	-2 734
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	0	-135
Antolainasaamisten vähennykset	135	0
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	-691	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4 303	-4 414
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-381	-741
Oman pääoman muutokset	0	-2
Muut maksuvalmiuden muutokset	2 643	396
Rahoituksen rahavirta	-2 598	-4 896
Rahavarojen muutos	-8 045	-7 630
Rahavarat 31.12.	17 099	25 144
Rahavarat 1.1	25 144	32 774
Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut	01.01.-31.12.2025	01.01.-31.12.2024
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	20 673	30 896
Investointien tulorahoitus, %	66,2 %	84,2 %
Lainanhoitokate	2,7	2,9
Laskennallinen lainanhoitokate	3,5	3,3
Kassan riittävyys, pv	52,3	85,7

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSUVUT

VASTAAVAA (1000 €)	2025	2024
PYSYVÄT VASTAAVAT	161 220	156 305
Aineettomat hyödykkeet	7 164	7 342
Aineettomat oikeudet	39	94
Muut pitkävaikutteiset menot	7 126	7 248
Aineelliset hyödykkeet	150 616	145 389
Maa- ja vesialueet	29 796	29 200
Rakennukset	66 420	58 660
Kiinteät rakenteet ja laitteet	50 402	47 034
Koneet ja kalusto	1 073	616
Muut aineelliset hyödykkeet	47	26
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2 878	9 854
Sijoitukset	3 439	3 574
Osakkeet ja osuudet	1 513	1 513
Muut lainasaamiset	1 427	1 562
Muut saamiset	499	499
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	122	156
VAIHTUVAT VASTAAVAT	24 822	30 165
Vaihto-omaisuus	124	128
Saamiset	7 600	4 892
Lyhytaikaiset saamiset	7 600	4 892
Rahoitusarvopaperit	477	2 348
Rahat ja pankkisaamiset	16 622	22 796
VASTAAVAA YHTEENSÄ	186 164	186 626

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSUVUT

VASTATTAVAA (1000 €)	2025	2024
OMA PÄÄOMA	132 979	130 762
Peruspääoma	59 085	59 085
Arvonkorotusrahasto	18	18
Muut omat rahastot	69	72
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	71 588	66 811
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 220	4 777
VÄHEMMISTÖOSUUDET	32	29
PAKOLLISET VARAUKSET	1	60
Muut pakolliset varaukset	1	60
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	377	388
VIERAS PÄÄOMA	52 774	55 387
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	22 999	27 301
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	11 821	11 777
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	2 409	3 483
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	15 545	12 826
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	186 164	186 626

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste %	71,8 %	70,1 %
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	48,7 %	56,2 %
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 €	73 808	71 588
Kertynyt ylijäämä (alijäämä) € / asukas	3 242	3 132
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 €	25 408	30 783
Konserninlainat, €/asukas	1 116	1 347
Lainat ja vuokravastuut 31.12., 1000 €	44 535	53 831
Lainat ja vuokravastuut 31.12., €/asukas	1 956	2 355
Konsernin lainasaamiset, 31.12., 1000 €	1 427	1 562
Kunnan asukasmäärä	22 766	22 855

1.5

Kunnanhallituksen esitys tuloksen käsittelystä

Kunnanhallituksen on kuntalain 115 §:n mukaan toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Tilikauden tuloksella tarkoitetaan kunnan tuloslaskelman tulosta ennen varauksia ja rahastosiirtoja.

Hyväksyttäväksi esitetystä tilinpäätöksessä **tilikauden tulos on 3 263 732,39 euroa ylijäämäinen**

Tilikauden tulos jakautuu tilinpäätöksessä 2025 seuraavasti:

- Kunta (peruskunta) tilikauden tulos 3 205 058,55 euroa ylijäämäinen
- Vesihuoltolaitos, taseyksikkö, tilikauden tulos 58 673,84 euroa ylijäämäinen

Kunnanhallitus esittää tilikauden tuloksen käsittelyksi seuraavaa:

- Kirjataan investointeihin liittyvää poistoeron vähennystä 713 528,83 euroa
- Puretaan Sote-keskuksen osalta investointivarausta -3 979 166,76 euroa
- Puretaan Raindance ja Personec investointivarauksesta -37 174,03 euroa
- Puretaan Uimahallin investointivarauksesta -1 993 172,45 euroa
- Puretaan Sorvasen alueen investointivarauksesta -346 119,99 euroa
- Puretaan Salpakankaan koulun ympäristökaavan investointivarauksesta -200 000,00 euroa
- Puretaan Keskuskadun ja Kansankadun, Kuntoilijankadun investointivarauksesta -50 000,00 euroa
- Puretaan Kyyhkylä 1 alueen (Nostava) osalta investointivarausta -70 000,00 euroa
- Puretaan Norolanpellon osalta investointivarausta -400 000,00 euroa
- Puretaan Terveystien sillan investointivarausta -128 614,53 euroa

- Puretaan Kukkolantien perusparantamisen osalta investointivarausta -150 000,00 euroa
- Kirjataan Hollola-Talon osalta investointivaraus 8 800 000,00 euroa
- Kirjataan Orastie, Kylvötie, Tähkätien osalta investointivaraus 500 000,00 euroa
- Kirjataan Heinsuon urheilukeskuksen saneerauksen osalta investointivaraus 1 000 000,00 euroa
- Kirjataan Hirvimäen III alueen osalta investointivarausta 606 288,36 euroa
- Hollolan kunnan tilikauden ylijäämäksi vuodelta 2025 jää **425 220,63 euroa**, joka siirretään edellisten tilikausien yli/-alijäämätilille.

2

Talousarvion toteutuminen

2.1

Strategian toteutuminen

Hollolan valtuusto hyväksyi 13.12.2021 kuntastrategian, joka ohjaa kunnan toimintaa ja päätöksentekoa vuoteen 2035 asti. Strategia määrittää kunnan arvot ja niiden pohjalta tehdyt visiot toiminnan kehittämisen painopistealueista.

Hollolan arvot:

- Hirveen tulevaisuustaitoinen
- Hirveen rohkee
- Hirveen arvostava
- Hirveen ketterä

Kaksiosainen visiomme:

- Hirveen haluttu
- Hirveen hyvä esimerkki

Toiminnalliset tavoitteet johdetaan strategian ohjelmiin perustuen.

Hirveen hyvä esimerkki:

- Esimerkillinen toimintakulttuuri: Arvot tunnetaan ja niiden pohjalta toimitaan
- Esimerkillisen hyvä johtamisjärjestelmä
- Esimerkillisen sujuva ja asiakaslähtöinen toiminta
- Esimerkillistä tiedolla johtamista
- Tasapainoisen talouden Hollola.

Hirveen haluttu:

- Strategian toteutumisen tukeminen monikanavaisella aktiivisella viestinnällä ja markkinoinnilla ja mediatyöllä
- Pitkän aikavälin aluekehityksen suunnan määrittäminen
- Laadukkaan asumisen tarjonnan monipuolistaminen
- Yritys- ja työllisyyspalvelut palvelevat yritysten menestystä ja sijoittumista alueelle
- Kasvamme kestävän kehityksen kuntana ja vahvistamme ympäristöä ja luontoa hyvinvoinnin lähteenä
- Edistämme kuntalaisten ja työntekijöiden terveyttä ja hyvinvointia kaikissa ikäryhmissä.

STRATEGINEN VISIO: HIRVEEN HYVÄ ESIMERKKI

Esimerkillinen toimintakulttuuri: Arvot tunnetaan ja niiden pohjalta toimintaan

Valtuustokauden tavoite: Arvot tiedostetaan ja niiden pohjalte arvopohjainen arviointimenettely 2023 loppuun mennessä.

Tavoite (mittari) 2025: Arvojen tunnettavuus organisaation sisällä-mittaus suoritettu syksyllä 2025. Mittarin numeerinen taso määritetään vuoden 2024 lopulla. Vertailupohjana vuoden 2024 tulokset.

Lähtötilannekuvaus: Vuoden 2024 lopulla toteutettava arvot-kampanja henkilöstölle ja kuntalaisille.

Toimenpiteet 2025: Arvot kampanja henkilöstölle (sisäistys/pohdinta) ja esittely kuntalaisille.

Omistaja: Turcka Rantanen, hallinto- ja talousjohtaja

Määräraha vuodelle 2025 10.000,00 euroa

Tavoitteen toteutuminen:

Arvot otettu vahvasti mukaan uuden kuntastrategian valmisteluun. Vuoden 2025 CAF-itsearviointi keskittyi arvioimaan arvojen toteutumista toiminnassa. Arvojen esittely kuntalaisille ei toteutunut suunnitellusti.

Määrärahan toteutuminen:

Toteuma 31.12.2025 0,00 euroa

Esimerkillisen hyvän johtamisjärjestelmän uudistuminen ja sujuvoittaminen

Valtuustokauden tavoite: Valtuustokauden tavoite: Esimerkillisen hyvän johtamisjärjestelmän uudistaminen ja sujuvoittaminen hyvinvointialueen ja ympäristöterveydenhoidon, sekä työllisyyspalveluiden muutosten pohjalta: Hyvinvointi alueuudistus ja ympäristöterveyshuolto 2022 vuoden loppuun mennessä. TE24 vuoden 2023 loppuun mennessä.

Toiminnallisen johtamisjärjestelmän tarkastelu vahvistamaan strategian muutosta:

1. Strategiaraportit laadittu.
2. Hankintojen laadullinen parantaminen

Hallintosäntö ja hyvä hallinto:

1. Hallintosäännön rakenne linjaus valtuustoseminaarilta
2. Hallintosäännön päivitys muutosta ennakoiden
3. Lakiasioiden hallinta kunnan omassa organisaatiossa

Tavoite (mittari) 2025: Hallintosäntöuudistus loppuunsaatettu ja henkilöstön rekrytointiprosessi uudelleenmuotoiltu.

Lähtötilannekuvaus: Alkuselvitykset käynnissä.

Toimenpiteet 2025: Kuntastrategian uudistustyö 2025. Strategia ja ohjelmat valmiina joulukuussa 2025.

Omistaja: Turcka Rantanen, hallinto- ja talousjohtaja

Määräraha vuodelle 2025 140.000,00 euroa

Tavoitteen toteutuminen:

Strategiatyön valmistelu toteutettu suunnitellusti 2025. Kunnanhallitus nimennyt valmistelusta vastaavan ohjausryhmän, jonka työskentely aloitettu. Kuntastrategia hyväksytty valtuustossa 12/2025 ja työskentely jatkuu strategisten hankkeiden valmistelulla. Eryityisesti on pyritty ottamaan oppia, edellisen valtuustokauden strategiatyöstä.

Määrärahan toteutuminen:

Toteuma 31.12.2025 147.979,70 euroa.

Esimerkillisen osallistavat toimintamallit aktiivisessa käytössä

Valtuustokauden tavoite: Malleja on valmiina kaikille kohderyhmille 100 %

Hyvinvoinnin jokaiseen palveluun ja jokaiselle kohderyhmälle valmistellaan kuulluksi tulemisen -malli.

Tavoite (mittari) 2025: Kuulluksi tulemisen -mallit ovat valmiina.

Lähtötilannekuvaus: Osallistavia toimintamalleja on palveluissa käytössä, mutta niitä ei ole jaettu kohderyhmäkohtaisesti.

Toimenpiteet 2025: Valmistellaan kohderyhmäkohtaiset kuulluksi tulemisen -mallit. Osallistuvan budjetoinnin kokeilu on toteutettu ja arvioitu.

Omistaja: Kim Strömmer, sivistys- ja hyvinvointijohtaja

Määräraha vuodelle 2025 0,00 euroa

Tavoitteen toteutuminen:

Kuulluksi tulemisen alustat ja mallit on koottu ja niitä on käsitelty palvelualueen strategiapäivässä 18.2.2025. Osallistavan budjetoinnin toteuttamisesta vuodelle 2026 tehty suunnitelma. Kohderyhmäkohtaiset kuulluksi tulemisen mallit ovat valmiit.

Määrärahan toteutuminen:

Toteuma 31.12.2025 0,00 euroa.

Ideoivan kulttuurin juurrutus

Valtuustokauden tavoite: Järjestelmä kehitetty, otettu käyttöön ja osallisuus/vaikutus mittaroitu.

Tavoite (mittari) 2025: Ideoivan kulttuurin kehityksen tukeminen organisaation sisällä.

Lähtötilannekuvaus: Aikaisemmista ideaprosesseista luovuttu, ilman korvaavaa järjestelyä. Uuden muotoilu aloitettu 2023.

Toimenpiteet 2025: Ideoiva kunta -kampanja toteutettu 2025 ja seurantajärjestelmä luotu. Yhteys ideat ja palautteet hankkeen kanssa.

Omistaja: Turkka Rantanen, hallinto- ja talousjohtaja

Määräraha vuodelle 2025 25.000,00 euroa

Tavoitteen toteutuminen:

Työntekijöiden ideapalautteet käytössä, käyttö edellyttää lisäaktivointia

Määrärahan toteutuminen:

Toteuma 31.12.2025 0,00 euroa.

Esimerkillisen sujuva ja asiakaslähtöinen toiminta on kehittynyt

Otetaan käyttöön sähköinen myyntipalvelu kartta-aineistoille ja rakennusvalvonnan arkistoaineistoille. Jatketaan arkistojen digitointia.

Sujuvuus ja asiakaslähtöisyyden tarkastelu operaatio kaikissa toiminnoissa:
Kussakin toiminnossa sujuvuuden ja asiakaslähtöisyyden katselmointi sekä sujuvuuspajat.
Sähköisten asiointimahdollisuuksien kehittäminen.

Valtuustokauden tavoite: Otetaan käyttöön sähköinen myyntipalvelu kartta-aineistoille ja rakennusvalvonnan arkistoaineistoille. Jatketaan arkistojen digitointia.

Tavoite (mittari) 2025: Rakennuslupa-aineistojen digitointi valmistunut. Aloitettu rakennuslupa-aineistojen avaaminen automaattisesti tarjolle myyntipalveluun arkistointegraation kautta.

Lähtötilannekuvaus: Myyntipalvelu otettu käyttöön 2023 aikana, arkistojen digitointia jatkettu sekä omana työnä että palveluhankintana.

Toimenpiteet 2025: Jatketaan rakennuslupa-aineistojen digitointia ja sähköiseen arkistoon siirtämistä kunnan omana työnä konsernipalvelujen toteuttamana. Myyntipalveluun nostetaan esille uudempia rakennuslupa-aineistoja, kun dokumenttienhallintaintegraation tarvittavat määritykset valmistuvat. Määräraha käytetään digitointityön henkilöstökuluihin.

Omistaja: Pekka Laitinen, kehityspäällikkö

Määräraha vuodelle 2025 72.000,00 euroa

Tavoitteen toteutuminen:

Rakennuslupa-aineistojen digitointi edistyi suunnitellusti ja valmistui 2025 vuoden lopulla. Aineistojen automaattinen julkaisu myyntipalveluun jätettiin uudelleen arvioitavaksi, koska muuttuneesta turvallisuus-tilanteesta seuraa uutta ohjeistusta kriittisten kohteiden tietojen suojaamiseen ja tietojen julkaisuun. Määräraha on käytetty digitointityön henkilöstökuluihin.

Määrärahan toteutuminen:

Toteuma 31.12.2025 70.597,02 euroa.

Valtuustokauden tavoite: Otetaan käyttöön sähköinen tonttien varauspalvelu.

Tavoite (mittari) 2025: Tonteista esiteltävien tietojen jatkuva kehittäminen asiakastarpeen ja tonttitarjonnan muutosten perusteella.

Lähtötilannekuvaus: Palvelu otettuna käyttöön ja hanke valmistunut jo 2023 aikana.

Toimenpiteet 2025: Tonteista julkaistuja tietoja ja aineistoja kehitetään tarvittaessa käytön aikaisten havaintojen tai asiakaspalautteen perusteella. Määräraha käytetään sovellusten ylläpito- ja päivitystarpeiden kustannuksiin.

Omistaja: Pekka Laitinen, kehityspäällikkö

Määräraha vuodelle 2025 25.000,00 euroa

Tavoitteen toteutuminen:

Tonttien varauspalvelu jatkuvassa käytössä ja tehokkaasti hyödynnettynä myös tonttimarkkinoinnissa. Tietosisältöjä päivitetään kaava- ja varaustilanteiden muuttuessa. Määräraha on käytetty sovellusten ylläpito- ja päivityskustannuksiin.

Määrärahan toteutuminen:

Toteuma 31.12.2025 20.985,30 euroa.

Valtuustokauden tavoite: Kehitetään ympäristövalvonnan sähköisen asiointin mahdollisuuksia.

Tavoite (mittari) 2025: Ei toimenpiteitä vuodelle 2025

Lähtötilannekuvaus: Tehty selvitys, että sähköistä asiointia ei kannata ottaa käyttöön ennen kuin kaikki tarvittavat sovellusintegraatiot ovat valmiina saatavilla. Odotettava sovellustoimittajien tuotekehitystä.

Toimenpiteet 2025: Ei toimenpiteitä vuodelle 2025. Odotetaan ja seurataan sovellustoimittajien tuotekehitystä ja muissa kunnissa käyttöön otettavia ratkaisuja. Ei määrärahatarvetta 2025 vuodelle.

Omistaja: Pekka Laitinen, kehityspäällikkö

Määräraha vuodelle 2025 0,00 euroa

Tavoitteen toteutuminen:

Vuodelle 2025 ei ollut asetettuna toimenpiteitä tavoitteeksi. Vuoden aikana on seurattu sovellusten tuotekehitystä ja vastaavien ratkaisujen käyttöönottokokemuksia muissa kunnissa. Ei käytettyä määrärahaa 2025 aikana.

Määrärahan toteutuminen:

Toteuma 31.12.2025 0,00 euroa.

Reaaliaikainen idea- ja palautejärjestelmä

Valtuustokauden tavoite: Palautejärjestelmä kokonaisuudessaan käytössä 2024

Vaikutavuus arviointi 2025.

Tavoite (mittari) 2025: Suunnitelma laitettu täytäntöön.

Lähtötilannekuvaus: Aikaisemmasta idea -järjestelmästä luovuttu, ilman korvaavaa järjestelmää. Palautejärjestelmän palvelumuotoilu aloitettu.

Toimenpiteet 2025: Idea- ja palautejärjestelmän organisaation sisäinen aktivoiminen ja ulkoisen palautejärjestelmän uudistus.

Omistaja: Turkka Rantanen, hallinto- ja talousjohtaja

Määräraha vuodelle 2025 55.000,00 euroa

Tavoitteen toteutuminen:

Kuntalaisten palautejärjestelmän uusiminen valmistelussa. Organisaation sisäinen järjestelmä käytössä, mutta käyttö ei odotuksiin nähden aktiivista.

Määrärahan toteutuminen:

Toteuma 31.12.2025 22.067,49 euroa.

Esimerkillistä tiedolla johtamista

Valtuustokauden tavoite:

1. Tiedonhallintamallin luominen
2. Tiedolla johtamisen tiekartan laadinta
3. Tiedolla johtamisen rakenteiden rakentaminen ja koulutus

Tavoite (mittari) 2025: Digitiekartta.

Lähtötilannekuvaus: Tiedonhallintamallin pohjalta luotu tiedolla johtamisen tiekartta 2024.

Kartta täsmennetään vuoden 2025 alussa, jolloin ensimmäisten tietoaltaiden muodostus aloitetaan.

Toimenpiteet 2025: Tiedollajohtamisen tiekartan edistäminen vuoden 2024 tiekartan pohjalta.

Tiedonhallintamallin päivitys esitetty kunnanhallitukselle.

Omistaja: Turkka Rantanen, hallinto- ja talousjohtaja; Tapio Hirvonen, tietohallintopäällikkö

Määräraha vuodelle 2025 100.000,00 euroa

Tavoitteen toteutuminen:

Etenemissuunnitelmat laadittu ja kehitystyö aloitettu. Tekoälypilotti toteutettu. Ylimaakunnallinen tiedollajohtamisen hanke aloittanut.

Määrärahan toteutuminen:

Toteuma 31.12.2025 1.572,29 euroa.

Esimerkillinen yksilö- ja työyhteisötason osaamisen kehitys

Yksilötason osaamispolut

Yksilötason osaamispolkujen tukeminen järjestelmäkehityksen ja prosessin systemaattisen kehittämisen kautta. Organisaatiotason osaamiskehittämisen systematisointi siten, että palaute tulee selkeäksi osaksi suunnittelua.

Valtuustokauden tavoite: Vuonna 2024 käyttöön otettavat järjestelmät tukevat osaamisen kehittämisen prosesseja.

Tavoite (mittari) 2025: Uuden HR-järjestelmän käyttöönotto ja henkilöstön koulutus tehty.

Lähtötilannekuvaus: Alustava kartoitus aloitettu. Järjestelmävaihdos siirtänyt käyttöönottoa vuodelle 2025.

Toimenpiteet 2025: Suunnitelma tarkennetaan ja henkilöstön perehdytys ja käyttöönotto toteutetaan.

Omistaja: Armi Marttila, henkilöstöpäällikkö

Määräraha vuodelle 2025 30.000,00 euroa

Tavoitteen toteutuminen:

HR-järjestelmät (Personec ESS ja OSS sekä matka- ja kuluhallinnan M2) koulutettu ja otettu käyttöön 01/2025.

Määrärahan toteutuminen:

Toteuma 31.12.2025 0,00 euroa.

Organisaatiotason osaamiskehittämisen systematisointi

Tavoite (mittari) 2025: Suunnitelma laadittu ja täytäntöönpano aloitettu.

Lähtötilannekuvaus: Alustava kartoitus aloitettu

Toimenpiteet 2025: Suunnitelman tarkennus ja täytäntöönpano.

Omistaja: Armi Marttila, henkilöstöpäällikkö

Määräraha vuodelle 2025 25.000,00 euroa

Tavoitteen toteutuminen:

Strategisten osaamisten määrittely ja pilotointi tehty. Personec OSSiin toteutettu sähköiset työvälineet Kehityskeskusteluille, koulutushallinnalle ja pätevyyksille.

Määrärahan toteutuminen:

Toteuma 31.12.2025 0,00 euroa.

Tasapainoinen talous

Talousarvio muutetaan toiminta- ja taloussuunnitelmaksi

Valtuustokauden tavoite: Taloussuunnittelun kokonaisvaltainen kehittäminen raportoinnista ennakoivaan analysointiin:

1. Talousarvio muutettu toiminta- ja taloussuunnitelmaksi
2. Investointien talousvaikutusten arviointi selkiytetty
3. Korjausvelan seuranta otettu osaksi talouden kokonaistarkastelua

Tavoite (mittari) 2025: Havaitut muutostarpeet tunnistettu ja toteutettu.

Lähtötilannekuvaus: Lähtötilannekuvaus: kohta 1. edistetty, kohta 2. tehty, kohta 3. pohjaselvitys tehty.

Toimenpiteet 2025: Talousraportoinnin muutos toiminnallisten kuvausten osalta ja talousarviokirjan jatkokehitys. Tuottavuusindeksien ja laatumittareiden kehittäminen. Korjausvelan mittaaminen ja suunnittelu-järjestelmä luotu.

Omistaja: Turkka Rantanen, hallinto- ja talousjohtaja; Maarit Kuivala-Ruiz, talouspäällikkö

Määräraha vuodelle 2025 40.000,00 euroa

Tavoitteen toteutuminen:

Toiminnan raportointia kehitetty. Korjausvelkahankkeen jatkoselvitykset esiteltiin syyskuun 2025 valtuustoseminaarissa ja korjausvelkaosio otetaan käsitteenä käyttöön talousarviossa ja sen seurannassa.

Määrärahan toteutuminen:

Toteuma 31.12.2025 0,00 euroa.

STRATEGINEN VISIO: HIRVEEN HALUTTU

Viestinnän vahvistus

Monikanavaisen tiedotuksen, viestinnän ja markkinoinnin toteutus tavoitehakuisesti.

Valtuustokauden tavoite: Kokonaismielikuvatutkimus 2025:

Kokonaismielikuva (kaikki) 6,8, ja Hollola 8,2. Voisi ajatella muuttavansa 10 %

Tavoite (mittari) 2025: Vuoden 2025 viestintä- ja markkinointisuunnitelma toteutettu

Lähtötilannekuvaus: Tiedottaja sekä viestinnän asiantuntija palkattu 2022.

Toimenpiteet 2025: Kunnanhallitukselle syksyllä 2024 esitetyn viestintä- ja markkinointiohjelman mukaisten toimenpiteiden toteutus.

Omistaja: Turkka Rantanen, hallinto- ja talousjohtaja

Määräraha vuodelle 2025 60.000,00 euroa

Tavoitteen toteutuminen:

Markkinointikampanja "Hollola on totta" ja muut ohjelmatoimenpiteet toteutettu suunnitellusti.

Valtakunnallinen muuttohalukkuustutkimus 2025 vastaanotettu. Tutkimustulos ei suoraan vertailukelpoinen strategisen hankkeen tavoitteiden kanssa.

Määrärahan toteutuminen:

Toteuma 31.12.2025 35.500,00 euroa.

Pitkän aikavälin aluekehityksen suunnan määrittely

Toteutetaan aktiivista maanhankintaa tulevaisuuden asunto- ja yritysalueiden toteutukseen. Toimintatapojen muuttaminen (ennakoiva kaavoitus versus rakentaminen).

Valtuustokauden tavoite: Maanhankinta kehityksen tueksi, 25 ha/vuosi

Tavoite (mittari) 2025: Maanhankinnan edistyminen.

Lähtötilannekuvaus: Strategisilla alueilla kunnan kehittymistä varten tarvittavien maa-alueiden hankinta ei etene riittävän laajoina kokonaisuuksina vapaaehtoisilla kaupoilla. Kaavoitus ja infra-rakentaminen on prosessina pitkäkestoista.

Toimenpiteet 2025: Maanhankinnassa otetaan tarvittaessa käyttöön kaikki maapoliittisen ohjelman mukaiset hankintatavat. Kaavoitusohjelman toteutuminen.

Omistaja: Ilkka Korhonen, kaavoitus- ja maankäyttöpäällikkö

Määräraha vuodelle 2025 0,00 euroa

Tavoitteen toteutuminen:

Tarkastelujaksolla maanhankinta on edennyt ostamalla Salpakankaan eteläpuolelta noin 10 hehtaaria, Nostavalta Nostavantien varteen sijoittuvalla asemakaavakohteisiin rajoittuvalla alueella noin 22 hehtaaria ja tavoiteltavan henkilöliikenneasemapaikan läheisyydestä noin 11 hehtaaria. Vuonna 2025 ostettiin yhteensä noin 43 hehtaaria.

Määrärahan toteutuminen:

Toteuma 31.12.2025 0,00 euroa.

Laadukkaan asumisen tarjonnan monipuolistaminen

Keskustan kehittäminen asumisen ja palvelujen lisäämiseksi.

Valtuustokauden tavoite: Keskustakorttelin toteutus alkaa viimeistään 2026.

Tavoite (mittari) 2025: Vanhan viraston purkaminen ja keskuskortteleiden toteutuksen uudelleenarviointi.

Lähtötilannekuvaus: Kehittämisvaihe sopimuskumppanin kanssa valmistunut, päätös suunnittelu- ja kaavoitusvaiheeseen siirtymisestä tehty.

Toimenpiteet 2025: Keskuskortteleiden kehittämisen uudelleenarviointi laadittu ja käsitelty valtuustossa.

Omistaja: Heli Randell, elinvoimajohtaja

Määräraha vuodelle 2025 150.000,00 euroa

Tavoitteen toteutuminen:

Keskuskorttelien kehittämisen uudelleen arviointi toteutettu. Hollola-talon hanketta jatkettu kunnan omana toteutuksena ohjausryhmän linjausten mukaisesti. Vanhan viraston purku-urakka valmistunut. Hollola-talon hankesuunnitelma valmistunut ja hyväksytty valtuustossa. Hollola-talon urakkakilpailutuksen valmistelu käynnissä.

Määrärahan toteutuminen:

Toteuma 31.12.2025 34.681,40 euroa.

Valtuustokauden tavoite: Luodaan mahdollisuuksia uudisrakentamiselle huomioimalla kysyntä. HAT:n vuokra-asuntotuotantomäärän linjaus. Yksityisten ratkaisujen mahdollistaminen: Huoneistojen valmistusmäärä/vuosi kasvaa nykyisestä, 50 huoneistoa /v -> 70 huoneistoa/v

Tavoite (mittari) 2025: Kaavoitusohjelman toteutuminen.

Lähtötilannekuvaus: Ok-tonttien tarjontaa monipuolistettu laadullisesti ja sijainnillisesti. Kaavoitustyön uudiskohteilla lisätty monipuolista kaavoitustarjontaa. Vuokra-asuntojen määrä/laatu ei vastaa kysyntää.

Toimenpiteet 2025: Kaavoitusohjelman mukaisesti jatketaan monipuolisten omakoti- ja rivitalotonttien kaavoittamista uusille suunnille Vesikansaan ja Nostavaan (maanhankinnan toteutuminen). Näin vastataan tarjontaan laadullisesti ja sijainnillisesti.

Omistaja: Ilkka Korhonen, kaavoitus- ja maankäyttöpäällikkö

Määräraha vuodelle 2025 0,00 euroa

Tavoitteen toteutuminen:

Salpakankaan Hirvimäen eteläpuolelta ostettu noin 10 hehtaarin ja Nostavalta noin 33 hehtaarin alue tulevia kaavoitustarpeita varten. Salpakankaan alue mahdollistaa kaavoittaa lisää pientalotontteja kaavoitusohjelma 2026 mukaisella aikataululla ja Nostavan alue Kyyhkylän kaavahankkeiden jälkeen tulevien kaavoitusohjelmien linjausten mukaisesti. Perhoslehdon ja Hirvimäen alueen vapaat rivitalotontit sekä valtuuston hyväksymä Vähäselänojan pientaloalueen asemakaava mahdollistaa monipuolisesti rivitalotonttirakentamisen, tarvittaessa myös vuokra-asuntotuotantoon.

Määrärahan toteutuminen:

Toteuma 31.12.2025 0,00 euroa.

Yritys- ja työllisyyspalvelut palvelevat yritysten menestystä ja sijoittumista alueelle.

Valtuustokauden tavoite: Vastataan Hollolan yritysten työvoimatarpeisiin

Tavoite (mittari) 2025: Työllisyys- ja elinkeinopalveluissa otettu käyttöön yhteinen toimintamalli työllisyyden edistämiseksi. Kunta tekee tiivistä yhteistyötä Päijät-Hämeen työllisyysalueen sekä muiden olennaisten tahojen kanssa.

Lähtötilannekuvaus: Kuntakokeilun kautta tavoitetaan nyt noin 70 prosenttia Hollolan työttömistä työnhakijoista. Yrityspalvelut (työvoiman tarjonta) ei vielä aktiivisesti tarjolla työnantajille.

Toimenpiteet 2025: 1. Työllisyysalueen rakentaminen jatkuu, jossa luodaan yhteinen palvelumalli työnantajille tarjottaviin lakisääteisiin yritys- ja työnantajapalveluihin. 2. Tähän yhdistetään kunnan omaa elinvoimaa ja työllisyyttä edistävä työ, jossa päätavoite on edistää työllisyyttä mm. muotoillen ratkaisuja kohti työtä ja työelämän tarpeisiin vastaten.

Omistaja: Eemeli Salomäki, työllisyys- ja kotoutumispalveluiden päällikkö

Määräraha vuodelle 2025 0,00 euroa

Tavoitteen toteutuminen:

1. Työllisyys- ja kotoutumispalveluissa valmistui valmennuspalvelumalli työllisyysalueen yhteistyön pohjaksi. Malli otettiin käyttöön helmikuussa ja sitä muokattiin lokakuussa. Valmennuspalvelu toimi asiakasohjauskanavana työllisyysalueelta kunnan tarjoamiin työllisyyttä edistäviin palveluihin hollolalaisille työnhakijoille. Valmennuspalveluita ja tukea tarjottiin vuoden aikana noin 400 asiakkaalle. 2. Työllisyyden Hollola-lisää myönnettiin viidelle työnhakijalle. Toimintamalli elinvoimayhteistyöhön sekä rekrytointipalveluiden tarjoaminen yrityksille on saanut hyvän vastaanoton alueen yrityksissä, joihin tehtiin vuoden aikana noin 20 yritysvierailua.

Määrärahan toteutuminen:

Toteuma 31.12.2025 0,00 euroa.

Valtuustokauden tavoite: Hollolan kilpailukyyn ja tonttimyynnin vauhdittaminen:

Konkreettiset tarjoukset /neuvottelut, määrän kasvu + 10 % / vuosi.

Toteutuneet kaupungit / vuokraukset, määrän kasvu > 1 kpl.

Tavoite (mittari) 2025: Vetovoimaiset yritysalueet -toimenpidesuunnitelman toteuttaminen ohjelman mukaan

Lähtötilannekuvaus: Kysynnän ja tarjonnan haasteet, sekä kilpailukykyä heikentävät tekijät tunnistettu. Vetovoimaiset yritysalueet -toimenpidesuunnitelma hyväksytty 2023 ja päivitetty 2024.

Toimenpiteet 2025: Toteutetaan 2023 hyväksytyn ja 2024 päivitetyn vetovoimaiset yritysalueet -toimenpidesuunnitelmaa siihen sisältyvien toimenpiteiden ja aikataulun mukaisesti. Panostetaan erityisesti rakennusliikkeiden ja kiinteistösijoittajien houkutteluun ja yhteydenpitoon. Tähän työhön varataan määräraha.

Omistaja: Tiia Irri, elinkeinopäällikkö

Määräraha vuodelle 2025 30.000,00 euroa

Tavoitteen toteutuminen:

Tavoitteen toteutuminen: Tammi-joulukuun aikana varattu kolme yritystonttia, myyty neljä ja vuokrattu yksi. Neuvotteluita potentiaalisten sijoittajien kanssa on käyty ja jatkuvaa työtä uusien potentiaalisten sijoittajien löytymiseksi tehdään. Vuoden aikana kokeiltiin kahta erilaista liidihakua tukemana sijoittajien etsintää, mutta satunnainen haku todettiin melko tehottomaksi. Vuodella 2026 suunniteltiin kohdenetumman liidilistan ostoa, hakusanamarkkinointia ja tonttien myynti-ilmoituksia.

Määrärahan toteutuminen:

Toteuma 31.12.2025 0,00 euroa.

Valtuustokauden tavoite: Elinkeinopalveluiden, Ladecin, Lahti Regionin ja yrittäjäjärjestön yhteistyö on vakiintunut ja tunnistettu osa elinkeinopalveluita: Kuntakokonaisuudelle positiivinen kehitys: aktiivisten yritysten määrä, työpaikkojen määrä, uudet ja lopettaneet yritykset.

Tavoite (mittari) 2025: Todettu tämän olevan osa jatkuvaa rutiinivaihtelua

Lähtötilannekuvaus: Elinkeinopalveluiden, Ladecin, Lahti Regionin ja yrittäjäjärjestön yhteistyö on vakiintunut ja tunnistettu osa elinkeinopalveluita: Kuntakokonaisuudelle positiivinen kehitys: aktiivisten yritysten määrä, työpaikkojen määrä, uudet ja lopettaneet yritykset.

Toimenpiteet 2025: Erillistä toimenpidesuunnitelmaa ei tarvita, osa jatkuvaa työtä.

Omistaja: Tiia Irri, elinkeinopäällikkö

Määräraha vuodelle 2025 0,00 euroa

Tavoitteen toteutuminen:

Yhteistyö Ladecin kanssa ja tiedon välittäminen Ladecin palveluista on jatkuvaa. Toimintamalleja ja raportointia on hiottu yhteistyössä Ladecin kanssa.

Määrärahan toteutuminen:

Toteuma 31.12.2025 0,00 euroa.

Ennaltaehkäisevän toimintamallin vahvistuminen

Tuen tarpeen monimuotoisuuden kartoitus, jonka pohjalta toimenpidesuunnitelma ja toiminnallistaminen.

Valtuustokauden tavoite:

1. Työurien monimuotoisuuden kartoitus suoritettu
2. monimuotoisen tuen ohjelman laadinta suoritettu
3. toiminnallistaminen käynnissä

Tavoite (mittari) 2025: Työurien monimuotoisuuden tuen toimenpideohjelma laadittu ja toimenpiteet käynnistetty.

Lähtötilannekuvaus: Vuonna 2022–2023 suoritettu esivalmistelua ja selvitystyötä.

Toimenpiteet 2025: Työurien tukemisen näkökulmien määrittely monimuotoisen tuen ohjelmaan ja toimenpiteitä käynnistäminen ja seuranta.

Omistaja: Armi Marttila, henkilöstöpäällikkö

Määräraha vuodelle 2025 60.000,00 euroa

Tavoitteen toteutuminen:

Monimuotoisen tuen ohjelma ja työntekijän perehdytysmalli laadittu. Toiminnallistaminen käynnissä: toteutettu esihenkilövalmennus (2024–2025), käynnissä Nuori työntekijä, voi hyvin! -hanke (2025–2026).

Määrärahan toteutuminen:

Toteuma 31.12.2025 tulot 20.000, menot 40.898,93 euroa.

Kuntalaisten ja työntekijöiden terveyden ja hyvinvoinnin lisääntyminen kaikissa ikäryhmissä.

Rakennamme hyvinvoinnin moninaisten tavoitteiden ja hankkeiden viidakosta, yksinkertaistetun ja sujuvoitetun tavoitekehikon.

Valtuustokauden tavoite: Kirkas hyvinvointisuunnitelma malli valmis.

Tavoite (mittari) 2025: Toteutuneet työpajat.

Lähtötilannekuvaus: Maakunnalliset- ja kunnan omat suunnitelmat on hyväksytty valtuustossa 2021.

Toimenpiteet 2025: Hyväksytyjen suunnitelmien aineistojen kautta toteutetaan kaksi teemakohtaista työpajaa.

Omistaja: Kim Strömmer, sivistys- ja hyvinvointijohtaja

Määräraha vuodelle 2025 45.000,00 euroa

Tavoitteen toteutuminen:

Hyväksytyjen suunnitelmien aineistojen kautta on toteutettu kaksi teemakohtaista työpajaa.

Määrärahan toteutuminen:

Toteuma 31.12.2025 68.111,42 euroa.

Ennakoiva hyvinvointi

Valtuustokauden tavoite: Toteutetaan ennakoivaan hyvinvointiin tähtäävä hanke, joka sisältää niin liikunnan, ruuan, mielen ja päihteet. Painopisteet etenevät paloittain. Sovellus eri kohderyhmille: Teemoista on suunnitelmat kohderyhmittäin.

Tavoite (mittari) 2025: Päihteiden ehkäisyn suunnitelma on valmiina.

Lähtötilannekuvaus: Ennakoivaa hyvinvointityötä on osa tehtävää hyvinvoinnin edistämistyötä hyvinvointipalveluissa. Ohjelmassa valitut teemat ovat liikunta, ruoka, mieli ja päihteet. Tehdään suunnitelma jokaiselle kohderyhmälle.

Toimenpiteet 2025: Kiusaamisen vastaisen suunnitelman jalkauttaminen. Someturva-ohjelma osaksi kiusaamisen vastaista työtä. Päihdetyön suunnitelma valmiiksi.

Omistaja: Kim Strömmer, sivistys- ja hyvinvointijohtaja

Määräraha vuodelle 2025 45.000,00 euroa

Tavoitteen toteutuminen:

Kiusaamisen vastaisen suunnitelman jalkauttamista on jatkettu. Someturva-ohjelma on liitetty osaksi kiusaamisen vastaista työtä. Päihdetyön suunnitelman valmistelua jatketaan vuonna 2026.

Määrärahan toteutuminen:

Toteuma 31.12.2025 65.415,63 euroa.

Perhekeskustyön kehittämisen jatkaminen

Valtuustokauden tavoite:

1. Manuaali yhteistyömallista, käytössä
2. Virtuaalinen kohtaamispaikka, jossa ohjeet ja manuaali saatavilla ja käytössä.
3. Käytäntöjen ja toimintatapojen juurruttaminen, käytössä.

Tavoite (mittari) 2025: 1. Perhekeskusmanuaalia hyödynnetään palveluohjauksen ja verkostomaisen työskentelyn välineenä kaikissa toimintayksiköissä. 2. Vahvistetaan ja laajennetaan kohtaamispaikkatoimintaa; kohtaamispaikkatoiminta mahdollistaa osallisuuden, vertaisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksen kaikissa ikäryhmissä osana perhekeskuksen palveluverkosta. Huolehditaan tarvittavasta tilasuunnittelusta, siihen liittyvästä kokonaisuuden johtamisesta, koordinaatiosta, palveluiden ja toimintojen yhteensovittamisesta sekä osaamisesta. 3. Omaperhe.fi (sähköinen perhekeskus) hyötypotentialin hyödyntäminen kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi (ennaltaehkäisevä, varhainen tuki). 4. Selkiytetään perhekeskuk-
sen tehtäviä kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi ja varmistamiseksi. Vahvistetaan ymmärrystä siitä, että perhekeskuskehittäminen on kaikkien yhteistä työtä; lasten, nuorten, vanhempien, ammattilaisten, johtajien ja päättäjien kumppanuutta.

Lähtötilannekuvaus: Tehty valmistelutyötä ja luotu palvelukartta.

Toimenpiteet 2025: Perhekeskusmanuaalin, palvelukartan ja Omaperhe.fi-palvelun jalkauttaminen. Koh-
taamispaikkatoiminnan kehittäminen ja laajentaminen; tarkasteltu erilaisia tilasuunnittelun vaihtoehtoja fyysisen perhekeskuk-
sen toteuttamiseksi. Valmisteltu systeemisen toimintamallin koulutuskokonaisuuden toteutusta sekä valmisteltu oppilasyhteistyössä tutkimusta, jolla pyritään selvittämään perhekeskustoimi-
joiden kokemuksia moniammatillisen yhteistyön nykytilasta.

Omistaja: Kim Strömmer, sivistys- ja hyvinvointijohtaja

Määräraha vuodelle 2025 45.000,00 euroa

Tavoitteen toteutuminen:

Perhekeskuskehittämisen keskiössä on ollut uuden toimintasuunnitelman laatiminen LAPE-kehittämissryhmälle. Suunnitelmassa määritellään kehittämisen painopisteet, tavoitteet ja konkreettiset toimenpiteet vuosille 2025–2026. Toimintasuunnitelma huomioi perhekeskusmanuaalin, palvelukartan ja sähköisen perhekeskuksen jalkauttamisen, kohtaamispaikkatoiminnan sekä perhekeskuskehittämiseen liittyvät seikat.

Määrärahan toteutuminen:

Toteuma 31.12.2025 27.302,24 euroa.

Hirveen harrastava

Valtuustokauden tavoite: Kuntatalaisten harrastusmahdollisuudet lisääntyvät. Mittari: kpl. Harrastuneisuuden vahvistus näkyy hyvinvoinnin mittareissa. Mittari: muutos-%.

Tavoite (mittari) 2025: Kouluikäisille järjestetyt harrastetunnit viikossa, tavoite on 60 h/vko. CitySpotting-palvelu käytössä 2 000 henkilöllä.

Lähtötilannekuvaus: Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt kunnille erityisavustusta lukuvuosille 2021–2024. Tavoitteena juurruttaa harrastamisen Suomen malli pysyväksi toimintamalliksi kunnissa. Kunnassa harrastuneisuutta tuetaan maksuttomilla tiloilla ja avustuksilla kaikissa kohderyhmissä.

Toimenpiteet 2025: Harrastamisen Suomen mallin sekä muiden ikäryhmien harrastustoiminnan kehittäminen yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. CitySpotting-ohjelman käyttöönotto.

Omistaja: Kim Strömmer, sivistys- ja hyvinvointijohtaja

Määräraha vuodelle 2025 60.000,00 euroa

Tavoitteen toteutuminen:

Haettua Harrastamisen Suomen mallin hankeavustusta on myönnetty. CitySpotting on käytössä. Koulu-PT toiminnan jatko lukuvuodelle 2025–2026. Koulukerhotoimintaan on saatu rahoituspäätös. Senioriretkiä järjestetty elokuun loppuun mennessä kaksi. Lisäksi kotikulmilla-toiminta käynnistetty huhtikuussa. Harrastustoiminnan kehittämistä on toteutettu kaikille ikäryhmille.

Määrärahan toteutuminen:

Toteuma 31.12.2025 41.529,06 euroa.

Kasvamme kestävän kehityksen kuntana. Vahvistamme ympäristöä ja luontoa monipuolisesti sekä arvostamme luontoa hyvinvoinnin lähteenä.

Laaditaan ”Monta luontoa -monta mahdollisuutta”-aiheesta kehittämissuunnitelma, joka sisältää luonnon virkistyskäytön kehittämistarpeet luontoon liittyvän elinkeinotoiminnan näkökulmasta

Valtuustokauden tavoite: Laadittu kehittämissuunnitelma, joka kokoaa yhteen kehittämistarpeet, eri asioiden edistämisen priorisoinnin, toimenpiteiden aikataulutuksen ja resursoinnin

Tavoite (mittari) 2025: Monta luontoa, monta mahdollisuutta –kehittämissuunnitelmassa 2025 vuodelle ajoitetut toimenpiteet toteutettu suunnitelman mukaisesti.

Lähtötilannekuvaus: Luonnon ja ympäristön hyödyntäminen matkailutoiminnassa on kunnassa vähäistä. Luonnon virkistyskäytön kehittämiseksi ei ole aiemmin ollut suunnitelmallista ja kokonaisvaltaista koordinaointia. Luonnon virkistyskäytön kehittämissuunnitelma laadittu ja hyväksytty 2023.

Toimenpiteet 2025: Toteutetaan toimenpiteitä suunnitelman mukaisesti, joista strategisen hankkeen kustannuksena Soiva metsä - luontokohteen toteuttaminen, asemakaava-alueiden luonnonhoitotöiden kartoittaminen ja toimien toteuttaminen sekä luontoesitteen toteutus.

Omistaja: Annariina Keto, projektiasiantuntija

Määräraha vuodelle 2025 19.000,00 euroa

Tavoitteen toteutuminen:

Työ valmistui pääosin 12/25. Asennustyö maastoon ja kohteen lanseeraus toteutetaan keväällä 2026.

Määrärahan toteutuminen:

Toteuma 31.12.2025 1.850,38 euroa.

Valtuustokauden tavoite: Kestävän elinvoiman Hollola. MAL-sopimuksen toimenpiteiden suunnittelu ja priorisointi kaudelle 2025–2029. HINKU-päästötavoitetta toteuttavien toimenpiteiden priorisointi resurssien kohdentamiseksi oikein:

- 1) 2025–2029 MAL-sopimus hyväksytty
- 2) CO₂-vähenee 2007-->2025 -50 %

Tavoite (mittari) 2025: Päätös MAL-sopimuskaudesta 2024–2027 tehty. Ilmastosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen, sekä asukkaiden osallistaminen.

Lähtötilannekuvaus: Hollola on mukana Lahden kaupunkiseudun MAL-sopimuksessa. Valtuusto on päättänyt, että olemme HINKU-kunta. Kunnan sisäinen ilmasto-ohjelma on hyväksytty. Kiertotalouden toimintaa on Hollolassa hajautetusti eri paikoissa.

Toimenpiteet 2025: MAL-sopimuksen 2024–2027 toteutus. Ilmastosuunnitelman asukkaiden osallistaminen tiedottamisen, tilaisuuksien ja suunnittelukokouksien kautta.

Omistaja: Heli Randell, elinvoimajohtaja (elinvoimanpalvelualue, MAL-sopimus); Annariina Keto, projektiasiantuntija (ilmastosuunnitelma)

Määräraha vuodelle 2025 1.000,00 euroa

Tavoitteen toteutuminen:

MAL-sopimus kaudelle 2024–2027 on allekirjoitettu 10.12.2024. Alkuvuoden aikana on neuvoteltu KUHA-hankkeiden toteutusaikatauluista sopimuskaudella. Hollolan osalta toteutetaan 2026–2027 kaksi kohdetta; maantie 2956 Rantatie Pyhäniemi–Messilä jalankulku- ja pyörätie ja valtatie 24 Kalliolan liittymään liittyvä Oivantien jalankulku- ja pyörätie. Ensimmäinen hanke kilpailutetaan alkuvuonna 2026, jälkimmäiseen on urakoitsija valittu. Ilmastosuunnitelman seuraamista on kehitetty vuoden 2025 aikana, uutta mallia toteutettiin syksyllä 2025, jolloin kirjataan kuluvan vuoden toteutumiset yhteiseen Vaikuttavimmat ilmastotoimet-seurantatiedostoon. Tiedot kerätään vuosittain ja käydään läpi kunnan ilmastotyöryhmän toimesta.

Määrärahan toteutuminen:

Toteuma 31.12.2025 0,00 euroa.

Monta luontoa -opintokokonaisuus

Valtuustokauden tavoite: Monta luontoa -opintokokonaisuus syvenee ja jatkuu varhaiskasvatuksesta perusopetukseen ja laajenee muihin ikäryhmiin.

Luontopassi/luonto-opas: Monta luontoa -suunnitelma ja -opas valmis 100 %

Tavoite (mittari) 2025: Varhaiskasvatuksen- ja perusopetuksen opintokokonaisuus käytössä kaikissa yksiköissä.

Lähtötilannekuvaus: Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa toteutettava ympäristökasvatus vahvistaa lasten luontosuhdetta ja vastuullista toimimista ympäristössä sekä ohjaa heitä kohti kestävää elämäntapaa. Ympäristökasvatus sisältää kolme ulottuvuutta: oppiminen ympäristössä, oppiminen ympäristöstä sekä toimiminen ympäristön puolesta.

Toimenpiteet 2025: Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen opintokokonaisuuden jalkauttaminen. Perusopetuksen opintokokonaisuuden viimeistely ja yhteistyösopimusten kartoittaminen.

Omistaja: Kim Strömmer, sivistys- ja hyvinvointijohtaja

Määräraha vuodelle 2025 0,00 euroa

Tavoitteen toteutuminen:

Varhaiskasvatuksen opintokokonaisuuden jalkauttaminen. Perusopetuksen opintokokonaisuuden viimeistely. Yhteistyösopimusten kartoittaminen on tehty.

Määrärahan toteutuminen:

Toteuma 31.12.2025 0,00 euroa.

2.2 Käyttötalouden toteutuminen

Sitovuustasot valtuustoon nähden on esitetty alla olevassa taulukossa.

KÄYTTÖTALOUSOSA	SITOVATASO
Konsernipalvelut	toimintakate
Tarkastustoimi	toimintakate
Strategian toteuttaminen	toimintakate
Hollolan osuus ympäristöterveyden ja työllisyys- alueen kustannuksista	toimintakate
Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot	ei sitova
Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue	toimintakate
Elinvoiman palvelualue	toimintakate
Vesihuoltolaitos	tilikauden ylijäämä (alijäämä)
Päijät-Hämeen ympäristöterveys	tilikauden ylijäämä (alijäämä)
Päijät-Hämeen työllisyysalue	tilikauden ylijäämä (alijäämä)
TULOSLASKELMAOSA	SITOVATASO
Korkotulot ja menot	nettoarvio
Muut rahoitustulot ja menot	nettoarvio
Verotulot	ei sitova
Valtionosuudet	ei sitova
RAHOITUSOSA	SITOVATASO
Antolainat	nettoarvio
Lainanotto ja lyhennykset	nettoarvio
INVESTOINTIOSA	SITOVATASO
Valtuustoon nähden sitovat tasot	
Maa-alueet, hankinnat	Investointisuunnitelman loppusumma
Kadunrakennus ja muut yleiset alueet	Investointisuunnitelman loppusumma
Elinkeinopoliittiset investoinnit	Investointisuunnitelman loppusumma
Talonrakennus, perusparannukset	Investointisuunnitelman loppusumma
Talonrakennus, korvaus- ja uusinvestoinnit	Investointisuunnitelman loppusumma
Arvopaperit ja osuudet	Investointisuunnitelman loppusumma
Vesihuoltolaitos	Investointisuunnitelman loppusumma
Irtain omaisuus	Investointisuunnitelman loppusumma

Käyttötalouden osalta sitovuustasoksi on kaikkien palvelualueiden osalta määriteltä nettositovuus eli menojen ja tulojen erotus (=nettomeno). Investointien osalta on käytössä myös nettositovuus eli menojen ja tulojen erotus.

Konsernipalvelujen palvelualue

Hyvin tiet,
nin elestäs
löylät

Kunnanhallitus

Kunnanhallituksen alaiseen toimintaan kuuluvat konsernipalvelut, Hollolan kunnan osuus ympäristöterveydenhuollon sekä työllisyysalueen kustannuksista ja strategian toteuttamiseen varattu erillinen määrärahavaraus. Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot on esitetty arviona kunnanhallituksen alaisena määräraha- ja tuloarviovarauksena. Tarkastuslautakunnan talousarvio on sisällytetty omana sitovana määrärahakokonaisuutena kunnanhallituksen alaisten yksiköiden talousarvioesitykseen.

Merkittävä muutos kunnanhallituksen alaisten toimintojen kustannuksissa selittyy Päijät-Hämeen työllisyysalueen aloituksesta 1.1.2025. Päijät-Hämeen työllisyysalueen toiminta järjestetään vastuukuntamallilla (yhdeksän kuntaa), Hollolan kunta toimii vastuukuntana.

Kunnanhallituksen alaiset yksiköt

Tuloarviot ja määrärahat,
Sitova TOIMINTAKATE

Tuloslaskelma	Tilinpäätös 2024	Alkuperäinen talousarvio 2025	Talousarvio muutokset 2025	Voimassa oleva talousarvio 2025	Toteuma 2025	Toteuma-%	Poikkeama €
Toimintatuotot							
Myyntituotot	5 899 455	14 920 300	550 000	15 470 300	14 526 177	93,9 %	-944 123
Maksutuotot	468 895	470 500	0	470 500	487 477	103,6 %	16 977
Tuet ja avustukset	408 994	211 000	1 212 214	1 423 214	1 408 114	98,9 %	-15 100
Muut toimintatuotot	528 366	300 000	1 779 600	2 079 600	3 012 739	144,9 %	933 139
Toimintatuotot yhteensä	7 305 711	15 901 800	3 541 814	19 443 614	19 434 506	100,0 %	-9 108
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-5 260 595	-8 964 100	0	-8 964 100	-9 134 156	101,9 %	-170 056
Palkat ja palkkiot	-4 222 227	-7 158 000	0	-7 158 000	-7 355 351	102,8 %	-197 351
Henkilösivukulut	-1 038 368	-1 806 100	0	-1 806 100	-1 778 806	98,5 %	27 295
Eläkekulut	-908 755	-1 584 300	0	-1 584 300	-1 535 945	96,9 %	48 355
Muut henkilösivukulut	-129 614	-221 800	0	-221 800	-242 861	109,5 %	-21 061
Palvelujen ostot	-4 999 655	-9 538 800	-343 400	-9 882 200	-8 502 979	86,0 %	1 379 221
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-230 010	-90 300	0	-90 300	-119 601	132,4 %	-29 301
Avustukset	-116 138	-3 115 000	-1 442 214	-4 557 214	-4 096 631	89,9 %	460 583
Muut toimintakulut	-463 340	-522 600	0	-522 600	-436 609	83,5 %	85 991
Toimintakulut yhteensä	-11 069 737	-22 230 800	-1 785 614	-24 016 414	-22 289 976	92,8 %	1 726 438
TOIMINTAKATE	-3 764 026	-6 329 000	1 756 200	-4 572 800	-2 855 470	62,4 %	1 717 330
Rahoitustuotot ja -kulut	1 709	0	0	0	234	0,0 %	234
VUOSIKATE	-3 762 317	-6 329 000	1 756 200	-4 572 800	-2 855 235	62,4 %	1 717 565
Poistot ja arvonalentumiset	-52 638	-607 800	0	-607 800	-422 359	69,5 %	185 441
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-3 814 955	-6 936 800	1 756 200	-5 180 600	-3 277 594	63,3 %	1 903 006

Päijät-Hämeen ympäristöterveyden sekä Päijät-Hämeen työllisyysalueen kustannusten vaikutus Kunnanhallituksen alaisten yksiköiden vuoden 2025 tuloslaskelmassa:

Päijät-Hämeen ympäristöterveys	Tilinpäätös 2024	Alkuperäinen talousarvio 2025	Talousarvio muutokset 2025	Voimassa oleva talousarvio 2025	Toteuma 2025	Toteuma-%	Poikkeama €
Toimintatuotot	3 255 446	3 339 800	0	3 339 800	3 325 599	99,6 %	-13 908
Toimintakulut	-3 255 477	-3 339 800	0	-3 339 800	-3 325 892	99,6 %	13 908
Toimintakate	-30	0	0	0	-293	0,0 %	-293
Rahoitustuotot ja -kulut	30	0	0	0	293	0,0 %	293
Vuosikate	0	0	0	0	0	0,0 %	0

Päijät-Hämeen työllisyysalue	Tilinpäätös 2024	Alkuperäinen talousarvio 2025	Talousarvio muutokset 2025	Voimassa oleva talousarvio 2025	Toteuma 2025	Toteuma-%	Poikkeama €
Toimintatuotot	0	8 344 700	1 212 214	9 556 914	8 620 868	90,2 %	-936 046
Toimintakulut	0	-8 344 700	-1 212 214	-9 556 914	-8 620 868	90,2 %	936 046
Toimintakate	0	0	0	0	0	0,0 %	0

Konsernipalvelut

Turkka Rantanen

hallinto- ja talousjohtaja, palvelualuejohtaja

Palvelualuejohtajan katsaus vuoteen 2025

Konsernipalvelut tuottavat palveluita sisäisille ja ulkoisille asiakkaille, yksikkökohtaisten palvelusuunnitelmien pohjalta. Konsernipalveluiden toiminnassa on vuoden 2025 aikana sekä vastattu lainsäädännön ja työehtojärjestelmän muutoksiin, pyrkien samalla hallinnollisen korjausvelan poistamiseen. Strategisten hankkeiden edistäminen on ollut keskiössä myös vuonna 2025, kuten myös kuntavaalien jälkeisen uuden valtuuston toiminnan tukeminen.

Konsernipalvelut toteuttaa palveluissaan kunnan arvoja: Tulevaisuustaitoisuus, Rohkeus, Arvostus ja Ketteryys. Arvojen kautta toimien, olemme osa ratkaisua, emme osa ongelmaa.

Palvelukuvaus

Konsernipalveluiden palvelualueen tehtävänä on tarjota keskitetysti talouspalveluiden, kehittämis- ja viestintäpalveluiden, henkilöstöpalveluiden, tietohallintopalveluiden sekä hallintopalveluiden tukipalveluja palvelualueiden johtamisen tueksi muille palvelualueille. Lisäksi konsernipalveluiden palvelualueen tehtäviin kuuluu tukea, ohjata, koordinoita ja seurata kunnan taloutta, hallintoa, henkilöstöpalveluita ja tietohallintoa keskitetysti. Konsernipalveluiden palvelualue huolehtii tietyistä koko kuntaa koskevista asiantuntijatehtävistä kuten vaalit, luottamushenkilöhallinto, kunnan talous, konserniohjaus, työnantajatehtävät, tietohallinnon kokonaisuus, laadunhallinta ja kehittäminen, markkinointi jne.

Konsernipalveluiden palvelualue sisältää 2025 seuraavat vastualueet: hallintopalvelut, talouspalvelut, kehittämis- ja viestintäpalvelut, henkilöstöpalvelut ja tietohallintopalvelut. Menoihin sisältyvät myös valtuuston ja keskusvaalilautakunnan alainen toiminta sekä maaseutupalvelut. Palvelualueetta johtaa hallinto- ja talousjohtaja.

Palvelusuunnitelma vuodelle 2025

Konsernipalveluiden sisäistä työnjakoa on selvitetty 2023–2024 aikana ja täsmennykset on viety käytäntöön. Turvatakseen tulevaisuuden tehokkaat palvelut, konsernipalvelut käy palveluissa havaittujen korjausvelkakuormien kimppuun ja samanaikaisesti edistää tulevaisuuden ratkaisujen käyttöönottoa.

Konsernipalvelut

Tuloarviot ja määrärahat,
Sitova TOIMINTAKATE

Tuloslaskelma	Tilinpäätös 2024	Alkuperäinen talousarvio 2025	Talousarvio muutokset 2025	Voimassa oleva talousarvio 2025	Toteuma 2025	Toteuma-%	Poikkeama €
Toimintatuotot							
Myyntituotot	3 112 761	3 706 300	550 000	4 256 300	4 344 359	102,1 %	88 059
Tuet ja avustukset	306 994	211 000	0	211 000	175 900	83,4 %	-35 100
Muut toimintatuotot	6 950	0	0	0	51 934	0,0 %	51 934
Toimintatuotot yhteensä	3 426 706	3 917 300	550 000	4 467 300	4 572 193	102,3 %	104 893
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-2 569 858	-2 894 900	0	-2 894 900	-2 624 110	90,6 %	270 790
Palkat ja palkkiot	-2 125 682	-2 347 700	0	-2 347 700	-2 160 988	92,0 %	186 712
Henkilösivukulut	-444 176	-547 200	0	-547 200	-463 121	84,6 %	84 079
Eläkekulut	-404 636	-480 500	0	-480 500	-398 500	82,9 %	82 000
Muut henkilösivukulut	-39 540	-66 700	0	-66 700	-64 621	96,9 %	2 079
Palvelujen ostot	-3 313 261	-3 839 400	-573 400	-4 412 800	-4 508 708	102,2 %	-95 908
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-186 066	-39 400	0	-39 400	-60 867	154,5 %	-21 467
Avustukset	-116 138	-115 000	0	-115 000	-364 156	316,7 %	-249 156
Muut toimintakulut	-151 658	-218 600	0	-218 600	-146 162	66,9 %	72 438
Toimintakulut yhteensä	-6 336 980	-7 107 300	-573 400	-7 680 700	-7 704 002	100,3 %	-23 302
TOIMINTAKATE	-2 910 274	-3 190 000	-23 400	-3 213 400	-3 131 809	97,5 %	81 591
Rahoitustuotot ja -kulut	1 672	0	0	0	-58	0,0 %	-58
VUOSIKATE	-2 908 602	-3 190 000	-23 400	-3 213 400	-3 131 867	97,5 %	81 533
Poistot ja arvonalentumiset	-52 638	-607 800	0	-607 800	-422 359	69,5 %	185 441
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALI-JÄÄMÄ)	-2 961 240	-3 797 800	-23 400	-3 821 200	-3 554 226	93,0 %	266 974

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Toteuma 31.12.2025
Strategian tavoite	Tasapainoinen talous	
Korjausvelan laskenta omaisuuslajeittain	Omaisuuslajeittain laskettu korjausvelka osana talousarviokirjaa	Korjausvelkaselvitykset esitetty valtuustoseminaarissa syyskuussa 2025

Vastuutaho: **Maarit Kuivala-Ruiz**, talouspäällikkö

Strategian tavoite	Strategian toteutumisen tukeminen monikanavaisella aktiivisella viestinnällä ja markkinoinnilla sekä mediatyöllä.	
Kunnan tunnettavuuden edistäminen	Tiedotus-, viestintä- ja markkinointisuunnitelman vuoden 2025 toimenpiteet toteutettu.	Kunnan näkyvyys kasvanut merkittävästi. Valtakunnallinen muuttohalukkuustutkimus syksyllä 2025 vahvisti käsitystämme Hollolan kiinnostavuuden kasvusta.

Vastuutaho: **Turkka Rantanen**, hallinto- ja talousjohtaja

Strategian tavoite	Esimerkillisen osallistavat toimintamallit aktiivisessa käytössä.	
Palaute ja idea-järjestelmän kehittäminen	Palaute ja idea-järjestelmä-uudistus kuntalaisten osalta toteutettu.	Sisäinen järjestelmä luotu, kuntalaisten järjestelmää ei ideoinnin osalta saatu toteutetukseen saakka. Palautejärjestelmän kautta kuntaan tuli 826 palautetta.

Vastuutaho: **Turkka Rantanen**, hallinto- ja talousjohtaja

Ilmasto- ja ympäristötavoitteet

Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Toteuma 31.12.2025
Hankinnoissa kestävän kehityksen edistäminen	Kunnan hankintaohjeisiin kirjattujen kestävän kehityksen linjausten huomioiminen muun muassa tarjouspyynnöissä sekä hiilijalanjäljen pienentäminen hankinnoissa	Kriteerikirjastoon lisätty vastuullisuuskriteereitä. Yksittäisissä hankinnoissa on pyritty soveltuvin osin huomioimaan kestävän kehityksen linjaukset.
Vastuutaho: Katri Kattainen , hallintopäällikkö		
Sähköisten palvelualueiden kehittäminen ja tehokas hyödyntäminen	Virtuaalokokous- ja oppimisalueiden tehokas käyttäminen vähentää liikkumisen tarvetta	Virtuaalokokoukset vaihtoehtona lähipalavereille. Ulkoisten toimijoiden kanssa (esim. Toimittajat) toteutetaan pääsääntöisesti virtuaalisina kokouksina. Työllisyysalueelle viimeistellään virtuaalokokousalustaa.
Vastuutaho: Tapio Hirvonen , tietohallintopäällikkö		
Kiertotalouden ja laitteiden elinkaaren maksimoinnin huomioiminen kilpailutuksissa	Elinkaarihallinnassa tulee huomioida kierrätyksellinen näkökulma	Pääosa hankinnoista toteutetaan kierrä-tys huomioiden, tyypillisesti puitesopimuksin. Laitteet, joita ei kierrätetä elinkaaren hallinnan toimenpitein, kierrätetään SEPA-jätteenä.
Vastuutaho: Tapio Hirvonen , tietohallintopäällikkö		
Digitaalisen hiilijalanjäljen pienentäminen	Tiedon- ja dokumenttien hallinnan selkeyttäminen.	Tiedonhallintamalli toteutettu suunnitellusti, dokumentaationhallinnassa lisätty Digiturvamallin ominaisuuksia.
Vastuutaho: Tapio Hirvonen , tietohallintopäällikkö		

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut	Tilin- päätös 2024	Talous- arvio 2025	Toteuma 2025
Hallintopalvelut			
Avattujen asiakorttien määrä CaseMissä	953	1 300	1 015
Kunnanhallituksen kokousten määrä	19	20	20
Kunnanhallituksessa käsiteltyjen asioiden määrä	336	350	366
Valtuuston kokousten määrä	5	6	6
Valtuustossa käsiteltyjen asioiden määrä	80	90	101
Viranhaltijapäätösten määrä CaseMissä	1 304	1 400	1 209
Valtuustoseminaarien määrä	2	2	5
Valtuustoaloitteiden määrä	13	15	15
Kuntalaisaloitteiden määrä	5	10	8
Kilpailutusten määrä Cloudiassa, sis. Tilapalvelun	21	20	26
Tietopalvelujen määrä / laskutetut	25	25	25
Arkistosta hävitettyjen asiakirjojen määrä kg	4 000	4 000	2 140
Talousoalvelut			
Ostolaskut (kpl) **	11 621	11 500	14 260
Myyntilaskut (kpl)	6 996	8 000	8 787
Tietohallintopalvelut			
Työasemat (kpl) ***	2 526	2 800	3 839
Tukipyynnöt (kpl)	1 448	1 300	1 722
Henkilöstöpalvelut			
Henkilöstömäärä	804	865	842

** Ostolaskujen määrä kasvanut Päijät-Hämeen työllisyysalueen maksamien palkkatukipäätösten osalta, palkkatuet käsitelty maksuun ostolaskujärjestelmän kautta.

*** Tietokone 2 198 kpl, Ipad 1 641 kpl

Hollolan kunnan osuus ympäristöterveyden ja työllisyysalueen kustannuksiin

Vastuuhenkilö: kunnanjohtaja Päivi Rahkonen

Palvelukuvaus

Kunnanhallituksen alaisiin määrärahoihin on aiemmin kuulunut Hollolan kunnan osuus seudullisen ympäristöterveydenhuollon kustannuksista. Vuoden 2025 alusta alkaen määrärahakokonaisuuteen on sisällytetty myös Hollolan kunnan osuus Päijät-Hämeen työllisyysalueen kustannuksista.

Talousarvion toteutuminen

Päijät-Hämeen ympäristöterveyden sekä Päijät-Hämeen työllisyysalueen kustannusten toteuma alitti vuoden 2025 talousarvion, jolloin Hollolan kunnan osuus kustannuksista toteutui myös 259 tuhatta euroa alempana kuin arvioitu. Päijät-Hämeen ympäristöterveyden maksuosuus alittui 21 tuhatta euroa alkuperäisen talousarvion ollessa 328 tuhatta euroa ja Päijät-Hämeen työllisyysalueen maksuosuus alittui 238 tuhatta euroa alkuperäisen talousarvion ollessa 1,9 miljoonaa euroa.

Hollolan kunnan osuus ympäristöterveyden ja työllisyysalueen kustannuksista

Tuloarviot ja määrärahat,
Sitova TOIMINTAKATE

	Tilin- päätös 2024	Alku- peräinen talous- arvio 2025	Talous- arvio muutokset 2025	Voimassa oleva talousarvio 2025	Toteuma 2025	Toteuma- %	Poikkeama €
Toimintatuotot	0	0	0	0	0	0,0 %	0
Toimintakulut	-305 341	-2 238 200	0	-2 238 200	-1 979 263	88,4 %	258 937
TOIMINTAKATE	-305 341	-2 238 200	0	-2 238 200	-1 979 263	88,4 %	258 937

Strategian toteuttaminen

Vastuuhenkilö: kunnanjohtaja Päivi Rahkonen

Palvelukuvaus

Vastuualueelle on budjetoitu määräraha kuntastrategian mukaisten toimenpiteiden ja ohjelmien toteuttamiseen sekä strategian jalkauttamiseen.

Talousarvion toteutuminen

Määrärahojen hankekohtainen kohdentaminen on tehty joulukuussa 2024 ja sen uudelleenarviointi on tehty huhtikuussa 2025 tehdyllä käyttösuunnitelma-muutoksella (KHall 14.4.2025 §92). Kokovuoden määrärahatarve alittui lähes 0,6 miljoonaa euroa.

Strategian toteuttaminen

Tuloarviot ja määrärahat,
Sitova TOIMINTAKATE

	Tilin- päätös 2024	Alku- peräinen talous- arvio 2025	Talous- arvio muutokset 2025	Voimassa oleva talous- arvio 2025	Toteuma 2025	Toteuma- %	Poikkeu- ma €
Toimintatuotot	102 000	0	0	0	20 000	0,0 %	20 000
Toimintakulut	-1 126 410	-1 145 800	0	-1 145 800	-593 491	51,8 %	552 309
TOIMINTA- KATE	-1 024 410	-1 145 800	0	-1 145 800	-573 491	50,1 %	572 309

Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot

Vastuuhenkilö: hallinto- ja talousjohtaja Turkka Rantanen

Palvelukuvaus

Vastuualueelle on budjetoitu pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynneistä ja luovutuksista syntyvät myyntivoitot ja -tappiot. Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot vaihtelevat vuosittain suuresti, minkä johdosta on perusteltua esittää ne omana ei valtuustoon nähden sitovana määräraha- ja tuloarviovarauksena talousarviossa.

Talousarvion toteutuminen

Ei sitova määräraha, joka keskeisesti riippuvainen maa-alueiden ja muun kiinteän omaisuuden myyntituotoista. Tuotot voivat vaihdella vuosien välillä merkittävästi. Myyntivoitot ovat ylittäneet kuluvan vuoden osalta nettomäärisesti noin 0,8 miljoonaa euroa talousarviossa arvioidun kertymän. Hollolan sote-keskus yhtiöitettiin 31.12.2025, josta saatu myyntivoitto oli yhteensä noin 1,6 miljoonaa euroa.

Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot

Tuloarviot ja määrärahat,
Ei sitova

	Tilin- päätös 2024	Alku- peräinen talous- arvio 2025	Talous- arvio muutokset 2025	Voimassa oleva talous- arvio 2025	Toteuma 2025	Toteuma- %	Poikkeama €
Toimintatuotot	521 559	300 000	1 779 600	2 079 600	2 895 846	139,3 %	816 246
Toimintakulut	0	0	0	0	0	0,0 %	0
TOIMINTA- KATE	521 559	300 000	1 779 600	2 079 600	2 895 846	139,3 %	816 246

Tarkastustoimi

Puheenjohtajan katsaus vuoteen 2025

Tarkastuslautakunta on kokoontunut 12 kertaa vuoden 2025 aikana. Tarkastuslautakunnan työskentely on keskittynyt arviointikertomuksen laadintaan. Arviointikertomus on toimitettu valtuustolle tilinpäätöksen yhteydessä ja vastaukset lautakunnan nostamiin havaintoihin annettiin valtuustolle syyskuussa.

Valtuusto valitsi uuden tarkastuslautakunnan kesäkuussa 2025. Tarkastuslautakuntaan valittiin 7 jäsentä. Tarkastuslautakunta aloitti toimikautensa perehdytyksellä, jonka jälkeen lautakunta on kokoontunut kerran kuukaudessa.

Palvelukuvaus

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain 121 §:n mukaan

- valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat
- arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla
- arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamaton alijäämä
- huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta
- valvoa sidonnaisuusrekisterin rekisterinpitäjänä 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi vähintään kerran vuodessa
- valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosääntön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi

Kuntalain 125 §:n mukaan tarkastuslautakunnan on hankittava tilintarkastuskertomuksessa tehdystä muistutuksesta asianomaisen selitys sekä kunnanhallituksen lausunto.

Sen lisäksi mitä kuntalain 121 ja 125 §:ssä säädetään, tarkastuslautakunnan on

- seurattava tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista sekä muutoinkin seurattava tilintarkastajan tehtävien suorittamista ja tehtävä tarpeen mukaan esityksiä tilintarkastuksen kehittämiseksi
- huolehdittava, että tilintarkastusta varten on tarpeelliset voimavarat, jotka mahdollistavat tilintarkastuksen suorittamisen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa sekä
- tehtävä aloitteita ja esityksiä tarkastuslautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen tarkastuksen tehtävien yhteensovittamisesta mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla
- kilpailutettava tilintarkastusyhteisön valinta ja tehdä valtuustolle ehdotus valittavasta tilintarkastusyhteisöstä
- valvottava tilintarkastussopimuksen noudattamista.

Palvelusuunnitelma 2025

Uusi kuntastrategia päätettiin vuonna 2021 ja strategiset ohjelmat kesällä 2022. Uutta strategiaa sovellettiin ensimmäisen kerran täysimääräisesti vuoden 2023 talousarvion laadinnassa ja siten myös seurannassa. Uusien strategisten tavoitteiden arviointia jatketaan tarkastelemalla vuoden 2024 tilinpäätöksestä tehtävän arviointikertomuksen yhteydessä keväällä 2025. Tarkastuslautakunnan arviointiprosessia edistetään erillisen arviointisuunnitelman pohjalta.

Tarkastustoimi

Tuloarviot ja määrärahat,
Sitova TOIMINTAKATE

Tuloslaskelma	Tilin- päätös 2024	Alku- peräinen talous- arvio 2025	Talous- arvio muutokset 2025	Voimassa oleva talous- arvio 2025	Toteuma 2025	Toteuma- %	Poikkea- ma €
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-14 062	-17 700	0	-17 700	-14 876	84,0 %	2 824
Palvelujen ostot	-31 468	-37 300	0	-37 300	-51 584	138,3 %	-14 284
Toimintakulut yhteensä	-45 530	-55 000	0	-55 000	-66 459	120,8 %	-11 459
TOIMINTAKATE	-45 530	-55 000	0	-55 000	-66 459	120,8 %	-11 459

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Strategian ohjelma

Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Tavoitteen toteutumi- seen tarvittava määräraha	Toteuma 31.12.2025
Lakisääteiset tehtävät kuntalain mukaisesti.	Täytetään lakisääteiset vaatimukset, säännöl- liset kuulemiset ja ajallaan tehty arviointi- kertomus.	55 000 euroa	Toteutuu tavoitteen mukaan.

Vastuutaho: **Aada Söyrilä**, puheenjohtaja

Ilmasto- ja ympäristötavoitteet

Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Toteuma 31.12.2025
Mahdollistetaan sähköinen osallistuminen kokouksissa	Sähköisten kokousten määrä 100 % (tavoite)	Toteutunut suunnitellusti

Vastuutaho: **Aada Söyrilä**, puheenjohtaja

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Toteuma 2025
Asiantuntijakuulemiset / kpl	13	10	17
Tarkastustyöhön käytettyjen tuntien määrä (tilintarkastusyhteisö)	227	187	347
Arviointityöhön käytettyjen tuntien määrä	38	40	85

Päijät-Hämeen ympäristöterveys, taseyksikkö

Päijät-Hämeen ympäristöterveys, taseyksikkö

Silja Mäkelä,
ympäristöterveysjohtaja

Ympäristöterveysjohtajan katsaus vuoteen 2025

Seudullinen ympäristöterveydenhuolto, Päijät-Hämeen ympäristöterveys, tuottaa kuntien vastuulla olevat lakisääteiset ympäristöterveydenhuollon tehtävät Asikkalan, Hartolan, Hollolan, Iitin, Kärkölan, Padasjoen ja Sysmän kunnille sekä Heinolan ja Orimattilan kaupungeille. Vastuukuntana toimii Hollola. Tavoitteena on ympäristöterveydenhuollon valvonnan ja palveluiden toteuttaminen suunnitellusti ja yhdenvertaisesti koko toiminta-alueella.

Toiminnallisesti vuosi 2025 toteutui terveydensuojelun vastuualueella jokin verran ennustettua vilkkaampana tarkastusten, päätösten ja näytteenoton osalta. Samoin eläinlääkintähuollossa suoritteiden kokonaismäärä ylitti ennusteen mutta tilakäyntejä oli jonkin verran ennustettua vähemmän.

Päijät-Hämeen ympäristöterveyden toiminnalliseksi tavoitteeksi talousarviossa on asetettu palvelujen helppo saavutettavuus. Tavoitteen toteutumista seurataan muun muassa asiakaspalautteen sekä palvelukyselyjen avulla. Terveydensuojelun vastuualueella lähetettiin syksyllä 2025 palvelukysely kaikille terveydensuojelulain mukaisen valvonnan kohteille. Yleisarvosana elintarvikevalvonnan palveluista asteikolla 1–5 oli 4,5 ja 94 prosenttia vastaajista arvioi palvelut erittäin tai melko hyväksi. Tavoitteena on, että yli 90 prosenttia palvelun käyttäjistä on tyytyväisiä palveluun ja se saavutettiin. Eläinlääkintähuollossa on käytössä jatkuva palvelupalautejärjestelmä, jonka kautta saatiin 19 kiittävää palautetta vastaanottokäynneiltä. Eläinlääkäripalveluja koskevia korvaushakemuksia käsiteltiin kaksi kappaletta.

Vuonna 2024 osakaskuntien viranhaltijoille tehdyssä palvelukyselyssä toivottiin ympäristöterveydenhuollon viranhaltijoiden parempaa näkyvyyttä kun-

nissa. Vastauksena tähän toiveeseen pilotoitiin vuoden 2025 kuntakohtaisia yhteistyötapaamisia Asikkalan ja Kärkölän kunnan viranhaltijoiden kanssa. Positiivisten kokemusten perusteella kuntakohtaiset yhteistyötapaamiset kahden vuoden välein asetettiin seudullisen ympäristöterveydenhuollon sitovaksi tavoitteeksi vuoden 2026 talousarvioon.

Ympäristöterveydenhuollon näkyvyyttä ja palvelujen saavutettavuutta on pyritty parantamaan ottamalla huhtikuussa 2024 käyttöön Päijät-Hämeen ympäristöterveyden sosiaalisen median kanavat (Facebook ja Instagram). Näiden välityksellä on tavoitteen mukaisesti tiedotettu kuntalaisia ja asiakkaita ympäristöterveydenhuollon ajankohtaisista asioista. Vuoden 2025 aikana kanavilla oli yhteensä 41 julkaisua.

Eläinlääkintähuollossa valmisteltiin 1.1.2026 voimaan tulleen eläinlääkintähuoltolain toimeenpanoa. Ympäristöterveyslautakunta teki 27.5.2025 päätöksen § 29 kunnallisten eläinlääkäripalvelujen järjestämistä vastaavien laajuudesta 1.1.2026 alkaen. Päätös perustui alueen yksityisille palveluntarjoajille tehdyn palvelukyselyn tuloksiin. Osana kunnaneläinlääkäripalveluja tarjotaan myös niin sanottuja täydentäviä eläinlääkäripalveluja, jotka hinnoitellaan markkinaperusteisesti ja niistä kertyneitä maksutuottoja koskee erilliskirjanpitovelvollisuus. Eläinlääkintähuoltolaki huomioi myös Helsingin yliopiston palvelujen järjestäjänä toimialueellaan. Tästä johtuen Helsingin yliopiston eläinsairaalan kanssa neuvoteltiin uusi sopimus eläinlääkäripalvelujen järjestämisestä Orimattilan kaupungin alueella.

Kunnallinen pieneläinpäivystys on Päijät-Hämeen alueella järjestetty osittain ulkopuolisen palveluntuottajan toimesta ostopalvelusopimuksella. Sopimus päättyi 31.12.2025 eikä uutta kilpailutusta järjestetty vaan Lahden kaupungin ympäristöterveydenhuollon kanssa neuvoteltiin uusi yhteistyösopimus maakunnallisen pieneläinpäivystyksen järjestämisestä. Neuvottelussa päädyttiin oman toiminnan kannalta varsin hyvään lopputulokseen, jossa henkilöstön kuormittumista aiheuttanut Lahden kaupungin alueen pieneläinpäivystys ei enää ole Päijät-Hämeen ympäristöterveyden kunnaneläinlääkäreiden vastuulla.

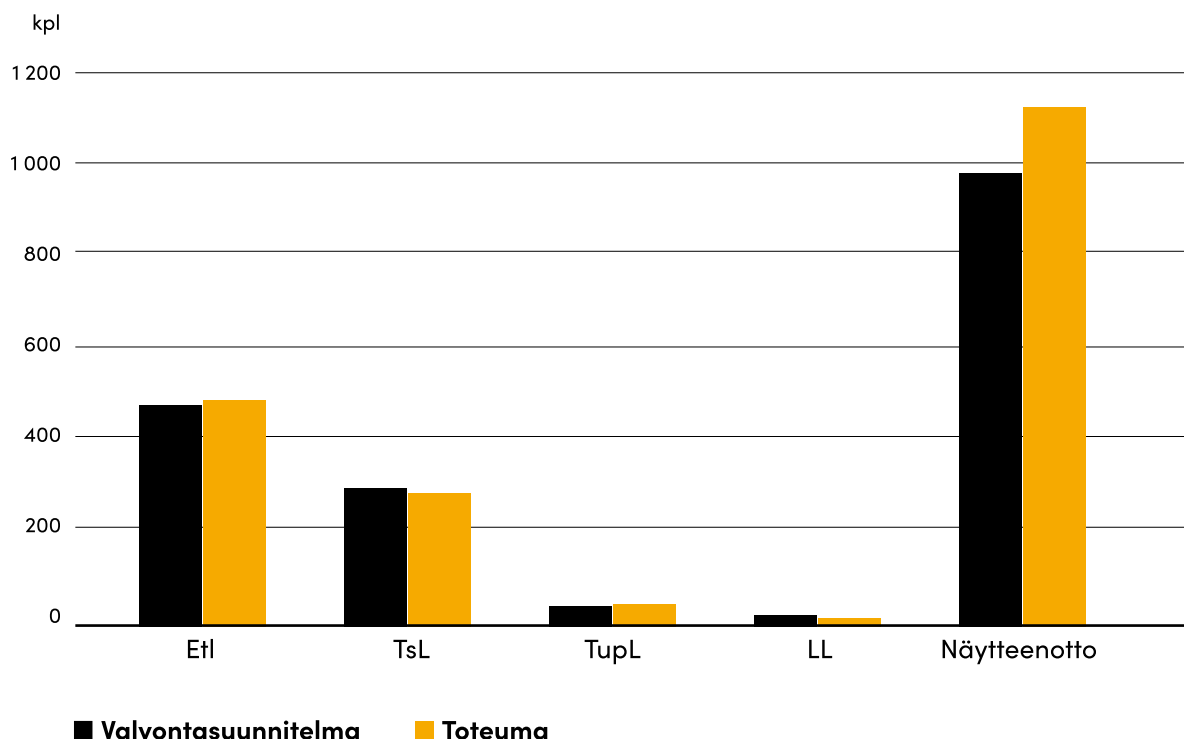
Ympäristöterveydenhuollon varautumista on kehitetty suunnitelmallisesti vuoden aikana. Päijät-Hämeen ympäristöterveydenhuollon varautuminen on yhteensovitettu Hollolan kunnan elinvoiman palvelualueen varautumisen kokonaisuuteen ja toimitettu osakaskutien kunnanjohtajille ja hyvinvointialueelle. Suunnitelman yleistä osaa sekä operatiivisia suunnitelmia ja toimintaohjeita päivitetään säännöllisesti. Henkilöstön osaamista ylläpidettiin erillisen harjoitus- ja koulutussuunnitelman mukaan, johon kuului myös osal-

listuminen valtakunnalliseen, säteilytilanteen jälkihoitoa koskevaa YMPPI 24/25-harjoitukseen. Vuosittainen sisäisen varautumisen kehittämispäivä koko henkilöstölle järjestettiin lokakuussa.

Terveydensuojelun toiminnallisena tavoitteena oli ympäristöterveyslautakunnan hyväksymän valvontasuunnitelman toteutuminen kaikilla lakialoilla yli 90 prosenttisesti. Alla on kuvattu säännöllisen valvonnan ja näytteenoton toteuma 31.12.2025. Valvonta toteutui kaikilla lakialoilla täysin ja valvontasuunnitelman toteumaraportti hyväksyttiin lautakunnan kokouksessa 17.2.2026.

Päijät-Hämeen ympäristöterveyden talous toteutui vuonna 2025 ennustettua paremmin ja osakaskunnille palautetaan ennakkoon perittyjä maksuosuuksia yhteensä 147 760,50 euroa.

Valvontasuunnitelman toteuma 1–12/2025

Palvelukuvaus

Ympäristöterveydenhuollon tarkoituksena on ehkäistä ennakolta elinympäristöstä ihmiseen kohdistuvia terveysvaaroja ja -haittoja, poistaa olemassa olevia terveyshaittoja sekä edistää eläinten terveyttä ja hyvinvointia. Elinympäristön terveellisyys koetaan merkittävänä arvona, samoin lähellä tuotettu puhdas ruoka. Osana toimintaa tehdään kiinteää yhteistyötä muiden viranomaisten ja sidosryhmien kanssa ja tuodaan aktiivisesti ympäristöterveydenhuollon näkökulma toimialueen kaavoitus-, ympäristölupa- ja rakennuslupaprosesseihin päätöksenteon pohjaksi. Keskeiset toimintaperiaatteet ovat joustavuus, tehokkuus sekä asiakkaiden ja kuntien yhdenvertaisuus.

Terveydensuojelulla on toimipisteet Hollolassa ja Heinolassa. Viranomaisvalvontaa tehdään vuosille 2025–2028 laadittavan valvontasuunnitelman mukaisesti. Lisäksi varataan riittävästi resursseja ns. ennaltaehkäisevään ympäristöterveydenhuoltoon. Tällä tarkoitetaan kuntalaisten ja toimijoiden neuvomista ja ohjaamista sekä asiantuntijana ja lausunnonantajana toimimista sopimuskunnille ja muille yhteistyökumppaneille.

Kunnaneläinlääkäripalvelut tuotetaan lähipalveluna seitsemällä vastaanotolla. Lisäksi valvontaeläinlääkäreillä on toimipiste Orimattilassa. Eläinlääkäripäivystys on järjestetty maakunnallisesti yhdessä Lahden kaupungin kanssa. Arki-iltaisina ja öisin kunnaneläinlääkärit päivystävät alueella hoitaen sekä suur- että pieneläimet. Ostopalvelusopimuksella toimii päiväaikainen eriytetty pieneläinpäivystys viikonloppuisin ja pyhinä. Palvelu hankitaan Evidensia Eläinlääkäripalvelut Oy:ltä. Helsingin yliopiston tuotantoeläinsairaala vastaa Orimattilan länsiosien tuotantoeläinpraktiikasta sekä päivystyksestä Orimattilan kaupungin alueella.

Ympäristöterveydenhuolto varautuu mahdollisten häiriötilanteiden hoitamiseen ja häiriötilannetoiminnan osaamista ylläpidetään jatkuvasti.

Seudullisen ympäristöterveydenhuollon visiona on olla hirveen haluttu yhteistyökumppani alueen kunnille, toimijoille sekä kuntalaisille. Lisäksi ympäristöterveydenhuolto pyrkii olemaan hirveen hyvä esimerkki muuttuvassa toimintaympäristössä toimivasta ympäristöterveydenhuollon yksiköstä. Laadukkaat palvelut ovat helposti saavutettavissa toimintakentässä tapahtuvista muutoksista huolimatta ja henkilöstöllä on vahva osaaminen vastuualueellaan.

Palvelusuunnitelma vuodelle 2025

Terveydensuojelun vastuualueella vaihtuu valtakunnallinen valvontaohjelmakausi. Uusi valvontasuunnitelma laaditaan vuosille 2025–2028. Valvontaa toteutetaan valvontasuunnitelman mukaisesti. Lisäksi varataan resursseja akuuttien valvontatapausten hoitamiseen ja valvontaa tukevaan työhön, kuten neuvontaan ja ohjaukseen sekä sidosryhmätyöskentelyyn. Tiedottamista toiminnasta ja elinympäristöterveydestä toteutetaan aktiivisesti käyttäen monipuolisesti eri tiedotuskanavia.

Eläinlääkintähuollosta eläinlääkäripalvelut ja eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta pyritään toteuttamaan lainsäädännön vaatimalla ja valtakunnallisen eläinlääkintähuollon ohjelman mukaisella tavalla. Lisäksi valmistaudutaan uuden eläinlääkintähuoltolain voimaantulon toiminnalle aiheuttamiin muutoksiin.

Ympäristöterveydenhuollon palveluverkkoa ei ole tarkoitus talousarviovuonna muuttaa. Kohonneiden vastaanottotilojen vuokra- ja puhtaanapitokulujen vuoksi Hartolan kuntaan suunniteltua eläinlääkärin vastaanottopistettä ei toteuteta. Kunnaneläinlääkäreiden saatavuuden varmistamiseksi käytetään mahdollisuuksien mukaan erilaisia työajan joustoja, joilla voidaan lisätä työn houkuttelevuutta ja tukea työssä jaksamista.

Kuntien maksuosuuksien perusteena käytettävistä suoritteista on tehty kuntakohtaiset suoritearviot. Arviot perustuvat historiatietoon kuntien palvelutarpeesta sekä arvioon mahdollisten toimintaympäristön muutosten vaikutuksesta palvelutarpeeseen. Palvelutarpeessa voi vuoden aikana kuitenkin tulla odottamattomia muutoksia esim. häiriötilanteissa. Lopulliset kuntien maksuosuudet määräytyvät vuoden aikana toteutuneiden suoritteiden perusteella.

Päijät-Hämeen ympäristöterveys

Tuloarviot ja määrärahat

Sitova TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)

Tuloslaskelma	Tilinpäätös 2024	Alkuperäinen talousarvio 2025	Talousarvio muutokset 2025	Voimassa oleva talousarvio 2025	Toteuma 2025	Toteuma-%	Poikkeama €
Liikevaihto	3 255 423	3 339 800	0	3 339 800	3 325 023	99,6 %	-14 777
Liiketoiminnan muut tuotot	23	0	0	0	577	0,0 %	577
Materiaalit ja palvelut	-870 540	-845 200	0	-845 200	-871 331	103,1 %	-26 131
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-37 172	-35 900	0	-35 900	-37 327	104,0 %	-1 427
Ostot tilikauden aikana	-37 172	-35 900	0	-35 900	-37 327	104,0 %	-1 427
Palvelujen ostot	-833 368	-809 300	0	-809 300	-834 004	103,1 %	-24 704
Henkilöstökulut	-2 164 314	-2 275 100	0	-2 275 100	-2 235 133	98,2 %	39 967
Palkat ja palkkiot	-1 653 490	-1 744 200	0	-1 744 200	-1 727 895	99,1 %	16 305
Henkilösivukulut	-510 824	-530 900	0	-530 900	-507 237	95,5 %	23 663
Eläkekulut	-432 946	-461 700	0	-461 700	-441 738	95,7 %	19 962
Muut henkilö- sivukulut	-77 878	-69 200	0	-69 200	-65 499	94,7 %	3 701
Liiketoiminnan muut kulut	-220 622	-219 500	0	-219 500	-219 428	100,0 %	72
Liikelyjäämä (-alijäämä)	-30	0	0	0	-293	0,0 %	-293
Rahoitustuotot ja -kulut	30	0	0	0	293	0,0 %	293
Tilikauden yli-/ alijäämä	0	0	0	0	0	0,0 %	0

Toimintakertomus ja tilinpäätös 2025

Talouden toteutuminen

Seudullisen ympäristöterveydenhuollon taseyksikön tilikauden tulos on Hollolan kunnan talousarvion laadintaohjeiden mukaisesti nolla.

Ympäristöterveydenhuollon talous toteutui sekä ulkoisten maksutuottojen että toimintakulujen osalta ennustettua paremmin. Ulkoisia maksutuottoja kertyi molemmilla vastuualueilla suunniteltua enemmän. Toimintatuotoissa on ylitystä sekä eläinlääkintähuollon perimissä valvontakorvauksissa ja kliinikka- ja laitemaksuissa että terveydensuojelun tulosalueen valvonnasta perittävässä maksutuotoissa.

Toimintakulut toteutuivat kokonaisuutena hieman ennakoitua pienempinä. Toimiminen maantieteellisesti laajalla alueella ja useassa toimipisteessä näkyy henkilöstön matkakuluissa, jotka ylittivät ennustetun molemmilla vastuualueilla. Konsernipalveluiden sisäisten veloitusten muutos oli yhdeksän prosenttia korkeampi edellisvuoteen verrattuna. Tässä merkittävänä tekijänä ovat työterveydenhuollon korkeat kustannukset.

Hyvän tuloksen takia jäsenkunnille palautettiin enakkoon perittyjä maksusuuksia yhteensä 147 760,50 euroa.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Toteuma 31.12.2025
Strategian ohjelma	Esimerkillinen toimintakulttuuri, arvot tunnetaan ja niiden pohjalta toimitaan	
Ympäristöterveydenhuollon laatu-käsikirjan toimeenpano	Laatukäsikirja on hyväksytty ja laatutiimi seuraa määriteltyjä laatumittareita. Raportti laadun toteutumisesta valmistellaan vuosittain.	Laatutiimi on kokoontunut ja seurannut Laatutiimi seurasi laatumittareiden toteutumista ja tulokset käsiteltiin yhteisissä palavereissa. Raportti vuoden 2025 toteumasta on käsitelty lautakunnassa 17.2.2026.
Vastuutaho: Silja Mäkelä , ympäristöterveysjohtaja; Hanna Lindholm , eläinlääkintähuollon päällikkö		
Eläinlääkintähuollon ohjekansio	Jalkautetaan osaksi toimintaa	Ohjekansio on pidetty ajan tasalla. Muutokset on käyty läpi henkilöstön kanssa.

Vastuutaho: **Hanna Lindholm**, eläinlääkintähuollon päällikkö

Strategian ohjelma **Esimerkillisen hyvän johtamisjärjestelmän uudistaminen ja sujuvoittaminen**

Hollolan kunnan toimintakulttuurin jalkauttaminen	Noudatetaan kunnan ohjeita. Ympäristöterveysjohtaja osallistuu kunnan esihenkilövalmennukseen.	Ympäristöterveysjohtaja on osallistunut Hollolan kunnan esihenkilövalmennukseen. Esihenkilöt osallistuivat kuukausittain järjestettävälle esihenkilötunnille, jossa käytiin läpi henkilöstöhallinnon ajankohtaisia asioita.
---	--	---

Vastuutaho: **Silja Mäkelä**, ympäristöterveysjohtaja; **Hanna Lindholm**, eläinlääkintähuollon päällikkö

Strategian ohjelma **Strategian toteutumisen tukeminen monikanavaisella aktiivisella viestinnällä ja markkinoinnilla ja mediatyöllä.**

Viestinnän vuosikello laaditaan vuosittain.	Viestinnän vuosikellon toteutuminen terveydensuojelun vastuualueella. Aktiivinen viestintä somekanavissa.	Ennalta suunniteltua viestintää on toteutettu vuosikellon mukaisesti ja tehty yhteensä 33 julkaisua eri kanavissa. Päijät-Hämeen ympäristöterveyden some-kanavilla on julkaistu 41 postausta vuoden 2025 aikana.
---	---	--

Vastuutaho: **Silja Mäkelä**, ympäristöterveysjohtaja; **Hanna Lindholm**, eläinlääkintähuollon päällikkö

Strategian ohjelma **Ennaltaehkäisevän toimintamallin vahvistaminen**

Osallistutaan aktiivisesti alueellisiin varautumisen työryhmiin muiden toimijoiden kanssa.	Työryhmiin osallistuminen	PHvesiturva ja epidemiaselvitystyöryhmä ovat kumpikin kokoontuneet suunnitelman mukaisesti kaksi kertaa vuodessa. Näissä molemmissa järjestävä taho on Päijät-Hämeen ympäristöterveys. Lisäksi osallistuttiin hyvinvointialueen organisoimiin kaikkien varautumisen yhteistyöryhmien kokouksiin sekä AVAK-koulutukseen.
--	---------------------------	---

Vastuutaho: **Silja Mäkelä**, ympäristöterveysjohtaja

Sujuva yhteistyö muiden viranomaisten kanssa	Säännöllinen yhteydenpito ja yhteystietojen pitäminen ajan tasalla.	Yhteistyötä on tehty osana päivittäistä toimintaa. Alueen ympäristönsuojeluviranomaisten kanssa pidettiin yhteistyötapaaminen. Kuntakohtaisia viranhaltijapalavereita pilotoitiin Asikkalassa ja Kärkölässä. Kanta- ja Päijät-Hämeen ympäristöterveydenhuollon valvojien yhteistyöverkostot käynnistettiin. Ympäristöterveydenhuollon johtajat tapaavat säännöllisesti kaksi kertaa vuodessa.
--	---	--

Vastuutaho: **koko henkilöstö**

Ilmasto- ja ympäristötavoitteet

Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Toteuma 31.12.2025
Potilasasiakirjojen toimittaminen eläinten omistajille sähköisesti	90 % potilasasiakirjoista (vuonna 2023 noin 50 %)	Yli 90 % tilakäyntien asiakirjoista toimitetaan sähköisesti. Vastaanottokäyntien potilasasiakirjat toimitetaan sähköisesti kaikille niille omistajille, jotka haluavat asiakirjat sähköpostitse.

Vastuutaho: **Hanna Lindholm**, eläinlääkintähuollon päällikkö

Virkamatkojen vähentäminen	Virantoimitusmatkojen kilometrit 2023–2024 vs. 2025	<p>Terveydensuojelun vastuualueella virantoimituskilometrejä kertyi edellisvuotta vähemmän mutta yhtä suoritetta kohti ajettu matka kasvoi hieman. Virantoimitusmatkojen suunnittelu on vakiintunut käytännöksi mutta etukäteissuunnittelua tulee edelleen tehostaa.</p> <p>Eläinlääkintähuollossa virantoimitusmatkojen kilometrimäärä väheni jonkin verran, osittain täyttämättömien virkojen vuoksi.</p>
----------------------------	---	---

Vastuutaho: **Silja Mäkelä**, ympäristöterveysjohtaja; **Hanna Lindholm**, eläinlääkintähuollon päällikkö

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut

Terveydensuojelu	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Toteuma 2025	Muutos
Tarkastukset	1 000	820	919	99
Päätökset	262	225	267	42
Yhteydenotot	2 789	2 770	2 186	-584
Konsultaatiot	298	280	265	-15
Lausunnot	173	110	98	-12
Näytteenotto	1 114	900	1 012	112
Yhteensä	5 636	5 105	4 747	-358

Terveydensuojelun vastuualueella tarkastusten määrää nosti elintarvikevalvonnan edellisvuosia runsaampi uusinta- ja seurantatarkastusten määrä. Myös näytteenotossa oli runsaasti ennalta suunnittele mattomia seuranta- ja selvitysnäytteitä. Lausuntoja annettiin selkeästi edellisvuosia vähemmän. Tämä selittyy pääosin rakennuslupiin liittyvien lausuntopyyntöjen vähenemisellä. Yleisesti voi kuitenkin todeta, että toiminnassa ei ollut merkittäviä muutoksia aiempiin toimintavuosiin nähden. Kaikki saapuneet yhteydenotot hoidettiin mutta niiden kirjaamisessa on todennäköisesti ollut haasteita henkilöstön vaihtuessa.

Kuntakohtaisissa suoritteissa Heinolan kaupungissa otettiin näytteitä 203 kpl suunniteltua enemmän. Tämä liittyy suurelta osin yhden toimijan uima-vedessä todettuihin laatuongelmiin. Asikkalan, Iitin ja Sysmän kunnissa tarkastukset toteutuivat ennustettua vilkkaammin. Muilta osin kuntakohtaisissa suoritteissa ei ole merkittäviä muutoksia suorite-ennusteeseen verrattuna.

Eläinlääkintähuolto	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Toteuma 2025	Muutos
Tilakäynnit	3 431	3 400	3 061	-339
Vastaanottokäynnit	14 094	13 940	13 720	-220
Tarkastukset	29	76	32	-44
Valvontatehtävät	435	290	368	78
Yhteensä	17 989	17 706	17 181	-525

Eläinlääkinnässä toiminta on toteutunut ennakoitusti. Tilakäyntien määrä on useamman toiminta-alueen kunnan osalta laskenut noin 10–25 prosenttia (Asikkala, Hartola, Hollola, Iitti). Tästä poikkeuksen tekee Kärkölän kunta, jonka osalta sekä vastaanotto, että tilakäyntien osalta suoritelmäärät ovat kasvaneet. Tilakäyntien määrään vaikuttavat sekä alueen elinkeinorakenne, että palveluntarjonta. Päivystysaikaisten vastaanottokäyntien määrässä erityisesti Evidensia Eläinlääkäripalvelujen ostopalvelun osalta oli hienoista laskua. Tämä saattaa johtua sekä vallitsevasta tilanteesta, että yksityisen päivystysaikaisen palveluntarjonnan kohentumisesta alueella.

Määräaikaisen valvontaeläinlääkärin virka saatiin täytettyä toukokuussa. Poissaolojen vuoksi valvonnan lisäresurssi näkyy valvonnan suoritelmäärissä vasta loppuvuoden osalta. Kuntalaskutuksen perustana tilastoidaan ainoastaan kunnaneläinlääkäreiden tekemät tarkastukset. Alkutuotannon elintarvikevalvontaan liittyvät tarkastukset, kuten maitohygieniavalvonta, tehtiin loppuvuodesta.

Terveydensuojelu

	Asikkala	Hartola	Heinola	Hollola	litti	Kärkölä	Ori- mattila	Padas- joki	Sysmä	Toteuma 2025 yhteensä	Talous- arvio 2025
Tarkastukset	126	47	209	181	99	36	129	45	46	918	820
Päätökset, ilmoitukset	31	10	63	44	15	11	54	17	22	267	225
Yhteydenotto	268	152	388	383	217	145	376	117	120	2 166	2 770
Konsultaatio	31	10	66	47	11	26	33	12	28	264	280
Lausunnot	11	3	17	28	8	5	14	1	11	98	110
Näytteenotto	81	32	462	101	74	44	101	77	40	1 012	900
Yhteensä	548	254	1205	784	424	267	707	269	267	4 725	5 105

Eläinlääkintähuolto

	Asikkala	Hartola	Heinola	Hollola	litti	Kärkölä	Ori- mattila	Padas- joki	Sysmä	Toteuma 2025 yhteensä	Talous- arvio 2025
Tiläkäynti	209	145	171	289	276	219	976	70	356	2 711	2 810
1/2–1 h	47	42	106	66	207	62	545	0	149	1 224	1 210
1–2 h	97	69	45	161	50	90	299	32	138	981	965
yli 2 h	65	34	20	62	19	67	132	38	69	506	635
Vo-käynti	1 343	85	1 934	1 400	1 430	1 025	2 946	92	756	11 011	11 455
alle 1/2 h	995	54	1 302	954	1 358	645	2 230	58	514	8 110	7 420
1/2–1 h	266	20	346	311	60	309	520	26	185	2 043	2 810
yli 1 h	82	11	286	135	12	71	196	8	57	858	1 225
Tarkastus	4	2	0	2	3	3	10	0	8	32	74
alle 2 h	0	0	0	0	0	1	0	0	1	2	16
yli 2 h	4	2	0	2	3	2	10	0	7	30	58
Yhteensä	1 556	232	2 105	1 691	1 709	1 247	3 932	162	1 120	13 754	14 339

Kuntien lopulliset maksuosuudet 2025

Ohessa on esitetty kuntien suoritettoman perusteella kertyneet maksuosuudet. Kuntakohtaiset maksuosuudet perustuvat kuntien palvelukäyttöön. Ennakkolaskutus toteutetaan talousarvion suoritearvion ja ympäristöterveydenhuollon hinnaston perusteella. Lopullisiin maksuosuuksiin vaikuttaa seudullisen ympäristöterveydenhuollon tilikauden tulos ja kuntien välinen palvelunkäyttö. Kuntakohtainen maksuosuus voi poiketa suunnitellusta, mikäli palvelujen käyttö on ollut ennakoitua suurempaa tai vähäisempää.

Päijät-Hämeen ympäristöterveyden talous toteutui vuonna 2025 ennustettua parempana ja kunnille voidaan palauttaa ennakkoon perittyjä maksuosuuksia yhteensä 147 760,50 euroa. Palautus jaetaan osakaskunnille palvelujen käytön suhteessa. Suurimmat palautukset tulevat Sysmän ja Hollolan kunnille sekä Orimattilan kaupungille. Sysmän osalta vastaanottokäyntejä kunnaneläinlääkäriin vastaanotolla oli 531 suunniteltua vähemmän. Tilakäyntien määrä oli myös selvästi alhaisempi kuin vuonna 2024. Orimattilan ja Hollolan osalta tilakäynnit toteutuivat jonkin verran ennakoitua alhaisempina.

litin ja Kärkölen kunnilta peritään lisämaksuosuutta. litin kunnan osalta tämä johtuu terveydensuojelun tarkastuksista, joita tehtiin selvästi suunniteltua enemmän. Tarkastusmäärä on samaa suuruusluokkaa kuin vuonna 2024 ja hieman korkeampi kuin vuonna 2023. Kärkölen kunnan maksuosuuden korkea toteuma johtuu eläinlääkäripalvelujen käytöstä. Sekä tila- että vastaanottokäynnit toteutuivat ennustettua suurempina. Vastaanottokäyntejä on 311 kpl enemmän kuin vuonna 2024.

	Asikkala	Hartola	Heinola	Hollola	litti	Kärkölä	Ori- mattila	Padas- joki	Sysmä	Yhteensä
Ennakkolaskutus 2025	233 100	97 200	387 896	328 800	170 604	125 500	495 900	70 700	230 004	2 139 704
Kuntien lopulliset maksosuudet	229 377	73 671	366 307	283 687	182 341	160 601	460 034	66 227	169 700	1 991 944
Terveydensuojelu	59 743	38 503	133 353	89 863	36 246	28 323	70 111	41 334	32 668	530 143
Eläinlääkintä- huolto	169 634	35 168	232 954	193 824	146 095	132 278	389 923	24 893	137 032	1 461 801
Kuntakohtainen tasaus	3 723	23 529	21 589	45 113	-11 737	-35 101	35 866	4 474	60 304	147 760

Päijät-Hämeen työllisyysalue, taseyksikkö

Päijät-Hämeen työllisyysalue, taseyksikkö

Anne Tapaila,
työllisyysaluejohtaja

Työllisyysaluejohtajan katsaus vuoteen 2025

TE24-uudistuksen käynnistämivuosi

Päijät-Hämeen työvoimapalvelujen ensimmäinen toimintavuosi onnistui poikkeuksellisen hyvin työvoimaviranomaisen toiminnoissa vaikeasta työttömyystilanteesta huolimatta. Päijät-Hämeen työllisyysalueella on pystytty myöntämään koko vuoden ajan haettuja, ehdot täyttäneitä startti- ja palkkatukia, henkilöasiakkaita on tavattu vuoden alusta lähtien työvoimaviranomaisen roolissa työllisyysalueen aluetoimistoissa ja satelliittitoimipisteissä, ja yrityksille on tehty ehdokasesittelyjä.

Kesäkuun alussa työvoimapalvelujen organisaatiomallia muutettiin niin, että henkilöstö asettui eri substanssitiimeistä aluetoimistopäällikköjen alaisuuteen, jotta tiimiytymistä ja yhteisöllisyyttä voitiin vahvistaa. Yhteisten palvelujen henkilöstö on edelleen kehityspäällikön alaisuudessa. Henkilöstön sopeutuminen uudelle työnantajalle helpottui vuoden loppua kohti, vaikka syksyn henkilöstön Pulssi-kyselyssä ei vielä edistystä ollut tapahtunut kevään henkilöstökyselyyn verrattuna. Henkilöstön määrä vuoden lopussa oli 69 vakituista ja kolme määräaikaista työntekijää. Ensimmäistä toimintavuotta on leimannut poikkeuksellisen vakavat henkilöstön terveydelliset haasteet ja niistä aiheutuneet poissaolot.

Yhteistyösopimuksen mukaisesti tiivis yhteistyö kuntien työllisyys- ja elinkeinopalvelujen kanssa on toteutunut erittäin hyvin. Palvelujen rakennemuutos on käynnistynyt poikkeuksellisen nopeasti kuluneen vuoden aikana kuntien työllisyyspalvelujen kanssa tehtyjen palvelusopimusten myötä melkein kaikissa kunnissa. Kuntien toimijat ovat saaneet asiakastyötä varten käyttäjätunnukset

valtakunnalliseen työvoimapalvelujen asiakastietojärjestelmään, mikä entistään on helpottanut yhteistyötä henkilöasiakkaiden osalta työvoimaviranomaisen kanssa.

Työvoimapalvelujen henkilöasiakaspalveluprosessia aloitettiin muuttamaan kohti entistä kysyntälähtöisempää työnvälitystä vuoden loppupuolella. Asiakkaat tullaan jakamaan kahteen pääsegmenttiin. VahvaAlku -segmentissä asiakkaan koetaan olevan valmis työllistymään välittömästi, ilman haasteita osaamisessa tai työkyvyssä. Asiakasta kontaktoidaan aktiivisesti ensimmäisen kolmen kuukauden aikana kohti työllistymistä. Jos asiakkaalla todetaan alkuhaastattelussa olevan puutteita osaamisessa tai työkyvyssä luokitellaan hänet toiseen pääsegmenttiin, jonka alasegmenttejä ovat osaamisen tai työkyvyn nostaminen. Pääsegmenttien lisäksi käytetään harkitusti muita segmenttejä, jotta työnantajapalveluiden asiantuntijoiden on entistä helpompi löytää yritysten ehdokasesittelyihin sopivia ehdokkaita. Suunnitelmallisesti toteutettu koko asiakaskunnan aktiivinen segmentointityö tehostaa asiakkaan työllistymisen edellytyksiä. Aloitettu työ viedään täyteen toteutukseen vuoden 2026 aikana.

Päijät-Hämeen kuntien yhteenlaskettu työttömyysaste oli joulukuussa 12,9 prosenttia, kun se vuotta aikaisemmin joulukuussa 2024 oli 12,5 prosenttia. Ensimmäisen toimintavuoden aikana on alueen kokonaisasiakasmäärä pysynyt suhteellisen samana: asiakkaita oli 6 458 henkilöä, mikä on täsmälleen sama määrä marraskuussa 2025 kuin marraskuussa 2024. Voidaan siis todeta, että työttömien määrä ei ole lukumääräisesti kasvanut mutta työttömyysjaksot ovat selvästi pidentyneet. Yli vuoden työttömänä olleiden määrä kasvoi joulukuussa 2025 jopa 19 prosenttia verrattuna joulukuuhun 2024. Työllistyminen on vaikeaa, kun avoimia työpaikkoja ei ole. Tämän vuoksi aktiivinen panostaminen ehdokasesittelypaikkojen löytämiseen on ollut tärkeää kuluneen vuoden aikana.

Työnantajapalvelujen yhteistyö Lahden kaupungin kanssa on käynnistynyt hyvin. Yhteinen palvelupuhelinnumero on selkeyttänyt yritysten työvoimaviranomaisten yhteydenottoja. Päijät-Hämeen työllisyysalueen työnantajapalvelujen toteuttaminen on käynnistynyt erinomaisesti yhteistyössä kuntien työllisyys- ja elinkeinopalvelujen kanssa. Kuntien toimijat ovat välittäneet yritysten yhteydenottoja ja yhteisiä yrityskäyntejä on tehty. Yhteistyö Lahden Seudun Kehitys Oy Ladecin kanssa on strukturoitu toimivaksi yhteistyömalliksi kuntien kanssa vuoden loppuun mennessä. Yrityspalveluiden yhteistyömalli esiteltiin työllisyyslautakunnalle kokouksessa 9.12.2025. Työvoimapalvelujen

työnantajapalveluissa tehtiin yhteensä sata ehdokasesittelyä vuoden aikana eri yrityksille.

Työllisyysalueella on asiakastyön taustalla tehty hyvää yhteistyötä yhteisten palvelujen ja vastuukunnan talouspalvelujen toimijoiden kesken, jotta työllisyysalueen kuntien yhteistyösopimuksen mukainen kustannusten kohdentaminen on onnistunut. Kiinteät, ei asiakkaaseen kohdistuvat kustannukset ovat jaettu yhteistyösopimuksen suhdekaavan mukaan. Kuntien henkilöasiakkaaseen aiheuttamisperiaatteella kohdentuvia kustannuksia on seurattu kuukausittain (palkkatuet, starttirahat). Tästä prosessista on erillinen selvitys osiossa, jossa on esitelty kuntakohtaiset maksuosuudet ja niihin kohdentuva ylijäämä. Tämä kaikki on vaatinut paljon kehittämistyötä, jotta oikeat tiedot ovat saatu kohdennettua valtion Yleisestä avustusjärjestelmästä vastuukunnan talousjärjestelmään.

Kokonaisuutena vuoden 2025 tuloksesta on todettava, että henkilöstöresurssien kohdentaminen on onnistunut erinomaisesti, henkilöstökulujen toteuman ollessa 101,21 prosenttia. Kokonaistoteuma on 88,01 prosenttia. Valtion työllisyysalueelle myöntämä korvaus kattamaan vuoden 2024 kohdistuvia maksatuksia oli 1,2 miljoonaa euroa. Tästä tiedettiin jo etukäteen jäävän ylijäämää kuntiin, yritysten käyttämättömistä korvauksista. Toinen syy ylijäämään on kuntakohtainen sidonta-aste, joka ei asetu kunnan yhteistyösopimuksen mukaiseen laskennalliseen osuuteen. Jo toimintavuoden alussa myönnettävien asiakaskohtaisten tukien määrä oli eri tasoinen kuntien kesken, näin oli myös vuoden lopussa.

Palvelukuvaus

Työvoimapalvelujen palveluprosessi on lakisäätäinen. Työllistymistä edistäviä palveluita on lakisäätisiä ja vapaaehtoisia. Päijät-Hämeen työllisyysalue tuottaa lakisäätisiä työvoimapalveluita sopimuskuntien kuntalaisille, työttömille työnhakija-asiakkaille ja yritysasiakkaille. Työllisyysalueen sopimuskunnat tuottavat valitsemiaan vapaaehtoisia palveluja tukemaan kuntalaisten työllistymistä ja yritystensä osaavan työvoiman saantia, lisäten näin oman kuntansa ja koko alueen elinvoimaa.

Toimintaprosessi: Työvoimapalvelujen kartoittava alkupalveluprosessi jaottelee asiakkaat työllistymisessä tukea tarvitseviin, ja ilman tukea työllistyviin. Näin varmistetaan palvelujen ja toimenpiteiden kohdentaminen niistä eniten hyötyville. Tukea tarvitsevien tarpeet kartoittamalla asiakkaat ohjataan joko osaamisen kehittämisen tai monialaisten palvelujen piiriin. Työnantaja-

palvelut tekevät tiivistä yhteistyötä osaamisen kehittämisen asiantuntijoiden kanssa, millä varmistetaan työvoiman kohdentaminen työllistäville aloille. Työllisyysalueella tavoitellaan ketteriä lähipalveluja vastuukunnan strategian mukaisesti.

Kohderyhmät: Suoraan työllistyville tuotetaan tietoa alueen työvoimatarpeista, jota tuottaa maakunnan elinvoimayhtiö. Nuoria, jotka ovat ilman koulutusta ovat erityisryhmä, joita tuetaan yhdessä nuorten Ohjaamo-palvelujen ja ammatillisten oppilaitosten kanssa kohti ammatillista koulutusta. Asiakkaat, joilla todetaan työkyvyn haasteita, ohjataan moniammatillisiin palveluihin.

Palvelut: Työllisyysalueella tarjotaan työvoimapalveluja ja/tai toimenpiteitä kohdennetusti eri kohderyhmille. Palveluja tullaan järjestämään uudelleen siten, että vähennetään merkittävästi niitä palveluja, jotka eivät todennäköisesti johda pysyvään työllistymiseen tai paranna merkittävästi työnhakijan mahdollisuuksia siirtyä työelämään.

Palvelujen tuottaminen: Työvoimapalvelujen ostopalveluissa suositaan innovatiivisia ratkaisuja ja tuloperusteista hankintaa. Työllisyysalueen kuntien tuottamat vapaaehtoiset palvelut ovat merkittävässä roolissa. Kumppanuusmallilla tuotettavia palveluja kehitetään edelleen ensi vuoden aikana, sillä jatkossa palvelujen tuottamisessa tulisi hyödyntää sidosryhmiä ja koko ekosysteemiä entistä enemmän. Työvoimakoulutukseen hakeutumisessa käytetään apuna asiakaslähtöistä hakumallia yhteistyössä ammatillisen oppilaitoksen kanssa. Työllisyysalue tuottaa kotoutumiseen liittyvät lakisääteiset palvelut niiden piiriin kuuluville työnhakija-asiakkaille.

Palvelusuunnitelma 2025

Vuoden 2025 päätavoitteena on toiminnan käynnistäminen ja sen vakiinnuttaminen myöhemmin. Toiminnan visiona on tarjota vaikuttavia lähipalveluja. Tämä visio on ollut keskiössä koko valmisteluprosessin ajan ja tulee olemaan keskeinen myös toiminnan käynnistyttyä. Vision ydin perustuu tiiviiseen yhteistyöhön työllisyysalueen kuntien kanssa, sillä lähipalvelujen vaikuttavuutta voidaan parantaa hyödyntämällä tehokkaammin paikallista ekosysteemiä ja alueellisia erityispiirteitä. Tavoitteena on luoda palvelumalli, joka vastaa paikallisiin tarpeisiin ja edistää kestävästä työllistymisestä. Tämä edellyttää jatkuvaa vuoropuhelua kuntien ja muiden sidosryhmien kanssa sekä joustavien ja innovatiivisten ratkaisujen kehittämistä, jotka tukevat työnhakijoiden polkua työelämään.

Palveluiden käynnistämistä tukee myös maakuntaliiton ja alueen sidosryhmien kanssa yhdessä työstetty työllistymisen edistämishjelma, jossa mukana ovat molemmat työvoimaviranomaiset niin Päijät-Hämeen työllisyysalue kuin myös Lahden kaupunki. Työllistämisen edistämishjelmalla pyritään nostamaan koko maakunnan veto-, lumo- ja pitovoimatekijöitä sekä vakiinnuttaa kuntien tuottamat työvoimapalvelut koko maakunnassa.

Päijät-Hämeen työllisyysalue aloittaa toimintansa 1.1.2025 alkaen, jolloin lakisääteisten tehtävien osalta toiminta käynnistyy sekä henkilöstöä siirtyy liikkeenluovutuksella Hämeen TE-toimistosta ja ELY-keskuksesta sekä KEHA-keskusta. Siirtyvän henkilöstön kanssa aloitetaan välittömästi yhteistoimintaneuvottelut, joiden tavoitteena on saada henkilöstö sijoitettua organisaation eri tehtäviin. Näin toimintaedellytykset saadaan mahdollisimman tarkoituksenmukaisiksi muun muassa tehtävänkuvien ja työskentelypaikan osalta. Tämä vaikuttaa suoraan työllisyysalueen toiminnan käynnistymiseen, koska siirtyvä henkilöstö (noin 60 hlö) on yhteistoimintaneuvotteluiden piirissä.

Yhteistoimintaneuvotteluiden käynnistäminen heti toiminnan aloittaessa luo tietynlaisen haasteen toimintaympäristölle, joka saattaa näyttäytyä palveluiden hitautena. Tästä huolimatta työvoimapalvelut käynnistetään heti tammikuun alusta vuonna 2024 rekrytoitujen palvelupäälliköiden avulla, jotka priorisoivat toiminnan sujuvaan käynnistymiseen sekä liikkeenluovutuksen onnistumiseen. Vuoden aikana toimintaedellytykset vakiinnutetaan ja toimintaa kehitetään niin, että työvoimapalveluiden tuottaminen uudella tavalla on tarkoituksenmukaista sekä ketterää.

Päijät-Hämeen työllisyysalueen toiminnot jakaantuvat yhdeksään kuntaan, mutta isompia aluetoimistoja on Hollolassa, Heinolassa ja Orimattilassa. Näistä kolmesta isommasta aluetoimistosta palvelee muita kuutta kuntaa paikallisesti, niin että 1) Hollolasta palvelee sekä Asikkalan että Padasjoen asiakkaita, 2) Heinolasta palvelee sekä Hartolan että Sysmän asiakkaita ja 3) Orimattilasta palvelee sekä Iitin että Kärkölän asiakkaita. Edellä kuvattu paikallinen palvelu tuotetaan niin, että asiakas saa palvelua kotikuntansa tiloissa ja työvoimaviranomaisen henkilöstö siirtyy tietyin ennalta sovituin tavoin kyseiseen kuntaan. Myös muut kuin työvoimaviranomaisen tuottamat palvelut on tarkoitus tuottaa paikallisesti muun muassa kuntien omat palvelut sekä mahdolliset ostopalvelut.

Työvoimapalveluiden järjestämisen keskiössä on edellisten lisäksi yhdenvertaiset palvelut niin henkilö- kuin yritysasiakkaiden osalta. Tavoitteena on edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa sekä syrjimättömyyttä palveluita tarjotessa, kehittäessä sekä tiedottaessa. Yhtenä elementtinä on huomioitu

myös heikommassa työmarkkina-asetuksessa olevien asiakasryhmien kohdalla myönteinen erityiskohtelu, jotta pysyvästi työtä vailla oleville ryhmille löytyisi oikea palvelu ja tilanteella ratkaisu.

Työllisyysalueen käynnistymisen ja tulevan kehityksen kannalta alueen johdoryhmän keskeisin tavoite on varmistaa, että asiakastyötä tekevä henkilöstö voi onnistua työssään. Tiedolla johtamisen tavoitteena on luoda selkeät palvelumanuaalit ja tarjota tarvittavat työkalut asiakastyöhön sekä tuottaa jatkossa raportointia vaikuttavuudesta päätösten tueksi. Työllisyysalueen sisällä huokoinen ja verkostomainen toimintamalli mahdollistaa tiedon liikuttamisen, mikä tukee asiakkaan työllistymistä. Tämä toimintamalli mahdollistaa myös ketterämmän palvelun alueen yrityksiä ja työnantajia, joita palvelaan sujuvasti yhdessä alueen kuntien elinkeinopalveluiden, maakunnallisen kehittämissyhtiön sekä Lahden kaupungin kanssa.

Työllisyysalueella tavoitellaan vuoden aikana lakisääteisten palvelujen sujuvaa toimintaa, tarjoten palveluja kohdentaen vain työllistymistä edistäviin tai työkykyä arvioiviin palveluihin. Tiivis kumppanuusmalli alueen kuntien kanssa mahdollistaa henkilökohtaisten ja vaikuttavien vapaaehtoisten palvelujen tuottamisen. Yhteisellä toimintamallilla saadaan vaikuttavuutta koko alueelle sekä maakuntaan. Ketterien työvoimapalvelujen tavoitteena on edistää työttömien työnhakijoiden nopeaa työllistymistä ja yritysasiakkaiden osaavan työvoiman saantia.

Työvoimapalveluiden oman tuotannon lisäksi asiakkaille tarjotaan ostopalveluina erilaisia palveluita sekä koulutuksia. Vuonna 2024 Hollola kilpailutti yhdessä Lahden kaupungin kanssa kotoutumiskoulutuksen, jota tarjotaan alueen työttömille työnhakijoille, jotka kuuluvat kotoutumislain piiriin. Tämän lisäksi järjestetään erilaisia työvoimakoulutuksia yhteistyössä koulutuksen järjestäjien kanssa muun muassa aloittavien yrittäjien koulutus, +55-vuotiaiden muutosturvakoulutus sekä erinäiset korttikoulutukset. Edellä mainittujen lisäksi tarkoitus hankkia tarpeen tullen lisä- ja täydennyskoulutuksia henkilöasiakkaiden osaamisen vahvistamiseksi. Osa koulutuksista järjestetään yhteistyössä Lahden kaupungin sekä koulutuksen järjestäjien kanssa.

Päijät-Hämeen työllisyysalue

Tuloarviot ja määrärahat
Sitova TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)

Tuloslaskelma	Tilinpäätös 2024	Alkuperäinen talous- arvio 2025	Talousarvio muutokset 2025	Voimassa oleva talousarvio 2025	Toteuma 2025	Toteuma-%	Poikkeama €
Liikevaihto	0	8 344 700	0	8 344 700	7 344 067	88,0 %	-1 000 633
Liiketoiminnan muut tuotot	0	0	0	0	64 587	0,0 %	64 587
Muut tuet ja avustukset	0	0	1 212 214	1 212 214	1 212 214	100,0 %	0
Materiaalit ja palvelut	0	-1 483 800	230 000	-1 253 800	-996 913	79,5 %	256 887
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	-15 000	0	-15 000	-19 191	127,9 %	-4 191
Ostot tilikauden aikana	0	-15 000	0	-15 000	-19 191	127,9 %	-4 191
Palvelujen ostot	0	-1 468 800	230 000	-1 238 800	-977 722	78,9 %	261 078
Henkilöstökulut	0	-3 776 400	0	-3 776 400	-3 821 922	101,2 %	-45 522
Palkat ja palkkiot	0	-3 051 400	0	-3 051 400	-3 086 640	101,2 %	-35 240
Henkilösivu- kulut	0	-725 000	0	-725 000	-735 282	101,4 %	-10 282
Eläkekulut	0	-639 600	0	-639 600	-634 665	99,2 %	4 935
Muut henkilö- sivukulut	0	-85 400	0	-85 400	-100 617	117,8 %	-15 217
Liiketoiminnan muut kulut	0	-3 084 500	-1 442 214	-4 526 714	-3 802 033	84,0 %	724 681
Liikelylijäämä (-alijäämä)	0	0	0	0	0	0,0 %	0
Tilikauden yli-/ alijäämä	0	0	0	0	0	0,0 %	0

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Toteuma 31.12.2025
Strategian ohjelma	Yritys- ja työllisyyspalvelut palvelevat yritysten menestystä ja sijoittumista alueelle	
Työllisyysalue antaa lausunnon asiakkaan työttömyysturvasta ja tarjoaa lakisäätöiset työllisyyspalvelut alueensa työnhakijoille alkaen 1.1.2025.	Työvoimapaalvelut tuetaan lain asettamissa rajoissa ja määräajoissa.	KEHA Palvelu-suunnitelmien ajantasaisuus (71 %) on selvästi maan keskiarvoa (59 %) parempi (joulukuu 2025). Alkuhaastattelu järjestettiin 20 arkipäivässä (mediaani) joulukuussa (koko maan mediaani 14 päivää), ja 3 kuukauden ajassa 91,2 %:lle (keskiarvo 91,8 %). Peruslausuntojen käsittelyaika (9 pv) alitti tavoiteajan (15 pv) joulukuussa. Selvityspyynnöllisten lausuntojen käsittelyaika oli 5 pv.

Vastuutaho: **Anne Tapaila**, työllisyysaluejohtaja

Ilmasto- ja ympäristötavoitteet

Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Toteuma 31.12.2025
Työllisyysalue sitoutuu Hollolan kunnan ilmasto- ja ympäristötavoitteisiin kannustamalla työntekijöidensä sopimuskuntien välisen liikkumisen yhteiskyydeillä järjestettäväksi.	Asiakastyöhön liittyviä työmatkoja sopimuskuntiin tehdään lähtökohtaisesti aina yhteiskyydeillä. Toteutuneita määriä seurataan kuluvan vuoden aikana.	Työllisyyspalvelujen työmatkajoista oli yhteiskyytejä edelleen yli 50 %.
Työllisyysalue sitoutuu Hollolan kunnan ilmasto- ja ympäristötavoitteisiin tavoittelemalla paperiton toimisto -mallia.	Toimistossa pyritään toteuttamaan paperiton toimisto -mallia. Ohjataan henkilöstöä tekemään muistiinpanot sähköisesti, ja mahdollisuuksien mukaan toteutetaan päätökset vain sähköisinä.	Paperiton toimisto -mallia toteutetaan suunnitelman mukaisesti.
Hankinnoissa noudatetaan Hollolan kunnan ilmasto- ja ympäristötavoitteiden hankintalinjauksia.	Noudatetaan kestävän kehityksen periaatteita. Seurataan toteutuneiden hankintojen osalta tavoitteiden toteutumista.	Kuluneella kaudella ei ole tehty erityisiä hankintoja.

Vastuutaho: **Anne Tapaila**, työllisyysaluejohtaja

Toimintaa koskevat tunnusluvut

Poiketen vuodelle 2025 tehdystä talousarviosta on tähän tuotettu nyt oikeat työllisyystilastojen luvut Päijät-Hämeen työllisyysalueen kuntien osalta. Nämä luvut eivät olleet saatavissa ennen 1.1.2025, entisten tilastojen pohjalta.

	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Tilanne 4/2025	Toteuma 2025
Työnhakijoiden määrä	0	6 585	6 829	6 837
Työttömien määrä työllisyysalueella	0	4 061	4 337	4 667
Laajan työttömyyden määrä työllisyysalueella	0	5 476	5 456	5 273
Työvoiman määrä työllisyysalueella	0	36 348	36 114	36 114
Vieraskielisen työvoiman määrä työllisyysalueella	0	1 075	1 210	1 210
Työttömyysaste % alueella	0	11,2	11,6	12,9

Jäsenkuntien lopulliset maksuosuudet 2025

	Asikkala	Hartola	Heinola	Hollola	litti	Kärkölä	Ori- mattila	Padas- joki	Sysmä	Yhteensä
Alkuperäinen talousarvio 2025	709 700	259 200	2 129 800	1 909 400	609 600	468 400	1 682 800	261 600	314 200	8 344 700
TEM-korvaus	107 090	48 061	278 663	254 176	88 697	87 173	275 551	37 474	35 329	1 212 214
Voimassa oleva talous- arvio 2025	816 790	307 261	2 408 463	2 163 576	698 297	555 573	1 958 351	299 074	349 529	9 556 914
Toteuma 2025	720 757	252 739	2 165 823	1 925 364	658 933	434 415	1 843 232	238 601	316 417	8 556 281
Kuntakohtai- nen tasaus yhteensä	96 033	54 522	242 640	238 212	39 364	121 158	115 119	60 473	33 112	1 000 633

TEM-korvauksen käyttö kunnittain

	Asikkala	Hartola	Heinola	Hollola	litti	Kärkölä	Ori- mattila	Padas- joki	Sysmä	Yhteensä
TEM-korvaus	107 090	48 061	278 663	254 176	88 697	87 173	275 551	37 474	35 329	1 212 214
TEM- korvauksen käyttö 2025	70 062	38 185	220 735	162 220	59 240	45 457	173 085	24 932	31 450	825 365
TEM- korvauksen kuntakohtai- nen tasaus	37 028	9 876	57 928	91 956	29 457	41 716	102 466	12 542	3 879	386 849

TEM-korvauksesta palautetaan maksamatta jäänyt osuus

Työ- ja elinkeinoministeriö maksoi valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnan puoltamana kunnille ja työvoimaviranomaisille työvoimapalveluiden järjestämismaksuun siirtoon liittyviä korvauksia 1,212 miljoonaa euroa. Korvaukset koskevat sellaisia menoja, jotka ovat syntyneet valtion järjestämismaksuun aikana, ja joiden maksaminen on siirtynyt kuntien ja työvoimaviranomaisten vastuulle. Korvauksen perusteena on TE-toimistosta tehty päätös vuodelle 2024 kohdistuvista maksuista järjestämislaissa mainituista etuuksista ja tuisista (palkkatuki, 55-vuotiaiden työllistämistuki, starttiraha, harkinnanvarainen kulukorvaus, työolosuhteiden järjestelytuki, ja matka- ja yöpymiskustannuskorvaus). Päätös velvoitti työllisyysaluetta maksamaan sidotun summan hakemuksesta. Maksamatta jäänyt korvaus vuodelle 2024 palautetaan kunnille.

Rahoitusmalli muuttui 2025

Toimintavuoden 2025 aikana havaittiin, että työllisyysalueen aiheuttamisperusteinen kustannusrakenne on erilainen, kuin valtion TE-hallinnon aikainen kysyntäperusteinen kustannusrakenne. Ennen vuotta 2024 kuntarajoilla ei ollut merkitystä etuuksien myöntämisessä, joten tilanne oli työllisyysalueelle uusi. Aiheuttamisperusteisia etuuksia haetaan eri tahtiin suhteessa kunnan laskennalliseen osuuteen. Neljältä kunnanhallitukselta (Asikkala, Iitti, Hartola ja Orimattila) pyydettiin ennakoiden vuoden 2025 aikana erillinen päätös olla tekemättä jatkopäätöksiä etuuksista, kun kunnan osalta sidonta-aste on 100 prosenttia. Päätös osoittautui tarpeettomaksi, sillä sidontojen määrä kasvoi ennakoitua hitaammin, ja sidontoja purkautui ennakoitua enemmän. Vuoden 2025 maksuosuudesta palautettiin kunnille se osuus, jota ei sidottu päätöksillä etuuksiin. Tyypillinen tilanne on esimerkiksi palkkatukisuhteen päättyminen, tai myöhässä haettu starttiraha. Kertautuessa maksamatta jääneet summat ovat suhteellisen suuria. Samalla sidottu summa joudutaan ottamaan huomioon kokonaisuudessaan, kunnes se vapautuu. Kokonaisuudessaan kunnille palautettava tasausosuus määräytyy TEM-korvauksen palautuksesta vuotta 2024 koskevista maksuista, ja vuotta 2025 koskevista sitomattomista osuuksista.

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue

Kim Strömmer,
sivistys- ja hyvinvointijohtaja

Sivistys- ja hyvinvointijohtajan katsaus vuoteen 2025

Vuoden 2025 osalta suuri painoarvo oli strategisten ohjelmien toteuttamisessa. Ohjelmien tavoitteet ovat palvelualueen kehittämistyön pohjana nyt ja tulevana vuosina. Uutta toteutukseen tuo se, että toimenpiteet avataan eri ikäryhmien osalta erikseen. Lasten ja nuorten osalta on jo paljon toimintamalleja, mutta työikäisten ja ikäihmisten toimintamalleja kehitetään lisää. Ikäihmisten osalta määräaikainen senioriohjaaja on tuonut hyvän lisäyksen ikäihmisten osallisuuteen ja toiminallisuuteen. Senioriohjaaja on tullut tarpeeseen ja tätä hyvää työtä haluamme jatkaa myös seuraavina vuosina. Loppuvuodesta aloitettiin valmistelu senioriohjaajan vakinaistamisesta.

Varhaiskasvatukseen, perusopetukseen ja vapaa-aikapalveluihin luodaan kohderyhmäkohtainen kuulluksi tulemisen malli. Valtuustossa hyväksytyistä suunnitelmista muokataan uusi hyvinvointisuunnitelmamalli. Ennaltaehkäisevää hyvinvointia edistetään liikunnan, ravitsemuksen, mielen hyvinvoinnin sekä päihdetyön keinoin. Yhtenä osa-alueena kiusaamisen ehkäisemisen- ja päihdetyön suunnitelma. Sosiaalisessa mediassa tapahtuvaan kiusaamiseen puututaan someturva-ohjelman avulla kaikilla kouluilla. Perhekeskustyön kehittämistä jatketaan yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Kuntalaisten harrastustoiminnan kehittäminen ja mahdollistaminen eri tavoin jatkuu vuoden 2025 aikana. Monta luontoa -opintokokonaisuus etenee varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen osalta lukuvuoden 2024–2025 aikana ja mahdollisesti laajentuen koskettamaan myös muita kohderyhmiä seuraavina vuosina.

Syksystä 2024 lähtien opetussuunnitelman mukaista uimaopetusta on järjestetty kunnan ulkopuolella oman uimahallin peruskorjauksen takia. Uuden uimahallin harjakaisia vietettiin marraskuussa ja uimahalli avasi ovensa vuo-

den 2026 alussa. Oppilaiden uimahallikuljetukset toi lisäyksiä kuljetuskustannuksiin. ICT-kustannukset kasvavat, koska toteutamme tieto- ja viestintä- teknologiastrategian mukaista oppilaiden henkilökohtaisten laitteiden hankintaa. Kustannuksien kallistuminen näkyy materiaaleissa, ostoissa sekä koululaiskuljetuksissa.

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen tehtävänä on omalla työllään, yhdessä muiden toimijoiden kanssa, pyrkiä varmistamaan kokonaisvaltainen ja monialainen hyvinvointityö ja huomioida maakunta- ja SOTE-uudistuksen vaikutukset toimintaympäristöön. Muutoksessa sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen keskeinen tehtävä on toiminnallisuuden varmistaminen, jotta kuntaan jäivät peruspalvelut vastaavat mahdollisimman hyvin kuntalaisten tarpeisiin.

Vuoden 2025 palveluverkkomuutos muokkasi perusopetuksen palveluverkkoa. Valtuuston 17.2.2020 päätöksen §6 mukaisesti Tiilikankaan koulun toiminta päättyi 1.8.2025 alkaen ja Tiilikankaan koulun oppilaat sekä henkilökunta sijoitettiin uusiin tiloihin 1.8.2025 alkaen. Kunnanhallitus teki 13.1.2025 päätöksen Tiilikankaan lähikoulun määräytymisestä muutosesityksen mukaisesti. Kunnanhallituksen päätöksen jälkeen järjestettiin 16.1.2025 tiedotustilaisuus huoltajille Heinsuon koululla. Tämän jälkeen sivistys- ja hyvinvointivaliokunta tarkensi oppilaaksioton perusteita kokouksessaan 19.2.2025.

Sivistys- ja hyvinvointivaliokunta päätti 19.2.2025, että Salpakankaan- ja Heinsuon koulujen väliset oppilassiirrot koskevat vuosiluokkia 5–7. Musiikin painotettu opetus järjestetään Salpakankaan koululla eikä siirto koske valintakokeen perusteella painotettuun opetukseen valittuja oppilaita, koska painotettua musiikin opetusta ei järjestetä Heinsuon koululla.

Heinsuon kouluun siirrettiin tarvittava määrä 5–7 vuosiluokan oppilaita, joiden koulumatka Heinsuon kouluun on lyhin Hollolan kunnan koulukuljetusperiaatteiden mukaisesti määräytyvää reittiä pitkin. Siirrettävien oppilaiden määrä määrityi Salpakankaan ja Heinsuon koulujen perustettavien opetusryhmien perusteella. Opetusryhmät muodostettiin siten, että Salpakankaan ja Heinsuon kouluihin saatiin tarkoituksenmukaiset, valiokunnan päättämän ryhmäkoon mukaiset opetusryhmät.

Huhtikuussa sivistyksen ja hyvinvoinnin esihenkilöiden kanssa laadittiin Päijät-Hämeen seudulliselle sivistysjohtajien verkostolle tilannekuva kunnan palveluista. Kunnan tehtävänä oli tunnistaa viisi keskeistä nostoa yhteiseen lasten, nuorten ja perheiden tilannekuvaan.

Hollolan sivistys- ja hyvinvointipalveluiden nostot olivat seuraavat:

- Lasten ja nuorten hyvinvointia haastavat kasvavat mielenterveyden ongelmat, kouluakäymättömyys sekä tunne-elämän haasteet.
- Liikkumattomuus ja kasvava ruutu-aika heikentävät sekä lasten että aikuisten arjen tasapainoa ja terveyttä.
- Vanhemmuuden tuen tarve sekä lasten yksilöllinen tuen tarve ovat kasvussa, mikä korostaa ennaltaehkäisevien palveluiden merkitystä.
- Varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja erityisopetuksen resursointi on riittävällä tasolla, mutta kelpoisen henkilöstön saatavuus aiheuttaa haasteita.
- Monialainen yhteistyö, kattavat liikunta- ja nuorisopalvelut sekä toimivat asiakaspalvelumallit tukevat perheiden arkea ja vahvistavat yhteistä tekemistä.

Paimelan päiväkotij- ja koulurakennuksessa tehtiin alkuvuodesta 2025 kosteus- ja sisäilmatekninen kuntotutkimus sekä altistamisolosuhteita koskeva arviointilausunto. Tutkimusten perusteella laadittu arvio koko rakennuksen korjaustarpeesta osoittautui laajaksi. Rakennuksen korjaustarpeen vuoksi lasten siirtäminen väistötiloihin 1.8.2025 alkaen lukuvuodeksi 2025–2026 oli todennäköinen toimenpide. Sivistys- ja hyvinvointivaliokunta päätti Paimelan yksikön siirrosta väistötiloihin lukuvuodeksi 2025–2026 huhtikuun kokouksessaan.

Yhteistoiminnallinen henkilöstön tiedotus- ja kuulemistilaisuus, Paimelan ja Kalliolan koulun ja päiväkodin sekä Kukkilan päiväkodin henkilöstölle ja perhepäivähoitajille järjestettiin Kalliolan koululla 3. huhtikuuta 2025. Lasten huoltajille ja kuntalaisille järjestettiin samana päivänä Kalliolan koululla tiedotus- ja kuulemistilaisuus asiasta

Kunnan talousarviossa ei ollut varattu määrärahoja kohteen laajamittaiseen korjaamiseen, minkä vuoksi asia edellytti valtuuston käsittelyä. Valtuustokäsittelyn valmistelun pohjaksi, kunnanhallitus tarvitsi vaihtoehdot sekä koulurakennuksen osalta että opetuksen ja varhaiskasvatuksen järjestämisen näkökulmasta. Vaihtoehtotarkastelun tueksi kunnanhallitus pyysi 31.3.2025 kokouksessaan lausunnon sivistys- ja hyvinvointivaliokunnalta sekä elinvoimavaliokunnalta. Valtuusto ei myöntänyt määrärahoja korjaamiseen, joten Paimelan yksikön toiminta päättyi vuoden 2025 aikana.

Opetus- ja kulttuuriministeriön valmisteleman perusopetuslain muutoksen seurauksena oppimisen tuki uudistuu esi- ja perusopetuksessa. Laki perus-

opetuslain muuttamisesta (1090/2024) on hyväksytty 30.12.2024 ja lainsäädännön muutos tuli pääosin voimaan 1.8.2025.

Perusopetuslain ja siihen liittyvien lakien muutoksesta johdosta perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet ja perusopetuksen aamu- ja ilta-päivätoiminnan perusteet on päivitetty. 1.8.2025 voimaantulevat perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet on julkaistu ePerusteet -palvelussa helmikuussa 2025. Ensisijaisesti muutokset opetussuunnitelman perusteissa liittyvät oppimisen ja koulunkäynnin tukea käsittelevän luvun kokonaisuudistukseen.

Sivistys- ja hyvinvointivaliokunta päätti 16.4.2025 hyväksyä Keskuskatu 4:n tilojen vuokraamisen toistaiseksi vapaa-aikapalveluiden käyttöön 1.8.2025 alkaen. Tilaa käytetään Hollolan kunnan vapaa-aikapalveluiden toimintoihin ja ensisijainen käyttötarkoitus on avoin nuorisotilatoiminta.

Uuden valtuustokauden ensimmäinen sivistys- ja hyvinvointivaliokunnan kokous pidettiin 20.8.2025. Sivistys- ja hyvinvointivaliokunta hyväksyi kokouksessa Hollolan esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman, joka tuli voimaan 1.8.2025 alkaen liittyen tuen uudistukseen. Paimelan yksikön jatkovalmisteluun liittyviin kysymyksiin annettiin vastaus kunnanhallitukselle. Kankaan koulun 10.8.2025 palosta annettiin tilannekatsaus. Kankaan koulu aloitti palon jälkeen väistötiloissa 11.8.2025 entisen Tiilikankaan koulun tiloissa.

Palvelualueen valmiussuunnitelma hyväksyttiin syksyllä 2024 sivistys- ja hyvinvointivaliokunnassa. Valmiussuunnitelman liitteiden päivittämistä jatketaan ja toimintakortteja lisätään. Hyväksytty valmiussuunnitelma vaatii myös jalkauttamisen palvelualueen yksiköihin vuoden 2025 aikana. Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen osalta päivitetään häiriötilanteiden toimintakortit, viestintäketjut, esihenkilön ja työntekijän roolit häiriötilanteissa. Häiriötilanteiden varautumiskoulutusta sekä valmiussuunnitelman jalkauttamista lisätään.

Kunnanhallituksen 18.8.2025 päätöksellä toimeksianto varhaiskasvatuksen – ja perusopetuksen tulevaisuuden palvelusuunnitelmasta tilattiin FCG Oy:ltä. Toimeksannon mukaisesti tuli selvittää: Hollolan kunnan nykyisen varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkkojen toimivuuden, tehokkuuden ja kattavuuden tarkastelu suhteessa palvelutarpeisiin ja kunnan talouden kantokykyyn sekä palveluverkkoon liittyvien mahdollisten puutteiden ja kehittämistarpeiden tunnistaminen. Tehtävänä oli laatia analyysi kunnan väestö- ja talouskehityksestä sekä arvioida havaittujen muutosten vaikutuksia varhaiskasvatukseen, perusopetuksen ja näiden tukipalvelujen järjestämiseen. Palvelusuunnitelman päätöksenteko tapahtuu vuoden 2026 aikana.

Palvelukuvaus

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen toiminta on pääosin lakisääteistä tai lailla ohjattua. Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue muodostuu varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja vapaa-aikapalveluiden vastuualueista. Vapaa-aikapalveluiden vastuualue pitää sisällään nuoriso-, kirjasto-, kulttuuri- ja liikuntapalveluiden sekä pakolais- ja maahanmuuttoasioiden kokonaisuudet. Sivistyksen -ja hyvinvoinnin palvelualue vastaa kyseessä olevien vastuualueiden toiminnan järjestämisestä, kehittämisestä, päätösten valmistelusta, toimeenpanosta ja seurannasta. Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen toiminnan painopiste on huolehtia kuntalaisten hyvinvoinnista, oppimisesta ja sivistyksestä sekä mahdollistaa kuntalaisten omia toimintamahdollisuuksia.

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen palvelulupaukset

Varhaiskasvatus

Tarjoamme lapsiystävällistä palvelua ja meille mahtuu hirveen monta luontoa.

- Kohtaamme jokaisen lapsen
- Kuuntelemme ja kasvatamme yhdessä
- Toimimme luotettavasti ja teemme turvallista arkea
- Teemme saumatonta yhteistyötä eri ammattilaisten kanssa

Perusopetus

Osallistumme ja opimme yhdessä uusissa ympäristöissä tulevaisuutta varten.

- Huomioimme opetuksessa oppilaiden yksilölliset tiedot ja taidot
- Varmistamme oikea-aikaisen kasvun ja oppimisen tuen
- Hyödynnämme kaikkien osaamista ja vahvuuksia
- Tuemme vanhemmuutta

Vapaa-aikapalvelut

Mahdollistamme kuntalaisille omanlaista, onnellista ja yhteisöllistä arjen hyvinvointia.

- Edistämme kuntalaisten vapaa-ajan toimintaa ja harrastamista
- Kehitämme yhdessä ja monialaisesti hyvinvointia tukevia rakenteita
- Tuemme kuntalaisten aktiivista ja turvallista elämää

Palvelusuunnitelma vuodelle 2025

Hollolan varhaiskasvatuksessa edistetään lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhdessä lapselle tärkeiden aikuisten kanssa. Lapsi aloittaa kotoisan polkunsu ympärillään luotettavat ja turvalliset varhaiskasvatuksen aikuiset.

Varhaiskasvatukseen mahtuu monta luontoa - moniammatillinen henkilöstö huomioi jokaisen lapsen yksilönä mahdollistaen lapsen hyvän päivän toteutumisen. Varhaiskasvatus tarjoaa perheystävällistä palvelua eloisissa ja kotoisissa oppimisympäristöissä, vehreän luonnon juurella.

Kouluissa oppiminen perustuu aktiiviseen toimintaan ja yhdessä tekemiseen lapsia ja perheitä osallistamalla. Oppimisella on monta luontoa. Koulut ja lähiympäristö on tehty toimintaa varten. Nykyaikaiset opetuskokonaisuudet murtavat rajoja. Oppilaat kohdataan yksilöinä heidän koulupolullaan.

Hollolan vapaa-aikapalveluiden toiminnan keskiössä on hyvinvoiva kuntalainen. Tarjolla on kaikille toimivat ja laaja-alaiset, aikaan ja ilmiöihin reagoivat palvelut, joista löytyy jokaiselle jotakin. Vapaa-aikapalveluiden tärkein tehtävä on mahdollistaa kuntalaisille moninaiset mahdollisuudet omanlaiseen vapaa-ajan viettoon ja hyvinvoinnin tukeen. Tähän pääsemme tekemällä asioita yhdessä kuntalaisten, yhdistysten ja järjestöjen kanssa.

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue

Tuloarviot ja määrärahat
Sitova TOIMINTAKATE

Tuloslaskelma	Tilinpäätös 2024	Alkuperäinen talous- arvio 2025	Talousarvio muutokset 2025	Voimassa oleva talousarvio 2025	Toteuma 2025	Toteuma-%	Poikkeama €
Toimintatuotot							
Myyntituotot	2 391 141	1 931 900	0	1 931 900	2 174 799	112,6 %	242 899
Maksutuotot	907 913	900 000	0	900 000	771 685	85,7 %	-128 315
Tuet ja avustukset	673 873	618 500	0	618 500	351 803	56,9 %	-266 697
Muut toiminta- tuotot	180 096	66 300	0	66 300	192 224	289,9 %	125 924
Toimintatuotot yhteensä	4 153 023	3 516 700	0	3 516 700	3 490 510	99,3 %	-26 190
Toimintakulut							
Henkilöstö- kulut	-29 207 689	-29 628 400	0	-29 628 400	-30 021 775	101,3 %	-393 375
Palkat ja palkkiot	-23 620 329	-23 982 100	0	-23 982 100	-24 321 058	101,4 %	-338 958
Henkilö- sivukulut	-5 587 361	-5 646 300	0	-5 646 300	-5 700 717	101,0 %	-54 417
Eläkekulut	-4 921 463	-4 963 800	0	-4 963 800	-4 890 822	98,5 %	72 978
Muut henkilö- sivukulut	-665 898	-682 500	0	-682 500	-809 895	118,7 %	-127 395
Palvelujen ostot	-15 290 534	-14 753 700	-434 800	-15 188 500	-15 730 066	103,6 %	-541 566
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 072 615	-1 126 100	0	-1 126 100	-1 033 431	91,8 %	92 669
Avustukset	-1 385 506	-1 487 500	0	-1 487 500	-1 309 066	88,0 %	178 434
Muut toiminta- kulut	-10 896 420	-10 913 900	0	-10 913 900	-10 511 599	96,3 %	402 301
Toimintakulut yhteensä	-57 852 764	-57 909 600	-434 800	-58 344 400	-58 605 937	100,4 %	-261 537
TOIMINTAKATE	-53 699 741	-54 392 900	-434 800	-54 827 700	-55 115 427	100,5 %	-287 727
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 200	0	0	0	-2 566	0,0 %	-2 566
VUOSIKATE	-53 700 941	-54 392 900	-434 800	-54 827 700	-55 117 993	100,5 %	-290 293
Poistot ja arvön- alentumiset	-32 431	-49 000	0	-49 000	-18 825	38,4 %	30 175
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-53 733 372	-54 441 900	-434 800	-54 876 700	-55 136 818	100,5 %	-260 118

Talouden toteutuma

Palvelualueen sisällä varhaiskasvatuksen henkilöstökuluissa on suurin ylitys vuoden alussa. Vuoden lopussa varhaiskasvatuksen kulut saatiin tasattua kokonaisuutena, vaikka henkilöstökuluissa oli pientä ylitystä. Hollolassa varhaiskasvatusikäisistä lapsista noin 80 prosenttia on varhaiskasvatuksen piirissä, mikä on valtakunnallisesti korkea. Varhaiskasvatuksen piiriin hakeudutaan pitkin vuotta, niin kunnalliseen kuin yksityiseen varhaiskasvatukseen.

Perusopetuksen osalta oppilasmäärä on ollut laskeva, ja sitä kautta on pystytty reagoimaan kustannusten nousuun esimerkiksi arvioimalla henkilöstötarvetta. Uudet opetustunnit on määriteltä maaliskuun aikana ottaen huomioon tuen lakiuudistus 1.8.2025 alkaen. Lisäksi perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen palveluverkossa on tapahtunut muutoksia 1.8.2025 alkaen, kun Tiilikankaan yksikön toiminta päättynyt. Paimelan yksikön oppilaat ja lapset on siirretty Vesikansan alueen muihin yksiköihin lukuvuoden 2025–2026 ajaksi. Valtuusto päätti 22.9.2025, että Paimelan koulu- ja varhaiskasvatusyksikön korjaukseen ei osoiteta lisämäärärahaa sisäilmakorjauksiin ja Paimelan koulu- ja varhaiskasvatusyksikkö lakkautetaan. Kankaan koulu paloi 10.8.2025 ja koulun toiminta siirrettiin väistötiloihin Tiilikankaan koulurakennukseen sekä Salpakankaan koulun D-siiven tiloihin 11.8.2025 alkaen toistaiseksi.

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen hallinto

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen hallinto- ja tukipalveluiden tehtävänä on toimia palvelualueen yleisenä suunnittelu-, valmistelu- ja toimeenpanoelimenä; Hallinto- ja tukipalveluiden tehtävänä on luoda palvelualueelle tehokkaat ja taloudelliset toiminnan edellytykset tuottamalla tarpeenmukaiset tukipalvelut.

Tehtäväkokonaisuuteen kuuluvat palvelualueen johtaminen ja kehittäminen, valiokuntatyöskentely, sidosryhmäyhteistyö, sisäinen ja ulkoinen asiakaspalvelu, yleis- ja oppilashallinnon prosessit, LAPE-toiminta ja perhekeskuskehittäminen sekä koululaiskuljetuksiin ja teknisen työn tilojen koneiden, laitteiden ja käsityökalujen huoltoon ja kunnossapitoon liittyvät palvelut.

Palvelualueen toimintaympäristö on jatkuvassa muutoksessa, millä on laajakantoisia vaikutuksia hallinto- ja tukipalveluiden toimintaan. Tämän vuoksi toimintaa, prosesseja ja järjestelmiä on kehitetty tiiviissä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Kehittämistyössä on painotettu asiakaspalvelun parantamista, prosessien sujuvoittamista sekä tiedon ajantasaisuuden, tietosuojan ja

tietoturvan vahvistamista. Järjestelmäkehitystä on toteutettu erityisesti Visma InSchool-, Primus/Wilma- ja MunSchool-järjestelmissä.

Vuoden aikana yksi merkittävimmistä uudistamista edellyttävistä kokonaisuuksista on ollut oppimisen tuen uudistus. Opetushallituksen päivitettyjen opetussuunnitelman perusteiden mukaiset paikalliset muutokset valmisteltiin kevään ja kesän 2025 aikana ja otettiin käyttöön 1.8.2025. Uudistus on edellyttänyt laajaa yhteensovittavaa työtä prosessien, järjestelmien ja ohjeistusten osalta. Uudistusta toteutetaan vaiheittain, minkä vuoksi oppilashallinnon järjestelmissä mahdollistetaan samanaikaisesti sekä vanhan että uuden lainsäädännön mukaiset toimintamallit. Uudistukseen liittyen järjestelmiin on rakennettu uusia lomakkeita, liitteitä, päätöspohjia ja kenttiä sekä päivitetty todistusohjat, mukaan lukien uusi todistuksen liite rajatun oppimäärän oppiaineita opiskeleville. Perusopetuksen tuntijakouudistukset, joissa äidinkielen ja kirjallisuuteen sekä matematiikkaan lisättiin vuosiviikkotunteja, on huomioitu oppilashallintojärjestelmä Primuksen opetussuunnitelmarakenteissa.

Vuoden aikana on toteutettu laajaa asiakirja-arkistointia Primuksessa, joka on osa sähköisen arkiston käyttöönottoon valmistelua ja pysyvästi säilytettävien paperisten asiakirjojen digitointia. Arkistointiin liittyen on kehitetty järjestelmäintegraatioita ja rajapintoja sekä otettu käyttöön sähköinen allekirjoitus. Lisäksi on selvitetty integraatioalustojen hyödyntämismahdollisuuksia järjestelmien välisen tiedonkulun automatisoimiseksi.

Valtakunnallisen Koski-tietovarannon vaatimukset ovat edellyttäneet jatkuvaa kehittämistä ja tiedonsiirtoihin liittyvien prosessien ja ohjeiden päivittämistä. Kuluvan lukuvuoden ajan Koskessa siirtyvät rinnakkain sekä vanhan että uuden lainsäädännön mukaiset oppimisen tuen tiedot. Järjestelmäkehityksen myötä oppilaskohtaisten tuen jaksojen siirto Koskeen on mahdollistunut.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan prosesseja on tarkennettu, ja päätöksenteko on siirretty Efficasta Primukseen. Laskutusprosesseja on kehitetty ja toiminnan tueksi on otettu käyttöön Edlevo-järjestelmä. Sijoitettujen lasten laskutukseen liittyen on kartoitettu robotiikan ja tekoälyn hyödyntämistä yhteistyössä tietohallintopalveluiden kanssa.

Palvelualueella on tunnistettu järjestelmäarkkitehtuurin kerrostuneisuus ja siihen liittyvä manuaalisen työn määrä merkittäväksi kehittämishaasteeksi. Palvelualueelle on palkattu järjestelmäasiantuntija, jonka tehtävänä on muodostaa kokonaiskuva varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen järjestel-

mistä, ratkoa järjestelmiin liittyviä epäselvyyksiä sekä edistää läpileikkaavaa järjestelmäkehitystä tiiviissä yhteistyössä hallinto- ja tukipalveluiden sekä tietohallintopalveluiden kanssa.

Hallinto- ja tukipalveluissa on aloittanut vakituinen palvelukoordinaattori, jonka vastuulla on koululaiskuljetuskokonaisuuden suunnittelu, järjestäminen, koordinointi ja hallinta sekä joukko- ja palveluliikenteen kehittäminen. Varsinaisen kuljetussuunnittelu ja ajojärjestely ostetaan ulkopuoliselta palveluntuottajalta. Palvelukoordinaattorin tehtävänä on ohjata ja valvoa ulkopuolisen palveluntuottajan toimintaa. Uudessa tehtävässä yhdistyvät elinvoiman palvelualueen koordinaattorin ja sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen kuljetussuunnittelijan vastuulla olleet tehtävät. Kuljetustoiminnassa on arvioitu kuljetusoikeuksia, erityistarpeita ja teiden vaarallisuutta, tehostettu reittejä ja kaluston käyttöä sekä lisätty linjaliikenteen hyödyntämistä eri alueilla. Kuljetusten toiminnanohjausta ja kuluseurantaa on kehitetty, ja henkilökuljetusten kilpailutusta on valmisteltu markkinavuoropuheluihin ja tarjouspyynnön laadinnalla.

Perhekeskuskehittämisessä on laadittu LAPE-kehittämisryhmän toimintasuunnitelma vuosille 2025–2026. Kehittämistyössä on painotettu perhekeskustoiminnan tunnettuuden lisäämistä, monialaisen yhteistyön vahvistamista sekä perhekeskusmanuaalin ja sähköisen perhekeskuksen hyödyntämistä. Lisäksi on selvitetty fyysisen perhekeskuksen toteuttamismahdollisuuksia ja valmisteltu yhteistyössä LAB-ammattikorkeakoulun kanssa systeemisen toimintamallin koulutuskokonaisuutta keväälle 2026.

Loppuvuonna on valmisteltu Plandisc-vuosikellon käyttöönottoa palvelualueen toiminnan systemaattisen, läpinäkyvän ja ennakoitavan johtamisen tueksi.

Tehtäväkuvien päivitykset, henkilövaihdokset sekä useat järjestelmä uudistukset ovat edellyttäneet merkittävää perehdyttämistä, osaamisen vahvistamista sekä toimintamallien ja ohjeiden päivittämistä.

Hallinto- ja tukipalvelut ovat osallistuneet erilaisiin rekrytointitapahtumiin, sijaisten saatavuuden varmistamiseen sekä palvelualue rajat ylittävään kehittämistyöhön muun muassa hyvinvointi-, ilmasto- sekä tietosuoja- ja tietoturvatyöryhmissä. Lisäksi palvelualueella toteutetun riskikartoituksen pohjalta laaditut toimenpiteet on käsitelty ja toimeenpantu alkuvuonna.

Varhaiskasvatuspalvelut

Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueella varhaiskasvatuksen tehtävä on järjestää varhaiskasvatusta, joka edistää lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen oppimisen edellytyksiä, edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista inklusiivisten periaatteiden mukaisesti.

Esihenkilöt vastaavat kentällä operatiivisesta varhaiskasvatus-, esiopetus- sekä perhepäivähoidon toiminnasta, sekä moniammatillisesta sidosryhmätyöskentelystä. Esihenkilöt vastaavat pedagogisesta johtamisesta, asiakaspalvelusta, taloudesta, henkilöstöjohtamisesta, viestinnästä ja yksiköiden turvallisuudesta. Lisäksi esihenkilöt toimivat kehittämiseen liittyvissä esimerkiksi terveyden- ja sosiaalihuollon verkostoissa. Varhaiskasvatuksen hallintopalvelut toimivat tukipalveluna, vastaten sisäisestä ja ulkoisesta asiakaspalvelusta, asiakasmaksujen toteutumisesta, palveluseteliprosessista, yksityisen varhaiskasvatuksen valvonnasta, varhaiskasvatuksen tietovarannosta (VARDA) sekä varhaiskasvatuksen kehittämis- ja laadunarviointi järjestelmästä (VALSSI).

Varhaiskasvatuksen toimintamuotoja ovat päiväkotitoiminta, perhepäivähoito, avoin varhaiskasvatus, sekä kouluilla toteutettava esiopetus. Päiväkodin tiloissa järjestettävää varhaiskasvatusta toteutetaan kymmenessä eri toimipisteessä Paimelan siirryttyä väistötiloihin 1.8.2025 alkaen. Esiopetus toteutetaan alkuluokkatoimintana kouluilla perusopetuksen 1–2 vuosiluokkien kanssa, minkä lisäksi lapsilla on oikeus osallistua täydentävään varhaiskasvatukseen. Esiopetusta toteutetaan kuudessa eri toimipisteessä Tiilikankaan koulun toiminnan päätyttyä kesään 2025. Vuorohoito eli yö-, ilta- ja viikonloppuhoito järjestetään Salpakankaan päiväkodissa. Perhepäivähoitoa toteutetaan sekä kunnallisena että yksityisenä palveluna. Toimintamuotona perhepäivähoito on ollut huoltajien toimesta toivottu ja kysytty. Lasta voidaan hoitaa myös kotona kotihoidon tuella tai huoltaja voi valita lapselleen yksityisen varhaiskasvatuksen. Sosiaalisen median, kuten Instagramin käyttöä on lisätty kaikkien toimintamuotojen näkyvyyden, houkutelavuuden ja asiakkaiden osallisuuden lisäämiseksi. Sosiaalisen median materiaalin tuottamisesta vastaa kunkin yksikön vastaavat.

Avointa varhaiskasvatustoimintaa on tarjottu perheille arkipäivisin neljässä eri toimipisteessä. Avoin varhaiskasvatus on osa lapsi- ja perhepalveluiden kohtaamispaikkatoimintaa ja lapsiperhepalveluita. Varhaiskasvatuksen avoin toiminta on vahvistanut paikkaansa palvelutarjonnassa. Avoimeen varhaiskasvatukseen on kiinnitetty kaksi varhaiskasvatuksen opettajaa, joista toinen

vastaa avoimen varhaiskasvatuksen lisäksi kunnan leikkipedagogiikan kehittämisestä ja toinen digipedagogiikan kehittämisestä. Kummankin opettajan kehittämistoiminta tukee Hollolan kunnan strategisia tavoitteita. Avoin varhaiskasvatus tukee erityisesti uusien asiakkaiden matalan kynnyksen osallistamista ja ohjautumista kunnan varhaiskasvatuspalveluihin. Viikoittainen kävijämäärä on ollut noin 60 asiakasta; avoimella varhaiskasvatuksella on näin ollen tärkeä rooli lapsiperhepalveluiden kokonaisuudessa vanhemmuutta ja perheiden hyvinvointia tukien. Sosiaalisen median, kuten Instagramin käyttö on lisännyt avoimen varhaiskasvatuksen palvelujen näkyvyyttä tuleville ja nykyisille asiakkaille. Toiminnan muotoa ja resurssointia arvioidaan toimintavuosittain. Kohderyhmien tavoittaminen, toimintapaikkojen saavutettavuus sekä erityisesti kävijämäärät ovat arvioinnin osatekijöitä avoimen varhaiskasvatuksen toimintaa suunniteltaessa ja toimintapaikkoja määriteltäessä.

Luonto ja kestävä kehitys ovat näkyvässä roolissa Hollolan varhaiskasvatuksessa. Soramäen päiväkodin yhteydessä on luontoryhmä, joka toimii mahdollisimman paljon ulkona ja päiväkodin pihassa olevassa kodassa. Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueella on valmisteltu Monta Luonto-opinpolkusuunnitelma. Sen tavoitteena on lisätä lähiympäristön mahdollisuuksien hyödyntämistä opetuksessa, oppimisessa ja leikkiympäristönä. Monta luontoa -suunnitelman jalkauttaminen on jatkunut vuoden 2025 aikana ja jatkuu edelleen. Opinpolun vuosikellossa huomioidaan neljä vuodenaikaa varhaiskasvatuksen ympäristökasvatuksen näkökulmasta. Punaisena lankana on edelleen tavoite, että jokainen lapsiryhmä retkeilee viikoittain lähiympäristössä.

Hämeenkosken päiväkotia on saanut Geopark-status vuonna 2022. Ohjelma perustuu kriteereihin, joiden saavuttamiseksi kouluttaudutaan ja tutustutaan Agenda 2030 -tavoitteisiin. Lisäksi lisätään suunnitelmallisesti agendan mukaista toimintaa; ruokakasvatusta, kestävän kehityksen teemoja, ulkona opettamista, retkitoimintaa sekä henkilöstön ja lasten lähiympäristön tunteista. Kaikissa varhaiskasvatusyksiköissä on luontoaktivaattorit ja kestävän kehityksen kehittämisryhmän jäseniä, jotka jalkauttavat osaamistaan ekologisen, taloudellisen, kulttuurisen ja sosiaalisen kestävän kehityksen osa-alueita huomioiden. Luonto- ja ympäristökasvatusosaamista on vahvistettu kunnassa myös tukemalla vakituisen henkilöstön ympäristökasvattajien opintoja. Lisäksi kunnassa yksi varhaiskasvatuksen esihenkilö on kouluttautunut ympäristökasvattajaksi ja laatinut esihenkilötyötä tukevaa materiaalia aiheesta. Kehittämisryhmien, luontoryhmän ja Geopark-statusen ylläpitäminen vaatii jatkuvaa ylläpitoa ja päivittämistä, sekä esihenkilöiden ja pitkäaikaisen kelpoisen varhaiskasvatuksen henkilöstön kouluttamista ja tukemista.

Hollolassa otettiin vuonna 2024 käyttöön digitaalinen kansallinen laadun- arviointijärjestelmä Valssi. Sen kautta nostetaan kuntakohtaisia vahvuuksia, erilaisia kehityskohteita ja painopisteitä. Valssi on varhaiskasvatuksen henkilöstön arviointityökalu ja yksi osa-alue seudullisen arvioinnin kokonaisuutta. Keväällä 2025 päätettiin Valssin arviointikohteeksi vastavuoroinen ja kielellinen vuorovaikutus henkilöstön antaman palautteen ja tehdyn arvioinnin pohjalta. Arvioinnin perusteella koko kunnassa keskeisiksi vahvuuksiksi nousivat turvallinen ja kannustava vuorovaikutus, lapsen yksilöllinen kohtaaminen sekä kielellisesti rikas arki leikkiä erilaista materiaalia hyödyntäen. Kehittämiskohteiksi koko toimintakaudelle 2025–2026 nostettiin suunnitelmallisen ääneen lukemisen lisääminen sekä lasten tuottamat tarinat ja tekstit. Lasten osallisuutta seudullisessa arvioinnissa toteutettiin Seikkaillen Päijät-Hämeessä pelin kautta. Tuloksina oli, että lapset kokivat saavansa tehdä varhaiskasvatuksessa / esiopetuksessa tykkäämiään asioita ja heillä on päiväkodissa / esiopetuksessa kavereita. Lisäksi leikki nousi keskeiseksi osaksi kaverisuhteita. Varhaiskasvatuksessa sekä esiopetuksessa olevien lasten huoltajat vastasivat seudulliseen huoltajien kyselyyn. Huoltajat toivoivat lapsen päivän kuulumisten kertomista sekä antoivat kiitosta ja positiivista palautetta yhteistyöstä.

Hankkeiden avulla tuetaan varhaiskasvatuksen kehittämistä, ja pyritään vastaamaan varhaiskasvatuksesta nouseviin tarpeisiin. Aikaisempina vuosina alkanut digiosaamisen- ja pedagogiikan kehittäminen on jatkunut nyt määräraikaisen työntekijän avulla, joka toimii myös avoimessa varhaiskasvatuksessa opettajana. Digitaalista osaamista ja leikkipedagogiikkaa on vahvistettu erityisesti arjessa tapahtuvan osaamisen jalkauttamisen keinoin. Päävastuu digi- ja leikkipedagogiikan osaamisen kehittämisestä on ollut yksikön esihenkilöillä ja avoimen varhaiskasvatuksen opettajilla. Digipedagogiikan sujumuuden osalta on tehty laskelmaa laitteiston ja materiaalin riittävyyden osalta. Hankintaa tehdään vuosittain tavoitteiden saavuttamiseksi ja tavoitetilan ylläpitämiseksi. Erilaisten hankkeiden avulla on pyritty vastaamaan myös lasten tuen tarpeisiin. Kaksi varhaiskasvatuksen erityisopettajaa on ollut palkattuna hankerahalla vuoden 2025 aikana, jolloin yksiköihin on pystytty kohdistamaan pedagogista osaamista, etenkin niissä yksiköissä, joissa osaamisen vajetta ja kuormaa on kertynyt kelpoisten opettajien saatavuushaasteiden vuoksi tai joissa tuen lasten tarve on vaatinut erityisopettajan laajempaa huomiota. Vuoden 2025 alusta resurssilastenhoitajien kuluja ei ole enää ollut mahdollista kattaa hankkeiden avulla, mikä näkyy henkilöstökustannusten kasvuna. Useamman vuoden ajan ryhmiin oli palkattuna hankerahalla resurssilastenhoitajia mahdollistamaan paremmin lapselle tuki hänen omassa lapsiryhmässään ja päiväkodissaan, inklusio ja koulupolku huomioiden.

Opetus- ja kulttuuriministeriö / Opetushallitus ohjaa hankerahoituksella varhaiskasvatuksen kehittämisen suuntaviivoja siten, että hankkeissa hyväksi koettujen toimintamallien jatkaminen otettaisiin osaksi kunnan varhaiskasvatuksen pysyvää toimintaa. On havaittavissa, että haettavissa olevien hankkeiden määrä on selvästi vähentynyt. Oppimisen tuen uudistus on astunut voimaan 1.8.2025, joka toi muutoksia esiopetuksen tuen järjestelyissä ja prosesseissa. Vaikutuksia kustannuksiin arvioidaan myöhemmin.

Koulutukseen ja työhyvinvointiin on panostettu ja tehty toimenpiteitä, mikä näkyy henkilöstön työhyvinvoinnissa. Tulokset ovat samalla tasolla kuin edellisenä vuonna. Esihenkilöt, apulaisjohtajaresurssi, sekä vakituiset varahenkilöt ovat merkittävä tekijä työtyytyväisyyden ja pitovoiman ylläpitämiseksi. Toukokuussa 2025 järjestettiin ensimmäinen koko kunnan varhaiskasvatuksen kehittämispäivä, josta saatiin hyvää palautetta henkilöstöltä. Kehittämistyötä on jatkettu koko varhaiskasvatuksen yhteisillä Pedaporinoilla. Ne ovat kuukausittain verkossa toteutettua jatkuvaa sisällöllistä ja laadullista kehittämistä, ja ne ovat keskittyneet varhaiskasvatussuunnitelman sisältöihin. Hollolan varhaiskasvatus tukee varhaiskasvatuksen lastenhoitajien osallistumista varhaiskasvatuksen sosionomin polkuopintoihin ja vapautuvia varhaiskasvatuksen lastenhoitajan tehtäviä vaihdetaan varhaiskasvatuksen sosionomeiksi henkilöstörakenteen niin salliessa. Sosionomin opinnot ovat yksi merkittävä keino tukea henkilöstön urakehitystä, ja samalla vaikuttaa varhaiskasvatuksen palvelujen laadun tasoon. Kelpoisen henkilöstön saaminen on haastavaa sijainniltaan syrjäisiin yksiköihin. Varhaiskasvatuksessa mahdollistetaan muutamia oppisopimusopiskoulutuksia vuosittain. Vuoden 2025 aikana kaikki oppisopimuskoulutuksessa olleet ovat valmistuneet. Varhaiskasvatuksen lastenhoitajien yksi kysytyimmistä osaamisen alueista on lääkehoidollinen osaaminen, joka tulee jatkossa olemaan yksi merkittävimmistä tekijöistä lastenhoitajien palkkauksessa. Työpaikkaohjaajia on koulutettu tukemaan työpäikällä tapahtuvaa oppimista. Työpaikkaohjaajien kouluttaminen varhaiskasvatuksessa on keino lisätä yhteistyötä kouluttajatahojen kanssa, sekä välillisesti vaikuttaa saatavuusongelmaan tutustuttamalla ja perehdyttämällä varhaiskasvatustyöhön tulevia ammattilaisia. Saatavuusongelmaa ei kuitenkaan ole pystytty täysin ratkaisemaan, mikä edellyttää vielä uusien keinojen selvittämistä. Saatavuusongelma ei saa aiheuttaa tilannetta, jossa lainmukaisesti varhaiskasvatuksen laadukasta toimintaa ei voida toteuttaa. Henkilöstön keskuudessa on ollut kasvavana toiveena ja tarpeena työnohjaus, jota on pyritty järjestämään mahdollisuuksien mukaan. Tällä hetkellä säännöllisestä työnohjauksesta ovat hyötäneet varhaiskasvatuksen erityisopettajat, jotka jalkauttavat tehokkaasti osaamistaan eri yksiköihin.

Lakisääteisen varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen järjestämiseen vaikuttaa alle kouluikäisten lasten määrän kehitys Hollolassa. Laissa säädetään subjektiivisesta oikeudesta varhaiskasvatuspaikkaan, mutta koko ikäluokka ei kuitenkaan käytä varhaiskasvatuspalveluja, vaan vanhempien valinnat ratkaisevat todellisen palvelujen tarpeen. Varhaiskasvatukseen osallistuvien lapsien määrään vaikuttaa myös lapsiperheiden muuttokehitys Hollolaan. Tulevina vuosina lasten syntyvyys on ennusteiden mukaan laskeva, kun tarkastellaan valtakunnallista syntyvyyden alenemisen kehitystä. Syntyvyyden laskusta huolimatta Kuntaliiton tekemän selvityksen (29.1.2025) ja ennusteen mukaan varhaiskasvatuksessa osallistuvien lasten määrän lasku tulee näky-mään vasta vuoden 2030 jälkeen. Tämä ennuste tuo oman haasteensa varhaiskasvatuspaikkojen määrän tarpeen arviointiin tulevaisuudessa. Hollolas-sa varhaiskasvatusikäisistä lapsista noin 80 prosenttia on varhaiskasvatuksen piirissä, mikä on valtakunnallisesti korkea. Varhaiskasvatuksen piiriin hakeu-dutaan pitkin vuotta, mikä tuottaa jonkin verran lisäkustannuksia, kun ryh-mien kokoa ja henkilöstöä joudutaan muuttamaan suunnitelmasta poiketen. Tämä on näyttäytynyt erityisesti Koulurinteen päiväkodin osalta kustannuk-sissa. Koulurinteen päiväkotitoiminta on vastannut alle 3-vuotiaiden paikkojen kas-vaneeseen tarpeeseen kuntakeskuksen alueella. Erityisesti alle 3-vuotiaiden osuus on kasvanut, mikä selittää mahdollisesti kotihoidontuen vähäisempää käyttöä. Tämä näkyy toimintakulujen avustuksissa. Osallistumisasteen kas-vuun on mahdollisesti vaikuttanut varhaiskasvatusmaksujen pienentyminen.

Varhaiskasvatuksen järjestämiskustannukset (kuntaliiton tiedote 29.1.2025) ovat nousseet valtakunnallisesti 13,2 prosenttia vuosina 2022–2023. Varhais-kasvatuksen kustannusnousu kohdistui erityisesti päiväkotitoimintaan ja hen-kilöstökuluihin. Kustannusten nousu ei ole enää jatkanut kasvua näin voimal-lisesti. Varhaiskasvatusmaksuista kertyvä tuotto on laskenut merkittävästi viime vuosien aikana hallituksen tekemien tulo- ja menorajamuutosten myötä. Tuot-toja ovat laskeneet joka toinen vuosi tapahtuvat indeksitarkastukset, viimei-sin vuonna 2024. Näiden seurauksena nollamaksuisten määrä on kasvanut edelleen ja vaikuttanut laskevasti varhaiskasvatuksen maksutuottojen mä-äärään. Kunnallisen ja palvelusetelin asiakasmaksuista noin 50 prosenttia ovat nollamaksuisia lapsikohtaisesti tarkasteltuna. Varhaiskasvatuksen tulot jäi-vät vuonna 2025 alle talousarvion. Talousarviossa 2025 varaus perhepäivä-hoidon osalta on tehty virheellisesti varhaiskasvatuksen yhteisiin, mutta kulut ovat kirjautuneet perhepäivähoitoon. Tämä näyttäytyy toteumaprosenteissa. Uusi varhaiskasvatuksen palvelusetelilaki (1048/2025) tuli voimaan 1.1.2026 ja se aiheutti päivitystarpeen Hollolan varhaiskasvatuksen palvelusetelisään-tökirjaan. Muutokseen valmistauduttiin loppuvuoden 2025 aikana. Palvelu-setelikuluissa jäätiin noin 70 tuhatta euroa alle arvioidun vuonna 2025.

Lisäksi vuoden 2025 lopussa vahvistettiin varhaiskasvatustilain muutos yksityisen varhaiskasvatuksen lupamenettelyyn liittyen, joka tuli voimaan 1.1.2026 alkaen.

Varhaiskasvatuksen henkilöstökulut muodostuvat useista tekijöistä, joihin liittyy sekä rakenteellisia että toiminnallisia haasteita. Henkilöstökulut ovat nousseet merkittävästi. Nousua ei voi selittää pelkästään yksittäisillä tekijöillä, kuten lomarahojen jaksotuksilla tai sivukuluilla. Henkilöstökuluja kuormittavat edelleen henkilöstön poissaolot, jotka on varhaiskasvatustilain mukaisesti huomioitava ennakoivasti henkilöstösuunnittelussa. Kasvaneet henkilöstökulut näkyvät erityisesti niissä yksiköissä, joissa on ollut tarve lisätä resurssihenkilöstöä lasten tuen ja turvallisuuden takaamiseksi, eikä näitä ole enää ollut mahdollisuus kattaa hankerahoituksella. Henkilöstötarvetta on lisännyt myös varhaiskasvatuksen tarjoaminen pienissä yksiköissä hoitoaikojen mukaisesti klo 6–18 välillä. Lyhytaikaisissa sijaisuuksissa joudutaan edelleen turvautumaan osittain ei-kelpoisiin sijaisiin. Tällainen ratkaisu lisää pitkäaikaisen henkilöstön työkuormaa ja vaikuttaa työssä jaksamiseen sekä toiminnan laatuun. Kesäaika tasasi osaltaan varhaiskasvatuksen henkilöstömenoja, mutta 1.10.2025 alkaen voimaan tullut tasopalkkamalli vaikutti loppuvuoden henkilöstökuluihin, jotka varhaiskasvatuksen osalta ylittivät. Tiilikankaan lakkautus ei näy henkilöstökuluissa säästönä, koska henkilökunta siirtyi Salpakankaan esiopetukseen. Paimelan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen lakkautuspäätöksen myötä, henkilöstö ja lapset sijoitettiin Vesikansan alueen muihin yksiköihin olemassa oleviin ryhmiin. Henkilöstön uudelleen sijoittamisella vältettiin rekrytointitarpeilta, mikä toi säästöjä alueen henkilöstökuluihin.

Perusopetuspalvelut

Perusopetus tukee oppilaiden kasvua ihmisinä ja yhteiskunnan jäsenenä sekä opettaa tarpeellisia tietoja ja taitoja. Perusopetus tuottaa kaikille saman jatkoopintokelpoisuuden ja se on maksutonta. Peruskoulussa on vuosiluokat 1–9, ja se on tarkoitettu koko 7–16-vuotiaiden ikäluokalle. Esiopetus toteutetaan varhaiskasvatuksen kanssa yhteistyönä alkuluokkatoimintana kouluilla perusopetuksen 1–2 vuosiluokkien kanssa. Kouluilla järjestetään myös perusopetuslain mukaista koululaisten iltapäivätoimintaa.

Hollolassa palvelualue on jaettu Eteläiseen ja Pohjoiseen palvelualueeseen. Eteläisellä palvelualueella on kolme koulua ja Pohjoisella palvelualueella viisi koulua. Kouluista Heinsuon ja Salpakankaan koulut ovat yhtenäiskouluja. Vaativaa erityisopetusta annetaan koko kuntaa palvelevassa Kankaan erityiskoulussa vuosiluokilla 0–9.

Lukuvuoden 2025–2026 opetusresurssi on määritelty ottaen huomioon tuen lakiuudistus 1.8.2025 alkaen. Lisäksi perusopetuksen palveluverkossa on tapahtunut muutoksia 1.8.2025 alkaen, kun Tiilikankaan yksikön toiminta päätynyt. Paimelan yksikön oppilaat on siirretty Kalliolan kouluun lukuvuoden 2025–2026 ajaksi. Kankaan koulu paloi 10.8.2025 ja koulun toiminta siirrettiin väistötiloihin Tiilikankaan koulurakennukseen sekä Salpakankaan koulun D-siiven tiloihin 11.8.2025 alkaen toistaiseksi.

Palveluverkkomuutokseen liittyvät oppilassiirrot Tiilikankaan, Salpakankaan ja Heinsuon oppilaiden osalta on toteutettu 1.8.2025 alkaen. Tarvittavat tilamuutokset ja lisätilat Heinsuon ja Salpakankaan koulujen osalta on toteutettu syyslukukauden alkuun mennessä. Talousarvion Tiilikankaan koululle osoitetuista määrärahoista ei jaettu oppilasmäärien suhteessa Salpakankaan ja Heinsuon koulujen käyttösuunnitelmiin. Tiilikankaalta siirtyneille oppilaille jouduttiin hankkimaan kaikki opetusmateriaali ja -välineet uusina, koska koululta ei saanut siirtää em. materiaaleja sisäilmaltaan puhtaille kouluille. Lisäksi Kankaan koulun tulipalon vuoksi koululle jouduttiin hankkimaan kaikki välineet ja materiaalit uudelleen. Hankintoja joudutaan jatkamaan tarkastelukauden 2025 jälkeenkin. Vastuualueella pysyttiin kuitenkin toteuttamaan hankinnat talousarvion puitteissa.

Merkittävä toiminnallinen muutos oli mobiililaitteiden käytön rajoittaminen oppituntien aikana Perusopetuslain muutoksen vuoksi 1.8.2025 alkaen. Samassa yhteydessä yhtenäistettiin ja päivitettiin myös kaikkien koulujen järjestyssäännöt.

Palvelualueella seurataan Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen sekä muiden tahojen kehittämishankkeita ja pyritään niihin hankkeisiin, jotka palvelevat palvelualueen omaa toimintaa. Kehittämishankkeiden avulla pyritään löytämään uusia toimintamalleja tukemaan toimintaympäristössä tapahtuvia muutoksia. Tällä hetkellä käynnissä olevia määräaikaisella hankkeavustuksella toteutettavia hankkeita ovat Liikunnan riemua ja iloa Hollolaan 2, jolla on palkattu koulu PT tukemaan 5–9. luokkalaisten oppilaiden liikunnallista elämäntapaa. Koulutuksellisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden turvaaminen Hollolan perusopetuksessa -hankkeella on palkattu perusopetukseen koulunkäynninohjaajia tukemaan oppilaiden koulunkäyntiä.

Vapaa-aikapalvelut

Nuorisopalvelut tarjoavat tekemistä ja toimintaa vapaa-ajalla, tukea työelämän alkutaipaleella ja apua haastavissa elämäntilanteissa. Hollolassa nuorisotyö näkyy vahvasti myös perusopetuksen arjessa. Keskeiset toimintamallit ovat etsivä nuorisotyö, koulunuorisotyö ja erityisnuorisotyö. Kaikesa toiminnassa pyritään saumattomaan lapsen ja nuoren kasvua tukevaan toimintaan. Nuorisopalveluiden organisaatiossa aloitti vuoden 2025 lopulla nuorisopalveluiden esihenkilö. Tiimin esihenkilöresurssi toteutettiin olemassa olevan työntekijäresurssin työtehtävien muutoksilla niin, että entinen erityisnuorisotyöntekijän tehtävä lakkautettiin ja nuorisopalveluiden lähiesihenkilötehtävä muodostettiin yhdistämällä käytännön työn elementtejä tästä tehtävästä ja kokonaisuuteen sisällytettiin nuorisopalveluiden työntekijöiden lähiesihenkilötehtävät.

Hollolan kirjasto kuuluu Päijät-Hämeen Lastukirjastoihin. Toimintaa järjestetään pääkirjastolla Salpakankaalla sekä kahdella sivukirjastolla Kalliolassa ja Hämeenkoskella sekä kirjastoautolla. Kirjastossa on tarjolla lehtiä, kirjoja, musiikkia, elokuvia ja muita aineistoja, joihin voi tutustua paikan päällä tai lainata kotiin. Kirjaston tiloissa voi opiskella, harrastaa ja oleskella. Siellä järjestetään myös opastuksia, neuvontaa, tapahtumia ja näyttelyitä. Yhteisöllinen kirjasto Salpakankaalla on monien yhdistysten keskeinen toimintaympäristö tarjoten erilaisia kokous- ja seminaarituloja kuntalaisten käyttöön. Vuoden 2025 aikana kirjaston lainaus- ja kävijämäärät kasvoivat.

Liikuntapalvelut järjestävät monipuolisia liikuntamahdollisuuksia, ohjattua liikuntaa ja terveysneuvontaa kuntalaisille. Liikuntapalveluiden liikuntakalenteri liikuttaa satoja kuntalaisia viikoittain liikuntatreffeillä, ohjatuilla ryhmäliikuntatunneilla, liikkumisen tukea tarjoavissa matalan kynnyksen kuntosaliryhmissä. Liikuntapalvelut pyrkivät aktiivisesti toimintakauden aikana mukauttamaan tarjontaansa vastaamaan kuntalaisten toiveita ja erityistarpeita. Liikuntapalvelut toteutti uimahallin remontin ajalla laajennettua ryhmäliikuntakalenteria. Viikoittain tarjottiin noin 41 tuntia erilaisia ohjattuja ryhmiä. Vuoden 2025 loppupuolella valmistauduttiin uimahallin avajaisiin.

Kulttuurista työtä toteutetaan tiiviissä yhteistyössä useiden eri kunnan yksiköiden sekä kolmannen ja neljännen sektorin kanssa. Kulttuuripalvelut koor-dinoivat Hollolan kunnan kulttuurikasvatusohjelman toteutumista perusopetuksessa, lasten kulttuurikeskus Efektin toimintaa sekä harrastamisen Suomen mallin mukaisen toiminnan järjestämistä Hollolassa. Kulttuuripalvelut toimivat keskeisenä tapahtumatuotantoa organisoivana ja toteuttavana toimijan yhteistyössä muiden palvelualueiden ja kolmannen sektorin toimijoiden

kanssa. Kulttuuripalveluiden tuottamissa tapahtumissa kävi vuoden aikana lähes 14 000 kävijää. Kulttuurikasvatusohjelma tarjosi kulttuurikokemuksia kaikille peruskoululaisille. Harrastamisen Suomen mallin mukainen harrastushanke toteutti vuoden aikana yhteensä 1 284 ohjattua harrastustuntia peruskouluikäisille.

Asiointipiste Piipahlus on Hollolan kunnan asiakaspalvelupiste, jossa annetaan yleisneuvontaa kunnan toimintaan liittyen. Piipahlus sijaitsee Hollolan kunnan pääkirjaston tiloissa. Asiointipisteessä voi hoitaa kunnan ja muiden toimijoiden palveluihin liittyviä asioita. Asiointipiste on myös eri palveluiden ja tapahtumien tietopankki ja palvelupisteestä voi hakea ja sinne voi palauttaa eri palveluihin liittyviä lomakkeita. Asiointipisteen palveluneuvojat hoitavat myös Kelan avustavia asiakaspalvelutehtäviä (yleisneuvonta, esitteiden jako, lomakkeiden jako ja vastaanotto). Vuoden 2025 aikana Piipahluksen tiskillä palveltiin yli 12 000 asiakasta.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan keskeisiä tehtäviä ja työtä toteutetaan kunnan kaikilla palvelualueilla. Työ koostuu erilaisista tehtävistä, joiden tavoitteena on muun muassa kuntalaisten terveyden, hyvinvoinnin ja toimintakyvyn lisääminen, sairauksien ennaltaehkäisy ja osallisuuden vahvistaminen. Hyte-työn toteutumisesta vastaa kunnan hyvinvointikoordinaattori yhteistyössä osallisuuskoordinaattorin kanssa. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tiimissä työskentelee myös senioriohjaaja, joka tarjoaa neuvontaa ja opastuspalveluita kunnan ikäihmisille, sekä kehittää senioripalveluita ja niiden saatavuutta Hollolassa. Vuoden 2025 aikana saatiin toteutukseen ensimmäinen Hollola Osallistavan budjetoinnin OSBU-projekti, järjestettiin senioriretkiä, käynnistettiin ikääntyvien yliopistotoiminta Hollolan pääkirjastolla ja paljon muuta hyvinvointia ja osallisuutta edistävää toimintaa.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Toteuma 31.12.2025
<p>Digikompetenssin vahvistaminen</p> <p>Kehitetään uusia ja vanhoja käytänteitä, malleja, toimintatapoja, työn/palvelun tekemisen/ toteuttamisen tapoja.</p> <p>Hyödynnetään uusia digitaalisia areenoja toiminnan toteuttamisessa.</p> <ul style="list-style-type: none"> osaamisen hankkiminen ja kehittäminen (henkilöstö, lapset ja nuoret) uudet kyvyt, valmiudet, keinot ja tavat toimia ja toteuttaa toimintaa sekä asiakaspalvelua kyvykyys toimia tavoitteellisesti digitaalisissa ympäristöissä vahvistuu. 	<p>Varhaiskasvatuksessa 1 digilaitte/7 lasta</p> <ul style="list-style-type: none"> lähtötaso 90 % tavoitetaso 100 % <p>Henkilökohtainen digilaitte käytössä kaikilla 3–6- ja 7–9-luokkalaisilla</p> <ul style="list-style-type: none"> lähtötaso 3–5- ja 7–8-luokkalaisilla digilaitte <p>Perusopetuksen opetushenkilöstöllä henkilökohtainen työpuhelin</p> <ul style="list-style-type: none"> lähtötaso 75 % tavoitetaso 2025 100 % <p>Varhaiskasvatuksella ryhmäkohtainen puhelin käytössä</p> <ul style="list-style-type: none"> lähtötaso 70 % tavoitetaso 100 % 	<p>Varhaiskasvatuksessa digilaittelisäykset eivät kokonaisuudessaan toteutuneet ja hankintaa jatketaan 2026.</p> <p>Perusopetuksessa henkilökohtainen digilaitte on käytössä kaikilla 3–6-luokkalaisilla ja 7–9-luokkalaisilla.</p> <p>Henkilökohtainen työpuhelin on käytössä 100 %:lla perusopetuksen henkilöstöllä.</p> <p>Varhaiskasvatuksella ryhmäkohtainen puhelin käytössä 100 %:lla ryhmistä.</p>

Vastuutaho: sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen johtoryhmä

Ilmasto- ja ympäristötavoitteet

Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Toteuma 31.12.2025
Ympäristökasvattajien ja aktivaattorien toiminta Hollolassa	<p>Lähtötaso: Kaikissa varhaiskasvatyksiköissä on luontoaktivaattoreita tai kestävän kehityksen kehittämisryhmän jäseniä. Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa on koulutettu henkilöitä koko vastuualueen kokonaisresurssiksi.</p> <p>Tavoitetaso: Vastuuhenkilöt tapaavat säännöllisesti, kouluttautuvat ja jalkauttavat toimintatapoja omissa yksiköissään suunnitelmallisesti.</p>	<p>Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ympäristökasvattajat ovat kokoontuneet suunnittelemaan Monta luontoa -opinpolun jalkautusta. Varhaiskasvatuksessa on toteutettu kaksi koulutusta ympäristöteemalla.</p> <p>Hämeen ympäristökasvatuspäivään on osallistuttu huhtikuussa 2025 ja sen antia on jalkautettu yksiköissä. (Lammilla; ELY).</p> <p>Varhaiskasvatuksen kestävän kehityksen kehittämisryhmäläisillä on ollut kaksi tapaamista vuonna 2025, joissa on työstyetty ekologisen, taloudellisen, kulttuurisen ja sosiaalisen kestävän kehityksen osa-alueita sekä toimintasuunnitelmaa varhaiskasvatukseen.</p>

Vastuutaho: **Sanja Pokki**, varhaiskasvatuspäällikkö, **rehtorit**

Ympäristö- ja ilmastoasiat tilaisuuksissa ja tapahtumissa.	Lähtötaso: Kunnan omana toimintana järjestettävissä tapahtumissa ympäristö- ja ilmastoasiat huomioidaan.	Tapahtumasuunnittelua tehtiin tavoitteiden mukaisesti.
	Tavoitetaso: Kiinnitetään kunnan avustamien ja yhteistyössä toteuttamien tapahtumien järjestelyissä huomiota jätehuollon ja lajittelun järjestämiseen ja ohjeistamiseen sekä energiankulutuksen ja päästöjen minimoimiseen. Tarjoiluissa suositaan kasvis- ja lähiruokaa. Mahdollistetaan ja kannustetaan etsimään vaihtoehtoisia kulkutapoja yksityisautoille.	

Vastuutaho: **Lassi Puodinketo**, vapaa-aikapäällikkö

Ympäristönäkö- kulmien huomioi- minen yhdistysten avustuksissa.	Lähtötaso: Ympäristönäkö- kulmaa ei ole huomioitu avustuskriteereissä.	Tuotantotukien avustuskriteereihin päivitetty linjaus sitoutumisesta Hollolan kunnan ilmastotavoitteisiin.
	Tavoitetaso: Esitetään yhdistyksille avustushake- musten yhteydessä kysymys ympäristöasioiden huomi- oimisesta ja kannustetaan avustuksia hakevia/saavia yrityksiä huomioimaan ilmasto- ja ympäristö- näkökulmat omassa toiminnassaan.	

Vastuutaho: **Lassi Puodinketo**, vapaa-aikapäällikkö

Materiaalien kes- tävyys, uudelleen- käyttö ja kierrätys.	Lähtötaso: Jätteen lajittelu ja kierrätys -toimintamallin rakentaminen on aloitettu. Tavoitetaso: Jätteen lajittelu ja kierrätys -toimintamalli on valmis. Uusien mää- räysten mukaisen lajittelun toteuttaminen yksiköissä, lajittelu osana kasvatus- työtä mahdollistuu.	Toimintamalli on käyty läpi kaikissa perusopetuksen yksiköissä ja toimintamallin kartoitustyö jatkuu vielä varhaiskasvatussyksiköissä vuoden 2026 aikana.
---	---	---

Vastuutaho: Toimintayksiköt lähiesimiesten johdolla ja vastuualueiden ympäristö-
koordinaattoreiden tuella

Luonnon hyödyntä- minen opetuksessa ja varhaiskasvatuk- sessa.	Lähtötaso: Varhaiskasva- tuksessa ja perusopetuk- sessa hyödynnetään lähiympäristöä oppimis- ympäristönä. Tavoitetaso: Koko kunta oppimisympäristönä. Lähiympäristön mahdol- lisuuksia hyödynnetään opetuksessa ja oppimisessa sekä leikkiympäristönä laajemmin.	Luontoa hyödynnetään päivittäin sekä varhaiskasvatuksessa että perusopetuksessa.
---	---	--

Vastuutaho: Toimintayksiköt lähiesimiesten johdolla ja vastuualueiden ympäristö-
koordinaattoreiden tuella

Ympäristökasvatus- ohjelman valmistelu ja käyttöönotto.	Lähtötaso: Monta luontoa -opinpolku suunnitelmaa jalkautetaan arkeen. Monta luontoa -opinpolku toteutuu varhaiskasvatus- toiminnassa. Tavoitetaso: Monta luontoa -opinpolku toteutuu var- haiskasvatuksen- ja perus- opetuksen toiminnassa. Ympäristö- ja ilmasto- kasvatuksella edesautetaan ajattelu- ja toimintamallien muuttumista.	Sisäinen kouluttautuminen ympäristökasvatusohjelmaan suunnitteilla. Monta luontoa -ohjelman jalkaut- taminen jatkuu. Materiaalipankkia koostetaan kaikkien työntekijöiden hyödynnettäväksi. Opinpolun vuosikellossa huomioidaan neljä vuodenaikaa varhaiskasvatuksen ympäristökasvatuksen näkökul- masta. Punaisena lankana on edelleen tavoite, että jokainen lapsiryhmä retkeilee viikoittain lähiympäristössä.
---	--	--

Vastuutaho: **Sanja Pokki**, varhaiskasvatuspäällikkö, **rehtorit**

Koulujen ja päiväkotien liittäminen ympäristöohjelmiin.	<p>Lähtötaso: Hämeenkosken päiväkodilla on geopark-status ja alkuluokat ovat mukana Geopark-toiminnassa. Toimintaa pyritään kehittämään ja laajentamaan edelleen.</p> <p>Tavoitetaso: Ylläpidetään toimintaa nykyisessä laajuudessa ja mahdollistetaan toiminnan laajentumisen palvelualueella.</p>	Toimintaa Hämeenkoskella on ylläpidetty nykyisessä laajuudessa. Seudullinen Geopark toiminta tukee yksikön ja yksikön esihenkilön pitkäjänteistä Geopark kehittämistyötä.
---	---	---

Vastuutaho: **Sanja Pokki**, varhaiskasvatuspäällikkö, **rehtorit**

Seudullinen sivistyspalveluiden yhteistyö hyvinvointiverkostona.	<p>Lähtötaso: Toimimme aktiivisesti osana alueellista sivistystoimen verkostoa ja yhteistyössä sidosryhmien kanssa, luoden kestäviä alueellisia palveluita ja vahvistaen jakamistaloutta (esimerkiksi alueellinen hankerahoitus palvelutoiminnan kehittämisessä).</p> <p>Tavoitetaso: Toimimme aktiivisesti osana alueellista sivistystoimen verkostoa ja yhteistyössä sidosryhmien kanssa, luoden kestäviä alueellisia palveluita ja vahvistaen jakamistaloutta (esimerkiksi alueellinen hankerahoitus palvelutoiminnan kehittämisessä).</p>	Jatkuu sopimuksen mukaisesti vakiintuneilla malleilla. Uusi sopimus laadittu.
--	---	---

Vastuutaho: **Kim Strömmer**, sivistys- ja hyvinvointijohtaja

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut

	Tilin- päättös 2024	Talous- arvio 2025	Toteuma 2025
Varhaiskasvatuspalvelut			
0–6 v:n ikäluokka yht. 31.12.	1 311	1 350	1 344
joista kunnan tuottamassa päiväkotihoidossa	608	620	591
joista kunnan tuottamassa perhepäivähoidossa	19	24	18
joista kunnan tukemassa yksityisessä päivä- hoidossa	161	159	144
palvelusetelillä	104	100	91
yksityisen hoidon tuella	54	55	50
ostopalveluna	3	4	3
joista esiopetuksessa,	209	210	198
joista esiopetuksen lisäksi päivähoitossa	176	175	168
Kotihoidon tuki			
Tuen saajia, keskimäärin / vuosi	185	195	181
Lapsia tuen piirissä, keskimäärin / vuosi	234	250	223
Kotihoidon tuki / tuensaaja / vuosi	4 270	4 254	3 905
Perusopetus			
Lapsia perusopetuksessa	2 349	2 360	2 251
Lapsia koululaisten iltapäivätoiminnassa	190	209	177
Kirjastopalvelut			
Lainausten määrä	282 683	280 000	292 929
Kävijöiden määrä	209 265	215 000	222 290
Kirjastojen aukioloaika eriteltynä 2021 alkaen:			
omatoimiaika (tuntia/vko)	132	132	132
kirjastoauto (tuntia/v/keskimäärin), 50 pysäkkiä	678	850	532
palveluaika (tuntia/vko)	76	76	76
Nuorisopalvelut			
Nuorisotyön piiriin kuuluvien ikäluokka (0–28-vuotiaat) /lukumäärä	6 153	6 280	ei julkaistu
Liikuntapalvelut			
Uimahallin kävijämäärä (käyntikertojen lukumäärä)	29 951	-	-
Uimakoulutoimintaan osallistuvien lukumäärä	174/700	150	113
Muut			
Wellamo-opisto, opetustunteja	9 377	9 974	8 996

Elinvoiman palvelualue

Elinvoiman palvelualue

Heli Randell,
elinvoimajohtaja

Elinvoimajohtajan katsaus vuoteen 2025

Lakiin perustuvat muutokset vuonna 2025

1.1.2025 alkoi sekä Päijät-Hämeen työllisyysalueen että kunnan työllisyys- ja kotoutumispalvelut vastuualueen ensimmäinen toimintavuosi. Työllisyysaluejohtaja ja vastuukunta ovat käyneet pitkin vuotta toimintaa ohjaavia keskusteluja, ja asioita on linjattu kuntajohtajien ohjausryhmässä. Työllisyysalue, työllisyys- ja kotoutumispalvelut sekä elinkeinopalvelut ovat hakeneet yhteisiä toimintatapoja muun muassa yritys yhteistyössä ja kunnan omat työllisyyspalvelut ovat kehittäneet ja tarjonneet valmennuspalveluita työllisyysalueen asiakkaiden käyttöön. Toimintakertomusta kirjoittaessa voi todeta, että yhteistyö valmennuspalveluiden tarjoamisessa yhteisille asiakkaille on ollut hedelmällistä ja työ jatkuu.

Kunnontiimin toimintaa vaikeutti alkuvuonna palkkatukimuutos sekä uuden valmennusmallin sisäänajo. Alkuvuoden haasteiden jälkeen työ on asettunut uomiinsa, ja työ on ollut tuloksellista sekä asiakasmäärissä että kustannuksissa mitattuna.

Nuorten palveluissa Osuma-toiminta aloitti elinvoiman palvelualueella vuoden alussa. Toimintaa on organisoitu ja yhdistetty työllisyyttä edistäviin palveluihin. Uutena toimintamuotona käynnistyi Ohjaamo elokuussa. Ohjaamossa saa apua työhön, koulutukseen ja arkeen liittyvissä asioissa nopeasti ja tarpeiden mukaan.

Työllisyys- ja kotoutumispalvelut ovat myöntäneet Hollola-lisää, joka on tuki hollolaisen työttömän työnhakijan työllistämiseen. Hollola-lisää myönnettiin vuonna 2025 yhteensä viidelle hollolaiselle työnhakijalle. Kesän aikana on toiminut kesäyrittäjyyskonsepti, jossa kannustettiin nuoria hollolalaisia kohti yrittäjyyttä. Kesäyrittäjyysseteleitä jaettiin 14 kappaletta 18 henkilölle. Kunta

hallinnoi myös Kartanon viljelypalstoja, joiden vuokrasopimukset ja hallinta siirtyi työllisyys- ja kotoutumispalveluille.

Kotoutumispalveluissa vuosi on mennyt asiakastyön ja verkoston luonnin parissa. Kotoutumiskoulutukset ovat alkaneet ja yhteiskuntaorientaatiot pyörivät suunnitellusti. Kotoutumispalveluiden kehittämiseksi on haettu ESR+ ja AMIF hanketukea: hankkeen tavoite on tukea vieraskielisiä työllistymään. Päätöstä hankkeesta ei vielä ole tullut.

Työmarkkinatuen kuntaosuuden kustannukset ovat kasvaneet valtion määrittelymisen uusien sakkomaksulaskentojen vuoksi. Suurin muutos on se, että kunta maksaa kuntaosuuksia jo 100 työttömyyspäivän jälkeen, kun aikaisemmin kuntaosuudet ovat alkaneet 300 työttömyyspäivän jälkeen. Vuonna 2024 työmarkkinatuen kuntaosuutta maksettiin 1,1 miljoonaa euroa, 2025 työmarkkinatukea on maksettu 2,2 miljoonaa euroa. Summa määräytyy eri kriteerein, eikä se ole enää vertailtavissa edellisvuosiin. Vuoden 2025 työmarkkinatuen kuntaosuus ylitti budjetoidun noin 0,3 miljoonalla eurolla, johtuen pitkäaikaistyöttömyyden lisääntymisestä.

Kärkitoimintojen edistäminen

Keskuskorttelien kehittämisen uudelleen arviointi toteutui. Hollola-talon hanketta jatkettiin kunnan omana toteutuksena ohjausryhmän linjausten mukaisesti. Vanhan viraston purku-urakka valmistui elokuussa 2025. Hollola-talon hankesuunnitelma hyväksyttiin valtuustossa 10.11.2025. Hollola-talon urakkakilpailutus toteutuu alkuvuonna 2026.

Palvelukuvaus

Elinvoiman palvelualue edesauttaa monipuolisten asumismahdollisuuksien syntymistä ja huolehtii yritysten toimintaedellytysten kehittämisestä. Palvelualue tuottaa asumisen ja elinkeinoelämän tarvitsemat maankäytön ja kuntatekniikan palvelut ja vastaa rakennusvalvonta- ja ympäristönsuojeluviranomaisen palveluiden järjestämisestä. Lisäksi palvelualue huolehtii työllisyysasioista (kuntapalvelut, ei lakisääteiset palvelut), elinkeinotoimen tehtävistä, joukkoliikennepalveluista (LSL) sekä päiväkotien ja koulujen ruoka- ja siivouspalveluista.

Yhtenä osakokonaisuutena vastualueen käyttötaloudessa on varattu budjetti kunnan kiinteistöasioiden hoitoon (poislukien investoinnit, jotka tilataan erikseen). Työt tilataan Hollolan Tilapalvelut Oy:ltä.

Palvelualue toimii elinvoimavaliokunnan ohjauksessa tuottaen tehokkaita, taloudellisia ja asiakaslähtöisiä palveluita pääasiassa kuntalaisille. Elinvoimavaliokunnan alaisuudessa toimii seitsemän vastuualuetta: kehitys- ja kaavoituspalvelut, kuntatekniikka, rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu, vesihuoltolaitos, ruoka- ja siivouspalvelut, työllisyyspalvelut sekä elinvoiman hallinto (sisältäen elinkeinopalvelut ja joukkoliikenne).

Palvelualueen organisaatioon kuuluu Päijät-Hämeen ympäristöterveydenhuollon taseyksikkö. Ympäristöterveydenhuolto toimii ympäristöterveyslautakunnan alaisuudessa, joka hyväksyy taseyksikön talousarvion. Ympäristöterveyslautakunnan alaiset vastualueet ovat: eläinlääkintähuolto, terveydensuojelu sekä ympäristöterveydenhuollon hallinto ja lautakunta. Ympäristöterveydenhuolto palvelee seudullisesti yhdeksän kunnan tarpeita.

Toinen yhdeksän kuntaa palveleva kokonaisuus on Päijät-Hämeen työllisyysalue. Työllisyysalue taseyksikkö aloittaa uutena organisaationa elinvoiman palvelualueella vuoden 2025 alusta ja se tuottaa sopimuskunnilleen lakisääteiset työvoimapalvelut. Työllisyysalue toimii työllisyyslautakunnan alaisuudessa, joka hyväksyy taseyksikön talousarvion.

Palvelusuunnitelma vuodelle 2025

Palvelualue jatkaa normaalia toimintaansa. Vastuualuekohtaisissa palvelusuunnitelmissa on esitetty muutokset vuoteen 2024 verrattuna sekä pääpiirteiset palvelusuunnitelmat vuosille 2026–2028. Tulevan vuoden puolivälissä aloittaa toimintansa uusi valtuusto. Kunnan strategiaa päivitetään ja strategiset hankkeet määritellään uudelleen tulevia vuosia varten.

Strategisten hankkeiden päätavoitteet

Rekrytoinnit on tehty palvelualueen strategisten hankkeiden mukaisesti ja hankkeiden totutusta seurataan yhteisen ohjeistuksen mukaan ja aikataulussa. Vuosina 2022–2024 hankkeet ovat edenneet suunnitellusti ja siirtyneet vaiheeseen, jossa niiden sisältö on osa palvelualueen operatiivista toimintaa. Strategiset hankkeet ovat palvelleet tarkoituksensa mukaan; toimintamallit ja –suunnitelmat ovat kirkastaneet perustehtäviä, ja jatkossa hankkeiden sisältö integroituu paremmin osaksi perustehtäviä.

Kunnan kehityksen ja tulevaisuuden kannalta tärkeimmät tehtävät ovat maanhankinnassa onnistuminen ja kuntakeskustan kehittäminen. Maanhankinnan pohjalta toteutetaan asumisen ja yrittämisen alueita strategisen

yleiskaavan ohjaamana. Keskustan kehittämisen tavoitteena on parantaa kuntakeskuksen vetovoimaa, luoda kuntakeskuksesta hollolalaisten yhteinen asioinnin ja oleskelun paikka sekä houkutella alueelle lisää palveluja. Strategisten hankkeiden rahoitus ja tavoitteet mukaan lukien elinvoiman palvelualue löytyvät kunnanhallituksen alaisesta talousarvioesityksestä.

Jatkossa joudutaan arvioimaan sitä, miten kunta saa hankittua maanomistusta kaavoittaakseen asumiselle ja yrittämiselle uusia avauksia. Tämän hetken arvion mukaan uusien alueiden toteutusmahdollisuudet tyrehtyvät ennen vuosikymmenen loppua, jos maanhankinnassa ei päästä eteenpäin. Oletus on, että maapoliittisen ohjelman mukaisesti arvioidaan kaikkien maanhankintakeinojen käyttöä, maanlunastus huomioiden. Tähän vaikuttaa oleellisesti se, miten mahdollinen lakimuutos tulevaisuudessa määrittää maanhankintakeinot ja hankinta-arvot.

Kuntakeskuksen kehittämistä arvioidaan uudelleen. Keskustan kehittäminen kehittäjäkumppanin kanssa päättyy ja uutta etenemistietä arvioidaan. Vanhan viraston purkulupa on lainvoimainen ja purkamisen alkaa vuoden vaihteessa.

MAL-sopimuskauden 2024–2027 neuvottelut ovat päättyneet ja siirtyminen sopimusvaiheeseen on alkanut syyskuussa. Kunnan tavoitteena on, että vuosina 2023–2024 toteutetut suunnittelukohteet, Rantatien kevytväylä välillä Pyhäniementie–Messilä ja Valtatie 24 parantaminen, Kalliolan liittymässä ja välillä Paimelantie–Rajaharjuntie etenevät alkavalla MAL-kaudella. Hollola on aktiivisesti mukana maakunnallisissa tavoitteissa.

Ilmasto-ohjelman hyväksyntä on valtuustossa joulukuussa 2024. Tämän jälkeen ohjelma siirtyy toteutukseen. Tavoitteena on, että ohjelma on tavoitehakuinen, ja sillä on vaikutusta siihen, miten kunta toimii, ja miten työntekijät tekevät työtään.

Investointiohjelman toteutuksella vastataan sekä kuntatekniikan, vesihuollon, palvelujen (kiinteistöt) ja väestön ja elinkeinoelämän tarpeisiin.

Varautumisen harjoittelu

Palvelualueen valmiussuunnitelmaa päivitetään tarvittaessa. Yhteinen sisäinen varautumisen harjoitus keskittyy koulujen ja päiväkotien poikkeusolojen toimintojen yhteensovittamiseen (palvelutuotanto, energia, vesi, ruoka). Poikkeusoloissa tekninen toimintahaaste on varavoiman riittävyys.

Työssä onnistuminen

Toiminnan jatkuvuuden ja tehokkaan työskentelyn varmistamiseksi on edelleen tarpeellista kiinnittää huomiota nykyisten resurssien pysyvyyteen ja kyvykkyyteen. Kuluneiden vuosien kokemuksella voidaan todeta, että resurssit ovat tiukoilla ja huoli työntekijöiden jaksamisesta ja töiden sujuvuuden haasteista on olemassa. Tämä näkyy työhyvinvointikyselyn tuloksissa. Tulosten perusteella vastuualueet ovat tehneet kehittämissuunnitelmat, joiden toteutusta seurataan.

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma on laadittu. Sen mukaan oleellisia resurssimuutoksia ei ole näköpiirissä. Koulutussuunnitelmalla edistetään osaamisen kehittymistä ja suoriutumista. Työllisyyspalveluiden toiminnoissa tulee tehtävänkuvamuutoksia. Muutostilanne onnistuu yhdessä tekemällä ja haasteisiin heti tarttuminen.

Koko henkilöstö opettelee omassa roolissaan vuoden alusta käyttöönotettavat henkilöstö- ja talousohjelmistot. Oppiminen ja rutinoituminen uusiin ohjelmiin vie aikansa. Odotusarvo on, että ohjelmistot järkevöittävät toimintoja, eivät tuo lisäkuormaa.

Elinvoiman palvelualue
(sisältäen Vesihuoltolaitos)

Tuloarviot ja määrärahat
Sitova TOIMINTAKATE

Tuloslaskelma	Tilin- päätös 2024	Alku- peräinen talous- arvio 2025	Talous- arvio muutokset 2025	Voimassa oleva talous- arvio 2025	Toteuma 2025	Toteuma- %	Poikkeama €
Toimintatuotot							
Myyntituotot	10 277 111	10 373 500	0	10 373 500	10 883 244	104,9 %	509 744
Maksutuotot	281 988	296 000	0	296 000	291 992	98,6 %	-4 008
Tuet ja avustukset	877 460	250 000	0	250 000	642 761	257,1 %	392 761
Muut toiminta- tuotot	14 194 834	13 444 300	0	13 444 300	13 753 260	102,3 %	308 960
Toimintatuotot yhteensä	25 631 393	24 363 800	0	24 363 800	25 571 258	105,0 %	1 207 458
Valmistus omaan käyttöön	93 175	50 000	0	50 000	75 427	150,9 %	25 427
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-6 274 207	-6 110 800	0	-6 110 800	-5 655 002	92,5 %	455 798
Palkat ja palk- kiot	-5 090 711	-4 944 500	0	-4 944 500	-4 581 441	92,7 %	363 059
Henkilösivu- kulut	-1 183 497	-1 166 300	0	-1 166 300	-1 073 561	92,0 %	92 739
Eläkekulut	-1 041 647	-1 025 900	0	-1 025 900	-920 500	89,7 %	105 400
Muut henki- lövukulut	-141 849	-140 400	0	-140 400	-153 061	109,0 %	-12 661
Palvelujen ostot	-12 473 159	-12 949 200	-241 800	-13 191 000	-13 247 638	100,4 %	-56 638
Aineet, tarvik- keet ja tavarat	-3 601 609	-3 608 300	0	-3 608 300	-3 206 007	88,9 %	402 293
Avustukset	-1 412 135	-2 284 000	0	-2 284 000	-2 417 355	105,8 %	-133 355
Muut toiminta- kulut	-2 783 015	-2 293 900	0	-2 293 900	-2 800 751	122,1 %	-506 851
Toimintakulut yhteensä	-26 544 126	-27 246 200	-241 800	-27 488 000	-27 326 752	99,4 %	161 248
TOIMINTAKATE	-819 557	-2 832 400	-241 800	-3 074 200	-1 680 067	54,7 %	1 394 133
Rahoitustuotot ja -kulut	-304 488	-304 700	0	-304 700	-304 614	100,0 %	86
VUOSIKATE	-1 124 045	-3 137 100	-241 800	-3 378 900	-1 984 681	58,7 %	1 394 219
Poistot ja arvon- alentumiset	-8 105 742	-8 297 300	0	-8 297 300	-8 334 672	100,5 %	-37 372
Suunnitelman mukaiset poistot	-8 077 485	-8 297 300	0	-8 297 300	-8 288 011	99,9 %	9 289
Arvon- alentumiset	-28 258	0	0	0	-46 661	0,0 %	-46 661
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-9 229 788	-11 434 400	-241 800	-11 676 200	-10 319 353	88,4 %	1 356 847

Elinvoiman palvelualue
(ilman Vesihuoltolaitosta)

Tuloarviot ja määrärahat
Sitova TOIMINTAKATE

Tuloslaskelma	Tilin- päättös 2024	Alku- peräinen talous- arvio 2025	Talous- arvio muutokset 2025	Voimassa oleva talous- arvio 2025	Toteuma 2025	Toteuma- %	Poikkeama €
Toimintatuotot							
Myyntituotot	5 577 887	5 748 500	0	5 748 500	6 021 626	104,8 %	273 126
Maksutuotot	281 988	296 000	0	296 000	291 992	98,6 %	-4 008
Tuet ja avustukset	863 388	250 000	0	250 000	624 169	249,7 %	374 169
Muut toiminta- tuotot	14 194 834	13 444 300	0	13 444 300	13 695 396	101,9 %	251 096
Toimintatuotot yhteensä	20 918 097	19 738 800	0	19 738 800	20 633 182	104,5 %	894 382
Valmistus omaan käyttöön	93 175	50 000	0	50 000	75 427	150,9 %	25 427
Toimintakulut							
Henkilöstökulut	-6 192 312	-6 038 600	0	-6 038 600	-5 578 492	92,4 %	460 108
Palkat ja palkkiot	-5 026 150	-4 886 100	0	-4 886 100	-4 519 457	92,5 %	366 643
Henkilö- sivukulut	-1 166 162	-1 152 500	0	-1 152 500	-1 059 035	91,9 %	93 465
Eläkekulut	-1 026 075	-1 013 700	0	-1 013 700	-908 059	89,6 %	105 641
Muut henki- lösivukulut	-140 087	-138 800	0	-138 800	-150 976	108,8 %	-12 176
Palvelujen ostot	-10 183 847	-10 758 200	-91 800	-10 850 000	-10 958 884	101,0 %	-108 884
Aineet, tarvik- keet ja tavarat	-3 471 616	-3 458 000	0	-3 458 000	-3 016 843	87,2 %	441 157
Avustukset	-1 412 135	-2 284 000	0	-2 284 000	-2 417 355	105,8 %	-133 355
Muut toiminta- kulut	-2 774 609	-2 285 700	0	-2 285 700	-2 790 118	122,1 %	-504 418
Toimintakulut yhteensä	-24 034 519	-24 824 500	-91 800	-24 916 300	-24 761 691	99,4 %	154 609
TOIMINTAKATE	-3 023 246	-5 035 700	-91 800	-5 127 500	-4 053 081	79,0 %	1 074 419
Rahoitustuotot ja -kulut	383	0	0	0	-20	0,0 %	-20
VUOSIKATE	-3 022 863	-5 035 700	-91 800	-5 127 500	-4 053 101	79,0 %	1 074 399
Poistot ja arvon- alentumiset	-6 265 368	-6 398 700	0	-6 398 700	-6 324 926	98,8 %	73 774
Suunnitelman mukaiset poistot	-6 237 110	-6 398 700	0	-6 398 700	-6 278 265	98,1 %	120 435
Arvon- alentumiset	-28 258	0	0	0	-46 661	0,0 %	-46 661
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-9 288 231	-11 434 400	-91 800	-11 526 200	-10 378 027	90,0 %	1 148 173

Toimintakertomus ja tilinpäätös 2025

Käyttötalouden toteutuminen

Salpakankaan teollisuusalueen kaupunkivesien hallinnan neuvontahanke ja Kunta-Helmi hanke toteutettiin kustannusarvioiden rajoissa, joskin molemmat jäivät hieman sen alle. Kulut näkyvät toteutumassa kuten myös hyväksytyt maksatukset.

Liikennepalvelujen talousarvio ylittyi tuottojen osalta 77 tuhatta euroa, kulut ylittyivät noin 0,1 miljoonaa euroa. Lipputulot kasvoivat edellisestä vuodesta.

Kiinteistöpalveluissa tuotot alittuivat 29 tuhatta euroa. Kulut ylittyivät 65 tuhatta euroa muun muassa leasingvuokrista ja palvelumaksusta johtuen. PTS (Pitkän Tähtäimen Suunnitelma) kuluta alittuivat noin 0,4 miljoonaa euroa, joista kunnanviraston pukukustannukset alittivat budjetoidun lähes 0,2 miljoonalla eurolla. Kiinteistöpalveluiden toimintakatteen alitus oli noin 0,3 miljoonaa euroa.

Työllisyys- ja kotoutumispalveluiden taloustilanne oli epävakaa koko toimintavuoden, koska työmarkkinatuen kuntaosuuksiin tuli selviä korotuksia ennustetusta. Työmarkkinatuen kuntaosuudet ylittivät budjetoidun noin 0,3 miljoonalla eurolla. Alkuvuonna epävakasta tilanteesta tehtiin linjauksia budjetin käyttämisestä. Työllistämismäärärahasta säästettiin noin 0,1 miljoonaa euroa, koska alkuvuonna lyhennettiin työllistettyjen työaikaa ja määrät optimoitiin ohjausresurssiin sopivaksi. Kunta-lisästä säästettiin 65 tuhatta euroa, koska toteutuneet summat olivat pienempiä ja siirtoja tuli vuodelle 2026. Säästöjä syntyi yleisestä tiukasta talouden pidosta esimerkiksi sijaisia ei paljattu heti vaan tarpeen mukaisesti ja toimintaa pyrittiin tehostamaan koko toimintavuoden ajan. Kotoutumispalveluiden toimintakatteesta jäi käyttämättä noin 0,1 miljoonaa euroa johtuen esimerkiksi yhteiskuntaorientaatiosta. Edellä mainituista syistä kunnan työllisyys- ja kotoutumispalveluiden vuoden 2025 toimintakatteen alitus oli noin 0,3 miljoonaa euroa.

Kuntatekniikan toimintatuotot toteutuivat noin 0,2 miljoonaa euroa budjetoitua paremmin, valmistus omaan käyttöön toteutui 25 tuhatta euroa suurempana. Tuottojen ylitys muodostui pääasiassa talousarviossa huomioimatta jääneistä kaivulupamaksuista, jotka koostuvat pääosin kuituoperaattorien töistä. Kuntatekniikan toimintakulut kokonaisuudessaan ylittyivät lähes 0,3 miljoonaa euroa, ylitys aiheutui luottotappiokirjauksista sekä yleisten alueiden hulevesiviemäröintien korvauksesta vesihuoltolaitokselle. Kuntatekniikan toimintakatteen ylitys oli 51 tuhatta euroa.

Kehitys- ja kaavoituspalveluiden kokonaistuotot toteutuivat lähes 0,4 miljoonaa euroa budjetoitua paremmin. Kulut ylittyivät lähes 0,2 miljoonaa euroa,

toimintakatteen alituksen ollessa noin 0,2 miljoonaa euroa. Kaavoituksessa toimintakate alittui noin 0,1 miljoonaa euroa muun muassa palvelujen ostot olivat budjetoitu pienemmät. Maaomaisuudessa toimintatuotot ylittyivät 87 tuhatta euroa. Kulut ylittyivät noin 0,1 miljoonaa euroa, joka johtui taseessa olevasta varauksen poistosta. Maaomaisuuden toimintakate ylittyi kuusi tuhatta euroa. Metsätalouspuolella valtaosa koko vuoden tuloista on tullut ensimmäisellä vuosikolmanneksella. Koko vuoden osalta sekä tuotot että kulut ylittyivät arvioidusta siten, että toimintakate alittui noin 57 tuhatta euroa.

Rakennus- ja ympäristövalvonnan maksutuloja kertyi noin 0,1 miljoonaa euroa arvioitua enemmän. Tulokertymää kasvattivat muun muassa rakennusvalvontataksan korotus, sekä ennustettua suurempi lupa-asioiden ja rakennushankkeiden määrä. Ylitykseen vaikutti myös edellisiä vuosia pienempänä talousarvioon asetettu tuloarvio, jolla ennakoitiin uuden rakentamislain vaikutusta lupamäärien vähenemiseen. Myös yritystonttien kasvanut kysyntä näkyi yritystoiminnan rakennushankkeiden lisääntymisenä. Myös vastualueen kulut alittuivat noin 30 tuhannella eurolla, pääosin palveluiden ostoista saavutetuilla säästöillä.

Ruoka- ja siivouspalvelujen toimintatuotot alittuivat noin 0,1 miljoonaa euroa ja toimintakulut alittuivat noin 0,2 miljoonaa euroa toimintakatteen alituksen ollessa 0,1 miljoonaa euroa. Tuottojen alitus johtui ruokapalvelun tuottojen jäädytä 94,4 prosenttiin tavoitteesta. Vastaavasti kulujen alitukseen merkittävimmin vaikutti arvioitua pienemmät ruokapalvelun henkilöstökulut ja tarvikkeet.

Investointien toteutuminen

Maa-alueet

Maa-alueiden hankintaan varatusta määrärahasta 1,1 miljoonasta eurosta jäi käyttämättä noin 0,3 miljoonaa euroa.

Talonrakennus

Uimahallihankkeeseen on talousarvioon varattu vuodelle 2025 seitsemän miljoonaa euroa, toteuma on noin kahdeksan miljoonaa euroa. Urakoitsijalaskutus ei toteutunut vuoden 2024 osalta ennustetusti. Talousarviossa oleva uimahallin rahoitusosuus jäi noin 0,4 miljoonaa euroa määrärahaa pienemmäksi. Perusparannushankkeiden määrärahasta jäi käyttämättä lähes 0,2 miljoonaa euroa.

Kuntatekniikka

Kadunrakennuksen investointimäärärahaan tehtiin yhden miljoonan euron vähennys talousarviomuutoksena. Ystävyyuskuntaraitin ja historiapolun toteutus siirtyy vuodelle 2026 vesihuoltosaneeraustarpeen vuoksi ja keskuskorttelien kehittämisen investoinnit siirtyvät vuodelle 2026. Kadunrakennuksen investointimäärärahaa jäi talousarviomuutoksen jälkeen käyttämättä lähes 0,9 miljoonaa euroa. Lisäksi Harjurinteen (Soramäen) alueen liikennejärjestelyihin saatiin valtion joululahjarahaa 0,5 miljoonaa euroa, joka vähensi hankkeen kustannuksia. Kadunrakennuksessa nettomäärärahaa jäi käyttämättä 1,4 miljoonaa euroa. Muiden alueiden investointimäärärahasta jäi käyttämättä noin 0,1 miljoonaa euroa.

Elinkeinopoliittiset investoinnit

Pukkomäentien investointimäärärahaan 1,5 miljoonaa euroa tehtiin talousarviomuutos ja määrärahaa vähennettiin 0,8 miljoonalla eurolla. Hanke kuitenkin keskeytettiin ja määrärahaa jäi käyttämättä noin 0,6 miljoonaa euroa.

Elinvoiman hallinto

Elinvoiman hallintovastuualue vastaa elinkeinoelämän ja joukkoliikenteen palveluista. Vastuualueella huolehditaan palvelualueen yhteisistä kehittämisprojekteista, ilmastotyön koordinoinnista kunnan tavoitteiden mukaisesti, laajan luontoaihealueen kehittämisestä sekä hanketyöstä.

Elinvoiman palvelualueella ilmastosuunnitelman toteutumista edistetään ilmastosuunnitelman mukaisesti ja toimenpiteet kirjataan vuosittain seuranta-
taulukkaan syksyllä ja käydään kunnan ilmastotyöryhmän kanssa läpi. Kunnan ilmastotyöryhmä kokoontuu noin kaksi kertaa vuodessa. Suomen ympäristökeskukselle toimenpiteet raportoidaan keväisin. Ilmastotyöhankkeenä on haettu metsien hiilen sitomiseen liittyvää hanketta yhteistyössä LAB-ammattikorkeakoulun ja Metsänhoitoyhdistys Etelä-Suomen kanssa sekä vesienhoitoon ja maankäyttöön liittyvää hanketta yhteistyössä Päijät-Hämeen Vesijärvisäätiön kanssa.

Keväällä 2026 haetaan kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen liittyvää infrarakennushanketta. Rahoitusmahdollisuuksia seurataan mm. kuntalaisten ja yritysten ilmastotyöhön sitouttamiseen liittyen.

Vuonna 2025 elinvoiman palvelualueen hankkeista raportoitiin Salpakan-
kaan teollisuusalueen kaupunkivesien hallinnan neuvontahanke, Terveys-

tien virkistyspalvelualueen Koirapuistohanke sekä Kunta-Helmihanke. Vuonna 2026 jatkuvia hankkeita ovat Motivan Luontotyön vertaisoppimisen hanke ja Päijät-Hämeen liikunta ja urheilun melontareittien kunnostushanke, joissa kunta ei ole päävastuuroolissa. Näiden lisäksi hallinnoidaan Terveystien virkistyspalvelualueen hanketta.

Rahoitusmahdollisuudet ovat vähentyneet esimerkiksi vesienhoitoon ja ympäristöhankkeiden osalta. Avustusmahdollisuuksia seurataan ja rahoittajien kanssa neuvotellaan erilaisista rahoitusmahdollisuuksista.

Vastuualueella hoidetaan metsänhoitoon liittyvät tehtävät. Metsäasiantuntija sijoittuu organisaatiossa hallinto vastuualueelle, metsätalouden tuotot ja kulut ovat kehitys- ja kaavoituspalveluiden vastuualueella. Metsäasioiden toimista on kerrottu kehitys- ja kaavoituspalvelut vastuualueen yhteydessä.

Liikennepalvelut

Liikennepalveluita on organisoitu vuonna 2025 uudelleen siten, että yhdessä sivistys ja hyvinvoinnin palvelualueen hallinnon kanssa on rekrytoitu palvelukoordinaattori, joka vastaa sekä joukkoliikenteen että koululaiskuljetusten koordinoinnista. Järjestelyllä tavoitellaan kuljetusten koordinoinnin myötä kustannussäästöjä.

Seudullisen joukkoliikenteen strateginen kehitystyö, joka on astunut voimaan keväällä 2025 on parantanut käytettävyyttä monilta osin kunnan alueella. Suurimpia muutoksia ovat olleet pohjois-Hollolan linjojen radikaali uudistaminen ja nykyaikaistaminen. Hankaliksi sekä käyttöä rajoittavaksi koetuista ympyrälinjoista on luovuttu ja muokattu linjasta edestakainen. Näin on saatu huomioitua kuntalaisten tarpeita ja mahdollistettu tiiviimpää liikennöintiä ilman lisäkustannuksien aiheutumista.

Vesikansan osalta oppilaita on siirretty linjaliikenteen pariin, joka on tasapainottanut myös Paimelan koulun lopettamisesta johtuvaa kuljetuspainetta. Alueelle on lisätty myös yksi vuoro oppilaiden liikkumisen mahdollistamiseksi. Aikataulujen muokkaaminen sekä vaihtojen tahdistaminen ovat olleet myös keskeisiä uudistuksia useilla linjoilla. Uudistukset ovat mahdollistaneet oppilasmäärän lisäämisen joukkoliikenteeseen.

Lahden seudun liikenne (LSL) aloittaa Lahti-Lammi -linjan liikennöinnin 1.6.2026. Tätä varten vuoden 2025 aikana suunniteltiin kokonaisuutta, joka tukee erityisesti Hämeenkosken tarpeita. Uudistuksen myötä Hämeenkosken saavutettavuus paranee kumpaankin suuntaan, tämä tukee oppilasliiken-

nettä sekä Lahden että Lammin suuntaan. Linjan uudistaminen vähentää yhden ison linja-auton kunnan hankkimasta koululaiskuljetuskalustosta 2026 kevään lukukauden päätyttyä. LSL on kilpailuttanut vuoden 2025 aikana myös Hollolaan kulkevat Lahden suunnan seutulinjat sekä Hollolan sisäisen koululiikenteen, jotka astuvat voimaan kesäliikenteen 2026 alkaessa.

Vuoden 2025 aikana tasataksa selvitys on edennyt selvityksien jälkeen käyttöönotto vaiheeseen kesällä 2026 alkavan liikennöinnin yhteydessä. Tasataksan voimaan astumisen myötä seudullisesta linjaliikenteestä poistuvat vanhat vyöhykkeet, muutoksen myötä Hollola on lippuhintojen suhteen hyötyjien roolissa. Lippuhinnat kunnan alueella tulevat laskemaan jokaisella lippuryhmällä.

Elinkeinopalvelut

Elinkeinopalveluissa on toteutettu toimintaa tavoitteiden ohjaamana. Elinkeinopalveluiden keskeisimpiä tehtäviä ovat yritystonttien myynti, yritysten houkuttelu kuntaan, yritysyhteistyö, verkostoituminen, yritysten keskinäisen verkostoitumisen edistäminen, monikanavainen tiedottaminen ja yritysten toimintaympäristön kehittäminen.

Tämä tarkoittaa monimuotoista vuorovaikutusta sekä kehittävää dialogia alueen yritysten, yrittäjien, yhteistyökumppaneiden, kunnan viranhaltijoiden ja johdon välillä sekä muiden sidosryhmien välillä.

Vuonna 2024 aloitettu työ yritystonttien myyntiin ja yritysten sijoittumisen edistämiseen on ollut tuloksellista. Joulukuun loppuun mennessä yritystontteja on myyty neljä, vuokrattu yksi ja varattu kaksi. Neuvotteluja on käynnissä ja työtä uusien neuvottelujen käynnistämiseksi tullaan tekemään loppuvuonna, yhteistyössä Ladecin kanssa ja omana työnä. Hollolan kotisivut, yritystonteista kootut tiedot ja tehdyt markkinointimateriaalit ovat apuna tässä työssä. Hollolan sivuja on kehitetty informatiivisemmiksi näiltä osin.

Tärkeänä yksittäisenä alueena elinkeinopalveluissa on työskennelty Nostavan alueen parissa. Alueella on tällä hetkellä menossa osayleiskaava työ kaavoituksen toimesta ja rinnalla kulkee Ladecin kanssa yhteinen Green Logistics & Technology Park (GLTP) -hanke. Hankkeen tavoitteena on kehittää alueen konseptia, kartoittaa potentiaalisia toimijoita ja toimintamalleja.

Elinkeinopalveluiden tärkeimpiä tehtäviä on kohdata kunnan yrityksiä ja yrittäjiä. Tärkeitä kanavia näihin kohtaamisiin ovat yrityksille järjestetyt tapahtumat ja vierailut yrityksissä. Joulukuunloppuun mennessä järjestettiin 21

tapahtumaa ja vierailtiin 52 yrityksessä. Yritysvierailuja toteutettiin yhdessä Työllisyyspalveluiden, kunnanjohtajan ja Ladecin kanssa. Yrityksistä saadaan arvokasta tietoa siitä, miten kunta voi edistää yritysten toimintaympäristöä ja toisaalta saamme välitettyä yrityksiin informaatiota työllistämisen palveluista, Ladecista ja tapahtumista.

Elinkeinopalvelut ovat yhdessä työllisyys- ja kotoutumispalveluiden kanssa kehittänyt kunnan ei lakisääteisiä työnantajapalveluita. Tavoitteena ovat yrityksiä ja hollolalaisia työnhakijoita aidosti hyödyttävät ketterät palvelut.

Kiinteistöpalvelut

Hollolan Tilapalvelu Oy toimialana on tuottaa Hollolan kuntakonsernille kokonaisvaltaisia kiinteistönhallintaan liittyviä palveluita. Yhtiön tavoitteena on tuottaa palveluita siten, että se toiminnallaan tuo omistajalleen sekä taloudellista että toiminnallista lisäarvoa. Yhtiöllä on henkilökuntaa 14 henkilöä.

Keskeisimmät hankkeet 2025

Uimahallihanke on vuoden aikana edennyt suunnitellusti yleisaikataulussa. Työmaakokouksia on pidetty kuukausittain ja urakoitsijapalavereita viikoittain. Hanke otettiin vastaan 29.12.2025. Koeuinnit käyttäjäryhmien kanssa tehdään tammikuussa ja halli avataan yleisölle helmikuun alusta.

Tiilikankaan koulun tilojen sijoittumisen hanke Salpakankaankoululle ja Heinsuon koululle aloitettiin suunnittelun osalta tammikuussa ja töiden osalta maaliskuussa. Hanke eteni aikataulussa ja valmistui 25.7.2025.

Kunnanviraston purkuhanke käynnistyi 30.1.2025 ja valmistui 29.8.2025. Kesän muut hankkeet (noin 40 kpl) toteutettiin kesän aikana.

Paimelan koulun osalta tehtiin Polygonin toimesta laaja kuntoselvitys, altistumisenarviointi ja kustannusarvio korjaustoimenpiteistä. Koulun lakkauttamista käsiteltiin kunnan toimielimissä kevään 2025 aikana. Kunnanhallitus päätti kiinteistön myynnistä 1.12.2025. Toimeksiantosopimus allekirjoitettiin Habita Finland Oy:n kanssa 19.12.2025.

Kankaan koulun tulipalon 10.8.2025 seurauksena Hollolan Tilapalvelu Oy toteutti Tiilikankaan koulun väliaikaisten tilojen käyttöönoton yhteistyössä kunnan palvelualueiden ja Polygon Oy:n kanssa. Kankaan koulun uudishanke kilpailutettiin 24.10.2025 ja hankkeen toteuttajaksi valittiin M-Parters Oy 6,1 miljoonan euron urakkahinnalla.

Hollola-talon suunnittelu aloitettiin arkkitehtisuunnittelun osalta kesäkuussa arkkitehtitoimisto Rosberg Ikävalko Oy:n kanssa. Hankkeen hankesuunnitelmaa ja kustannusarvioita valmisteltiin yhteistyössä kunnan virkamiesten kanssa. Hankkeen ohjausryhmä hyväksyi hankesuunnitelman ja viitesuunnitelmat jatkotoimenpiteitä varten 19.8.2025 kokouksessa. Valtuusto hyväksyi hakesuunnitelman 10.11.2025 kokouksessa.

Hollolan Tilapalvelu Oy toteutti vuoden aikana pääosin rakentamishankkeen 2025 investoinnit ja PTS-hankkeet suunnitelman mukaisesti sekä tarvittavat kiinteistöjen ylläpito- ja korjaustoimenpiteet.

Vuoden aikana toteutettiin seuraavat merkittävimmät investointihankkeet: Uimahallin peruskorjauksen hankevaihe, Salpakankaan koulun tilojen muutostyö Tiilikankaan koulun oppilaille ja Herralan koulun tilamuutokset ja lämmitystavan muutos maalämmölle. Investointeihin käytettiin yhteensä 9,6 miljoonaa euroa.

Vuoden aikana toteutettiin seuraavat merkittävimmät PTS-hankkeet: Kunnanviraston purkuhanke, oppilastilojen järjestäminen Heinsuon koululle Tiilikankaan koulun toiminnan loppumiseen liittyen ja Kalliolan koulun tilamuutokset. PTS-korjauksiin käytettiin yhteensä noin 0,9 miljoonaa euroa.

Työllisyyspalvelut

Kuntakokeilulain mukainen toiminta päättyi 31.12.2024 ja vuoden 2025 alusta työvoimaviranomaiset siirtyvät työllisyysalueille. Hollola luotsaa vastuukuntana Päijät-Hämeen työllisyysaluetta ja muutoksen myötä kuntaan rakentuu toiminnaltaan uudenaikaiset, kunnan elinvoimaa ja työvoimaviranomaisen työtä tukevat työllisyys- ja kotoutumispalvelut.

Työllisyyden kehitys on muutaman vuoden ajan ollut havaittavissa haasteellisempänä, jossa on korostunut pitkäaikais- ja rakennetyöttömyyden kasvu, väestörakenteen muutos ja taloustilanteen laskusuhdanne. Myös korona-ajan ja Ukrainan sodan tuomat poikkeustilanteet herättivät entistä vahvemman tarpeen ennakointiin, tiedolla johtamiseen ja varautumiseen. Hollolan kunnassa työllisyystilanne on ollut positiivisempaa, kuin Päijät-Hämeessä yleisesti. Vuoden 2025 aikana Hollolan työttömyysprosentti oli tammikuussa ja joulukuussa 9,9 prosenttia laskien parhaimmillaan syys- ja lokakuussa 8,8 prosenttiin. Valtakunnallinen työttömyysprosentti oli joulukuussa 2025 13,0 prosenttia.

Hollolan työllisyyspalveluissa tuotettiin toimintavuonna yksilö- ja ryhmämuotoisia valmennuspalveluita, otettiin käyttöön työllisyyden kuntalisä (Hollola-lisä), jota myönnettiin viidelle työnhakijalle. Työllisyys- ja kotoutumispalvelut tarjosivat myös työllisyyttä sekä yrittäjyyttä edistäviä tukia kuten kesätyöseteli ja kesäyrittäjyysseteliä, jotka tukivat nuorten työllisyyttä ja osallisuutta. Nuorille suunnattu monialaista palvelua tarjoava Ohjaamo aukesi syyskuussa. Vieraskielisten palvelua tehostettiin ja yhteistyötä IHL ja IWL kanssa lisättiin. Kotoutumisen edistämiseksi työllisyys- ja kotoutumispalvelut hakivat kahden hanketta (ESR+ ja AMIF) liittyen vieraskielisten ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien tukemiseksi työelämään siirtymiseksi, odotamme tuloksia. Työllisyys- ja kotoutumispalvelut aloittivat yhteistyön elinkeinopäällikön kanssa, esimerkiksi yrityspalveluita tehostamalla. Yhteistyöllä kehitettiin toimintamallia, jotta kunta pystyisi tukemaan alueen yrittäjiä esimerkiksi työvoiman saatavuudessa.

Kuntatekniikka

Kuntatekniikan vastuualueelle kuuluvat liikennealueiden (kadut, kevyen liikenteen väylät, parkkialueet, sillat sekä katu- ja liikennevalot), puistojen ja yleisten alueiden (puistot, tori ja aukiot sekä leikkipaikat) sekä liikuntapaikkojen ja -alueiden (Heinsuon urheilukeskus, jäähallin jäänhoito, urheilukentät, uimarannat, ladut ja ulkoilureitit) kunnossapito ja rakentaminen.

Kuntatekniikan yleisten alueiden alueurakoitsijan kanssa käytiin keväällä 2025 neuvotteluja sopimuksen ennen aikaisesta purkamisesta. Sopimuksen päättämisestä yhteisymmärryksessä päätettiin Kunnanhallituksen kokouksessa 26.5.2025. Kunnossapidon uusi palveluntuottaja aloitti työt 1.1.2026.

Kuntatekniikan hallinnon henkilöstö on ollut pääosin työllistettynä alueurakan kilpailutuksen vuoksi ja asioita on jouduttu priorisoimaan kilpailutuksen läpivienniksi. Hankinnan valmistelua tehtiin jo kevästä lähtien. Kilpailutus suoritettiin 4.7.-7.8.2025. Edellisen sopimuksen loppuunsaattaminen ja uuden sopimuksen aloittaminen satoi edelleen loppuvuoden ja myös tulevan vuoden osalta kuntatekniikan henkilöstöä.

Kuntatekniikassa eläköityi 2025 kaksi työntekijää. Uusia työntekijöitä aloitti kesäkuussa rakennuttaja sekä ylläpitovalvoja.

Investointien puolella vuonna 2024 aloitetut työmaat (Sorvasen alueen rakentaminen ja Paassilta- Hopeakallio rv.8) valmistuivat sopimuksen mukaisesti. Heinsuon akk:n peruskorjaus sekä Soramäen kiertoliittymän rakentaminen

valmistuivat 2025 aikana. Ystävyyskuntaraitin ja historiapolun osalta toteutus siirtyy vuodelle 2026 vesihuoltosaneeraustarpeen vuoksi, joka ei ollut tiedossa riittävän ajoissa. Keskuskorttelien kehittämisen investoinnit siirtyvät, ja niiden toteutusta arvioidaan suhteessa Hollola-talon rakentumiseen. Katusuunnitelmat Keskuskadun osalta asetetaan nähtäville tammikuussa 2026. Pukkomäen työmaatien kilpailutus suoritettiin kesän aikana, työ kuitenkin keskeytettiin tarvittavien luontoarvojen selvityksen vuoksi.

Kuntatekniikan oman henkilöstön voimin toteutettiin Kalevan leikkipuisto, jonka välinetoimittajaksi valittiin yleisöäänestyksellä Kompan. Terveystien virkistyspalvelualueen pyöräreittien ja tasapainoalueen reitit valmistuivat loppuun loppuun mennessä.

Ulkoliikuntapaikkojen osalta on uimarantojen turvallisuusasiakirja päivitetty kesän aikana sekä riskienarviointi suoritettu kesällä uimakauden alettua. Vesikansan liikuntapaikkojen hoidon palvelusopimus kilpailutettiin ja uusi palveluntuottaja aloittaa työt tammikuussa 2026.

Kaivulupavalvontaa on työllistänyt merkittävästi kuitukaapeleiden kaivajat. Kuitukaapeleita on kaivettu useisiin eri kohteisiin eri toimijoiden puolesta. Kaivuureittien viimeistelyjen ja aikataulujen osalta on ollut paljon puutteita. Loppulaadun osalta toimijoita on yritetty ohjata parempaan suuntaan ja osa alueista saatu valmiiksi.

Kehitys- ja kaavoituspalvelut

Kehitys- ja kaavoituspalvelujen vastuualueelle kuuluvat kunnan kehittämisen kaavoituksellisin keinoin laatimalla yleis- ja asemakaavoja, joilla varmistetaan riittävä tonttireservi huomioiden kunnan kasvusuunnat. Palveluihin kuuluvat maankäytön tehtävät, joista merkittävin on maanhankinta ja tonttimyynti/vuokraus. Paikkatietopalvelut liittyvät molempiin päätehtäviin sekä kunnan yleisiin paikkatietotarpeisiin tukipalveluina.

Tarkastelujaksolla hyväksyttiin Pyhäniemen vanhainkodin ympäristön asemakaava, Vähäselänojan asemakaava sekä Paassillan yritysalueen laajennusta koskeva asemakaava. Norolanpellon ja Salpakankaan koulun ympäristön asemakaavaehdotukset olivat nähtävillä ja valmisteltiin hyväksymiskäsittelyyn. Vähä-Tiilijärvenkujan ja Kullervontien asemakaavat olivat luonnoksina nähtävillä. Lisäksi tarkastelujaksolla on työstetty Hälvälän koulun ja Kyyhkylä I alueen asemakaavoja sekä Nostavan alueen osayleiskaavoja.

Maankäytössä merkittävimmät tarkastelujakson töistä olivat maanhankinnassa seuraavasti: Hirvimäen asemakaavoitettuun pientaloalueeseen etelästä rajoittuva noin 10 hehtaarin kiinteistö ostettiin tulevaisuuden kaavoitustarpeita varten ja Nostavalta Nostavantien varteen sijoittuvalta asemakaavoituskohteisiin rajoittuvalta alueelta ostettiin noin 22 hehtaaria. Lisäksi ostettiin Nostavalle tavoiteltavan henkilöliikenneasemapaikan läheisyydestä noin 11 hehtaarin kokoinen kiinteistö. Yhteensä raakamaata ostettiin noin 43 hehtaaria.

Paikkatietopalveluiden osalta keskeisin kehitystyö sisälsi rakennetun ympäristön tietojärjestelmälain ja rakentamislain sekä niitä tarkentavien asetusten edellyttämiä muutostöitä Trimble Locus-kuntatietojärjestelmään järjestelmäntoimittajan kehityshankkeina.

Vuosien 2023–2024 tehtyjen avohakkuiden uudistamistyöt on kilpailutettu ja osin jo toteutettu yhteistyössä metsänhoitoyhdistyksen kanssa vuoden 2025 aikana. Maanmuokkaukset on tehty, metsurit tekevät viimeiset puuttuvat istutukset kevään 2026 aikana. Hämeenkosken taajamametsänhoitotyöhanke on päättynyt konetöiden osalta. Hankkeen viimeisessä osassa tehdään koneellisesti käsiteltyjen kuvioden jälkiraivaukset sekä muut raivaussahatyöt taimikkokuvioilla. Seuraavaa taajamametsänhoitohanketta valmistellaan Tiilikankaalle.

Alkuvuonna käynnistyneessä Nostavan logistiikkakeskusalueen ensiharvennushankkeessa päästiin töihin elokuun alusta lintujen pesimäaika-rahautuksen päätyttyä. Työt ovat edenneet odotetusti ja leimikon loppumittaus tehdään touko-kesäkuussa 2026. Puukauppa tehtiin parhaiden hintojen aikaan ja hanketta voidaan pitää toistaiseksi hyvin onnistuneena. Närepuron kirjainpainajaleimikko on kesken, talviharvennukset ovat odottaneet kunnon pakkaa.

Lapsia ja nuoria perehdytettiin metsänhoitoon vuoden 2025 aikana. Viime talvena pidettiin pienimuotoinen hakkuunäytös Nostavan koulun oppilaille, kun pienmoto oli harventamassa koulun lähimetsää. Syyskuussa Kalliolan koulun oppilaat pääsivät istuttamaan männyn ja kuusen taimia koulun viereiseen Kalliomettään.

Rakennus- ja ympäristövalvonta

Rakennusvalvonnassa keskityttiin alkuvuonna uuden rakentamislain voimaantulon aiheuttamiin muutoksiin. Kunnan rakennusjärjestys sekä tarvittavat muutokset esim. sovelluksiin ja asiakasohjeisiin tehtiin vuoden alussa. Muutostilanne aiheutti runsaasti asiakaskysymyksiä ja neuvontatarvetta. Yritystonttien kysynnän kasvu näkyi yritystoiminnan rakentamishankkeiden käynnistymisenä. Myös pientalorakentaminen elpyi hieman edellisten vuosien tasolta.

Ympäristövalvonnassa jatkettiin vireillä olevien vaativien yhteislupahakemusten (maa-aines- ja ympäristölupa) valmistelua. Valmistuneista päätöksistä tehtiin myös muutostenhakuja, mikä työllisti päätösten valmistumisen jälkeenkin. Vesihuollon liittymisvelvollisuuden toimeenpanon projektin lopuraportti valmistui ja osoitti projektin onnistuneeksi valvontavelvollisuuden, riskienhallinnan sekä vesihuoltolaitoksen toiminnan ja talouden kannalta. Projektin viimeisien vapautushakemusten käsittelyä sekä liittymisten määräaikojen valvontaa jatkui 2025 puolella, mutta käytössä ei ollut enää projektille osoitettua määräaikaista työpanosta. Vuoden lopulla aloitettiin valmistelu kunnan ympäristönsuojelumääräysten päivittämiseksi, josta määriteltiin 2026 vuodelle tavoitteeksi luonnosvaiheen nähtäville asettaminen. Kevät- ja kesäkauteen erityisesti painottuvat haittailmoitukset ja niiden käsittely ovat osaltaan kuormittaneet työtilannetta.

Myös vesistöissä oli ennakoitua suuremman työmäärän vaatineita kohteita, kuten esim. Teuronjoen patohankkeet. Pienjärvien tarkkailua toteutettiin 2022–2027 aikavälin tarkkailuohjelman mukaisesti. Vesistötyötä tehtiin Hollolan Vesistövisio 2025 –ohjelman mukaisesti eri yhteistyötahojen kanssa. Vuoden lopulla linjattiin tavoitteeksi Vesistövisio 2025-ohjelman päivittäminen osaksi Monta Luontoa -suunnitelmaa 2026 aikana. Hankerahoituksella toteutettavia töitä jatkettiin elinvoiman palvelualueen laajempaan yhteistyönä.

Rakennus- ja ympäristövalvonnan maksutuloja kertyi molemmista toiminoista yhteensä lähes 0,1 miljoonaa euroa arvioitua enemmän. Tulokertymää kasvattivat mm. rakennusvalvontataksan korotus, sekä ennustettua suurempi lupa-asioiden ja rakennushankkeiden määrä. Ylitykseen vaikutti myös edellisiä vuosia pienempänä talousarvioon asetettu tuloarvio, jolla ennakoitiin uuden rakentamislain vaikutusta lupamäärien vähenemiseen. Myös yritystonttien kasvanut kysyntä näkyi yritystoiminnan rakennushankkeiden lisääntymisenä. Myös vastuualueen kulut alittuivat noin 30 tuhannella eurolla, pääosin palveluiden ostoista saavutetuilla säästöillä.

Ruoka- ja siivouspalvelut

Ruoka- ja siivouspalvelujen tehtävänä on tuottaa lakisääteisiä ateriapalveluita kunnan koulujen ja päiväkotien asiakkaille, ja yhteisesti sovitun laatutason mukaista puhtautta kunnan kiinteistöissä, lukuun ottamatta Heinsuon ja Kalliolan elinkaarikouluja.

Ruoka- ja siivouspalvelujen ja hyvinvoinnin palvelualueen palvelusopimuksen sisältö on tarkemmin avattu palvelukuvauksissa, joissa on määritelty toiminnan tavoitteet, vastuut ja velvoitteet. Palvelukuvaukset on päivitetty vuoden 2025 aikana yhteistyössä hyvinvoinnin palvelualueen kanssa.

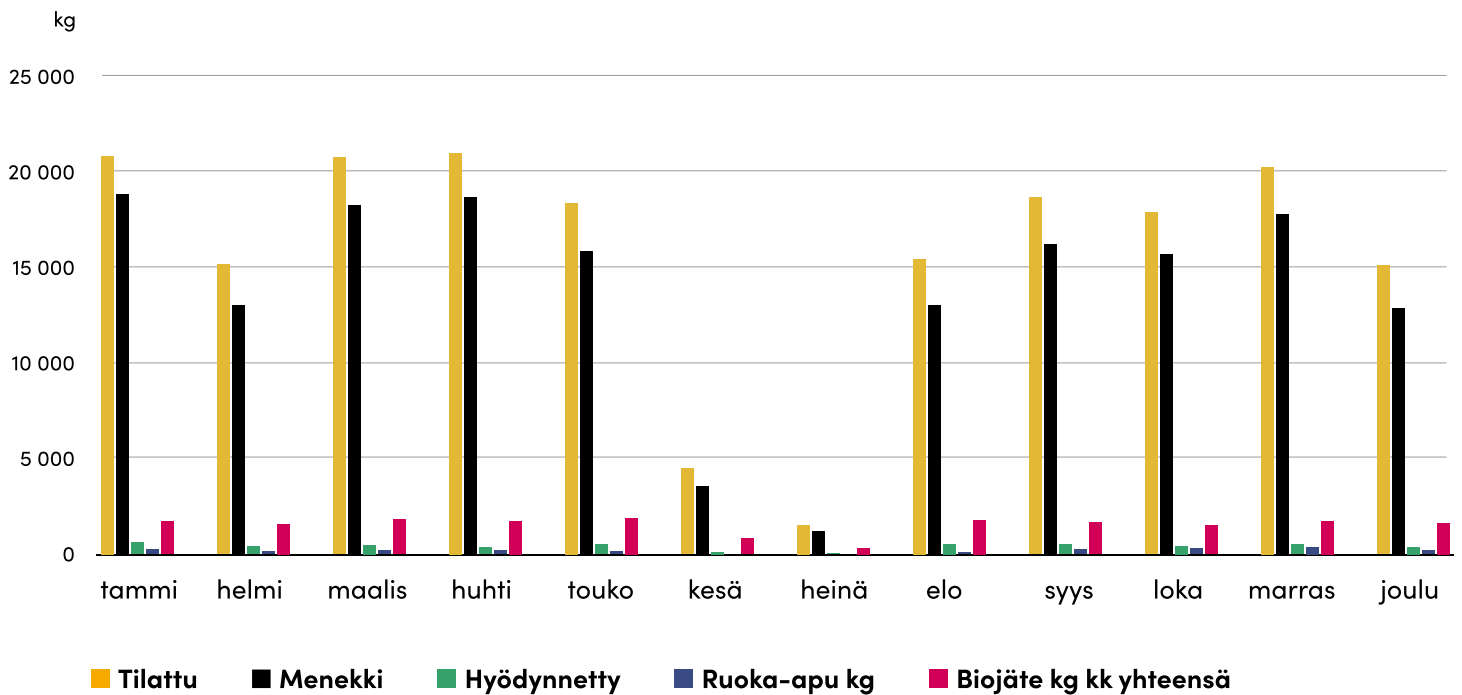
Ruoka- ja siivouspalveluissa on jatkettu säännöllisten asiakaskyselyjen toteuttamista. Vuoden 2025 asiakaskysely on toteutettu maaliskuussa. Saadun palautteen pohjalta toimintaa on parannettu asiakastoiveiden mukaisesti. Toiminnassa tehtävät parannukset ja muutokset on dokumentoitu ja tuotu tiedoksi asiakkaille kunnan verkkosivuilla. Tulokset ja tarvittavat muutokset on käyty läpi kunnan esihenkilöiltäpäivässä 13.5.2025. Yhtenä asiakastoiveena on ollut jälkiruokien tarjoaminen lounaan yhteydessä.

Viikolla 44 on otettu uusi ruokalista käyttöön, jonka myötä jokaisen lounasaterian yhteydessä on tarjottu jälkiruokana hedelmä. Omena ja banaani on ollut tilattavissa luomutuotteena, ja tällä on ollut vaikutusta käytettävien luomutuotteiden kilomäärään. Luomun osuus on noussut 17 prosenttia/kg kokonaisostoista. Vuonna 2024 osuus on ollut noin 4,5 prosenttia.

Ruokahävikin vähentämiseksi koulujen ylijäämäruuan jakamista on jatkettu seurakunnan kautta. Lisäksi ylijäämäruokaa on jaettu yhteistyössä vapaa-aikapalvelujen Osuman kanssa. Vuonna 2025 ylijäämäruokaa on jaettu 2 100 kg.

Seuraavalla sivulla olevassa vertailukaaviossa kuvataan koko vuoden 2025 lounaiden valmistusmäärää kiloissa/kk, lounaan menekki kg/kk, kuinka paljon on voitu uudelleen hyödyntää keittiöillä kg/kk, mikä osuus on mennyt ruokaapuun kg/kk ja mikä osuus on mennyt biojätteeksi kg/kk.

Kustannustaloudellisesti tehokkaan toiminnan sekä laadukkaan palvelutason ylläpitämisen tärkeimpänä edellytyksenä on hyvinvoiva ja tehtäväänsä sitoutunut osaava henkilöstö. Jatkuvan rekrytoinnin avulla ammattitaitoista henkilöstöä on saatu vakinaistettua. Ruoka- ja siivouspalveluissa on vakituista henkilöstöä 58. Vakituisen henkilöstön osatyökykyisyys ja muut poissaolot on aiheuttanut lyhyt- ja pitkäkestoista vajeetta henkilöstömäärässä. Vajeeseen on pyritty vastaamaan jatkuvan rekrytoinnin lisäksi mm. sijaisjärjestelyin,

mukauttamalla työtehtäviä työkykyä vastaavaksi, työaikajärjestelyillä ja työvoiman ostopalvelulla.

Työhyvinvoinnin parantamiseksi on annettu siivouspalvelun henkilöstölle työyhteisvalmennusta ja esihenkilöille syvennettyä työhönohjausta. Lisäksi työn tueksi on järjestetty työn ohessa ammatillista koulutusta verkkokoulutuksena sekä oppisopimuskoulutuksena. Taloudellinen panos on ollut merkittävät 15 tuhatta euroa. Edellä mainittujen toimenpiteiden positiivinen vaikutus on näkynyt työhyvinvointi- ja pulssikyselyn tuloksissa.

Siivouspalveluissa on tapahtunut useita henkilöstövaihdoksia vuosien 2024–2025 aikana. Vaihdoiksi on vaikuttanut luonnolliset poistumat, työpaikan vaihdokset ja ammatinvalintapäätökset.

Ruoka- ja siivouspalvelut on osallistunut aktiivisena toimijana Kankaan koulun palon jälkeen Tiilikankaan koulun tilojen siivoamiseen ja järjestämiseen. Vastualueen toiminnalla on ollut positiivinen vaikutus siihen, että Kankaan koulun toiminnot on voitu aloittaa heti palon jälkeisenä maanantaina normaalisti. Yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa on jatkettu uuden Kankaan koulun tilojen suunnittelussa mm. tukipalvelujen tilojen ja toimintojen osalta.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Toteuma 31.12.2025
Vanhan virastotalon purkaminen	Virastotalo purettu	Virastotalon purku-urakka valmistui 08/25
Keskuskortteleiden kehittäminen etenee kumppanuussopimuksen mukaan.	Keskuskortteleiden kehittämisen uudelleenarviointi laadittu ja käsitelty valtuustossa.	Hollola-talon hanke-suunnitelma hyväksyttiin valtuustossa 11/2025 ja rahoitus on investointiohjelmassa. Keskuskorttelien alueelle on suunniteltu myös tilapäisiä toimintoja (liikennepuisto).

Vastuutaho: **Pekka Laitinen**, kehityspäällikkö, **Heli Randell**, elinvoimajohtaja

Uudelleen organisoidut työllisyys- ja KOTO-tehtävät hoidetaan suunnitellusti palvelusuunnitelman ja -prosessien mukaan.	Työllisyystoiminnoissa päällekkäisyydet on todettu ja poistettu.	Työllisyys- ja kotoutumispalvelut tuottavat työllisyyttä edistäviä valmistuspalveluita sekä työkykykartoitus palveluita työllisyysalueelle.
	Kotoutumisen edistämisen yhteistyöryhmä laatinut toimintasuunnitelman 2025	Kotoutumisessa aloitettu yhteiskuntaorientaatioiden tarjoaminen vieraskielisille. ERS+, ja AMIF hankehausta odotetaan päätöksiä. Kotoutumisen edistämisen työryhmä seurasi toimintasuunnitelman toteutusta vuonna 2025.

Vastuutaho: **Eemeli Salomäki**, työllisyys- ja kotoutumispalveluidenpäällikkö

Lahden seudun liikenteen joukkoliikennestrategia tulee voimaan	Linjaliikenteen suoritteet ja matkustajamäärät (vrt. vuoteen 2024)	Tunnusluvuissa arvio vuoden 2025 käyttäjämääristä oli 350 000 asiasta, toteutuma on 433 000 asiasta. Vuoden 2024 tietoja ei ole kerätty.
--	--	--

Vastuutaho: **Heli Randell**, elinvoimajohtaja

Ilmasto- ja ympäristötoimenpiteet

Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Toteuma 31.12.2025
Kuntien ilmastosuunnitelman toimeenpano	Kunnan ilmastosuunnitelmaa toteutetaan ja seurataan vuosittain mm. vaikuttavimpien ilmastoto- ja ympäristölistauksien kirjauksien kautta. Vuonna 2025 kiinnitetään erityistä huomiota siihen, että toimenpiteiden kirjaukset edistävät konkreettisesti ilmasto-ohjelman tavoitteita.	Kunnan ilmastosuunnitelma on hyväksytty ja hankekonaisuuden maksatushakemus on toimitettu ympäristöministeriölle keväällä 2025. Ilmastosuunnitelman seuranta toteutettiin syksyllä ja vuoden 2024 raportointi on toimitettu Suomen ympäristökeskukseen elokuussa 2025.
Vastuutaho: Annariina Keto , projektiasiantuntija		
Monta luontoa – Monta mahdollisuutta luonnon virkistyskäytön kehittämissuunnitelma 2023–2025 (kh 18.9.2023)	Esitetyt toimenpiteet vuodelle 2025 ohjelmassa, mm. Uuden luontokohteen suunnittelu ja toteuttaminen sekä Kunta-Helmi-hankkeen luonnonhoitotoimenpiteiden toteuttaminen.	Suunnitelman toimenpiteitä edistettiin kevään resurssihaasteiden jälkeen mm. ulkopuolisen palveluntuottajan avulla. Kunta-Helmi-hanke raportoitiin ja saatiin hyväksytty maksatus Ympäristöministeriöltä.
Vastuutaho: Annariina Keto , projektiasiantuntija		
Salpakankaan teollisuusalueen kaupunkivesien hallinnan neuvontahanke	Tehdään riskikohteiden priorisointi. Laaditaan kiinteistöille suunnattu ohjeistus. Suoritetaan asiakkaiden kanssa sovitavat neuvontakäynnit.	Hanke toteutui hankesuunnitelman mukaisesti ja budjetin rajoissa. Hankkeesta on pyydetty kertomaan useassa eri tilaisuudessa.
Vastuutaho: Annariina Keto , projektiasiantuntija, Mari Pihlaja-Kuhna , ympäristötarkastaja		

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut

	Tilin- päättös 2024	Talous- arvio 2025	Toteuma 2025
Liikennepalvelut			
Kuljetusoppilaiden määrä/käyttöaste linjaliikenteessä (%)	44,3	60	52
Matkustaja/Nousijamäärät kpl/v (linjaliikenne), sis. koululaiset	-	350 000	433 353
Nettokustannukset euro/nousu	-	3,00	2,60
Palveluliikenne (HOPPA) matkustajamäärät/v	2 704	2 700	2 714
Elinkeinopalvelut			
Yrityskäynnit	-	50	52
Yrityksille järjestetyt tapahtumat	-	20	21
Käynnistyneet sijoittumisneuvottelut	-	20	10
Sijoittuneita yrityksiä	-	2	3
Kiinteistöpalvelut			
Kiinteistöjen korjausvelka (M€) (lähtien pidettävät ja ylläpidettävät kohteet)	4,3	3	0,8
Energiatohokkuus, sähkö (kWh/rm ³) (kaikkien käytössä olevien rakennusten osalta)	13,5	14,3	13,7
Energiatohokkuus, lämpö (kWh/rm ³)	23,5	24,3	23,8
Työllisyyspalvelut			
Valmennukselliset/työkyky (asiakasmäärä/vuosi)	-	120	96
Palkkatukityöllistäminen (rahoitusmallin muutos, Kunta-lisä)	54	2	5
Kuntatekniikka			
Katujen rakentaminen ja perusparantaminen, km	0,9	1,8	1,3
Kevyen liikenteen väylien rakentaminen ja perusparan- taminen, km	0	0,9	0,9
Leikkipaikkojen rakentaminen ja perusparantaminen, kpl	2	2	2
Liikuntapaikkojen ja -alueiden hoitokustannukset, t€ (netto)	568	590	530
Kaavoitus			
Uusia kaavoitettuja tontteja (Erillispientalo), kpl	0	125	44
Uutta rakennusoikeutta (Asuinpientalo, Rivitalo), k-m ²	0	20 000	7 061
Uutta rakennusoikeutta (Kerrostalo, sis. liikehuoneistoja), k-m ²	6 800	19 000	0

	Tilin- päättös 2024	Talous- arvio 2025	Toteuma 2025
Maaomaisuuden hallinta ja paikkatieto			
Raakamaan hankinta, hehtaaria	37,7	50	43
Tonttireserviä (Erillispientalo) yht. kpl	318	450	340
Tonttireserviä (Asuinpientalo, Rivitalo), yht. k-m ²	42 797	65 000	49 858
Tonttireserviä (Kerrostalo, Asuin- ja liikehuoneisto) yht. k-m ²	28 860	42 000	28 860
Tonttireserviä (Teollisuus- ja varastorak.) yht. ha	38,6	41	39,9
Tonttireserviä (Liike- ja toimistorak.) yht. ha	15	15	10
Tonttireserviä (Tavaraliikenneterminaali) yht. ha	65	65	65
Tonttireserviä (Palvelurak.) yht. ha	1,1	1	1,1
Uusia erillispientalotontteja annettu luovutukseen	12	30	30
Myyty tai vuokrattu (Erillispientalo), kpl	12	30	22
Myyty tai vuokrattu (Asuinpientalo, Rivitalo), k-m ²	622	3 000	0
Myyty tai vuokrattu (Kerrostalo, Liikehuoneisto), k-m ²	0	7 700	0
Rakennusvalvonta			
Lupahakemusten määrä yhteensä, kpl	260	200	156
Valmistuneet asunnot, kpl	34	40	34
Asuinrakennukset myönnettyissä luvissa, k-m ²	5 128	6 000	9 882
Vapaa-ajan rakennukset myönnettyissä luvissa, k-m ²	412	800	948
Palvelu- ja liikerakennukset myönnettyissä luvissa, k-m ²	5 274	2 000	7 088
Teollisuus- ja varastorakennukset myönnettyissä luvissa, k-m ²	969	2 000	2 458
Ympäristönsuojelu			
Ympäristölupapäätökset, kpl	6	3	4
Maa-aineslupapäätökset, kpl	2	1	4
Valvontaohjelman mukaiset ympäristö- ja maa-aineslupien tarkastukset, kpl	33	30	28
Vireillä olevat hallintovireillepanot, kpl	11	20	9
Ruoka- ja siivouspalvelu			
Siivouksen kokonaiskustannukset €/siiv.m ² /pv	0,11	0,13	0,13
Ruokapalvelu, kouluaterian keskihinta/€	3,21	3,33	3,25

Hollolan Vesihuoltolaitos, Taseyksikkö

Hollolan Vesihuolto- laitos, taseyksikkö

Elinvoiman Palvelualue / Vesihuoltolaitos
Riikka Johansson,
Vesihuoltopäällikkö

Toiminnan kuvaus

Hollolan vesihuoltolaitos vastaa Hollolan kunnan yleisen vesihuollon järjestämisestä. Hollolan vesihuoltolaitoksella on kunnan hyväksymä vesihuollon toiminta-alue sekä laaja vesi- ja jätevesiverkosto, joilla taataan ihmisille riittävä ja hyvälaatuinen juomavesi sekä asianmukainen jäteveden käsittely. Hollolan vesihuoltolaitoksen verkostojen piirissä on arvioitu olevan noin 18 400 asukasta. Hollolan kunta on sopinut vesihuoltopalveluiden tuottamisesta Lahti Aqua Oy:n kanssa konsessiosopimukseen perustuen vuodesta 2008 alkaen.

Yleistä

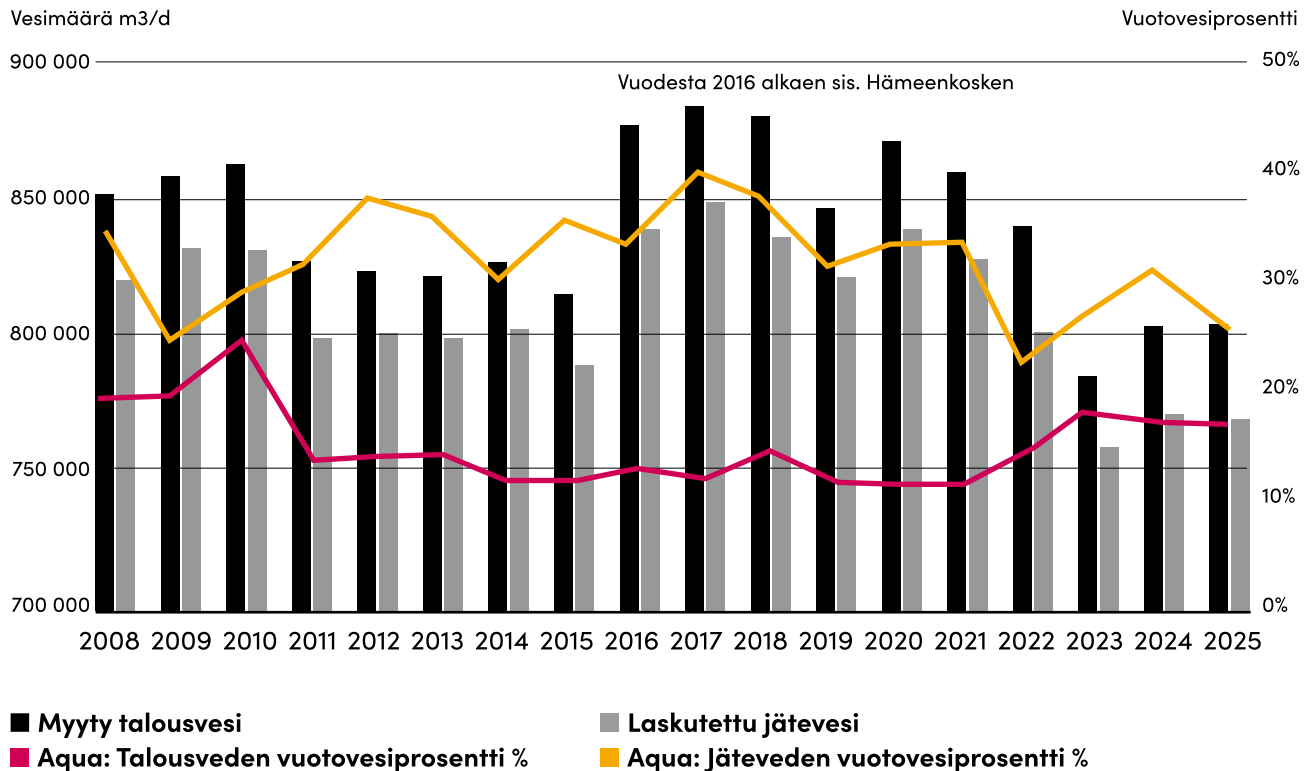
Hollolan vesihuoltolaitos on kunnan erillinen taseyksikkö, joka kuuluu elinvoiman palvelualueeseen. Kunta päättää vesihuoltolaitoksen toiminta-alueesta, vesihuollon kehittämisestä, maksuista ja investoinneista. Hollolan vesihuoltolaitos omistaa vedenottamot, talousvesi-, jätevesi- ja hulevesiverkostot sekä Hämeenkosken jätevedenpuhdistamon ja vastaa investointien suunnittelusta, toteutuksesta ja rahoituksesta. Hollolan vesihuoltolaitoksen tilinpäätöstiedot sisältyvät kunnan tilinpäätökseen.

Lahti Aqua Oy hoitaa Hollolan vesihuoltopalvelut, joita ovat vedenhankinta- ja jakelu, viemärointi ja jätevedenpuhdistus sekä asiakaspalvelu (sisältäen uudet liittymät, laskutuksen ja tiedottamisen). Toimintavuosi oli 18. yhteistyövuosi Lahti Aqua Oy:n kanssa.

Hollolan vesihuoltolaitoksen verkostoihin on liittynyt 4 745 kiinteistöä ja arviolta 18 400 asukasta, mikä vastaa noin 80 prosenttia väestöstä. Vuonna 2025 talousvettä myytiin 799 525 m³ ja jätevettä laskutettiin 766 487 m³.

Vedenkulutus ja laskutettu jätevesimäärä säilyivät lähes ennallaan edelliseen vuoteen verrattuna, vedenkulutus kasvoi 0,08 prosenttia ja jätevesimäärä laski 0,23 prosenttia.

Laskutetut vesimäärät ja vuotovesiprosentit

Vedenhankinta, -jakelu ja laatu

Hollolan vedenhankinta perustuu täysin luontaiseen pohjaveteen, jota on riittävästi saatavissa kunnan runsaista pohjavesivarannoista. Ennen vesijohtoverkostoon johtamista laadukasta pohjavettä käsitellään vain vähän, pH-arvoa nostetaan alkaloimalla ja sitä desinfioidaan UV-valolla ja kloorilla mikrobiologisen turvallisuuden varmistamiseksi.

Talousvesiverkostoon pumpattiin vettä yhteensä 968 389 m³, josta noin 73 prosenttia ostettiin Hollolan - Lahden vesilaitoskuntayhtymältä. Omista vedenottamoista oli käytössä Kukkila, Kellolanlähde, Myllymäki, Ojastenmäki, Herrala, Laitiala sekä Salpa-Mattila, joista pumpattiin vettä yhteensä 273 209 m³ (27 prosenttia). Lahdesta ostettiin vettä 4 819 m³, mikä oli noin 0,4 prosenttia vedenhankinnasta. Lahteen myytiin vettä 2 160 m³.

Kukkilan vedenottamolle saatiin 19.3.2025 Etelä-Suomen aluehallintovirastolta päätös (ESAVI/23124/2024) vedenottoluvan muuttamisesta. Päätös sai lainvoiman 20.11.2025 Vaasan hallinto-oikeuden jätettyä tutkimatta AVI:n päätökseen jätetyn valituksen (Vaasan hallinto-oikeuden päätös 13.10.2025 nro 1272/2025). Muutetun lupapäätöksen mukaisesti Kukkilan vedenottamolle saa rakentaa uuden vedenotto-kaivon, mikä korvaa toisen nykyisistä, vuosia pois käytöstä olleen kaivon ja lisää näin oleellisesti Kukkilan vedenottamon toimintavarmuutta. Uuden kaivon rakennustyöt saatiin käynnistettyä Hämeen ELY-keskuksen 2.10.2025 lausunnon (HAMELY/1334/2020) mukaisesti valmistelemina toimenpiteinä syksyllä 2025.

Myllymäen, Herralan ja Salpa-Mattilan vedenottamot toimivat varalla niin, että niitä kuitenkin käytetään päivittäin toimintavalmiuden ylläpitämiseksi. Ojastenmäen ja Laitialan vedenottamot palvelevat vain pientä aluetta.

Hollolan vesihuoltolaitoksen talousveden laatua tarkkailtiin terveydensuojeluviranomaisen hyväksymän valvontatutkimusohjelman 2023–2027 mukaisesti, ja jonka näytteenottosuunnitelmaa tarkennetaan tarvittavilta osin vuosittain. Toimintavuonna talousvesi täytti kaikki sosiaali- ja terveysministeriön asettamat laatuvaatimukset ja -tavoitteet. Talousveden laadusta tiedotetaan Lahti Aqua Oy:n sivuilla <https://www.lahtiaqua.fi/talousveden-laatu-hollolassa>

Hollolan vesihuoltolaitos ja Hollolan – Lahden vesilaitoskuntayhtymä osallistuivat valtakunnalliseen Vesilaitosyhdistyksen koordinoimaan raakaveden tutkimukseen, jossa kartoitettiin erityisesti sellaisia haitta-aineita, joista kansallinen tietopohja on ollut puutteellinen ja jotka voivat aiheuttaa riskin talousveden laadulle. Alkuvuodesta valmistuneeseen tutkimukseen sisältyi kuuden Hollolassa sijaitsevan vedenottamon raakavesinäytteet. Kaikkien niiden PFAS24 -summapitoisuudet olivat selvästi alle talousvesiasetuksen laatuvaatimuksen (100 ng/L) sekä alle tiukemman Euroopan komission ehdottaman pinta- ja pohjaveden laatunormin (4,4 ng/L). Myös muiden tutkimuksessa tutkittujen Hollolan raakavesinäytteiden haitta-aineiden pitoisuudet olivat hyvin pieniä tai alittivat laboratorion määrittämisen rajan.

Kukkilan vedenottamon lisäkaivon rakentaminen (2025–2026) toteutetaan tilaamalla rakennuttamispalvelut Lahti Aqua Oy:lta konsessiosopimuksen pohjalta.

Vesi- ja jätevesiverkostot

Hollolassa on vesihuoltolaitoksen verkostoa seuraavasti:

- vesijohtoa 357,3 km
- jätevesiviemäriä 327,15 km
- hulevesiviemäriä 91,9 km

Uutta vesihuoltoverkostoa rakennettiin Sorvasen uudelle asemakaava-alueelle (2024–2025) sekä Harjurinteen yritysalueelle Soramäen kiertoliittymän rakentamisen yhteydessä. Olemassa olevaa vesi- ja viemäriverkostoa saneerattiin Salpakankaan teollisuusalueella sekä Herralantiellä. Rantakoi-vuntien, Rekolanraitin, Vilanderin ja Puputin jätevesipumppaamot saneerattiin. Lisäksi korjattiin rikkoontunut Hakosillan jätevesipumppaamo.

Jätevesipumppaamoiden saneeraukset sekä alle 30 tuhannen euron verkostotöitä esimerkiksi uudet tonttiliitokset toteutettiin tilaamalla rakennuttamispalvelut Lahti Aqua Oy:lta konsessiosopimuksen pohjalta. Uusien asemakaava-alueiden rakentaminen toteutettiin kuntatekniikan kanssa yhteistyössä. Vesihuollon erilliset verkostohankkeet esimerkiksi Salpakankaan teollisuusalueen saneerauksen rakennuttaminen toteutettiin puitesopimus-konsultteja hyödyntäen.

Talousvesiverkoston laskuttamattoman veden osuus oli 17,4 prosenttia, mikä on hieman korkeammalla tasolla kuin valtakunnallinen suositus (< 15 prosenttia). Laskuttamattoman veden osuus säilyi samalla tasolla kuin edellisenä vuotena. Laskuttamattomaan vesimäärään sisältyy tarkoituksellisesti tehdyt veden juoksutukset Herralan ja Ojastenmäen vedenottoilla niiden vähäisen käytön vuoksi. Viime vuosina on löydetty ja korjattu useampia putkivuotoja Hämeenkosken alueelta, mikä on parantanut kyseessä olevan alueen vuotovesitilannetta. Vesijohdon putkirikkoja oli toimintavuonna viisi, joista kolme runkojohdoissa ja kaksi tonttijohdoissa.

Jätevedenpuhdistamoille tulevan laskuttamattoman jäteveden osuus oli 25 prosenttia, mikä on hyvällä valtakunnallisella suositustasolla (< 30 prosenttia). Niin sanottuihin vuotovesiin vaikuttaa verkostojen kunto, tarkoituksella tehdyt talousveden juoksutukset sekä etenkin viemäriverkoston osalta vuositain vaihtelevat sääolosuhteet ja virtaamamittausten epävarmuustekijät. Vuotovesien vähentämiseen on kiinnitetty huomiota muun muassa kaivoja ja jätevesiviemäreitä saneeraamalla. Verkostojen vanheneminen ja saneerausvelan kasvu ovat valtakunnallinen haaste, jolloin vuotovesimääriä on vaikea vähentää, vaikka saneeraukseen investoidaankin.

Lahti Aqua Oy panostaa jätevesiviemäreiden ja -pumppaamoiden ennakoivaan kunnossapitoon. Viemäriverkostossa oli vuoden aikana tukoksia 4 kpl, mikä on viemäriverkoston pituuteen nähden vähän (1,2 kpl/100 km, suositus < 5 kpl/100 km). Viemäriverkoston kuntoa tutkitaan vuosittain tehtävin kuvauksin, joita tehdään sekä Lahti Aqua Oy:n kunnossapidon toimesta, että Hollolan erikseen tilaamana esimerkiksi selvitysten ja suunnitelmien yhteydessä.

Kuvaustutkimukset, kunnossapitotoimenpiteet ja häiriöt kirjataan Lahti Aqua Oy:n ylläpitämään verkkotietojärjestelmään. Muun muassa verkostojen iän, materiaalin, merkittävyyden sekä kuntotietojen perusteella kullekin verkosto-osuudelle on määritelty kuntoindeksi. Tätä työkalua hyödyntämällä voidaan kohdistaa toimenpiteitä ja saneerauksia aiempaa paremmin. Jatkossa vesihuoltoverkostojen kuvauksia ja kuntotutkimuksia tulisi lisätä, koska Hollolan verkostosta suuri osa on kuntotietojen osalta edelleen tuntematonta, eli siitä on niin sanottua selvilläolovelkaa. Tietoisuus verkosto-omaisuuden tilasta luo perusteet omaisuudenhallinnalle ja mahdollistaa suunnitelmallisen toiminnan.

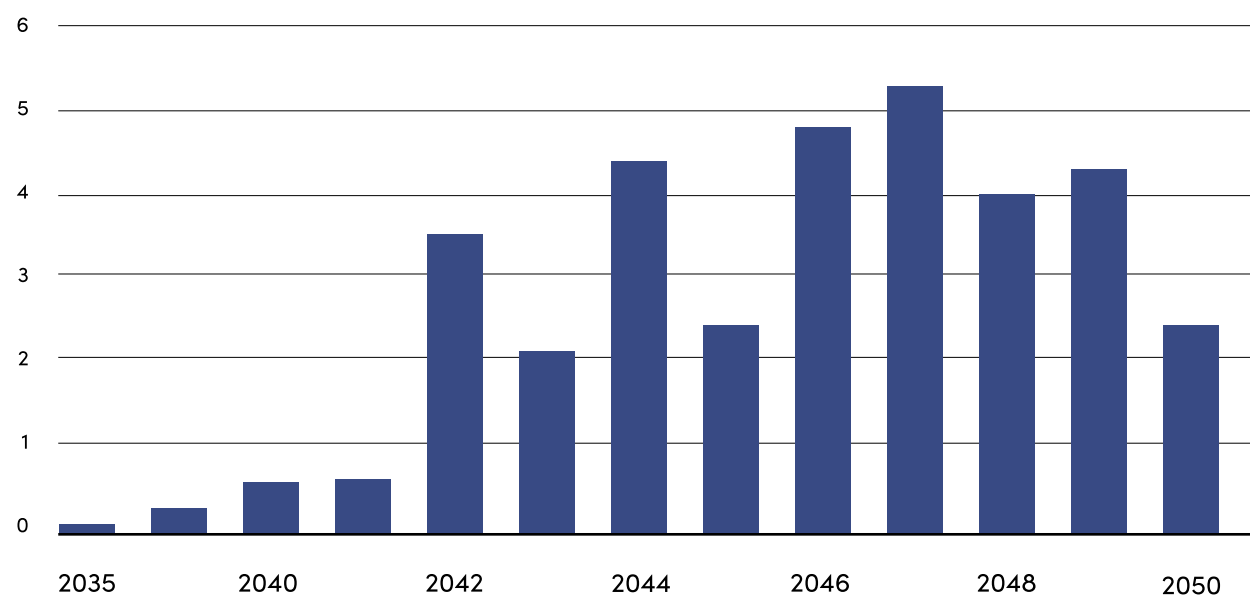
Seuraavan taulukon toiminnallisten tunnuslukujen perusteella Hollolan vesihuoltoverkoston tila on pääosin hyvällä tasolla.

	2021	2022	2023	2024	2025	Tavoitteena hyvä taso (suluissa heikko taso)*
Talousveden laatuvaatimusten ja -tavoitteiden saavuttaminen (%)	100	100	100	100	100	Saavutetaan kaikki
Vesijohdon äkilliset putkirikot (kpl/100 km)	1,75	0,86	0,85	0	0,28	Säilyy < 4
Laskuttamaton vesimäärä suhteessa verkostoon pumpattuun eli ns. vuoto-vesiprosentti (%)	15	17	20	17	17	Paranee < 15 % (>25 %)
Laskuttamaton vesimäärä suhteessa vesijohtopituuteen (m ³ /d/km)	1,2	1,3	1,5	1,3	1,3	Säilyy <2
Tukokset viemäriverkostossa (kpl/100 km)	0,64	0,95	0,62	1,2	1,2	Säilyy <5
Laskuttamattoman jätevesimäärä suhteessa käsiteltyyn jäteveeseen eli ns. viemärin vuotovesiprosentti (%)	34	22*	27	30	25	Säilyy <30 (>50)
Laskuttamattoman jätevesimäärä suhteessa viemäripituuteen (m ³ /d/km)	3,9	2,1	2,6	2,8	2,1	Säilyy <9
Jätevedenkäsittelyn lupavaatimusten täyttäminen (% , Hämeenkoski)	100	100	100	100	100	Saavutetaan kaikki

* Toiminnallisten tavoitteiden raja-arvot vastaavat pääosin valtakunnallisen Vesilaitosyhdistyksen määrittämiä kriteerejä vesihuollon tilasta.

Hollolan vesihuoltoverkosto on keskimäärin 27 vuotta vanhaa ja yli 60 vuotta vanhaa verkostoa on vain 1,2 kilometriä. Joitakin verkosto-osuuksia on kuitenkin jouduttu saneeraamaan jo kahteen kertaan. Alla olevassa kaaviokuvassa on Lahti Aqua Oy:n kuntoindeksityökalulla arvioituna Hollolan vesihuoltoverkostojen saneeraustarve tulevina vuosikymmeninä, keskimäärin 5 miljoonaa euroa/vuosi. Saneeraustarpeen määräyksessä on käytetty 70 vuoden pitoaikaa. Viime vuosina vesihuoltoverkostoja on saneerattu keskimäärin noin 1 miljoona euroa/vuosi.

Hinta (milj. €/a)

■ Saneeraustarve pitoajan mukaan

Jäteveden käsittely

Viemäroidyt jätevedet käsitellään Hämeenkosken alueella Hollolan omassa jätevedenpuhdistamossa ja muutoin Lahti Aqua Oy:n puhdistamoissa. Salpakangas-Kukonkoivun, Kirkonseutu-Pyhäniemen ja Herrala-Hakosilta-Nostavan alueilta jätevedet johdetaan Ali-Juhakkalan jätevedenpuhdistamoon sekä Vesikansan (Kukkila, Kalliola, Paimela) alueelta Kariniemen jätevedenpuhdistamoon.

Entisessä Salpakankaan puhdistamossa (Komola) on aiemmin ollut käytössä jäteveden esikäsitteily, mutta se on jätetty pois vuoden 2024 aikana, kun varauduttiin Kärkölän jätevesien vastaanottamiseen Hollolan kautta Lahteen. Entisen puhdistamon haurastuneet ilmastus- ja selkeytysaltaat ovat muodostuneet turvallisuusriskiksi, jolloin vuonna 2024 käynnistettiin puhdistamon purkusuunnitelmat pilaantuneisuustutkimuksineen. Vuonna 2025 oli tarkoitus käynnistää purkutöiden ensimmäinen vaihe, jota varten tehtiin talousarvion muutos 150 tuhannen euron kulunlisäyksen hyväksymiseksi. Haasteeksi tuli kuitenkin purkutöiden ja korvaavan vesihuoltolinjan rakentamisen yhteensovittaminen, jolloin toimintavuoden 2025 aikana saatiin toteutettua vain valmistelevia töitä.

Kärkölän jätevesiä alettiin johtamaan yhteiseen Herralan siirtoviemäriin ja Komolan kautta Lahteen käsiteltäväksi maaliskuusta 2025 alkaen.

Vuoden aikana Hollolan jätevesiä käsiteltiin yhteensä 1 022 721 m³, josta 74 prosenttia Ali-Juhakkalan, 18 prosenttia Kariniemen ja 8 prosenttia Hämeenkosken puhdistamolla. Jätevedenkäsittely muodostaa lähes puolet Hollolan maksamasta palvelumaksusta Lahti Aqua Oy:lle.

Toimintavuonna jäteveden käsittely on täyttänyt kaikki puhdistamoille ympäristöluvissa asetetut puhdistusvaatimukset. Jäteveden käsittelytuloksista tiedotetaan Lahti Aqua Oy:n sivuilla <https://www.lahtiaqua.fi/meidan-vetemme/jateveden-puhdistaminen/>

Kunnan alueella muodostuvia sako- ja umpikaivolietteitä vastaanotetaan Ali-Juhakkalan jätevedenpuhdistamolla sekä Hämeenkosken alueella sijaitsevalla erillisellä Ojastenmäen lietteiden vastaanottoasemalla.

Hulevedet

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan kunta vastaa asemakaava-alueiden hulevesien hallinnan järjestämisestä. Kunta ja vesihuoltolaitos ovat sopineet hulevesien viemäröinnistä niin, että huleveden johtamiseksi rakennettavat hulevesiviemärit kuuluvat vesihuoltolaitoksen vastuulle. Katualueiden kuivatusputket ja kaivot sekä muut pelkästään katualueiden kuivatukseen liittyvät rakennelmat toteutetaan kunnan toimesta. Kunta vastaa mahdollisista hulevesiviemäreiden jälkeen alkavista avo-ojista, hulevesialtaista yms. rakenteista. Erilliset ojarummut tai yksittäiset sadevesiviemärit, jotka eivät sijaitse asemakaava-alueella, eivät kuulu vesihuoltolaitoksen vastuualueeseen.

Loppukesän rankkasateet aiheuttivat yhteydenottoja tulvivista hulevesistä lähinnä Salpakankaan teollisuusalueella, jossa on aiemminkin havaittu haasteita hulevesistä.

Toimintavuoden aikana rakennettiin uutta hulevesiviemäriä Sorvasen asuinalueelle ja sen ympäristöön, Harjurinteelle sekä Salpakankaan teollisuusalueelle, jossa uusilla ja suuremmilla hulevesiviemäreillä pyritään parantamaan hulevesien hallintaa.

Kiinteistöiltä ei toistaiseksi peritä erillistä huleveden vuosittaista perusmaksua, mutta toimintavuoden aikana on aloitettu selvittämään hulevesimaksun mahdollista käyttöönottoa.

Varautuminen ja riskien hallinta

Hollola hyödyntää Lahti Aqua Oy:n ison vesihuoltolaitoksen tarjoamia palveluita, jotta riittävä osaaminen ja resurssointi voidaan varmistaa myös häiriötilanteissa. Hollolan vesihuoltolaitos kehittää toimintaansa ja panostaa vesija viemäriverkostojen sekä laitosten saneeraukseen, jotta nykyinen hyvä toimintavarmuus voidaan turvata.

Vesihuoltolaitokselle on laadittu vesihuoltolain mukainen varautumissuunnitelma häiriötilanteiden varalle, minkä päivitys valmistui vuoden 2025 elokuussa. Varautumissuunnitelma sisältää riskikartoitukset sekä vedenhankinnalle ja -jakelulle että jätevesien viemäroinnille ja käsittelylle (WSP ja SSP). Suunnitelmaan sisältyy toimenpideohjelma vastuutahoineen ja aikataululaineen, minkä mukaisesti havaittujen riskien hallintatoimenpiteitä toteutetaan ja varautumistilannetta parannetaan vuosittain.

Etelä-Savon ELY-keskus päivitti vuoden 2025 aikana vesihuoltolaitosten vedenjakelualuekohtaiset varmuusluokitukset. Hollolan Hämeenkosken, Ojastenmäen, Kukkilan ja Salpakankaan (sisältäen Herrala, Nostava, Kirkonkylä/Pyhäniemi) vedenjakelualueet kuuluvat parhaaseen varmuusluokitukseen A. Sairakkalan ja Laitialan pienillä vedenjakelualueilla ei ole käytettävissä häiriötilanteessa korvaavaa vesilähdettä ja vedenjakelu joudutaan toteuttamaan suurelta osin säiliöjakeluna.

Toimintavuoden aikana on osallistuttu useisiin häiriötilanteiden ja varautumisen tilaisuuksiin sekä kunnan sisäisesti että ulkopuolisten tahojen järjestämänä. Hollolan vesihuoltoa koskettaa myös Lahti Aqua Oy:n omat häiriötilanteiden harjoitukset. Päijät-Hämeen alueellista vesihuollon varautumista varten on perustettu PHVesiTurva, jossa Lahti Aqua on edustettuna.

Talous

Liikevaihto 4,9 miljoonaa euroa muodostui talous- ja jätevesien käyttömaksuista, perusmaksuista sekä liittymismaksuista. Vesihuoltolaitoksen käyttömaksutulot nousivat edelliseen vuoteen verrattuna 1,1 prosenttia. Perusmaksutulot nousivat 7,9 prosenttia 1.6.2024 voimaan tulleen hinnankorotuksen myötä. Liittymismaksutulot nousivat ympäristövalvonnan liittymisvelvollisuuden valvontatoimenpiteiden sekä hieman piristyneen uudisrakentamisen myötä 18,6 prosenttia. Kokonaisuutena liikevaihto nousi 3,5 prosenttia edellisestä vuodesta.

Talousarvioon tehtiin kevään 2025 aikana muutos, joka mahdollisti 150 tuhannen euron kulunlisäyksen vesihuoltolaitoksen määrärahaan. Kulunlisäyksen syynä olivat pitkään pois käytöstä olleiden laitospaikkojen purkutytöt, joiden kustannukset kuuluvat käyttötalouden puolelle. Purkutöitä ehdittiin vasta valmistelemaan toimintavuonna, mutta vuoden aikana tehtiin useita muita vesihuollon laitosten rakennuksiin liittyviä kunnostustöitä esim. lattioiden pinnoituksia ja kattojen korjauksia. Lisäksi talousarvioon nähden enemmän kustannuksia kertyi noin 0,1 miljoonaa euroa poistoista sekä 39 tuhatta euroa aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden osalta. Asiakaskiinteistöjen säännöllisesti vaihdettavien vesimittareiden päivitykset ovat viime vuosina odottaneet etäluettavien vesimittareiden käyttöönottoa, joita vaihdettiin nyt ensimmäisen kerran suurempi määrä Hämeenkosken alueelle.

Kokonaisuutena (lisämääräraha huomioiden) tilinpäätös oli 58 673,84 euroa ylijäämäinen (+58 443,18 euroa vuonna 2024). Ilman lisämäärärahaa tilinpäätös olisi ollut 91 326 euroa alijäämäinen.

Toiminnan laskennalliset kustannustehokkuuden ja kannattavuuden tunnusluvut viime vuosilta on esitetty alla olevassa taulukossa:

	2021	2022	2023	2024	2025
Liikevaihto (milj.€/v)	4,77	4,52	4,39	4,69	4,86
Tilinpäätös (t€/vuosi)	24,7	-55,6	-216	58,4	58,7
Investoinnit (milj.€/v)	3,0	2,7	1,85	3,05	2,99
Kustannustehokkuus					
Käyttökulut/liikevaihto	47 %	47 %	55 %	50 %	50 %
Käyttökulut/laskutettu talousvesi	2,85	2,8	3,28	3,13	3,21

	2021	2022	2023	2024	2025
Kannattavuus					
Käyttökate	2 213 735	2 173 347	1 788 935	2 203 689	2 373 014
Käyttökate suhteessa liikevaihtoon	46 %	47 %	41 %	47 %	49 %
Käyttökate/laskutettu talous- ja jätevesi	1,32	1,33	1,16	1,41	1,52
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 118 415	-881 026	-302 980	-1 148 481	-923 237
Suhteellinen velkaantuneisuus	355,8 %	386,9 %	415,4 %	418,1 %	420,7 %

Investointeja tehtiin noin 3,0 miljoonan euroa edestä, mikä oli noin 0,1 miljoonaa euroa talousarviota (2,9 miljoonaa euroa) enemmän. Edellisenä vuonna jäi noin 150 tuhatta euroa käyttämättä investointimäärärahaa.

Suurimpana investointina oli Salpakankaan teollisuusalueen vesihuollon saneerausvaihe 2, jolle muodostui kustannuksia yhteensä noin yksi miljoona euroa (budjetoitu 0,5 miljoonaa euroa). Kohde laajeni suunnitteluvaiheessa koskemaan Vanhan Messiläntien hulevesiviemärintiä, jotta voidaan paremmin hallita Tarmontiellä havaittuja hulevesihaasteita. Tähän kohteeseen voitiin kohdentaa saneerausmäärärahoja, joita ei käytetty keskuskorttelin alueen kaavailtuihin vesihuoltoverkostojen siirtoihin ja saneerauksiin. Jätevesipumppaamoita saneerattiin yhteensä lähes 0,5 miljoonalla eurolla. Lisäksi saneerattiin kiireellisenä työnä Herralantiellä jätevesiviemäriä.

Uudiskohteina saatiin valmiiksi Sorvasen asuinalue, jonka vesihuollon investointikustannukset vuonna 2025 olivat lähes 0,8 miljoonaa euroa sekä Soramäen kiertoliittymän alue, noin 0,3 miljoonaa euroa. Kukkilan vedenottamon uuden kaivon rakentamistyöt saatiin pääosin tehtyä toimintavuoden aikana niin, että kustannuksia syntyi noin 0,3 miljoonaa euroa. Lisäksi tehtiin pieniä vesipakkaamotoiminnan mahdollistamisen sekä varautumiseen ja toimintavarmuuden parantamiseen tähtääviä investointeja. Tulevien vuosien investointikohteiden suunnittelusta kertyi kustannuksia noin 73 tuhatta euroa.

Investoinneista 46 prosenttia oli uusinvestointeja ja 54 prosenttia saneerausinvestointeja. Tulevina vuosina tulisi kohdentaa investointimäärärahoja yhä enemmän saneerauskohtaisiin, jotta voidaan hallita vesihuoltoverkostojen kasvavaa saneerausvelkaa. Investointien suhde liikevaihtoon nähden oli 62 prosenttia, mikä on korkeampi, kuin suositeltava taso (40–50 prosenttia).

Menot muodostuvat pääasiallisesti käyttötalouden kuluista, investointien poistoista sekä kunnalle maksettavasta peruspääoman korvauksesta. Peruspääoman mukainen vuotuinen korvaus omistajalle eli peruskunnalle oli 0,3 miljoonaa euroa. Samansuuruinen tuloutuskäytäntö on ollut voimassa vuodesta 1994. Lahti Aqua Oy:lle maksettavat palvelumaksut säilyivät samalla tasolla, kuin edellisinä vuosina.

Lainakanta oli vuoden lopussa 8,6 miljoonaa euroa ja suhteellinen velkaantuneisuus oli 420,7 prosenttia. Vaikka vesihuoltolaitoksen tulos on ollut viime vuosina ylijäämäinen, suhteellinen velkaantuneisuus on noussut. Mitä suurempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä huonommat mahdollisuudet laitoksella on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Tähän mennessä velkaantuneisuus on aiheutunut pääosin uusinvestoinneista (uudet asuin- ja yritysalueet). Jatkossa vesihuoltolaitosta tulevat lisäksi raskaita vesihuoltoverkostojen merkittävästi nousevat saneerausinvestointitarpeet. Velkoja saatiin lyhennettyä suunnitelmien mukaisesti. Myös negatiivinen toiminnan ja investointien rahavirta (-923 237) osoittaa, että menoja joudutaan kattamaan lainoja lisäämällä.

Sijoitetun pääoman tuotto oli 1,7 prosenttia (1,8 prosenttia vuonna 2024) ja omavaraisuusaste 38,9 prosenttia (40,0 prosenttia vuonna 2024). Kertynyt ylijäämä taseessa oli 3,0 miljoonaa euroa ja tilikauden ylijäämä 58 673,84 euroa.

Vesihuoltomaksut

Toimintavuonna oli käytössä 1.9.2024 alkaen voimaan tullut vesihuoltomaksujen hinnasto:

(sis. alv. 25,5 %)	Talousvesi	Jätevesi	Hulevesi
Käyttömaksut	1,97 €/m ³	3,39 €/m ³	-
Perusmaksut	260,26 €/vuosi (pienkuluttajat eli vedenkulutus <500 m ³ /vuosi) 408,65 €/vuosi (Laitialan alue, vedenkulutus <500 m ³ /vuosi) 636,22 €/vuosi (vedenkulutus ≥500–1000 m ³ /vuosi) 1 272,44 €/vuosi (vedenkulutus >1000 m ³ /vuosi)		
Liittymismaksut	2 510 €/≤150 k-m ² 3 012 €/>150–280 k-m ²	4 518 €/≤150 k-m ² 5 020 €/>150–280 k-m ²	2 008 €/≤150 k-m ² 2 259 €/>150–280 k-m ²

Yli 280 k-m² rakennuksille sekä julkisiin ja teollisuusrakennuksiin sovelletaan laskennallista liittymismaksua rakennusluvan mukaisen kerrosalan ja kiinteistötyypin mukaan. Lahti Aqua Oy:n asiakaspalvelu laskee liittymismaksun suuruuden liittymishakemuksessa annettujen tietojen perusteella.

Loppuvuodesta valmisteltiin 1.1.2026 alkaen voimaan tuleva hinnasto, jossa ikääntyvän vesihuoltoverkoston saneeraustarpeeseen varaudutaan nostamalla vesihuollon perusmaksua 20 prosenttia ja jäteveden käyttömaksua 5 prosenttia. Talousveden käyttömaksu ja liittymismaksut säilyivät ennallaan (<https://lahtiaqua.fi/asiakkaat/hinnasto-hollola/>).

Vesihuoltomaksujen nostosta, vedenkulutuksen säilymisestä ennallaan sekä hieman kasvaneista liittymismaksutuloista johtuen vesihuoltolaitoksen toimintavuoden tulot nousivat 5,1 prosenttia eli noin 0,2 miljoonaa euroa vuodesta 2024. Tulevina vuosina vesihuoltomaksujen nosto on edelleen tarpeen, jotta voidaan varautua vesihuoltoverkoston kasvaviin saneerausinvestointeihin. Tämä on valtakunnallinen tarve vesihuoltoalalla.

Hollolan vesihuoltomaksut ovat hieman valtakunnallisia keskiarvoja korkeampia. Korkeita maksuja selittää muun muassa Hollolan hajanainen yhdyskuntakehitys ja vähäinen vedenmyynti, jolloin vesihuoltoverkostoa on paljon suhteessa liittyneisiin kiinteistöihin ja laskutettuun vesimäärään. Vesihuoltolaitoksella on myös paljon investointitarpeita sekä uudisrakentamisen että saneerauksen puolella. Lahti Aqua Oy:lle maksettavat asiakaspalvelun ja operatiivisen toiminnan palvelumaksut ovat yhteensä lähes puolet Hollolan vesihuoltomaksuilla kerättävistä tuloista.

Hyvän vesihuollon kriteerit

Vesihuoltotoiminnalle on laadittu valtakunnalliset Hyvän vesihuollon kriteerit, joista Hollolan vesihuoltotoiminta sai parhaan tuloksen eli erinomaisen.

Hyvän vesihuollon tavoitteet ja mittarit on määritetty kriteeristön työkaluun niin, että ne ohjaavat ja kannustavat vesihuoltolaitoksia kestäväan ja laadukkaaseen toimintaan. Kriteerit jakautuvat kolmeen osa-alueeseen:

- Turvallinen ja toimintavarma
- Kustannustehokas ja organisoitu
- Kestävä ja kehittyvä.

Osa-alueet sisältävät kriteerikysymyksiä, joiden kautta vesihuoltolaitos saa arvosanan erinomainen, hyvä, korjattavaa, huono tai erittäin huono. Lisäksi lasketaan samoilla periaatteilla arvosana sille, miten hyvin huoltovarmuus-kriteerit täyttyvät.

Erinomaisen luokitustuloksen lisäksi myös kaikki vesihuollon huoltovarmuuden kriteerit täyttyivät Hollolassa.

Hankkeet

Vuoden 2025 aikana on valmistunut kolme kaupunkivesiin eli hule- ja jätevesiin liittyvää hanketta, joihin on saatu rahoitusta ympäristöministeriöltä Etelä-Savon ELY-keskuksen myöntämänä.

Yhteistyössä Lahti Aqua Oy:n ja Lahden kaupungin kanssa tehtiin (2024–2025) Hollolan ja Lahden kokonaisvaltaisen kaupunkivesisuunnitelman hanke. Hankkeen tavoitteena oli tunnistaa tilanteet ja paikat, joissa hulevesiä voi päästä jätevesiviemäriin tai likaantuneita hulevesiä on mahdollista päästä vesistöön tai kaupunki- ja taajamaympäristöön pahojen tulvien ja sateiden aikana.

Hollolan alueelle laadittiin maanpäällisten hulevesien pintavaluntareittien kartoitus sekä sen jatkotarkasteluna viemäriverkoston vuotoriskikohteiden kartoitus Hollolaan ja Lahteen. Tunnistetut vuotoriskikaivot on otettu tarkempaan maastotutkimukseen ja tarpeen mukaan niiden rakenteita on korjattu. Jatkotarkastelujen kautta tunnistettiin viemäriverkoston riskikohteita ja vaikuttavuutta herkkien vesistöjen ja kohteiden esim. vedenottamoiden vaikutusalueella. Jatkossa näihin voidaan aiempaan paremmin kohdistaa toimenpiteitä, ja sitä kautta vähentää vuotoja ja haitallisten aineiden päästöjä ympäristöön.

Hankkeessa laadittiin paikkatietopohjainen Hollolan ja Lahden kokonaisvaltainen hallintatyökalu ostopalveluna niin, että sitä ohjasi laaja-alainen ohjausryhmä kuntien ja Lahti Aquan eri asiantuntijoiden, ympäristöterveydenhuollon, paikallisen vesiensuojelusäätien (Päijät-Hämeen Vesijärvisäätö) ja ELY-keskuksen edustajista. Lisäksi hankkeessa hankittiin viemäriverkoston pinnankorkeuden IoT-mittalaitteita, joista neljä asennettiin Hollolaan hankkeessa tunnistettuihin riskikohteisiin.

Kaupunkivesien kokonaisvaltaisia hallintasuunnitelmia tehtiin ensimmäistä kertaa vastaten EU:n yhdyskuntajätevesidirektiivin asettamiin vaatimuksiin. Ympäristöministeriö rahoitti hanketta noin 63 tuhannella eurolla vesien-

suojelun tehostamisohjelman kaupunkivesiteemasta. Hollolan omarahoitusosuus oli noin kahdeksan tuhatta euroa. Lisätietoa hankkeesta: <https://hollola.fi/ajankohtaista/uutiset/yhteistyohankkeen-kautta-vahennetaan-kaupunkivesien-ymparistokuormitusta/>

Alkuvuodesta valmistui talviaikaisten hulevesiriskien ja niihin varautumisen hanke, joka tehtiin yhteistyössä Lahden kaupungin kanssa. Ympäristöministeriö rahoitti hanketta noin 55 tuhannella eurolla vesiensuojelun tehostamisohjelmasta. Lisätietoja hankkeesta: https://www.lahti.fi/uutiset/talvisaikaisia-hulevesiriskejä-ja-niihin-varautumista-kasitelleen-hankkeen-tulokset-julkaistu/?_thumbnail_id=324235

Kolmantena hankkeena oli Salpakankaan teollisuusalueen neuvontahanke, jossa mm. annettiin neuvontaa alueen kiinteistönomistajille ja yrittäjille sekä laadittiin ja jaettiin ohjeistusta hulevesien määrän ja laadun hallintaan ja pyrittiin vähentämään haitallisten aineiden pääsyä hulevesiin ja viemäriverkostoihin. Hanke sai ympäristöministeriön Ahti-ohjelmasta noin 39 tuhatta euroa avustusta. Lisätietoja hankkeesta: <https://hollola.fi/asuminen-ja-ymparisto/ymparisto/luonto/ilmasto/ilmastohankkeet/salpakankaan-teollisuusalueen-kaupunkivesien-hallinnan-neuvontahanke/>

Yhteistyö, kehittäminen ja suunnittelu

Lahti Aqua Oy:n kanssa kokoonnuttiin säännöllisesti edistäen Hollolan vesihuollon asiakaspalvelun, varautumisen, omaisuudenhallinnan ja operatiivisen toiminnan asioita sekä neuvoteltiin konsessiosopimuksen seuraavan viisivuotiskauden päivytstarpeet. Lahti Aqua Oy on panostanut sähköiseen Minun Aquani -asiakaspalvelujärjestelmään ja tulevana vuosina tullaan siirtymään etäluettaviin vesimittareihin. Ensimmäisenä alueena Hollolassa etäluettavia vesimittareita asennettiin Hämeenkoskelle syksystä 2025 alkaen. Tätä silmällä pitäen laadittiin erilliset etäluettavien vesimittareiden toimitusehdot, jotka tulivat voimaan 1.8.2025 alkaen.

Vesihuoltolaitos osallistui tiiviisti kunnan pohjavesialueiden suojelun ja hulevesiohjelman edistämiseen, elinvoiman palvelualueen varautumissuunnitelman laatimiseen ja muihin yhteishankkeisiin sekä Päijät-Hämeen vesihuollon yhteistyön kehittämiseen, jonka tuloksena syntyi loppuraportti.

Alkuvuodesta valmistui yhteistyössä kunnan ympäristövalvonnan kanssa laadittu vesihuollon liittymisvelvollisuuden toimeenpanon hankkeen (2021–2024) loppuraportti. Hankkeen ansiosta vesihuoltolaitos on saanut noin 100

uutta liittijää ja sitä kautta liittymis- ja vuosittaisia vesimaksutuloja, jotka parantavat vesihuoltolaitoksen toimintaedellytyksiä. Hanke jatkuu vielä yksittäisten kiinteistöjen osalta ja myös toimintavuoden liittyneiden kiinteistöjen määrä on ollut korkeampi, kuin pelkästään uudisrakentamisen kautta.

Erillisinä vesihuollon suunnittelukohteina ovat valmistuneet Kukkilan vedenottamon uuden kaivon ja sen yhdysvesilinjan rakentamissuunnitelmat, Salpakankaan entisen jätevedenpuhdistamon purkusuunnitelmat sekä Hollolan – Lahden vesilaitoskuntayhtymän kanssa Ruoppa-Lahti –runkovesijohdon rakentamissuunnitelmat. Kaavoituksen ja kuntatekniikan kanssa yhteistyössä on edistetty uusien asemakaava-alueiden vesihuollon yleissuunnittelua, kuntatekniikan kanssa mm. Ystävyyskuntaraitin ja Tervämäen alueen saneeraussuunnittelua.

Vuoden 2025 aikana hyväksyttiin Hollolan vesihuollon kehittämissuunnitelman päivitys, joka oli yleisesti nähtävillä alkuvuodesta. Vesihuollon kehittämissuunnitelman päivitys on vapaaehtoinen ja tiivis yhteenveto Hollolan vesihuollon nykytilanteesta, tavoitteista sekä kehittämistarpeista ja -toimenpiteistä. Hollolan väestön on ennustettu vähenevän edelleen ja sitä kautta myös vedenkulutuksen. Vesihuollon kehittämistarpeet painottuvat nykyisen hyvän toimintavarmuuden turvaamiseksi olemassa olevien vesi- ja viemäriverkostojen saneeraukseen sekä laitosten ylläpitoon että saneeraukseen.

Toimintavuoden aikana päivitettiin myös Hollolan vesihuollon toiminta-alue vastaamaan toteutunutta ja suunniteltua yhdyskuntakehitystä. Toiminta-alueetta laajennettiin uusille asemakaava-alueille sekä jo rakennettujen vesihuoltoverkostojen alueille, jotka ovat pääosin YKR-taajamaa. Toiminta-alueetta supistettiin alueilta, joilla kiinteistöjen liittäminen vesihuoltoverkostoihin ei ole tarpeen, koska alueille ei ole toteutunut, eikä ole suunniteltu vesihuoltolain 7 §:ssä tarkoitettua yhdyskuntakehitystä.

Lisäksi toimintavuonna on laadittu asuin- ja teollisuusalueiden vesihuollon taloudellinen kannattavuustarkastelu, jonka perusteella on valmisteltu kunnan ja vesihuoltolaitoksen kustannusjakoperiaatteita tilanteissa, joissa kunnan tahtotilasta aiheutuu vesihuoltolaitokselle ylimääräisiä kustannuksia. Vesihuoltolaitos osallistui omalta osaltaan myös kunnan tulevien vuosien saneeraustarvetarkastelun laadintaan.

Tiedotus ja asiakaspalaute

Hollolan vesihuoltolaitos tiedotti vuoden 2025 aikana erilaisista vesihuoltoon liittyvistä asioista ja uutisista kunnan kotisivuilla ja somekanavilla, osin myös paikallislehdissä. Hollolan vesihuollosta tiedotetaan myös Lahti Aqua Oy:n tiedotuskanavilla tarvittaessa.

Hollolan vesihuoltotoiminnasta on kysely FCG:n yhdyskuntateknisten palveluiden ja Lahti Aqua Oy:n tilaamassa asiakastutkimuksessa. Kyselyyn vastanneet asiakkaat ovat pääosin tyytyväisiä vesihuoltopalveluihin. Hollolan vesihuoltolaitos on saanut erinomaiset tulokset juomaveden laadusta (4,68/5) sekä jätevedenpuhdistamoiden toiminnasta (4,25/5, tutkimuksen parhaat pisteet). Tulosten perusteella laskettujen vesihuollon laatumittareiden osalta veden toimintavarmuudesta ja jätevesiviemäreiden toimivuudesta saatiin kyselytutkimuksen paras sijoitus muihin kuntiin verrattuna. Hulevesi/SV-viemäreiden toiminnassa on kyselyyn vastanneiden mukaan eniten parannettavaa.

VEDEN LAATU 4,85 -0,02 ▼ Hollolan sijoitus 5.	VEDEN TOIMITUS- VARMUUS 4,79 +0,05 ▲ Hollolan sijoitus 1.
SV-VIEMÄRIEN TOIMINTA 3,72 -0,17 ▼ Hollolan sijoitus 15.	JV-VIEMÄRIEN TOIMINTA 4,76 -0,00 Hollolan sijoitus 1.

Arvio tulevasta kehityksestä

Hollolan vesihuoltolaitokselle kohdistuu investointipaineita etenkin vanhenevan verkoston saneeraamistarpeesta. Kunnan pitkän tähtäimen investointiohjelmassa on asetettu raamit investoinneille, jolloin uudiskohteiden toteuttaminen on hieman vähäisempää, kuin aiempina vuosina. Investointiohjelman toteutuminen riippuu kunnan taloudellisesta tilanteesta sekä maanhankinnan, kaavoituksen ja kunnallistekniikan tai vesihuollon suunnitelmien valmistumisaikatauluista, urakkakilpailutuksen tuloksesta sekä muista muuttuvista tekijöistä, joita on vaikea ennustaa talousarviota tehdessä.

Lahti Aqua Oy:n palvelumaksut riippuvat vuosittain vaihtelevista vedenkulutuksen ja käsiteltävien jätevesien määristä ja muista muuttuvista tekijöistä, joita voidaan ennustaa vain suuntaa antavasti. Hollolan vesihuoltolaitoksen tulokseen vaikuttaa vedenkulutuksesta ja liittymismaksuista kertyvät tulot, jotka voivat vaihdella merkittävästi vuosittain.

Kuluttajilta perittäviä vesihuoltomaksuja nostetaan tarvittaessa toimintakustannusten ja investointien kattamiseksi, mikä on valtakunnallinen trendi. Vesihuoltolain mukaisesti maksutuloilla pitää varautua kattamaan myös pitkän tähtäimen investoinnit, joita tulevat kasvattamaan etenkin vanhenevan vesihuoltoverkoston saneeraustarpeet. Tämän arvioimiseksi tulee vesihuoltolain muutoksen myötä laadittavaksi vuoden 2027 loppuun mennessä omaisuudenhallintasuunnitelma, mikä kattaa vesihuoltolaitoksen kunnossapito-, investointi- ja taloussuunnittelun.

Hollolan runsaista ja hyvälaatuisista pohjavesivaroista ovat olleet kiinnostuneita erilaiset vesipakkaamoyritykset viime vuosina. Mikäli vesipakkaamotoiminta käynnistyy odotusten mukaisesti, lisää se vedenkulutusta ja sitä kautta saatavia maksutuloja.

Hollolan vesihuollon kehittämistarpeita vesihuoltolaitoksen toimintaedellytysten parantamiseksi seurataan ja niiden perusteella valitaan vuosittain toteutettavat toimenpiteet investointiohjelman käytettävissä olevien resurssien mukaisesti. Vesihuollon tunnusluvuille on asetettu tavoitteet, joiden kehitystä seurataan.

Vuoden 2026 aikana tulee käynnistää myös uudistuneen vesihuoltolain mukainen kunnan vesihuoltosuunnitelman laadinta niin, että se valmistuu vuoden 2027 loppuun mennessä. Kunnan vesihuoltosuunnitelma korvaa aiemman vesihuollon kehittämissuunnitelman, mikä on ollut viime vuosina vapaaehtoinen.

Lisäksi vuoden 2026 aikana selvitetään hulevesimaksun mahdollista käyttöönottoa.

Vesihuoltolaitos	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Tilinpäätös 2025
Laskutettava vesimäärä, 1000 m ³	799	750	800
Laskutettava jätevesimäärä, 1000 m ³	768	720	766
Liittyjäkiinteistöjen määrä, kpl	4 703	4 700	4 745
Vesimaksu, €/m ³ (alv. 0 %)	1,57	1,57	1,57
Investoinnit/liikevaihto (%)	65	50	62

Vesihuoltolaitos

Tuloarviot ja määrärahat
Sitova TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)

Tuloslaskelma	Tilinpäätös 2024	Alkuperäinen talous- arvio 2025	Talousarvio muutokset 2025	Voimassa oleva talousarvio 2025	Toteuma 2025	Toteuma-%	Poikkeama €
Liikevaihto	4 699 224	4 625 000	0	4 625 000	4 861 618	105,1 %	236 618
Liiketoiminnan muut tuotot	14 072	0	0	0	57 864	0,0 %	57 864
Muut tuet ja avustukset	0	0	0	0	18 593	0,0 %	18 593
Materiaalit ja palvelut	-2 419 306	-2 341 300	-150 000	-2 491 300	-2 477 918	99,5 %	13 382
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-129 993	-150 300	0	-150 300	-189 164	125,9 %	-38 864
Ostot tilikauden aikana	-129 993	-150 300	0	-150 300	-189 164	125,9 %	-38 864
Palvelujen ostot	-2 289 312	-2 191 000	-150 000	-2 341 000	-2 288 755	97,8 %	52 245
Henkilöstökulut	-81 895	-72 200	0	-72 200	-76 510	106,0 %	-4 310
Palkat ja palkkiot	-64 561	-58 400	0	-58 400	-61 984	106,1 %	-3 584
Henkilösivu- kulut	-17 334	-13 800	0	-13 800	-14 526	105,3 %	-726
Eläkekulut	-15 572	-12 200	0	-12 200	-12 441	102,0 %	-241
Muut hen- kilösivukulut	-1 762	-1 600	0	-1 600	-2 085	130,3 %	-485
Poistot ja arvon- alentumiset	-1 840 375	-1 898 600	0	-1 898 600	-2 009 746	105,9 %	-111 146
Suunnitelman mukaiset	-1 840 375	-1 898 600	0	-1 898 600	-2 009 746	105,9 %	-111 146
Liiketoiminnan muut kulut	-8 406	-8 200	0	-8 200	-10 633	129,7 %	-2 433
Liikelylijäämä (-alijäämä)	363 314	304 700	-150 000	154 700	363 268	234,8 %	208 568
Rahoitustuotot ja -kulut:	-304 871	-304 700	0	-304 700	-304 594	100,0 %	106
Muut rahoi- tustuotot	198	0	0	0	116	0,0 %	116
Korkokulut	-2 368	-2 000	0	-2 000	-1 957	97,9 %	43
Korvaus peruspää- omasta	-302 700	-302 700	0	-302 700	-302 700	100,0 %	0
Muut rahoi- tuskulut	0	0	0	0	-54	0,0 %	-54
Ylijäämä (ali- jäämä) ennen satunnaiserää	58 443	0	-150 000	-150 000	58 674	-39,1 %	208 674
Tilikauden yli-/ alijäämä	58 443	0	-150 000	-150 000	58 674	-39,1 %	208 674

2.3 Tuloslaskelmaosa

Talousarvion tuloslaskelmaosan toteutumisvertailu (sisältää taseyksiköt)

Tuloslaskelma	Alku- peräinen talousarvio 2025	Talousarvio- muutokset 2025	Voimassa oleva talousarvio 2025	Toteuma 2025	Toteuma-%	Poikkeama €
Toimintatuotot						
Myyntituotot	27 225 700	550 000	27 775 700	27 584 219	99,3 %	-191 481
Maksutuotot	1 666 500	0	1 666 500	1 551 154	93,1 %	-115 346
Tuet ja avustukset	1 079 500	1 212 214	2 291 714	2 402 678	104,8 %	110 964
Muut toimintatuotot	13 810 600	1 779 600	15 590 200	16 958 223	108,8 %	1 368 023
Toimintatuotot yhteensä	43 782 300	3 541 814	47 324 114	48 496 274	102,5 %	1 172 160
Valmistus omaan käyttöön	50 000	0	50 000	75 427	150,9 %	25 427
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-44 703 300	0	-44 703 300	-44 810 933	100,2 %	-107 633
Palkat ja palkkiot	-36 084 600	0	-36 084 600	-36 257 850	100,5 %	-173 250
Henkilösivukulut	-8 618 700	0	-8 618 700	-8 553 083	99,2 %	65 617
Eläkekulut	-7 574 000	0	-7 574 000	-7 347 267	97,0 %	226 733
Muut henkilösivukulut	-1 044 700	0	-1 044 700	-1 205 817	115,4 %	-161 117
Palvelujen ostot	-37 520 200	-1 020 000	-38 540 200	-37 726 957	97,9 %	813 243
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 824 700	0	-4 824 700	-4 359 039	90,3 %	465 661
Avustukset	-6 886 500	-1 442 214	-8 328 714	-7 823 051	93,9 %	505 663
Muut toimintakulut	-13 730 400	0	-13 730 400	-13 748 959	100,1 %	-18 559
Toimintakulut yhteensä	-107 665 100	-2 462 214	-110 127 314	-108 468 939	98,5 %	1 658 375
TOIMINTAKATE	-63 832 800	1 079 600	-62 753 200	-59 897 238	95,4 %	2 855 962
Verotulot	54 133 000	-600 000	53 533 000	52 847 630	98,7 %	-685 370
Kunnan tulovero	44 778 000	-500 000	44 278 000	43 809 032	98,9 %	-468 968
Kiinteistövero	6 877 000	0	6 877 000	6 556 406	95,3 %	-320 594
Osuus yhteisöveron tuotosta	2 478 000	-100 000	2 378 000	2 482 192	104,4 %	104 192
Valtionosuudet	18 460 400	0	18 460 400	18 410 971	99,7 %	-49 429
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	15 472 100	6 800	15 478 900	15 478 907	100,0 %	7
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	6 378 500	-98 500	6 280 000	6 279 040	100,0 %	-960
Opetus- ja kulttuuritoi- men muut valtionosuudet	-5 396 700	201 700	-5 195 000	-5 239 857	100,9 %	-44 857
Verotulomenetysten kompensatio	2 006 500	-110 000	1 896 500	1 892 881	99,8 %	-3 619
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	410 100	-409 000	1 100	0	0,0 %	-1 100
Muut rahoitustuotot	417 700	721 000	1 138 700	1 141 755	100,3 %	3 055
Korkokulut	-829 000	609 000	-220 000	-156 475	71,1 %	63 525
Muut rahoituskulut	-311 000	0	-311 000	-307 055	98,7 %	3 945
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-312 200	921 000	608 800	678 225	111,4 %	69 425
VUOSIKATE	8 448 400	1 400 600	9 849 000	12 039 589	122,2 %	2 190 589

Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-8 954 100	0	-8 954 100	-8 729 195	97,5 %	224 905
Arvonalentumiset	0	0	0	-46 661	0,0 %	-46 661
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-8 954 100	0	-8 954 100	-8 775 856	98,0 %	178 244
Tilikauden tulos	-505 700	1 400 600	894 900	3 263 732	364,7 %	2 368 832
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	621 700	0	621 700	-17 200 318	-2 766,7 %	-1 782 2018
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0	0	0	14 361 807	0,0 %	14 361 807
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	116 000	1 400 600	1 516 600	425 221	28,0 %	-1 091 379

Kokonaistarkastelu

Taseyksiköiden vaikutus kunnan tuloslaskelmaan 2025. Hollolan kunta, Vesihuoltolaitos (VHL) ja P-H ympäristöterveys (YMP)

Tuloslaskelma	Talousarvio kunta	Talousarvio VHL	Talousarvio YMP	Talousarvio TE	Talousarvio yhteensä	Toteuma Kunta	Toteuma VHL	Toteuma YMP	Toteuma TE	Toteuma yhteensä	Poikkeama, €
Toimintatuotot											
Myyntituotot	11 936 700	4 625 000	2 869 300	8 344 700	27 775 700	4 387 401	4 861 618	2 543 188	7 344 067	19 136 275	-8 639 425
Maksutuotot	1 196 000	0	470 500	1 212 214	2 878 714	1 062 926	0	487 272	0	1 550 199	-1 328 515
Tuet ja avustukset	1 079 500	0	0	0	1 079 500	1 171 871	18 593	0	1 212 214	2 402 678	1 323 178
Muut toimintatuotot	15 590 200	0	0	0	15 590 200	6 458 335	57 864	577	64 587	6 581 363	-9 008 837
Toimintatuotot yhteensä	29 802 400	4 625 000	3 339 800	9 556 914	47 324 114	13 080 534	4 938 075	3 031 037	8 620 868	29 670 515	-17 653 599
Valmistus omaan käyttöön	50 000	0	0		50 000	75 427	0	0		75 427	25 427
Toimintamenot											
Henkilöstökulut	-38 579 600	-72 200	-2 275 100	-3 776 400	-44 703 300	-38 677 368	-76 510	-2 235 133	-3 821 922	-44 810 933	-107 633
Palkat ja palkkiot	-31 230 600	-58 400	-1 744 200	-3 051 400	-36 084 600	-31 381 330	-61 984	-1 727 895	-3 086 640	-36 257 850	-173 250
Henkilösivukulut	-7 349 000	-13 800	-530 900	-725 000	-8 618 700	-7 296 038	-14 526	-507 237	-735 282	-8 553 083	65 617
Eläkekulut	-6 460 500	-12 200	-461 700	-639 600	-7 574 000	-6 258 423	-12 441	-441 738	-634 665	-7 347 267	226 733
Muut henkilösivukulut	-888 500	-1 600	-69 200	-85 400	-1 044 700	-1 037 615	-2 085	-65 499	-100 617	-1 205 817	-161 117
Palvelujen ostot	-34 151 100	-2 341 000	-809 300	-1 238 800	-38 540 200	-25 473 284	-2 288 755	-539 442	-977 722	-29 279 202	9 260 998
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 623 500	-150 300	-35 900	-15 000	-4 824 700	-4 112 050	-189 164	-37 327	-19 191	-4 357 732	466 968
Avustukset	-3 886 500	0	0	-4 442 214	-8 328 714	-4 090 576	0	0	-3 732 475	-7 823 051	505 663
Muut toimintakulut	-13 418 200	-8 200	-219 500	-84 500	-13 730 400	-3 072 642	-10 633	-219 428	-69 558	-3 372 261	10 358 139
Toimintakulut yhteensä	-94 658 900	-2 571 700	-3 339 800	-9 556 914	-110 127 314	-75 425 920	-2 565 061	-3 031 330	-8 620 868	-89 643 180	20 484 134
TOIMINTAKATE	-64 806 500	2 053 300	0	0	-62 753 200	-62 269 959	2 373 014	-293	0	-59 897 238	2 855 962
Verotulot	53 533 000	0	0	0	53 533 000	52 847 630	0	0	0	52 847 630	-685 370
Valtionosuudet	18 460 400	0	0	0	18 460 400	18 410 971	0	0	0	18 410 971	-49 429
Rahoitustuotot ja -kulut:											
Korkotulot	1 100	0	0	0	1 100	0	0	0	0	0	-1 100
Muut rahoitustulot	1 138 700	0	0	0	1 138 700	1 141 345	116	294	0	1 141 755	3 055
Korkokulut	-218 000	-2 000	0	0	-220 000	-154 518	-1 957	0	0	-156 475	63 525
Muut rahoituskulut	-8 300	-302 700	0	0	-311 000	-4 300	-302 754	-1	0	-307 055	3 945
Rahoitustuotot- ja kulut yhteensä	913 500	-304 700	0	0	608 800	982 527	-304 594	293	0	678 225	69 425
VUOSIKATE	8 100 400	1 748 600	0	0	9 849 000	9 971 169	2 068 419	0	0	12 039 589	2 190 589
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-7 055 500	-1 898 600	0	0	-8 954 100	-6 766 111	-2 009 746	0	0	-8 775 856	178 244
Tilikauden tulos	1 044 900	-150 000	0	0	894 900	3 205 059	58 674	0	0	3 263 732	2 368 832
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	621 700	0	0	0	621 700	-17 200 318	0	0	0	-17 200 318	-17 822 018
Varausten lisäys (-) tai vähennys (+)	0	0	0	0	0	14 361 807	0	0	0	14 361 807	14 361 807
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ+/ALIJÄÄMÄ -	1 666 600	-150 000	0	0	1 516 600	366 547	58 674	0	0	425 221	-1 091 379

2.4 Investointiosa

Investointiosan toteutusvertailu 2025		Tilinpäätös 2024	Alku- peräinen talousarvio 2025	Talousarvio- muutokset 2025	Voimassa oleva talousarvio 2025	Toteuma 2025	Toteuma-%	Poikkeama €
Arvopaperit ja osuudet	Menot	1 500 000	0	13 600 000	13 600 000	13 600 000	100,0 %	0
	Tulot	0	0	0	0	0	0,0 %	0
	Netto	1 500 000	0	13 600 000	13 600 000	13 600 000	100,0 %	0
Maa-alueet, hankinnat	Menot	917 482	1 100 000	0	1 100 000	680 275	61,8 %	-419 725
	Tulot	582 963	180 000	430 000	610 000	606 605	99,4 %	-3 395
	Netto	334 519	920 000	-430 000	490 000	73 670	15,0 %	-416 330
Kadunrakennus ja muut yleiset alueet	Menot	4 625 898	4 765 000	-1 000 000	3 765 000	3 647 783	96,9 %	-117 217
	Rahoitus- osuudet	112 706	316 000	0	316 000	852 518	269,8 %	536 518
	Netto	4 513 192	4 449 000	-1 000 000	3 449 000	2 795 265	81,0 %	-653 735
Talorakennus, korvaus- ja uusinvestoinnit	Menot	5 483 250	7 000 000	0	7 000 000	8 531 869	121,9 %	1 531 869
	Rahoitus- osuudet	265 000	891 000	0	891 000	457 800	51,4 %	-433 200
	Tulot	0	0	11 390 400	11 390 400	11 390 352	100,0 %	-48
	Netto	5 218 250	6 109 000	-11 390 400	-5 281 400	-3 316 283	62,8 %	1 965 117
Talorakennus, perusparannukset	Menot	1 459 685	1 735 000	0	1 735 000	1 568 543	90,4 %	-166 457
	Tulot	0	0	0	0	0	0,0 %	0
	Netto	1 459 685	1 735 000	0	1 735 000	1 568 543	90,4 %	-166 457
Elinkeinopoliittiset investoinnit	Menot	0	1 500 000	-800 000	700 000	74 915	10,7 %	-625 085
	Tulot	0	0	0	0	0	0,0 %	0
	Netto	0	1 500 000	-800 000	700 000	74 915	10,7 %	-625 085
Irtain omaisuus	Menot	643 120	742 000	80 000	822 000	416 453	50,7 %	-405 547
	Tulot	0	0	0	0	0	0,0 %	0
	Netto	643 120	742 000	80 000	822 000	416 453	50,7 %	-405 547
Vesihuoltolaitos	Menot	3 047 299	2 880 000	0	2 880 000	2 991 657	103,9 %	111 657
	Tulot	0	0	0	0	0	0,0 %	0
	Netto	3 047 299	2 880 000	0	2 880 000	2 991 657	103,9 %	111 657
Yhteensä	Menot	17 676 734	19 722 000	11 880 000	31 602 000	31 511 495	99,7 %	-90 505
	Rahoitus- osuudet	377 706	1 207 000	0	1 207 000	1 310 318	108,6 %	103 318
	Tulot	582 963	180 000	11 820 400	12 000 400	11 996 957	100,0 %	-3 443
	Netto	16 716 065	18 335 000	59 600	18 394 600	18 204 220	99,0 %	-190 380

2.5 Rahoitusosa

Rahoitusosan toteutumisvertailu 2025

Hollolan kunta (sisältää taseyksiköt)	Alku- peräinen talousarvio 2025	Talous- arvio- muutokset 2025	Voimassa oleva talousarvio 2025	Toteuma 2025	Poikkeama €
Rahoituslaskelma					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	8 448 400	1 400 600	9 849 000	12 039 589	2 190 589
Tulorahoituksen korjauserät	-300 000	-1 779 600	-2 079 600	-2 895 641	-816 041
	8 148 400	-379 000	7 769 400	9 143 948	1 374 548
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-19 722 000	-11 880 000	-31 602 000	-31 511 495	90 505
Rahoitusosuudet investointi- menoihin	1 207 000	0	1 207 000	1 310 318	103 318
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	480 000	13 600 000	14 080 000	14 892 598	812 598
	-18 035 000	1 720 000	-16 315 000	-15 308 579	1 006 421
Toiminta ja investoinnit netto	-9 886 600	1 341 000	-8 545 600	-6 164 631	2 380 969
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	-200 000	0	-200 000	0	200 000
Antolainasaamisten vähennykset	100 000	0	100 000	135 000	35 000
	-100 000	0	-100 000	135 000	235 000
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	10 000 000	0	10 000 000	0	-10 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 708 300	0	-2 708 300	-2 708 333	-33
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0	1 444 401	1 444 401
	7 291 700	0	7 291 700	-1 263 933	-8 555 633
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos	0	0	0	20 884	20 884
Saamisten muutos	0	0	0	-1 488 877	-1 488 877
Korottomien velkojen muutos	0	0	0	503 901	503 901
	0	0	0	-964 092	-964 092
Rahoituksen rahavirta	7 191 700	0	7 191 700	-2 093 025	-9 284 725
Rahavarojen muutos	-2 694 900	1 341 000	-1 353 900	-8 257 656	-6 903 756

Rahoitusosan toteutumisvertailu

	Talousarvio kunta	Talousarvio VHL	TA YMP	TA TE	Talousarvio yhteensä	Toteuma Kunta	Toteuma VHL	Toteu- ma YMP	Toteuma TE	Toteuma yhteensä	Poikkeama, €
Toiminnan rahavirta											
Vuosikate	8 100 400	1 748 600	0	0	9 849 000	9 971 169	2 068 419	0	0	12 039 589	2 190 589
Tulorahoituksen korjaukset	-2 079 600	0	0	0	-2 079 600	-2 895 641	0	0	0	-2 895 641	-816 041
	6 020 800	1 748 600	0	0	7 769 400	7 075 528	2 068 419	0	0	9 143 948	1 374 548
Investointien rahavirta											
Investointimenot	-28 722 000	-2 880 000	0	0	-31 602 000	-28 519 838	-2 991 657	0	0	-31 511 495	90 505
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 207 000	0	0	0	1 207 000	1 310 318	0	0	0	1 310 318	103 318
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	14 080 000	0	0	0	14 080 000	14 892 598	0	0	0	14 892 598	812 598
	-13 435 000	-2 880 000	0	0	-16 315 000	-12 316 922	-2 991 657	0	0	-15 308 579	1 006 421
Toiminta ja investoinnit netto	-7 414 200	-1 131 400	0	0	-8 545 600	-5 241 394	-923 238	0	0	-6 164 631	2 380 969
Rahoituksen rahavirta											
Antolainauksen muutokset											
Antolainasaamisten lisäykset	-200 000	0	0	0	-200 000	0	0	0	0	0	200 000
Antolainasaamisten vähennykset	100 000	0	0	0	100 000	135 000	0	0	0	135 000	35 000
	-100 000	0	0	0	-100 000	135 000	0	0	0	135 000	235 000
Lainakannan muutokset											
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	10 000 000	0	0	0	10 000 000	0	0	0	0	0	-10 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 383 300	-325 000	0	0	-2 708 300	-2 383 333	-325 000	0	0	-2 708 333	-33
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 306 400	1 306 400	0	0	0	0	1 444 401	0	0	1 444 401	1 444 401
	6 310 300	981 400	0	0	7 291 700	-2 383 333	1 119 401	0	0	-1 263 933	-8 555 633
Muut maksuvalmiuden muutokset											
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos	0	0	0	0	0	20 884	0	0	0	20 884	20 884
Saamisten muutos	0	0	0	0	0	582 621	-64 556	58 838	-2 065 780	-1 488 877	-1 488 877
Korottomien velkojen muutos	0	0	0	0	0	-1 371 434	-131 607	-58 838	2 065 780	503 901	503 901
	0	0	0	0	0	-767 929	-196 163	0	0	-964 092	-964 092
Rahoituksen rahavirta	6 210 300	981 400	0	0	7 191 700	-3 016 262	923 238	0	0	-2 093 025	-9 284 725
Rahavarojen muutos	-1 203 900	-150 000	0	0	-1 353 900	-8 257 656	0	0	0	-8 257 656	-6 903 756

2.6

Yhteenveto valtuuston hyväksymien sitovien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

HOLLOLAN KUNTA
 (sis. taseyksiköt)

	Sito- vuus N/B	Määrärahat					Tuloarviot				
		Alku- peräinen Talousarvio	Talousarvio muu- tokset	Talousarvio muutoksen jälkeen	Toteutuma	Poikkeama, €, €	Alku- peräinen Talous- arvio	Talous- arvio muutokset	Talousarvio muutoksen jälkeen	Toteutuma	Poikkeama, €
KÄYTTÖTALOUSOSA						alle +					yli +
Konsernipalvelut	N	3 190 000	23 400	3 213 400	3 131 809	81 591					
Kunnan osuus ympäristöterveyden ja työllisyysalueen kustannuksista	N	2 238 200	0	2 238 200	1 979 263	258 937					
Strategian toteuttaminen	N	1 145 800	0	1 145 800	573 491	572 309					
Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot							300 000	1 779 600	2 079 600	2 895 846	816 246
Tarkastustoimi	N	55 000	0	55 000	66 459	-11 459					
Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualue	N	54 392 900	434 800	54 827 700	55 115 427	-287 727					
Elinvoiman palvelualue, pl. vesihuolto	N	5 035 700	91 800	5 127 500	4 053 081	1 074 419					
Vesihuoltolaitos, taseyksikkö (tilik. ylijäämä)	N						0	-150 000	-150 000	58 674	208 674
Päijät-Hämeen ympäristöterveys (tilik. ylijäämä)	N						0	0	0	0	0
Päijät-Hämeen työllisyysalue (tilik.ylijäämä)							0	0	0	0	0
Käyttötalousosa		66 057 600	550 000	66 607 600	64 919 530	1 688 070	300 000	1 629 600	1 929 600	2 954 520	1 024 920
TULOSLASKELMAOSA											
Verotulot							54 133 000	-600 000	53 533 000	52 847 630	-685 370
Valtionosuudet							18 460 400	0	18 460 400	18 410 971	-49 429
Korkotulot	N						410 100	-409 000	1 100	0	-1 100
Muut rahoitustulot	N						417 700	721 000	1 138 700	1 141 755	3 055
Korkokulut	N	829 000	-609 000	220 000	156 475	63 525					
Muut rahoituskulut	N	311 000	0	311 000	307 055	3 945					
Tuloslaskelmaosa		1 140 000	-609 000	531 000	463 530	67 470	73 421 200	-288 000	73 133 200	72 400 357	-732 843

HOLLOLAN KUNTA

(sis. taseyksiköt)

Määrärahat**Tuloarviot****INVESTOINTIOSA**

Maa-alueet, hankinnat	N	1 100 000	0	1 100 000	680 275	419 725	180 000	430 000	610 000	606 605	-3 395
Arvopaperit ja osuudet	N	0	13 600 000	13 600 000	13 600 000	0					
Elinkeinopoliittiset investoinnit		1 500 000	-800 000	700 000	74 915	625 085					
Irtain omaisuus	N	742 000	80 000	822 000	416 453	405 547					
Kadunrakennus ja muut yleiset alueet	N	4 765 000	-1 000 000	3 765 000	3 647 783	117 217	316 000	0	316 000	852 518	536 518
Talonrakennus, korvaus- ja uusinvestoinnit	N	7 000 000	0	7 000 000	8 531 869	-1 531 869	891 000	11 390 400	12 281 400	11 848 152	-433 248
Talonrakennus, perusparannukset	N	1 735 000	0	1 735 000	1 568 543	166 457					
Vesihuoltolaitos, taseyksikkö	N	2 880 000	0	2 880 000	2 991 657	-111 657					
Investointiosa		19 722 000	11 880 000	31 602 000	31 511 495	90 505	1 387 000	11 820 400	13 207 400	13 307 275	99 875

RAHOITUSOSA

Antolainaukset muutokset

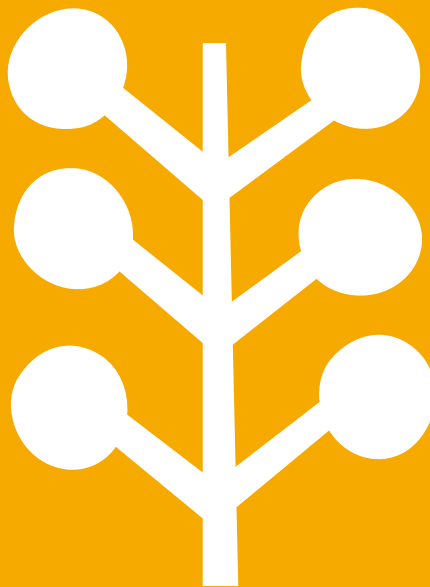
Antolainasaamisten lisäys		200 000	0	200 000	0	200 000					
Antolainasaamisten vähenys	N						100 000	0	100 000	135 000	35 000
Lainakannan muutokset											
Pitkäaikaisten lainojen lisäys							10 000 000	0	10 000 000	0	-10 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	N	2 708 300	0	2 708 300	2 708 333						
Lyhytaikaisten lainojen muutos							0	0	0	1 444 401	1 444 401
Rahoitusosa		2 908 300	0	2 908 300	2 708 333	200 000	10 100 000	0	10 100 000	1 579 401	-8 520 599
YHTEENSÄ		89 827 900	11 821 000	101 648 900	99 602 889	-2 046 011	85 208 200	13 162 000	98 370 200	90 241 552	-8 128 648

N=sitovuus nettomääräraha/-tuloarvio, B=bruttomääräraha/-tuloarvio

3

Tilinpäätös- laskelmat

3.1 Tuloslaskelma

Tuloslaskelma	01.01.-31.12.2025		01.01.-31.12.2024	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	16 736 440,46		10 503 464,52	
Maksutuotot	1 530 317,75		1 651 255,77	
Tuet ja avustukset	2 402 677,90		1 960 327,63	
Muut toimintatuotot	6 442 048,43	27 111 484,54	4 367 357,76	18 482 405,68
Valmistus omaan käyttöön		75 427,25		93 175,48
Toimintakulut				
Henkilöstökulut	-44 810 933,04		-40 742 491,54	
Palkat ja palkkiot	-36 257 849,56		-32 933 266,26	
Henkilösivukulut	-8 553 083,48		-7 809 225,28	
Eläkekulut	-7 347 266,73		-6 871 864,65	
Muut henkilösivukulut	-1 205 816,75		-937 360,63	
Palvelujen ostot	-26 801 629,80		-24 783 648,54	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 357 725,18		-4 902 323,54	
Avustukset	-7 823 050,91		-2 913 777,93	
Muut toimintakulut	-3 290 810,58	-87 084 149,51	-3 516 502,58	-76 858 744,13
TOIMINTAKATE		-59 897 237,72		-58 283 162,97
Verotulot		52 847 630,43		52 522 961,97
Valtionosuudet		18 410 971,00		17 362 273,00
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	0,00		1 001,70	
Muut rahoitustuotot	839 055,30		792 732,67	
Korkokulut	-156 474,87		-167 701,22	
Muut rahoituskulut	-4 355,37	678 225,06	-4 242,03	621 791,12
VUOSIKATE		12 039 588,77		12 223 863,12
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-8 729 195,26		-8 162 553,09	
Arvonalentumiset	-46 661,12	-8 775 856,38	-28 257,94	-8 190 811,03
TILIKAUDEN TULOS		3 263 732,39		4 033 052,09
Poistoeron lisäys(-)/vähennys(+)		-17 200 318,32		249 999,96
Varausten lisäys(-)/vähennys(+)		14 361 806,56		-3 735 343,50
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)		425 220,63		547 708,55

3.2 Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma	01.01.-31.12.2025		01.01.-31.12.2024	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	12 039 588,77		12 223 863,12	
Tulorahoituksen korjaukset	-2 895 641,03	9 143 947,74	-521 392,67	11 702 470,45
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-31 511 494,92		-17 676 734,80	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 310 318,00		377 705,66	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	14 892 598,00	-15 308 578,92	582 963,00	-16 716 066,14
Toiminnan ja investointien rahavirta	-6 164 631,18		-5 013 595,69	
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset	0,00		-135 000,00	
Antolainasaamisten vähennykset	135 000,00	135 000,00	220 000,00	85 000,00
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2 708 333,34	-2 708 333,34	-4 008 333,34	-4 008 333,34
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	20 883,73		-59 719,14	
Saamisten muutos	214 460,87		-637 644,33	
Korottomien velkojen muutos	244 964,13	480 308,73	803 835,51	106 472,04
Rahoituksen rahavirta	-2 093 024,61		-3 816 861,30	
Rahavarojen muutos	-8 257 655,79		-8 830 456,99	
Rahavarat 31.12.	11 604 537,50		19 862 193,29	
Rahavarat 01.01.	19 862 193,29	-8 257 655,79	28 692 650,28	-8 830 456,99

3.3 Tase

VASTAAVAA	2025	2024
PYSYVÄT VASTAAVAT	153 979 133,08	147 291 715,87
Aineettomat hyödykkeet	7 142 343,72	7 315 652,27
Aineettomat oikeudet	16 824,21	67 997,83
Muut pitkävaikutteiset menot	7 125 519,51	7 247 654,44
Aineelliset hyödykkeet	123 695 147,61	130 299 421,85
Maa ja vesialueet	27 965 243,25	27 822 454,74
Rakennukset	42 873 471,94	46 260 681,55
Kiinteät rakenteet ja laitteet	49 568 970,67	46 319 266,29
Koneet ja kalusto	673 874,82	316 806,51
Muut aineelliset hyödykkeet	26 089,00	26 089,00
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2 587 497,93	9 554 123,76
Sijoitukset	23 141 641,75	9 676 641,75
Osakkeet ja osuudet	21 414 791,74	7 814 791,74
Muut lainasaamiset	1 283 175,28	1 418 175,28
Muut saamiset	443 674,73	443 674,73
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	40 000,00	31 985,07
Lahjoitusrahastojen varat	40 000,00	31 985,07
VAIHTUVAT VASTAAVAT	18 276 433,42	23 686 314,62
Saamiset	6 671 895,92	3 824 121,33
Lyhytaikaiset saamiset	6 671 895,92	3 824 121,33
Myyntisaamiset	2 322 011,46	1 679 279,01
Muut saamiset	1 239 414,55	1 521 955,53
Siirtosaamiset	3 110 469,91	622 886,79
Rahat ja pankkisaamiset	11 604 537,50	19 862 193,29
VASTAAVAA YHTEENSÄ	172 295 566,50	171 010 015,56

VASTATTAVAA	2025	2024
OMA PÄÄOMA	85 534 004,58	85 108 783,95
Peruspääoma	59 084 680,92	59 084 680,92
Edellisten tilikausien ylijäämä	26 024 103,03	25 476 394,48
Tilikauden yli-/alijäämä	425 220,63	547 708,55
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	44 703 022,02	41 864 510,26
Poistoero	17 413 144,29	4 229 166,76
Vapaaehtoiset varaukset	27 289 877,73	37 635 343,50
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	231 175,67	202 277,01
Lahjoitusrahastojen pääomat	231 175,67	202 277,01
VIERAS PÄÄOMA	41 827 364,23	43 834 444,34
Pitkäaikainen	26 684 577,17	28 392 910,51
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	15 441 666,60	17 149 999,94
Muut velat/liittymismaksut ja muut velat	11 242 910,57	11 242 910,57
Lyhytaikainen	15 142 787,06	15 441 533,83
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 708 333,34	2 708 333,34
Saadut ennakot	5 447,65	6 961,32
Ostovelat	5 334 057,46	7 245 208,04
Muut velat/liittymismaksut ja muut velat	798 254,46	695 002,71
Siirtovelat	7 296 694,15	4 786 028,42
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	172 295 566,50	171 010 015,56

3.4 Konsernilaskelmat

Konsernituloslaskelma	01.01.-31.12.2025		01.01.-31.12.2024	
Toimintatuotot		29 822 778,14		22 737 145,22
Toimintakulut		-94 890 243,46		-84 735 391,62
TOIMINTAKATE		-65 067 465,32		-61 998 246,40
Verotulot		52 550 931,70		52 217 847,69
Valtionosuudet		24 222 810,74		23 532 321,72
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	79 413,31		118 302,40	
Muut rahoitustuotot	873 860,91		867 910,43	
Korkokulut	-458 084,68		-618 356,36	
Muut rahoituskulut	-6 461,96	488 727,58	36 080,00	403 936,47
VUOSIKATE		12 195 004,70		14 155 859,48
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-9 880 006,01		-9 314 995,29	
Omistuksen eliminointierot	17 985,23		0,00	
Arvonalentumiset	-46 661,12	-9 908 681,90	-28 257,94	-9 343 253,23
Satunnaiset erät		0,00		-3 668,75
TILIKAUDEN TULOS		2 286 322,80		4 808 937,50
Tilinpäätössiirrot		-2 075,20		-2 358,15
Tilikauden verot		-16 772,68		-4 008,11
Laskennalliset verot		-44 178,12		-20 721,53
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta		-3 179,23		-4 667,48
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ		2 220 117,57		4 777 182,22

Konsernin rahoituslaskelma		01.01.-31.12.2025		01.01.-31.12.2024	
Toiminnan rahavirta					
VUOSIKATE	12 195 004,70			14 155 859,48	
Satunnaiset erät	0,00			-3 668,75	
Tilikauden verot	-16 772,68			-4 008,11	
Tulorahoituksen korjauuserät	-1 098 163,81	11 080 068,21		-645 589,10	13 502 593,52
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-19 733 994,61			-17 197 981,57	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 310 318,00			378 844,58	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 895 698,70	-16 527 977,91		582 963,00	-16 236 173,99
Toiminnan ja investointien rahavirta		-5 447 909,70		-2 733 580,47	
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	0,00			-135 000,00	
Antolainasaamisten vähennykset	135 000,00	135 000,00		0,00	-135 000,00
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	-691 187,16			0,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4 302 673,67			-4 414 142,76	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-381 323,95	-5 375 184,78		-740 687,16	-5 154 829,92
Oman pääoman muutokset					
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00		-2 358,15	-2 358,15
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	23 189,05			-57 328,01	
Vaihto-omaisuuden muutos	4 333,74			2 757,11	
Saamisten muutos	367 033,65			-467 824,10	
Korottomien velkojen muutos	2 248 050,00	2 642 606,45		918 286,24	395 891,25
Rahoituksen rahavirta		-2 597 578,33		-4 896 296,81	
Rahavarojen muutos		-8 045 488,03		-7 629 877,28	
Rahavarojen muutos					
Rahavarat 31.12.	17 098 653,50			25 144 141,53	
Rahavarat 1.1	25 144 141,53	-8 045 488,03		32 774 018,82	-7 629 877,29

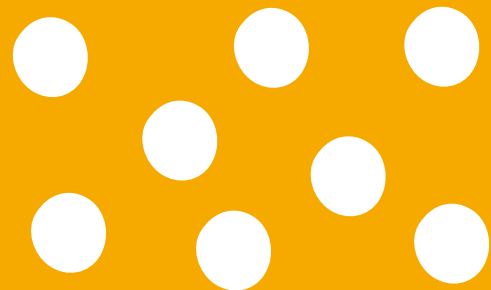
Konsernitase	2025	2024
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	161 219 585,83	156 305 109,56
Aineettomat hyödykkeet	7 164 344,96	7 342 038,20
Aineettomat oikeudet	38 825,45	94 383,76
Muut pitkävaikutteiset menot	7 125 519,51	7 247 654,44
Aineelliset hyödykkeet	150 615 944,09	145 389 329,39
Maa- ja vesialueet	29 795 971,93	29 200 293,29
Rakennukset	66 419 931,86	58 659 875,21
Kiinteät rakenteet ja laitteet	50 401 574,31	47 033 844,83
Koneet ja kalusto	1 073 343,48	615 691,07
Muut aineelliset hyödykkeet	46 893,39	26 089,00
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2 878 229,12	9 853 535,99
Sijoitukset	3 439 296,78	3 573 741,97
Osakkeet ja osuudet	1 512 704,51	1 512 715,74
Muut lainasaamiset	1 427 392,33	1 561 938,82
Muut saamiset	499 199,94	499 087,41
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	121 988,94	156 310,97
VAIHTUVAT VASTAAVAT	24 822 460,77	30 164 639,87
Vaihto-omaisuus	124 102,40	128 040,72
Saamiset	7 599 704,87	4 892 457,62
Pitkäaikaiset saamiset	0,00	0,00
Lyhytaikaiset saamiset	7 599 704,87	4 892 457,62
Rahoitusarvopaperit	477 000,00	2 347 910,79
Rahat ja pankkisaamiset	16 621 653,50	22 796 230,74
VASTAAVAA YHTEENSÄ	186 164 035,54	186 626 060,39

Konsernitase	2025	2024
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	132 979 248,71	130 762 102,52
Peruspääoma	59 084 680,92	59 084 680,92
Arvonkorotusrahasto	17 807,32	17 751,32
Muut omat rahastot	68 931,00	71 958,38
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	71 587 711,90	66 934 726,10
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 220 117,57	4 652 985,80
VÄHEMMISTÖOSUUDET	31 962,07	28 782,84
PAKOLLISET VARAUKSET	1 249,41	60 066,87
Muut pakolliset varaukset	1 249,41	60 066,87
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	377 191,94	388 130,83
VIERAS PÄÄOMA	52 774 383,41	55 386 977,33
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	22 998 849,97	27 300 884,99
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	11 821 414,04	11 777 235,09
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	2 409 409,39	3 482 520,50
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	15 544 710,01	12 826 336,75
VASTATTAVAA	186 164 035,54	186 626 060,39

4

Tilinpäätöksen liitetiedot

4.1

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Liitetieto 1

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseessa hankintamenoon tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenuun tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Johdannaissopimusten käsittely

Johdannaissopimukset ovat koronvaihtosopimuksia. Kaikki johdannaissopimukset on tehty lainakannan korkoriskien suojaamistarkoituksessa. Kunta on sitonut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan koron koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon. Vuonna 2020 on tehty johdannaissopimus lainasalkun suojaamistarkoituksessa lyhyellä ja pitkällä aikavälillä, joka on voimassa 1.10.2034 asti. Vuonna 2024 tehtiin kaksi johdannaissopimusta leasing sopimusten suojaamistarkoituksessa. Leasing sopimusten korkojohdannaisen kassavirrat kirjataan leasing-kustannukseksi.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintamenuun vähennykseksi.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilinpäätös 2024 tehtiin eri taloushallinnon järjestelmällä kuin tilinpäätös 2025. Järjestelmän vaihdosta johtuen tehtiin konversion yhteydessä joitain tiliryhmittelyjen muutoksia, jonka vuoksi vertailutiedot julkaistussa tilinpäätöksessä 2024 ja 2025 tilikauden 2024 osalta eivät ole yhtenevät. Tilinpäätökseen 2025 on vertailutiedot tilikaudelta 2024 otettu kirjanpitojärjestelmästä suoraan, ja sen vuoksi vertailutiedoissa on joitain eroavaisuuksia. Tilikaudelle 2024 ei ole lukuihin tehty muutoksia.

Taseyksiköiden rahavarojen muutos on muutettu esitettäväksi tilinpäätöksessä 2025 siten, että yhdyntili on huomioitu saamisissa tai veloissa sen mukaan, miten taseyksikön rahat ovat liikkuneen. Taseyksiköillä ei ole omaa pankkitiliä.

Konsernin tuloksen 2024 vertailutietoihin on tullut muutoksia vasta tilinpäätöskirjan painon jälkeen, jonka vuoksi vertailutiedot julkaistussa tilinpäätöksessä 2024 ja 2025 tilikauden 2024 osalta eivät ole yhtenevät. Vertailu-

tiedot esitetty korjattuna tilinpäätöskirjassa 2025. Tilikauden tietojen vertailussa edelliseen tilikauteen tulee ottaa seuraavat erät huomioon;

- Myyntituotot vuonna 2025 olivat 16,7 miljoonaa euroa, joka on 59,3 prosenttia enemmän kuin vuonna 2024. Myyntituottojen kasvu aiheutui 1.1.2025 aloittaneen Päijät-Hämeen työllisyysalueen jäsenkuntatuloista.
- Tuet ja avustukset vuonna 2025 olivat 2,4 miljoonaa euroa, joka on 22,6 prosenttia enemmän kuin vuonna 2024. Vuonna 2025 Valtio korvasi vuoden 2024 maksamattomat palkkatuet työllisyysalueelle, jotka maksettiin vuonna 2025.
- Muut toimintatuotot vuonna 2025 olivat 6,4 miljoonaa euroa, joka on 47,5 prosenttia enemmän kuin vuonna 2024. Tilikaudella 2025 toteutui maa-alueiden myynnit, valokuituverkkojen rakentamista sekä Sote-kiinteistön myynti, josta myyntivoitto oli lähes 1,7 miljoonaa euroa.
- Henkilöstökulut vuonna 2025 olivat 44,8 miljoonaa euroa, joka on 10,0 prosenttia enemmän kuin vuonna 2024. Henkilöstökulujen kasvua aiheutui 1.1.2025 aloittaneen Päijät-Hämeen työllisyysalueen kustannuksista (72 henkilöä) sekä kunta-alan virka- ja työehtosopimukseen kohdentuneista palkankorotuksista.
- Vuoden 2025 palvelujen ostot olivat 26,8 miljoonaa euroa, joka on 8,1 prosenttia enemmän kuin vuonna 2024. Palvelujen ostojen kasvuun vaikutti muun muassa Henkilöstön työterveyspalvelujen kustannusten kasvu, kotikuntakorvausten kasvu, ICT- palvelujen kustannusten kasvu ja asiakaspalvelujen ostojen kustannusten kasvu.
- Vuoden 2025 Avustukset olivat 7,8 miljoonaa euroa, joka on 168,5 prosenttia enemmän kuin vuonna 2024. Avustuskulujen kasvuun vaikutti 1.1.2025 aloittaneet seudullisen Päijät-Hämeen työllisyysalueen maksamat palkkatuet ja starttirahat.
- Valtionosuudet olivat vuonna 2025 18,4 miljoonaa euroa ja verotulot 52,8 miljoonaa euroa. Valtionosuuksissa kasvoivat 6,0 prosenttia, joka johtui lakisääteisten työllisyyspalvelujen siirtymisestä valtiolta kuntien vastuulle. Verotulot kasvoivat 0,6 prosenttia.
- Vuoden 2025 tuloksesta kirjattiin investointivaroja 2,2 miljoonaa euroa. Vuonna 2024 kirjattiin uusia investointivaroja 3,7 miljoonaa euroa.

- Tilikaudella 2025 kirjattu valtiolta kunnille siirtyneiden Päijät-Hämeen työllisyysalueen henkilöiden lomapalkkavelka kirjanpitolautakunnan kuntajaoston lausunnon mukaisesti avaavaan taseeseen.
- Muutokset ovat tarkemmin eriteltynä liitetieto 25 Oman pääoman erittelyssä.

Palkkaharmonisointikustannusvarauksen huomioiminen tilinpäätöksessä

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä (PHHYKY) on vuoden 2022 tilinpäätöksessään tehnyt 20 miljoonan euron pakollisen varauksen liittyen mahdolliseen takautuvaan palkkaharmonisaatioratkaisuun. PHHYKY on ilmoittanut Hollolan kunnan laskennalliseksi osuudeksi 2,2 miljoonaa euroa.

Lain sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanosta mukaan PHHYKY:n henkilöstö on siirretty liikkeenluovutuksella hyvinvointialueelle 1.1.2023 alkaen. Työsopimuslain ja lain kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta mukaan luovuttaja on luovutuksensaajalle vastuussa ennen luovutusta erääntyneestä työntekijän saatavasta, jollei muuta ole sovittu. Muuta ei ole sovittu kuntayhtymän ja kunnan tai hyvinvointialueen välillä. Palkkasaatavaa ei ollut erääntynyt ennen 1.1.2023.

Päijät-Hämeen Hyvinvointialue on sopinut palkansaajajärjestöjen kanssa palkkojen harmonisoinnista 2023 alkaen. Sovinnon yhteydessä on hyvinvointialue sopinut työntekijöille maksettavasta korvauksesta. Korvauksen perusteeksi on mainittu ajanjakso 2020–2022. Kunnan tulkinna mukaan PHHYKY ei ole vastuussa takautuvasta palkkaharmonisaatiosta edellä mainitun lainsäädännön perusteella. Tällöin ei ole myöskään muodostu katettavaa alijäämää, josta omistajakunnat olisivat vastuussa. Kunta ei tällä perusteella ole sisällyttänyt PHHYKY:n esittämää osuutta pakollisesta varauksesta tilinpäätöslaskelmiinsa.

Hyvinvointialueen hyväksymän PHHYKY:n tilinpäätös vuodelta 2022 sisälsi palkkaharmonisaatiovarauksen palkkaharmonisaatiokustannuksista. Tämän osalta Valtionvarainministeriö on leikannut kunnan peruspalvelujen valtionosuuksia. Hollolan kunta on vaatinut oikaisua valtionvarainministeriön päätökseen, asia on käsiteltävänä Hämeenlinnan hallinto-oikeudessa. Tätä kirjoittaessa asia on vielä kesken.

Konsernitilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kunnan tytäryhtiöt, kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Kirjanpitolautakunnan mukaisesti vapaaehtoisten ja verotusperusteisten varausten ja poistoeron muutokset on konsernituloslaskelmassa laskettu laskennallisten verojen muutokseen ja tilikauden yli- /alijäämään ja vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on konsernitaseessa jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa ja vähemmistöosuuksien erottamisessa. Laskennallinen verovelka on esitetty kokonaisuudessaan pitkäaikaisen vieraana pääomana.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty. Kiinteistöverot on eliminoitu siltä osin kuin konserniyhtiöt ne ilmoittaneet.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäisen omistuksen eliminoinnit on tehty Kirjanpito-lautakunnan kuntajaoston konserniyleisohjeen mukaisesti käyttäen niin sanottua sovellettua hankintamenomenetelmää. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudella tilikauden tulokseen.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöiden rakennusten poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa

tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi niillä yhtiöillä, jotka eivät ole tehneet suunnitelman mukaisia poistoja.

Kuntayhtymät

Kuntayhtymät on yhdistelty konsernitilinpäätökseen peruspääomaosuuden suhteessa.

Yksikköhintarahoituksen oikaisu valtionosuuksiin

Koulutuskuntayhtymälle maksettu yksikköhintarahoitus 60,9 miljoonaa euroa on konsernitilinpäätöksessä siirretty toimintatuotoista valtionosuuksiin.

Kiinteistöverojen käsittely

Konsernitilinpäätökseen yhdisteltyjen yhteisöjen kunnalle maksamat kiinteistöverot 297 tuhatta euroa on eliminoitu konsernituloslaskelmassa.

4.2 Tuloslaskelman liitetiedot

Liitetieto 6

Toimintatuotot tehtäväalueittain *)	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Yleishallinto	3 164 736,36	1 018 978,89	3 186 526,30	1 089 464,21
Sosiaali- ja terveyspalvelut	2 703 081,36	2 584 241,15	2 703 081,36	2 585 079,51
Opetus- ja kulttuuripalvelut	3 913 982,25	4 422 912,68	3 304 102,68	3 818 209,14
Yhdyskuntapalvelut	9 671 039,01	11 350 303,74	10 968 094,30	10 989 652,82
Seudulliset työllisyyspalvelut *)	6 949 679,90	0,00	6 949 679,90	0,00
Asumis- ja kiinteistöpalvelut	3 420 259,26	3 360 708,76	0,00	0,00
Toimintatuotot yhteensä	29 822 778,14	22 737 145,22	27 111 484,54	18 482 405,68

*) Päijät-Hämeen työllisyyspalvelut toiminta alkanut 1.1.2025

Liitetieto 7

Verotulot	Kunta	
	2025	2024
Kunnan tulovero	43 809 032,33	43 459 404,06
Osuus yhteisöveron tuotosta	2 482 192,41	2 598 863,14
Kiinteistövero	6 556 405,69	6 464 694,77
Verotulot yhteensä	52 847 630,43	52 522 961,97

Liitetieto 8

Valtionosuuksien ja verotulomenetysten korvausten erittely	Kunta	
	2025	2024
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	21 757 947,00	19 356 761,00
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien taseus (+/-)	6 279 040,00	5 853 941,00
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	-5 239 857,00	-5 411 847,00
Verotulomenetysten kompensatio	1 892 881,00	3 417 359,00
Valtionosuuksien ja verotulomenetysten korvaukset yhteensä	18 410 971,00	17 362 273,00

Liitetieto 9

Palvelujen ostojen erittely	Kunta	
	2025	2024
Asiakaspalvelujen ostot	4 190 417,80	3 574 431,24
Muiden palvelujen ostot	22 611 212,00	21 209 217,30
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	26 801 629,80	24 783 648,54

Liitetieto 11

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu käyttöomaisuuden hankintamenosta arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt 17.11.2020 päivitetyn poistosuunnitelman käyttöön 1.1.2020 alkaen.

Poistosuunnitelmaa päivitetty kunnanvaltuustossa 23.9.2024 §47 siten, että hyödykelajit esitetään käyttöomaisuusluokkien mukaisesti.

	Poistosuunnitelma 1.1.2020 alkaen		Poistosuunnitelma 31.12.2019 asti	
	Poistoaika	Poisto- menetelmä	Poisto- aika	Poistomenetelmä
Aineettomat hyödykkeet				
Kehittämismenot	2 vuotta	Tasapoisto		
Aineettomat oikeudet	5 vuotta	Tasapoisto	5 vuotta	Tasapoisto
Tietokoneohjelmistojen lisenssimaksut	2 vuotta	Tasapoisto		
Liikearvo			5 vuotta	Tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot			3 vuotta	Tasapoisto
Tietokoneohjelmistot (pl. lisenssimaksut)	2 vuotta	Tasapoisto	3 vuotta	Tasapoisto
Osuus käyttöomaisuudesta toisen yhteisön kanssa, erikseen määritettävä	2–30 vuotta	Tasapoisto		
Osuus toisen yhteisön tiehankkeeseen (kevyenliikenteen väylä)	15 vuotta	Tasapoisto	15 vuotta	Tasapoisto
Osuus toisen yhteisön tiehankkeeseen (VT12)	20 vuotta	Tasapoisto	20 vuotta	Tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot	3 vuotta	Tasapoisto		
Aineelliset hyödykkeet				
Maa- ja vesialueet				
Maa- ja vesialueet	ei poisto- aikaa			
Kiinteistöjen liittymismaksut	ei poisto- aikaa			
Rakennukset ja rakennelmat				
Hallinto- ja laitosrakennukset	20–30 vuotta	Tasapoisto	20 vuotta	Tasapoisto
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20–25 vuotta	Tasapoisto	20 vuotta	Tasapoisto
Talousrakennukset	10–15 vuotta	Tasapoisto	15 vuotta	Tasapoisto
Vapaa-ajan rakennukset	20 vuotta	Tasapoisto	20 vuotta	Tasapoisto
Asuinrakennukset	30 vuotta	Tasapoisto	30 vuotta	Tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet				
Kadut, tiet, torit ja puistot	15 vuotta	Tasapoisto	20 %	Menojäännös- poisto
Sillat, laiturit ja uimalat	10 vuotta	Tasapoisto	25 %	Menojäännös- poisto
Muut maa- ja vesirakenteet	15 vuotta	Tasapoisto	20 %	Menojäännös- poisto
Vedenjakeluverkko	30 vuotta	Tasapoisto	30 vuotta	Tasapoisto
Viemäriverkko	30 vuotta	Tasapoisto		
Kaukolämpöverkko	20 vuotta	Tasapoisto	20 vuotta	Tasapoisto
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistus- laitteet	15 vuotta	Tasapoisto	20 %	Menojäännös- poisto
Liikenteen ohjauslaitteet	10 vuotta	Tasapoisto	25 %	Menojäännös- poisto
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	10 vuotta	Tasapoisto	25 %	Menojäännös- poisto
Hulevesiverkosto	30 vuotta	Tasapoisto		
Talohaarat	30 vuotta	Tasapoisto		

	Poistosuunnitelma 1.1.2020 alkaen		Poistosuunnitelma 31.12.2019 asti	
	Poistoaika	Poisto- menetelmä	Poisto- aika	Poistomenetelmä
Koneet ja kalusto				
Rautaiset alukset	15 vuotta	Tasapoisto	15 vuotta	Tasapoisto
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	8 vuotta	Tasapoisto	8 vuotta	Tasapoisto
Muut kuljetusvälineet	4 vuotta	Tasapoisto	5 vuotta	Tasapoisto
Muut liikkuvat työkoneet	5 vuotta	Tasapoisto	5 vuotta	Tasapoisto
Muut raskaat koneet	10 vuotta	Tasapoisto	10 vuotta	Tasapoisto
Muut kevyet koneet	5 vuotta	Tasapoisto	5 vuotta	Tasapoisto
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	5 vuotta	Tasapoisto	5 vuotta	Tasapoisto
Muut laitteet ja kalusteet	3 vuotta	Tasapoisto	5 vuotta	Tasapoisto
Tietokonelaitteet	3 vuotta	Tasapoisto		
Viestintälaitteet	3 vuotta	Tasapoisto		
Muut aineelliset hyödykkeet				
Luonnonvarat	Käytön mukainen poisto			
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoaikaa			
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	ei poistoaikaa			
Pysyvien vastaavien sijoitukset				
Osakkeet ja osuudet	ei poistoaikaa			
Vedenottamot ja jätevedenpuhdistamot				
Rakennukset			8 %	Menojäännös-poisto
Pumput			25 %	Menojäännös-poisto
Muut koneet			18 %	Menojäännös-poisto
Vesitorni			40 vuotta	Tasapoisto

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10.000 euroa, on kunnassa kirjattu vuosikuluiksi.

Liitetieto 12

Pakollisten varausten muutokset	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Muut pakolliset varaukset 1.1.	60 066,87	184 263,30	0,00	0,00
Lisäykset tilikaudella	1 249,41	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	-60 066,87	-124 196,43	0,00	0,00
Muut pakolliset varaukset 31.12.	1 249,41	60 066,87	0,00	0,00
Pakollisten varausten muutokset yhteensä	1 249,41	60 066,87	0,00	0,00

Liitetieto 13

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	1 268 792,83	521 392,67	1 268 792,83	521 392,67
Rakennusten luovutusvoitot *)	0,00	0,00	1 626 848,20	0,00
Osakkeiden luovutusvoitot	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut luovutusvoitot	1 626 848,20	0,00	0,00	0,00
Luovutusvoitot yhteensä	2 895 641,03	521 392,67	2 895 641,03	521 392,67

*) sosiaali- ja terveyskeskuksen kiinteistön myynti 31.12.2025

Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Satunnaiset kulut	0,00	-3 668,75	0,00	0,00
Satunnaiset kulut yhteensä	0,00	-3 668,75	0,00	0,00

Liitetieto 14

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely	Kunta	
	2025	2024
Osinkotuotot muista yhteisöistä	700 694,42	779 181,17
Yhteensä	700 694,42	779 181,17

Liitetieto 15

Erittely poistoeron muutoksista	Kunta	
	2025	2024
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	17 200 318,32	-249 999,96
Poistoeronmuutokset yhteensä	17 200 318,32	-249 999,96

4.3 Taseen liitetiedot

TASEEN VASTAAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liitetieto 18

Pysyvät vastaavien erittelyt

Aineettomat hyödykkeet				
Hollolan kunta	Aineet- tomat oikeudet	Muut pitkä- vaikutteiset menot	Ennako- maksut ja kesken- eräiset hyödykkeet	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	67 997,83	7 247 654,44	0,00	7 315 652,27
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	199 674,99	0,00	199 674,99
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	493 150,98	0,00	493 150,98
Tilikauden poisto	-51 173,62	-814 960,90	0,00	-866 134,52
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	16 824,21	7 125 518,51	0,00	7 142 342,72
Kirjanpitoarvo 31.12.	16 824,21	7 125 518,51	0,00	7 142 342,72

Aineelliset hyödykkeet

Hollolan kunta	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakko-maksut ja kesken-eräiset hyödykkeet	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	27 822 454,74	46 260 681,55	46 319 266,29	316 806,51	26 089,00	9 554 123,76	130 299 421,85
Lisäykset tilikauden aikana	816 307,84	10 039 659,01	5 436 567,13	502 209,39	0,00	917 076,56	17 711 819,93
Rahoitusosuudet tilikaudella	0,00	-457 800,00	-852 518,00	0,00	0,00	0,00	-1 310 318,00
Vähennykset tilikauden aikana	-626 858,21	-11 370 098,76	0,00	0,00	0,00	0,00	-11 996 956,97
Siirrot erien välillä	0,00	4 967 659,50	2 422 891,91	0,00	0,00	-7 883 702,39	-493 150,98
Tilikauden poisto	0,00	-3 709 989,09	-3 731 310,95	-145 141,08	0,00	0,00	-7 586 441,12
Arvonlennukset ja niiden palautukset	-46 661,12	-2 856 640,27	-25 925,71	0,00	0,00	0,00	-2 929 227,10
Poistamaton hankintameno 31.12.	27 965 243,25	42 873 471,94	49 568 970,67	673 874,82	26 089,00	2 587 497,93	123 695 147,61
Kirjanpitoarvo 31.12.	27 965 243,25	42 873 471,94	49 568 970,67	673 874,82	26 089,00	2 587 497,93	123 695 147,61

Maa- ja vesialueet erittely

	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut	96 077,77	132 577,83	73 832,97	130 592,29
Muut maa- ja vesialueet	29 683 915,99	29 051 787,54	27 891 410,28	27 691 862,45
Arvonkorotukset	15 978,17	15 927,93	0,00	0,00
Maa- ja vesialueet yhteensä	29 795 971,93	29 200 293,30	27 965 243,25	27 822 454,74

Osakkeet ja osuudet

Hollolan kunta	Osakkeet konserniyhtiöt	Osakkeet omistusyhteis- yhteisöt	Kunta- yhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	3 006 056,01	3 441,45	4 281 974,00	523 320,28	7 814 791,74
Lisäykset	13 600 000,00	0,00	0,00	0,00	13 600 000,00
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	16 606 056,01	3 441,45	4 281 974,00	523 320,28	21 414 791,74
Kirjanpitoarvo 31.12.	16 606 056,01	3 441,45	4 281 974,00	523 320,28	21 414 791,74

Jvk-, muut laina- ja muut saamiset

Hollolan kunta	Saamiset konserni- yhteisöt	Saamiset kuntayhty- mät	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	0,00	0,00	1 861 850,01	1 861 850,01
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	0,00	-135 000,00	-135 000,00
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	0,00	0,00	1 726 850,01	1 726 850,01
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	0,00	1 726 850,01	1 726 850,01

Liitetieto 19–21

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt

Kuntakonsernin osuus (1 000 €)

Nimi	Yhtiön virallinen tunnus	Kunnan omistus-osuus	Konsernin omistus-osuus	omasta pää-omasta	vieraasta pää-omasta	tilikauden voitosta/tappiosta
Tytäryhteisöt						
Hollolan Asuntotalot Oy	0869681-5	100,00 %	100,00 %	2 531	8 395	37
Hollolan Tilapalvelu Oy	2840811-2	100,00 %	100,00 %	186	2 806	24
Asunto Oy Hollolan Tervasmiiu	0641773-9	88,08 %	88,08 %	85	284	0
Kiinteistö Oy Hollolan Terveystie 2	3562319-5	100,00 %	100,00 %	13 600	0	0
Kuntayhtymät						
Hollolan-Lahden Vesilaitoskuntayhtymä	0217865-4	60,00 %	60,00 %	1179	84	266
Koulutuskeskus Salpaus -kuntayhtymä	0993644-6	9,51 %	9,51 %	10 022	695	267
Päijät-Hämeen liitto	0215610-5	11,32 %	11,32 %	131	57	-8
Yhteensä				27 734	12 321	586

Liitetieto 22

Saamisten erittely

	2025		2024	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0,00	53 735,32	0,00	62 433,00
Yhteensä	0,00	53 735,32	0,00	62 433,00
Saamiset yhteensä	0,00	53 735,32	0,00	62 433,00

Liitetieto 23

Siirtosaamiin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Jaksotetut henkilöstökulut	65 478,34	138,98	24 831,88	138,98
TVR Koulutuskorvaus	19 500,09	14 564,73	16 644,39	12 442,48
Kelan korvaus työterveyshuollosta	242 468,03	1 014 755,01	226 149,00	280 000,00
ELY palkkatuet	0,00	41 968,35	0,00	41 968,35
Valtionapu- ja EU-tukisaamiset	38 125,63	195 183,11	28 690,00	176 684,73
2024 konsessiosopimus vesimaksutulo- tasaus	0,00	0,00	191 719,44	100 702,49
Siirtyvät korot lyhytaikaiset	30 150,00	0,00	0,00	0,00
Vakuutuskorvaus Kankaan koulu	2 605 946,36	0,00	2 605 946,36	0,00
Muut tulojäämät	885 953,46	154 811,39	2 404,82	10 949,76
Tulojäämät yhteensä	3 887 621,91	1 421 421,57	3 096 385,89	622 886,79
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	3 887 621,91	1 421 421,57	3 096 385,89	622 886,79

TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liitetieto 24

Oman pääoman erittely	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Peruspääoma 1.1.	59 084 680,92	59 084 680,92	59 084 680,92	59 084 680,92
Peruspääoma 31.12.	59 084 680,92	59 084 680,92	59 084 680,92	59 084 680,92
Arvonkorotusrahasto				
Arvonkorotusrahasto 1.1.	17 751,32	22 508,21	0,00	0,00
Lisäykset	56,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	0,00	-4 756,89	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto 31.12.	17 807,32	17 751,32	0,00	0,00
Muut omat rahastot				
Muut omat rahastot 1.1.	71 958,38	71 958,38	0,00	0,00
Vähennykset	-3 027,38	0,00	0,00	0,00
Muut omat rahastot 31.12.	68 931,00	71 958,38	0,00	0,00
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	71 587 711,90	66 810 529,67	26 024 103,03	25 476 394,48
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	71 587 711,90	66 810 529,67	26 024 103,03	25 476 394,48
Tilikauden ylijäämä	2 220 117,57	4 777 182,23	425 220,63	547 708,55
Oma pääoma yhteensä	132 979 248,71	130 762 102,52	85 534 004,58	85 108 783,95

Edellisten tilikausien yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät	Kunta	
	2025	2024
Kertynyt poistoero 31.12.	17 413 144,29	4 229 166,76
Vapaaehtoiset varaukset 31.12.	27 289 877,73	37 635 343,50
Kertynyt yli-/alijäämä ja tuloksenkäsittelyerät yhteensä	44 703 022,02	41 864 510,26

Liitetieto 25

Erittely poistoerosta	Kunta	
	2025	2024
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	17 413 144,29	4 229 166,76
Poistoero yhteensä	17 413 144,29	4 229 166,76

Liitetieto 26

Pitkäaikaiset velat	Kunta	
	2025	2024
Velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	8 733 333,24	10 849 999,92
Pitkäaikaiset velat yhteensä	8 733 333,24	10 849 999,92

Liitetieto 29

Vieras pääoma	2025		2024	
	Pitkäaikaiset	Lyhyt-aikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhyt-aikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Lainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostovelat	0,00	1 939 917,44	0,00	2 662 103,84
Yhteensä	0,00	1 939 917,44	0,00	2 662 103,84
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat	0,00	58 593,99	0,00	20 456,22
Yhteensä	0,00	58 593,99	0,00	20 456,22
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille				
Ostovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00
Vieras pääoma yhteensä	0,00	1 998 511,43	0,00	2 682 560,06

Liitetieto 31

Muiden velkojen erittely	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Muut velat				
Liittymismaksut	11 141 439,98	11 141 176,20	11 242 910,57	11 242 910,57
Muut velat	1 599 909,32	1 324 950,19	798 254,46	695 002,71
Muut velat yhteensä	12 741 349,30	12 466 126,39	12 041 165,03	11 937 913,28

Liitetieto 32

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Menojäämät				
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	5 767 112,43	4 418 187,50	5 179 479,06	4 094 783,65
Korkojaksotukset	50 428,55	75 492,78	16 386,12	19 831,82
Sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueen käyttötalous-hankkeiden saldon siirto	39 883,72	186 384,00	39 883,72	186 384,00
Ympäristöterveydenhuollon kuntalaskutuksen tasaus	127 035,51	143 209,21	127 035,51	143 209,21
Valtionosuus- ja EU-tukiennakot	48 376,05	119 954,19	44 855,00	15 142,00
Työllisyysalueen palkkatuki, starttiraja, kuntalaskutuksen tasaus	1 445 815,93	0,00	1 445 815,93	0,00
Hoitopäivämaksut	0,00	64 965,72	0,00	64 965,72
Muut menojäämät	633 486,55	394 878,37	443 238,81	261 712,02
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	8 112 138,74	5 403 071,77	7 296 694,15	4 786 028,42
Siirtovelat yhteensä	8 112 138,74	5 403 071,77	7 296 694,15	4 786 028,42

VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liitetieto 33

Kiinnitykset, panttaukset tai muut omaisuusvelkojen vakuudet	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	8 986 656,01	9 020 156,01	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	8 521 967,25	8 521 967,25	0,00	0,00
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	8 521 967,25	8 521 967,25	0,00	0,00

Liitetieto 34–36

Vakuudet ja takaukset	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Omasta puolesta annetut vakuudet				
Kiinteistökiinnitykset	13 225 949,58	13 225 747,76	0,00	0,00
Yhteensä	13 225 949,58	13 225 747,76	0,00	0,00

Liitetieto 37

Vuokravastuut	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Toimitilojen vuokravastuut	17 454 774,98	20 948 248,57	17 434 830,31	20 910 961,74
- josta vuokravastuut	188 856,23	501 355,49	188 856,23	501 355,49
- josta kiinteistöleasingvastuut (PPP)	17 245 974,08	20 409 606,25	17 245 974,08	20 409 606,25
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut	1 668 493,01	2 093 878,02	1 595 965,77	1 903 825,42
Maa-alueiden vuokravastuut	2 955,33	5 813,38	0,00	0,00
Muut vuokravastuut	337,1	91,93	0,00	0,00
Vuokravastuut yhteensä	19 126 560,42	23 048 031,90	19 030 796,08	22 814 787,16
- siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus				
Toimitilojen vuokravastuut	1 730 012,91	1 963 971,59	1 670 566,15	1 945 328,18
- josta vuokravastuut	170 916,23	312 559,68	170 916,23	312 559,68
- josta kiinteistöleasingvastuut (PPP)	1 499 649,92	1 632 768,50	1 499 649,92	1 632 768,50
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut	930 369,10	896 897,72	773 894,30	800 139,07
Maa-alueiden vuokravastuut	12 972,65	2 906,69	0,00	0,00
Muut vuokravastuut	100,15	91,93	0,00	0,00

Liitetieto 38–39

Vastuusitoumukset järjestelyjen tarkoitus	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	19 532 521,28	19 532 521,28	19 532 521,28	19 532 521,28
Jäljellä oleva pääoma	7 951 329,96	8 668 405,41	7 951 329,96	8 668 405,41
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	1 583 436,17	1 583 436,17	1 583 436,14	1 583 436,14
Jäljellä oleva pääoma	1 401 914,00	1 435 420,00	1 401 914,00	1 435 420,00

Vastuu kuntien takauskeskuksen takausvastuista	Kunta	
	2025	2024
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	212 240 006,56	197 783 992,00
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12	271 663,46	212 241,00

Liitetieto 40

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt	Konserni		Kunta	
	2025	2024	2025	2024
Sopimusvastuut				
Maankäyttö- ja rakennuslainausten kunnalle aiheutuvat velvoitteet	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00	2 000 000,00
Muut sopimusvastuut yhteensä				
Muut sopimusvastuut	23 652 176,97	16 442 951,00	23 649 584,00	16 442 951,00
Seuraavalla tilikaudelle kohdistuva osuus	3 249 579,00	3 000 371,00	3 249 579,00	3 000 371,00
Arvonlisäveron palautusvastuu	611 745,02	631 821,57	0,00	0,00
Perustamishankkeiden valtionosuiden palautusvastuu	4 720 023,40	10 449 141,00	4 602 586,00	10 449 141,00
Johdannaissopimukset	2025	2024	2025	2024
Koronvaihtosopimus, OP Yrityspankki Oyj, no 13571480 (talousjohtaja 13.3.2020, 8§)				
Käypä arvo	1 537 721,31	1 239 413,63	1 537 721,31	1 239 413,63
Nimellisarvo	10 000 000,00	10 000 000,00	10 000 000,00	10 000 000,00

Sopimus on voimassa 1.10.2034 asti. Koronvaihtosopimuksessa maksettava kiinteä korko 0,77 %-yksikkö p.a./6 kk euribor.

Sopimus on voimassa 1.12.2034 asti. Koronvaihtosopimuksessa maksettava kiinteä korko 0,77 %-yksikkö p.a./6 kk euribor.

OP yritys pankki Oyj:n kanssa vuonna 2020 tehty 10 miljoonan euron koronvaihtosopimus on tehty lainakannan suojaamistarkoituksessa. Vuonna 2025 sopimuksen aikaväliä muutettiin ja korkopäivät sovitettiin yhtenäväisiksi Leasing koulujen sopimusten korkopäivien kanssa. Koronvaihtosopimuksella kunta on sitoutunut suojaamaan leasing koulujen sopimusten vaihtuvan koron riskiltä suojaamaan kiinteään korkoon. Sopimuksen alkamispäivä 1.12.2025. Sopimus on voimassa 1.12.2034 asti. Koronvaihtosopimuksessa maksettava kiinteä korko 0,77 prosenttiyksikköä p.a./ vaihtuva 6 kk euribor. Maksupäivät 1.6. ja 1.12. Johdannaissopimuksessa ei ole erillistä purkuehtoa. Sopimuksen lisäksi noudatetaan johdannaisyleis-sopimuksen ehtoja. Sopimuksella on siirrytty 10 miljoonaa euroa leasing-vastuun osalta kiinteään korkoon.

Johdannaisopimukset	2025	2024	2025	2024
Koronvaihtosopimus, Nordea Bank Oyj, no 2458631/4627453 (hallinto- ja talousjohtaja 28.3.2024, 9§)				
Käypä arvo	123 733,00	-250 259,00	123 733,00	-250 259,00
Nimellisarvo	10 000 000,00	10 000 000,00	10 000 000,00	10 000 000,00

Sopimus on voimassa 1.6.2034 asti. Koronvaihtosopimuksessa maksettava kiinteä korko 2,604 %-yksikkö p.a./6 kk euribor.

Nordea Bank Oyj:n kanssa vuonna 2024 tehty 10 miljoonan euron koronvaihtosopimus on tehty leasing sopimuksen suojaamistarkoituksessa. Leasing-vastuun pääomasta on suojattu 70 prosenttia ja leasing-ajasta 2017–2037 ajanjakso 2024–2034. Suojauksen laskennallinen pääoma ei ylitä leasing-vastuun pääomaa suojauksen aikana. Kunta on koronvaihtosopimuksella sitoutunut leasing-vastuun vaihtuvan koron riskiltä suojaavaan kiinteään korkoon. Sopimuksen alkamispäivä 1.6.2024. Sopimus on voimassa 1.6.2034 asti. Koronvaihtosopimuksessa maksettava kiinteä korko 2,604 prosenttiyksikköä p.a./ vaihtuva 6 kk euribor. Maksupäivät 1.6. ja 1.12. Johdannaisopimuksessa ei ole erillistä purkuehtoa. Sopimuksen lisäksi noudatetaan johdannaisyleissopimuksen ehtoja. Sopimuksella on siirrytty 10 miljoonaa euroa leasing-vastuun osalta kiinteään korkoon. Korkojohdannaisen kassavirrat kirjataan leasing-kustannukseksi.

Johdannaisopimukset	2025	2024	2025	2024
Koronvaihtosopimus, Nordea Bank Oyj, no 2521237/4729003 (hallinto- ja talousjohtaja 28.8.2024, 25§)				
Käypä arvo	130 805,00	-67 634,00	130 805,00	-67 634,00
Nimellisarvo	5 000 000,00	5 000 000,00	5 000 000,00	5 000 000,00

Sopimus on voimassa 1.12.2034 asti. Koronvaihtosopimuksessa maksettava kiinteä korko 2,473 %-yksikkö p.a./6 kk euribor.

Nordea Bank Oyj:n kanssa vuonna 2024 tehty 5 miljoonan euron koronvaihtosopimus on tehty leasing sopimuksen suojaamistarkoituksessa. Leasing-vastuun pääomasta on suojattu 37 prosenttia ja leasing-ajasta 2017–2037 ajanjakso 2024–2034. Suojauksen laskennallinen pääoma ei ylitä leasing-vastuun pääomaa suojauksen aikana. Kunta on koronvaihtosopimuksella sitoutunut leasing-vastuun vaihtuvan koron riskiltä suojaavaan kiinteään korkoon. Sopimuksen alkamispäivä 1.12.2024. Sopimus on voimassa 1.12.2034 asti. Koronvaihtosopimuksessa maksettava kiinteä korko 2,473 prosenttiyksikköä p.a./ vaihtuva 6 kk euribor. Maksupäivät 1.6. ja 1.12. Johdannaisopimuksessa ei ole erillistä purkuehtoa. Sopimuksen lisäksi noudatetaan johdannaisyleissopimuksen ehtoja. Sopimuksella on siirrytty 5 miljoonaa euroa leasing-vastuun osalta kiinteään korkoon. Korkojohdannaisen kassavirrat kirjataan leasing-kustannukseksi.

HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liitetieto 41

Henkilötyövuodet 31.12.	Kunta	
	2025	2024
Yleishallinto	38,89	45,93
Opetus- ja kulttuuripalvelut	549,84	552,29
Työllisyyspalvelut *	18,34	-
Yhdyskuntapalvelut	101,42	135,29
Muut palvelut		
- seudulliset työllisyyspalvelut **	68,36	-
- seudullinen ympäristöterveys	32,81	32,33
Yhteensä	809,66	765,84

* vuoden 2024 osalta ei vertailutietoa saatavissa, tiedot sisältyy Yhdyskuntapalveluihin

** aloittanut toimintansa 1.1.2025, joten vuoden 2024 vertailutietoa ei ole massassa

Liitetieto 42

Henkilöstökulut	Kunta	
	2025	2024
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	44 810 933,04	40 742 491,54
Henkilöstökulut yhteensä	44 810 933,04	40 742 491,54

Liitetieto 43

Luottamushenkilön palkkiosta perityt ja tilitettyt luottamushenkilömaksu	Kunta	
	2025	2024
Kokoomus/Hollola	8 043,50	2 309,50
Kristillisdemokraatit	0,00	0,00
Keskusta	1 568,86	2 086,16
Sosiaalidemokraatit	5 197,80	4 871,41
Vasemmistoliitto	32,9	56,21
Vihreät	2 196,65	2 233,13
Perussuomalaiset	3 615,56	4 761,05
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	20 655,27	16 317,46

Liitetieto 44

Tilintarkastajan palkkiot	Kunta	
	2025	2024
Revisium Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	0,00	7 695,98
Muut palkkiot	3 548,76	18,33
KPMG Oy Ab		
Tilintarkastuspalkkiot	37 791,00	14 484,00
Tilintarkastajan lausunnot	4 257,00	6 314,72
Tarkastuslautakunnan avustaminen	11 454,00	5 100,00
Muut palkkiot	4 603,50	0,00
Palkkiot yhteensä	61 654,26	33 613,03

Liitetieto 45

Kunnan ja sen intressitahoihin kuuluva liitetieto

Kunnan 100 prosenttisesti omistamalta tytäryhtiö Hollolan Tilapalvelu Oy:ltä on ostettu palveluita vuonna 2025 yhteensä 18,2 miljoonalla eurolla (14,2 miljoonaa euroa vuonna 2024). Toiselta 100 prosenttisesti omistetulta yhtiöltä Hollolan Asuntotalot Oy:ltä palveluita on ostettu 15,1 tuhatta euroa (16 tuhatta euroa vuonna 2024).

Kunta on omistajana Provincia Oy:ssä, josta kunta ostaa merkittävän määrän kunnan palvelutuotantoon liittyviä talous- ja henkilöstöhallinnon palveluita. Ostot Provincia Oy:ltä vuonna 2025 olivat yhteensä noin 1,0 miljoonaa euroa (1,1 miljoonaa euroa vuonna 2024). Kunta on osakkaana myös Salpa-kierto Oy:ssä, josta palveluita on ostettu puolestaan noin 2,7 tuhannella eurolla (2 tuhatta euroa vuonna 2024).

Muita intressitahoja (ja kuntakonserniin kuuluvia) ovat kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenkuntana. Näitä ovat Päijät-Hämeen liiton maksut noin 310 tuhatta euroa (386 tuhatta euroa vuonna 2024) ja Hollolan-Lahden Vesilaitos-kuntayhtymä noin 229 tuhatta euroa (130 tuhatta euroa vuonna 2024).

Kunnanjohtajan kanssa on vuonna 2017 (kv 35 §) solmittu kuntalain mukainen johtajasopimus, jossa on sovittu tietyissä tapauksissa vuoden palkkaa vastaavasta erokorvauksesta. Sopimus on edelleen ollut voimassa vuonna 2025.

Kunnalla on käytössään konsernitili, johon on liitetty Hollolan Tilapalvelu Oy ja Hollolan Asuntotalot Oy. Tili sisältää Hollolan Tilapalveluiden osalta 3 miljoonan euron limiitin ja Hollolan Asuntotalojen osalta 0,5 miljoonan euron limiitin. Limiitistä tai sen käytöstä ei peritä yhtiöltä palkkiota.

Kunnalla on ollut voimassa olevia takauksia koskien Hollolan Asuntotalot Oy:n lainoja nimellisarvoltaan 19,5 miljoonaa euroa, josta avoinna oleva lainamäärä yhteensä on 7,9 miljoonaa euroa.

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt kokouksessaan 11.12.2023 sijoitus- ja rahoitusperiaatteet, joiden mukaan kunnan myöntäessä välirahoitusta hollolalaisille yleishyödyllisille yhteisöille kunta ei vaadi välirahoituksesta vakuuksia. Vuonna 2025 ei ole myönnetty uusia väliaikaisrahoituksia.

Konsernin lähipiirin/intressipiirin kanssa ei ole ollut tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia.

4.4

Vesihuoltolain edellyttämät liitetiedot

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet sekä menetelmät

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty asianomaisen hyödykkeen hankintameno vähennykseksi.

Liitetieto 6

Tuloslaskelman liitetiedot	2025	2024
Vesimaksut	1 240 017,24	1 238 743,92
Jätevesimaksut	2 091 935,60	2 050 332,74
Perusmaksut	1 144 029,64	1 057 798,77
Vesihuollon liittymismaksut	357 599,97	329 861,46
Muut myyntituotot	28 035,85	22 487,00
Yhteensä	4 861 618,30	4 699 223,89

Liitetieto 11

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt 17.11.2020 päivitetyn poistosuunnitelman käyttöön 1.1.2020 alkaen. Kunnanvaltuuston hyväksymällä poistosuunnitelman muutoksella on tarkistettu hallinto- ja laitosrakennusten poistoaikoja sekä poistettu menojäännöspoisto suunnitelmasta. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenosta arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Poistosuunnitelmaa päivitetty kunnanvaltuustossa 23.9.2024 §47 siten, että hyödykelajit esitetään käyttöomaisuusluokkien mukaisesti.

Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

Aineelliset hyödykkeet:	Poistosuunnitelma 1.1.2020 alkaen		Poistosuunnitelma 31.12.2019 asti	
Rakennukset ja rakennelmat				
Hallinto- ja laitosrakennukset	20-30 vuotta	Tasapoisto	20 vuotta	Tasapoisto
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20-25 vuotta	Tasapoisto	20 vuotta	Tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet				
Vedenjakeluverkko	30 vuotta	Tasapoisto	30 vuotta	Tasapoisto
Viemäriverkko	30 vuotta	Tasapoisto		
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	10 vuotta	Tasapoisto	25 %	Menojäännös- poisto
Hulevesiverkosto	30 vuotta	Tasapoisto		
Talohaarat	30 vuotta	Tasapoisto		
Koneet ja kalusto				
Muut laitteet ja kalusteet	3 vuotta	Tasapoisto	5 vuotta	Tasapoisto
Vedenottamot ja jätevedenpuhdistamot				
Rakennukset			8 %	Menojäännös- poisto
Pumput			25 %	Menojäännös- poisto
Muut koneet			18 %	Menojäännös- poisto
Vesitorni			40 vuotta	Tasapoisto

TASEEN VASTAAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liitetieto 18

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Aineelliset hyödykkeet						
	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Kesken-eräiset työt	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	89 134,51	728 891,86	30 877 932,86	63 738,55	519 471,33	32 279 169,11
Lisäykset tilikauden aikana	5 264,52	0,00	2 199 677,03	423 239,12	363 476,36	2 991 657,03
Siirrot erien välillä -/+	0,00	0,00	382 307,70	0,00	-382 307,70	0,00
Tilikauden poisto	0,00	-130 666,78	-1 856 937,91	-22 140,87	0,00	-2 009 745,56
Poistamaton hankintameno 31.12.	94 399,03	598 225,08	31 602 979,68	464 836,80	500 639,99	33 261 080,58
Kirjanpitoarvo 31.12.	94 399,03	598 225,08	31 602 979,68	464 836,80	500 639,99	33 261 080,58

Liitetieto 23

Siirtosaamiin sisältyvät olennaiset erät	2025	2024
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Muut siirtosaamiset/Lahti Aqua palvelumaksun tasaus	191 719,44	100 702,49
Siirtosaamiset yhteensä	191 719,44	100 702,49

TASEEN VASTATTAVAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liitetieto 24

Oman pääoman erittely	2025	2024
Peruspääoma 1.1.	9 302 673,01	9 302 673,01
Peruspääoma 31.12.	9 302 673,01	9 302 673,01
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	3 756 070,43	3 972 503,03
Siirto edelliseltä tilikaudelta	58 443,18	-216 432,60
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	3 814 513,61	3 756 070,43
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	58 673,84	58 443,18
Oma pääoma yhteensä	13 175 860,46	13 117 186,62

Liitetieto 26

Pitkäaikaiset velat	saldo 31.12.2025	2026	2027	2028	2029	saldo 31.12.2029
19834/19	375 000,00	-125 000,00	-125 000,00	-125 000,00	0,00	0,00
20373/20	800 000,00	-200 000,00	-200 000,00	-200 000,00	-200 000,00	0,00
	1 175 000,00	-325 000,00	-325 000,00	-325 000,00	-200 000,00	0,00

Liitetieto 31

Muiden velkojen erittely	2025	2024
Pitkäaikaiset		
Muut velat		
Liittymismaksut	11 633 644,47	11 633 644,47
Muut velat yhteensä	11 633 644,47	11 633 644,47

Liitetieto 32

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	2025	2024
Lyhytaikaiset		
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotukset	14 872,38	15 152,52
Korkojaksotukset	4,58	17,19
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	14 876,96	15 169,71
Siirtovelat yhteensä	14 876,96	15 169,71

Liitetieto 40

Taseen ulkopuoliset järjestelyt			
Perustamishankkeiden valtionosuuden palautusvastuu			
Hanke	Päätös	Vastuu päättyy	Myönnetty avustus
VESIHUOLTOLAITOS			
Raaskantien I vaiheen ja Tynnyrimäen tien vesihuolto	HÄMELY/2242/2014 ja HÄMELY/2246/2014/ 16.3.2015	31.12.2030	55 000,00

HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT

Liitetieto 41–42

Henkilöstön lukumäärä ja henkilöstökulut

Henkilöstön lukumäärä 31.12.	2025	2024
Vesihuoltolaitos	1	1
Yhteensä	1	1

Henkilöstökulut	2025	2024
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	76 510,03	81 895,37
Henkilöstökulut yhteensä	76 510,03	81 895,37

VESIHUOLTOLAIN EDELLYTTÄMÄT LIITETIEDOT

Huleveden viemäröinnin ja vesihuollon osalta esitetään eriytetyt tilinpäätöslaskelmat vesihuoltolain muutosten (22.8.2014/681) edellyttämällä tavalla.

Erillisiä huleveden käyttömaksuja tai huleveden vuosittaisia perusmaksuja ei ole toistaiseksi käytössä.

Tilikauden 2025 tuloiksi on luettu huleveden viemäröinnille suoraan kohdistettavissa olleet liittymismaksutulot sekä perusmaksutulosta laskennallisesti eriytetty osuus.

Huleveden viemäröinnin toimintatuotot ja -kulut, poistot sekä korkomenot on eriytetty omalla kirjaustunnisteella (toiminto).

Lainoista huleveden osuudeksi on erotettu tasearvojen suhteessa lainapääoma.

Vesihuoltolain edellyttämä laskennallinen eriytys, huleveden viemärointi

HOLLOLAN VESIHUOLTOLAITOS

TULOSLASKELMA	01.01. - 31.12.2025	01.01. -31.12.2024
Liikevaihto	428 583,64	320 620,62
Materiaalit ja palvelut	-62 262,15	-73 931,25
Palvelujen ostot	-62 262,15	-73 931,25
Poistot ja arvonalentumiset	-175 385,75	-158 596,67
Suunnitelman mukaiset poistot	-175 385,75	-158 596,67
Liikelyjäämä	190 935,74	88 092,70
Rahoitustuotot ja -kulut:	-35 728,78	-33 486,79
Muille maksetut korkokulut	-79,63	-244,30
Korvaus peruspääomasta	-35 649,15	-33 242,49
Ylijäämä (-alijäämä) ennen satunnaiseriä	155 206,96	54 605,91
Ylijäämä (-alijäämä) ennen varauksia	155 206,96	54 605,91
Tilikauden ylijäämä (-alijäämä)	155 206,96	54 605,91

RAHOITUSLASKELMA	01.01. - 31.12.2025	01.01. -31.12.2024
Toiminnan rahavirta		
Tulorahoitus	-20 178,79	-103 990,76
Liikelyjäämä	190 935,74	88 092,70
Poistot ja arvonalennukset	-175 385,75	-158 596,67
Rahoitustuotot ja -kulut	-35 728,78	-33 486,79
Investointien rahavirta	-551 789,81	-474 025,27
Investointimenot	-551 789,81	-474 025,27
Toiminnan ja investointien rahavirta	-571 968,60	-578 016,03
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset	-38 275,43	-35 691,48
Pitkäaikaisen lainojen vähennys muilta	-38 275,43	-35 691,48
Rahoituksen rahavirta	-38 275,43	-35 691,48

TASE	31.12.2025	31.12.2024
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	3 856 886,54	3 697 927,56
Aineelliset hyödykkeet	3 856 886,54	3 697 927,56
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 837 592,47	3 536 865,48
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	19 294,07	161 062,08
VASTAAVAA YHTEENSÄ	3 856 886,54	3 697 927,56
VASTATTAVAA	31.12.2025	31.12.2024
OMA PÄÄOMA	-538 843,90	-418 886,78
Peruspääoma	-1 095 580,90	-1 021 618,91
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä	711 943,95	657 338,04
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	155 206,96	54 605,91
VIERAS PÄÄOMA	-1 546 756,51	-1 478 027,41
Pitkäaikainen	-1 508 481,08	-1 442 335,93
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	-138 380,39	-164 729,90
Muut velat/liittymismaksut ja muut velat	-1 370 100,69	-1 277 606,03
Lyhytaikainen	-38 275,43	-35 691,48
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	-38 275,43	-35 691,48
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	-2 085 600,41	-1 896 914,19

Taseyksiköiden erillistilinpäätös- laskelmat

5.1

Vesihuoltolaitos

TULOSLASKELMA	01.01. - 31.12.2025	01.01. - 31.12.2024
Liikevaihto	4 861 618,30	4 699 223,89
Liiketoiminnan muut tuotot	57 864,00	0,00
Tuet ja avustukset	18 592,78	14 072,32
Materiaalit ja palvelut	-2 477 918,41	-2 419 305,68
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-189 163,90	-129 993,25
Ostot tilikauden aikana	-189 163,90	-129 993,25
Palvelujen ostot	-2 288 754,51	-2 289 312,43
Henkilöstökulut	-76 510,03	-81 895,37
Palkat ja palkkiot	-61 984,04	-64 560,99
Henkilösivukulut	-14 525,99	-17 334,38
Eläkekulut	-12 440,58	-15 572,38
Muut henkilösivukulut	-2 085,41	-1 762,00
Poistot ja arvonalentumiset	-2 009 745,56	-1 840 374,94
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 009 745,56	-1 840 374,94
Liiketoiminnan muut kulut	-10 632,76	-8 406,31
Liikeylijäämä	363 268,32	363 313,91
Rahoitustuotot ja -kulut:	-304 594,48	-304 870,73
Muut rahoitustuotot	116,38	197,84
Muille maksetut korkokulut	-1 957,08	-2 368,44
Korvaus peruspääomasta	-302 700,00	-302 700,00
Muut rahoituskulut	-53,78	-0,13
Ylijäämä (-alijäämä) ennen satunnaiseriä	58 673,84	58 443,18
Ylijäämä(alijäämä)ennen varauksia	58 443,18	58 443,18
Tilikauden ylijäämä (-alijäämä)	58 443,18	58 443,18
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	1,7 %	1,8 %
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	1,9 %	2,0 %
Voitto, %	1,2 %	1,2 %

Vesihuoltolaitos

RAHOITUSLASKELMA	01.01. - 31.12.2025	01.01.- 31.12.2024
Toiminnan rahavirta		
Liikeliijäämä	363 268,32	363 313,91
Poistot ja arvonalennukset	2 009 745,56	1 840 374,94
Rahoitustuotot ja -kulut	-304 594,48	-304 870,73
	2 068 419,40	1 898 818,12
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-2 991 657,03	-3 047 299,25
	-2 991 657,03	-3 047 299,25
Toiminnan ja investointien rahavirta	-923 237,63	-1 148 481,13
Rahoituksen rahavirta		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisen lainojen vähennys muilta	-325 000,00	-325 000,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos kunnalta	1 444 400,52	1 693 711,03
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos muilta	-64 555,58	-189 323,27
Korottomien velkojen muutos kunnalta/ky:ltä	-613 602,86	-34 547,47
Korottomien velkojen muutos muilta	481 995,55	3 640,84
Rahoituksen rahavirta	923 237,63	1 148 481,13
Rahavarojen muutos	0,00	0,00
Rahavarojen muutos	0,00	0,00
Rahavarat 31.12.	0,00	0,00
Rahavarat 1.1.	0,00	0,00
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, eur	-4 374 142	-4 720 656
Investointien tulorahoitus, %	69,14	62,31
Laskennallinen lainanhoitokate	1,9	2,0
Kassan riittävyys, pv	0	0
Quick Ratio	0,06	0,07
Current Ratio	0,06	0,07

Vesihuoltolaitos

TASE		
VASTAAVAA	31.12.2025	31.12.2024
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet	33 261 080,58	32 279 169,11
Maa- ja vesialueet	94 399,03	89 134,51
Rakennukset	598 225,08	728 891,86
Kiinteät rakenteet ja laitteet	31 602 979,68	30 877 932,86
Koneet ja kalusto	464 836,80	63 738,55
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	500 639,99	519 471,33
Sijoitukset	110 345,00	110 345,00
Liittymismaksut	110 345,00	110 345,00
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	33 371 425,58	32 389 514,11
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset	500 730,83	436 175,25
Lyhytaikaiset saamiset	500 730,83	436 175,25
Myyntisaamiset	244 002,44	228 600,17
Muut saamiset	65 004,46	106 872,59
Siirtosaamiset	191 723,93	100 702,49
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	500 730,83	436 175,25
VASTAAVAA YHTEENSÄ	33 872 156,41	32 825 689,36
VASTATTAVAA	31.12.2025	31.12.2024
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	9 302 673,01	9 302 673,01
Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä	3 814 513,61	3 756 070,43
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	58 673,84	58 443,18
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	13 175 860,46	13 117 186,62
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen	12 808 644,47	13 133 644,47
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 175 000,00	1 500 000,00
Muut velat/liittymismaksut ja muut velat	11 633 644,47	11 633 644,47
Lyhytaikainen	7 887 651,48	6 574 858,27
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	325 000,00	325 000,00
Lainat kunnalta/ky:ltä	7 062 990,01	5 618 589,49
Ostovelat	480 656,01	650 646,54
Korottomat velat kunnalta/ky:ltä	2 496,21	-34 547,47
Muut velat/liittymismaksut	1 632,32	0,00
Siirtovelat	14 876,93	15 169,71
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	20 696 295,95	19 708 502,74
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	33 872 156,41	32 825 689,36

TASE**TASEEN TUNNUSLUVUT**

Omavaraisuusaste, %	38,9	40,0
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	420,7	419,4
Kertynyt ylijäämä, 1000 eur	3 873	3 815
Lainakanta 31.12., 1000 eur	8 563	7 444

5.2 Päijät-Hämeen Ympäristöterveys

TULOSLASKELMA	01.01. - 31.12.2025	01.01. - 31.12.2024
Liikevaihto	3 325 022,55	3 255 423,14
Liiketoiminnan muut tuotot	576,6	23,22
Materiaalit ja palvelut	-871 330,76	-870 540,47
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-37 327,23	-37 172,32
Ostot tilikauden aikana	-37 327,23	-37 172,32
Palvelujen ostot	-834 003,53	-833 368,15
Henkilöstökulut	-2 235 132,77	-2 164 313,73
Palkat ja palkkiot	-1 727 895,42	-1 653 489,97
Henkilösivukulut	-507 237,35	-510 823,76
Eläkekulut	-441 738,39	-432 946,04
Muut henkilösivukulut	-65 498,96	-77 877,72
Liiketoiminnan muut kulut	-219 428,39	-220 622,49
Liikeylijäämä	-292,77	-30,33
Rahoitustuotot ja -kulut:	292,77	30,33
Muut rahoitustuotot	294,19	30,33
Muut rahoituskulut	-1,42	0,00
Tilikauden ylijäämä (-alijäämä)	0,00	0,00
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	0,0 %	0,0 %
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	0,0 %	0,0 %
Voitto, %	0,0 %	0,0 %

RAHOITUSLASKELMA	01.01. - 31.12.2025	01.01. - 31.12.2024
Toiminnan rahavirta		
Liikelyijäämä (alijäämä)	-292,77	-30,33
Rahoitustuotot ja -kulut	292,77	30,33
	0,00	0,00
Toiminnan ja investointien rahavirta	0,00	0,00
Rahoituksen rahavirta		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta/ky:ltä	81 087,90	-259 796,43
Saamisten muutos muilta	-22 249,70	137 569,36
Korottomien velkojen muutos kunnalta/ky:ltä	-88 591,11	9 912,77
Korottomien velkojen muutos muilta	29 752,91	112 314,30
Rahoituksen rahavirta	0,00	0,00
Rahavarojen muutos	0,00	0,00
Rahavarojen muutos	0,00	0,00
Rahavarat 31.12.	0,00	0,00
Rahavarat 1.1.	0,00	0,00
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, eur	0,0	0,0
Investointien tulorahoitus, %	0,0	0,0
Laskennallinen lainanhoitokate	0,0	0,0
Kassan riittävyys, pv	0	0
Quick Ratio	0	0
Current Ratio	0	0

TASE	31.12.2025	31.12.2024
VASTAAVAA		
Vaihtuvat vastaavat		
Saamiset	576 798,78	635 636,98
Lyhytaikaiset saamiset	576 798,78	635 636,98
Myyntisaamiset	117 240,99	115 051,96
Muut saamiset	436 092,50	520 585,02
Siirtosaamiset	23 465,29	0,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	576 798,78	635 636,98
VASTAAVAA Yhteensä	576 798,78	635 636,98
VASTATTAVAA	31.12.2024	31.12.2023
Vieras pääoma		
Lyhytaikainen	576 798,78	635 636,98
Ostovelat	88 310,63	78 678,34
Korottomat velat kunnalta/ky:ltä	0,00	9 912,77
Muut velat/liittymismaksut	46 237,44	43 475,98
Siirtovelat	442 250,71	503 569,89
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	576 798,78	635 636,98
VASTATTAVAA Yhteensä	576 798,78	635 636,98
TASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	0,0	0,0
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	17,3	19,5
Kertynyt ylijäämä, 1000 eur	0,0	0,0
Lainakanta 31.12. 1000 eur	0,0	0,0

5.3

Päijät-Hämeen Työllisyysalue

TULOSLASKELMA	01.01. - 31.12.2025	01.01. - 31.12.2024
Liikevaihto	7 344 067,05	0,00
Liiketoiminnan muut tuotot	64 586,93	0,00
Muut tuet ja avustukset	1 212 214,06	0,00
Materiaalit ja palvelut	-996 913,05	0,00
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-19 190,87	0,00
Ostot tilikauden aikana	-19 190,87	0,00
Palvelujen ostot	-977 722,18	0,00
Henkilöstökulut	-3 821 922,22	0,00
Palkat ja palkkiot	-3 086 640,03	0,00
Henkilösivukulut	-735 282,19	0,00
Eläkekulut	-634 665,20	0,00
Muut henkilösivukulut	-100 616,99	0,00
Liiketoiminnan muut kulut	-3 802 032,77	0,00
Liikelylijäämä	0,00	0,00
Tilikauden ylijäämä (-alijäämä)	0,00	0,00
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	0,0 %	-
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	0,0 %	-
Voitto, %	0,0 %	-

RAHOITUSLASKELMA	01.01. - 31.12.2025	01.01. - 31.12.2024
Rahoituksen rahavirta		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta/ky:ltä	-2 441 657,06	0,00
Saamisten muutos muilta	375 877,07	0,00
Korottomien velkojen muutos kunnalta/ky:ltä	1 483,98	0,00
Korottomien velkojen muutos muilta	2 064 296,01	0,00
Rahoituksen rahavirta	0,00	0,00
Rahavarojen muutos	0,00	0,00
Rahavarojen muutos	0,00	0,00
Rahavarat 31.12.	0,00	0,00
Rahavarat 1.1.	0,00	0,00
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, eur	0,0	0,0
Investointien tulorahoitus, %	0,0	0,0
Laskennallinen lainanhoitokate	0,0	0,0
Kassan riittävyys, pv	0	0
Quick Ratio	0	0
Current Ratio	0	0

TASE	31.12.2025	31.12.2024
VASTAAVAA		
Vaihtuvat vastaavat		
Saamiset	2 522 069,09	0,00
Lyhytaikaiset saamiset	2 522 069,09	0,00
Myyntisaamiset	39 193,93	0,00
Muut saamiset	2 482 595,08	0,00
Siirtosaamiset	280,08	0,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	2 522 069,09	0,00
VASTAAVAA Yhteensä	2 522 069,09	0,00
VASTATTAVAA	31.12.2025	31.12.2024
Vieras pääoma		
Lyhytaikainen	2 522 069,09	0,00
Ostovelat	150 407,23	0,00
Korottomat velat kunnalta/ky:ltä	1 483,98	0,00
Muut velat/liittymismaksut	66 786,99	0,00
Siirtovelat	2 303 390,89	0,00
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	2 522 069,09	0,00
VASTATTAVAA Yhteensä	2 522 069,09	0,00
TASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste, %	0,0	0,0
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	34,0	0,0
Kertynyt ylijäämä, 1000 eur	0,0	0,0
Lainakanta 31.12. 1000 eur	0,0	0,0

6

Konserniyhtiöt

Talousarviossa on hyväksytty konserniyhtiöille seuraavat yleiset ja yhtiökohtaiset tavoitteet:

Yleiset tytäryhteisöjä koskevat tavoitteet

- Tytäryhtiöiden tulee toimia kunnanvaltuuston hyväksymän strategian mukaisesti ja konserniohjetta noudattaen
- Sisäisen valvonta ja riskienhallinta tulee järjestää konserniohjeiden mukaisesti ja niistä raportoitaessa noudatetaan konserniohjetta
- Kaikilta yhtiöiltä edellytetään tervettä pitkäjänteistä taloudenpitoa ja kannattavuutta
- Tytäryhteisöjen tulee mahdollisuuksien mukaan hyödyntää tukityöllistäminen
- Konsernin sisäiset palveluostot on keskitettävä tarkoituksenmukaisesti koko konsernin etu huomioiden

Talouteen liittyvä tavoite:

- Käyttökateprosentin pysyminen vähintään vuoden 2024 tilinpäätöksen tasolla tai parantaminen
- Kunnan korjausvelkaselvitykseen osallistuminen

Konserniyhtiö	Hollolan Asuntotalot Oy ja As Oy Tervasmilu	
Strategian tavoite	Tarjoamme monipuolisia ja kehittyviä asumisen muotoja lähellä luontoa.	
Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Toteuma 31.12.2025
Asukkaiden pysyvyys	Asukkaiden vaihtuvuus alle 3,5 %/kk. Lähtötaso 4 %.	Asukasvaihtuvuus oli HAT omat kohteet 1,4 %/kk (1,3 %/kk vuonna 2024) kunnan omistamat väli-vuokrauskohteet 1,7 %/kk (1,7 %/kk vuonna 2024)
	Käyttöaste yli 95 %, lähtötaso 93,5 %.	Käyttöaste keskiarvo oli HAT omat kohteet 94,5 % kunnan omistamat väli-vuokrauskohteet 96,5 %.

Strategian tavoite		Tuotamme laadukasta palvelua ja hyvinvointia kuntalaisille.
Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Toteuma 31.12.2025
Asiakkaiden tyytyväisyys	Asiakaspalautteet vähintään edellisen vuoden tasolla. Lähtötaso 4,0.	Asiakas tyytyväisyys oli 4,1.
Kuntastrategian mukaisten hankkeiden edistäminen konserniohjauksen, sekä kuntayhteistyön kautta	Asumisen PTS-suunnitelma osana strategisia ohjelmia laadittu.	Viiden vuoden korjaustarve-suunnitelma hyväksytty yhtiön hallituksessa 8.10.2025. Kiinteistöjen tekninen kunto arvioitu sekä tehty kiinteistöjen alustava salkutus ja PTS-arviointi.

Konserniyhtiö		Hollolan Tilapalvelu Oy
Strategian tavoite		Tuotamme laadukasta palvelua ja hyvinvointia kuntalaisille.
Talousarvioon sisältyvä tavoite/toimenpide	Mittari (tavoitetaso ja lähtötaso)	Toteuma 31.12.2025
Kiinteistöjen korjausvelan pitäminen kohtuullisella tasolla	Vuonna 2025 pitkän ajan korjausvelkatavoite määritetty.	Korjausvelkatavoitetta ei ole vielä määritetty.
Kunnan energiasäästö-ohjelman laadintaan ja täytäntöönpanoon osallistuminen.	Vuodelle 2025 osoitetut Tilapalveluiden toimenpiteet suoritettu.	Vuodelle 2025 osoitetut toimenpiteet on suoritettu.

7

Eriytetyt tilinpäätökset ja muut eriytetyt laskelmat

7.1. Eriytetyt laskelmat

Eriytetyssä tuloslaskelmassa on esitetty kilpailulain 30 d §:n edellyttämä tuloslaskelma kunnan taloudellisesta toiminnasta, joka tapahtuu kilpailutilanteessa markkinoilla. Tuloslaskelma on kooste eriyttämismääräyksen piiriin tunnistetusta myynnistä ja niihin liittyvistä kustannuksista.

Hollolan kunnan kaikki toiminta on pääsääntöisesti kunnan asukkaiden palvelujen järjestämisestä, joista suurin osa on määritelty kuntien tehtäväksi laissa. Vain pieni osa palveluista on niin sanottua eriytettävää ulosmyyntiä, joka täyttää kilpailulain 30 d §:n edellytykset, koska liikevaihto on yli 40 000 euroa. Eriyttämismääräyksen piiriin on tunnistettu kuuluvaksi osa seuraavien yksiköiden myynnistä; työpajakahvilatoiminta, ruokapalvelut sekä siivouspalvelut.

Eriyttämisen pohjaksi on otettu kunkin toiminnon tuloslaskelma kustannuspaikkatasolla ja lisäksi käytetty muita laskentatunnisteita.

Toimintoon kohdistuvista kokonaiskustannuksista on tämän jälkeen selvitetty eriytettävää myyntiä vastaavat kustannukset. Ei-eriytettävään ja eriytettävään osuuteen kohdistuvien kustannusten jakamisessa on käytetty erilaisia menetelmiä:

Siivouspalvelut

Päijät-Hämeen hyvinvointialue on vuokrannut tilat Hollolan kunnan koulukiinteistöistä koulujen sosiaali- ja kuraattorihenkilökunnalle. Siivouspalvelut tuottaa palvelua Päijät-Hämeen laitoshuoltopalvelut Oy:lle, joka vastaa Päijät-Hämeen hyvinvointialueen käytössä olevien tilojen siivouksesta. Siivouspalvelut hoitaa Hollolan Tilapalvelu Oy:lle varikon siivouksen.

Siivouspalvelujen toimintatuotot on saatu siivouskertojen ja siivottavien neliöiden mukaisesti (ulkoisen laskutus) ja toimintakulut laskettu siivottavien tilojen mukaan.

TULOSLASKELMA	01.01.-31.12.2025	01.01.-31.12.2024
Liikevaihto	16 336,37	15 642,84
Materiaalit ja palvelut	-2 801,40	-657,00
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-347,51	-657,00
Ostot tilikauden aikana	-347,51	0,00
Palvelujen ostot	-2 453,89	0,00
Henkilöstökulut	-13 323,38	-11 793,00
Palkat ja palkkiot	-10 771,39	-9 624,60
Henkilösivukulut	-2 551,99	-2 168,40
Eläkekulut	-2 185,27	-1 894,90
Muut henkilösivukulut	-366,72	-273,50
Liiketoiminnan muut kulut	-288,94	-3 192,00
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-77,35	0,84
Rahoitustuotot ja kulut	0,00	0,00
Ylijäämä (alijäämä)	-77,35	0,84

Ruokapalvelut

Ateriapalvelut tuottaa aterioita kunnan henkilökunnalle ja satunnaisille muille henkilöille.

Ruokapalvelujen toimintatuotot on saatu keittiöittäin myytyjen ulkoisten ateriamäärien mukaisesti ja toimintakulujen laskentaan ja niiden kattamiseen on käytetty tuotteistamislaskentaa.

TULOSLASKELMA	01.01.-31.12.2025	01.01.-31.12.2024
Liikevaihto	20 022,53	25 603,66
Materiaalit ja palvelut	-8 754,84	-12 071,36
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 633,78	-9 673,30
Ostot tilikauden aikana	-6 633,78	-9 673,30
Palvelujen ostot	-2 121,06	-2 398,06
Henkilöstökulut	-8 584,28	-11 623,84
Palkat ja palkkiot	-6 893,73	-9 233,20
Henkilösivukulut	-1 690,55	-2 390,64
Eläkekulut	-1 451,52	-2 124,95
Muut henkilösivukulut	-239,03	-265,69
Liiketoiminnan muut kulut	-2 298,11	-3 044,50
Liikelylijäämä (-alijäämä)	385,30	-1 136,04
Rahoitustuotot ja kulut	0,00	0,00
Ylijäämä (alijäämä)	385,30	-1 136,04

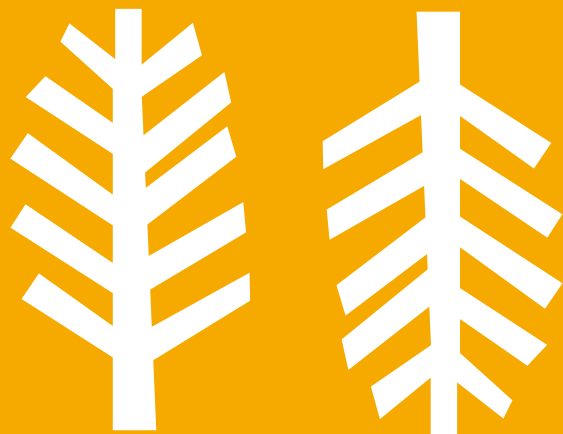
Työpajakahvilat

Hollolan kunnan työpajakahviloita on Salpakankaan yhteisökahvila, Kalliolan yhteisökahvila, Hämeenkosken yhteisökahvila sekä Uimahallin yhteisökahvila (ollut suljettu vuoden 2025). Kalliolan yhteisökahvila ja Hämeenkosken yhteisökahvila on auki muutamia tunteja viikossa ja tämä toiminta on kokonaisuudessaan ulosmyyntiä. Työpajakahvilan toimintatuotot saatu ulkoisen myynnin osalta. Toimintakulut on laskettu eriyttävään myyntiin kohdistuvan työpanoksen suhteessa.

TULOSLASKELMA	01.01.-31.12.2025	01.01.-31.12.2024
Liikevaihto	29 559,27	55 385,82
Liiketoiminnan muut tuotot	38 080,00	36 287,39
Materiaalit ja palvelut	-35 361,72	-48 993,55
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-27 674,40	-39 032,14
Ostot tilikauden aikana	-27 674,40	-39 032,14
Palvelujen ostot	-7 687,32	-9 961,41
Henkilöstökulut	-39 477,50	-103 835,66
Palkat ja palkkiot	-32 997,13	-86 417,38
Henkilösivukulut	-6 480,37	-17 418,28
Eläkekulut	-5 351,22	-13 792,21
Muut henkilösivukulut	-1 129,15	-3 626,07
Liiketoiminnan muut kulut	-34 154,39	-70 166,51
Liikeylijäämä (-alijäämä)	-41 354,34	-131 322,51
Rahoitustuotot ja kulut	0,00	0,00
Ylijäämä (alijäämä)	-41 354,34	-131 322,51

Käytetyt kirjanpito- kirjat ja tositelajit

Luettelo kirjanpidoista ja aineistoista sekä selvitys kirjanpidon säilytyksestä

Kirjanpidon osa	Tositelaji	Tarkempi kuvaus	Kirjanpitojärjestelmien keskinäiset yhteydet	Säilytystapa
Tilin päätös		Tilinpäätöskirja Tase-erittelyt liitteineen Liitetietositteet Tililuettelo	Tilinpäätöskirja, tase-erittelyt liitteineen ja liitetietositteet ovat erillisiä dokumentteja, joiden tiedot perustuvat kirjanpitojärjestelmän tietoihin. Tililuettelo on kirjanpitojärjestelmän tuottama dokumentti.	Tilinpäätöskirja säilytetään kunnassa paperilla. Muut dokumentit säilytetään sähköisessä järjestelmässä.
Pääkirjanpito	ALKUSA MUISRD MUIASI MUISTE MUIVHL MUIYMP MUIST1 MUISRS MUISIS PURKU PURKUP KOMKOR KOMMUI MUISTP VYÖR	Pää- ja päiväkirjat Alkusaldot Muistiot, ulkoinen kirjanpito Muistiot, asiakas Muistiotositteet Työllisyysalue Muistiotositteet Vesihuoltolaitos Muistiotositteet Ympäristöterveys Muistiot, ulkoinen kirjanpito Muistiot, sisäinen laskenta Muistiot, sisäinen laskenta Muistio, purkuominaisuus Muistio, purkuominaisuus Muistiot, käyttöomaisuus Muistiot, käyttöomaisuus Muistiot, tilinpäätös Muistiot, laskennalliset erät	Pää- ja päiväkirjat kokoavat yhteen kirjanpitojärjestelmässä olevat tapahtumat. Alkusaldot muodostetaan edellisen tilikauden tilinpäätöksestä. Pääkirjanpidossa muodostettava muistiotosite kunnan hyväksyntäkierrolla. Pääkirjanpidossa muodostettava muistiotosite kunnan hyväksyntäkierrolla. Pääkirjanpidossa muodostettava muistiotosite kunnan hyväksyntäkierrolla. Pääkirjanpidossa muodostettava muistiotosite kunnan hyväksyntäkierrolla. Pääkirjanpidossa muodostettava muistiotosite ilman hyväksyntäkiertoa. Pääkirjanpidossa muodostettava muistiotosite kunnan hyväksyntäkierrolla. Pääkirjanpidossa muodostettava muistiotosite ilman hyväksyntäkiertoa. Pääkirjanpidossa muodostettava muistiotosite ilman hyväksyntäkiertoa. Pääkirjanpidossa muodostettava muistiotosite kunnan hyväksyntäkierrolla. Pääkirjanpidossa muodostettava muistiotosite kunnan hyväksyntäkierrolla. Pääkirjanpidossa muodostettava muistiotosite ilman hyväksyntäkiertoa. Pääkirjanpidossa muodostettava muistiotosite ilman hyväksyntäkiertoa.	Säilytys sähköisessä järjestelmässä (Basware InvoiceReady). Säilytys kirjanpitojärjestelmässä (Raindance). Säilytys kirjanpitojärjestelmässä (Raindance). Säilytys kirjanpitojärjestelmässä (Raindance). Säilytys kirjanpitojärjestelmässä (Raindance). Säilytys kirjanpitojärjestelmässä (Raindance). Säilytys kirjanpitojärjestelmässä (Raindance). Säilytys kirjanpitojärjestelmässä (Raindance). Säilytys kirjanpitojärjestelmässä (Raindance). Säilytys kirjanpitojärjestelmässä (Raindance). Säilytys kirjanpitojärjestelmässä (Raindance). Säilytys kirjanpitojärjestelmässä (Raindance). Säilytys kirjanpitojärjestelmässä (Raindance). Säilytys kirjanpitojärjestelmässä (Raindance). Säilytys kirjanpitojärjestelmässä (Raindance). Säilytys kirjanpitojärjestelmässä (Raindance).
Pysyvät vastaavat, osakirjanpito	KOMTOS	Käyttöomaisuusositteet	Pysyvien vastaavien osakirjanpidosta kirjauksittain muodostuvat kirjanpidon tositteet. Osakirjanpito on integroitu kirjanpitojärjestelmään.	Säilytys kirjanpitojärjestelmässä (Raindance).

Kirjanpidon osa	Tositelaji	Tarkempi kuvaus	Kirjanpitojärjestelmien keskinäiset yhteydet	Säilytystapa	
Myyntireskontra, osa-kirjanpito	MRP01- MRP03 MRPMAK	Myyntireskontran ennakkomaksut MRP Ulosmaksut	Myyntireskontran osakirjanpidosta kirjauksittain muodostuvat kirjanpidon tositteet. Osakirjanpito on integroitu kirjanpitojärjestelmään. Myyntireskontran osakirjanpidosta kirjauksittain muodostuvat kirjanpidon tositteet. Osakirjanpito on integroitu kirjanpitojärjestelmään.	Säilytys sähköisessä järjestelmässä (Basware InvoiceReady ja SARAKE). Säilytys sähköisessä järjestelmässä (Basware InvoiceReady ja SARAKE).	
	MRPMK	MRP Tileistä poisto	Myyntireskontran osakirjanpidosta kirjauksittain muodostuvat kirjanpidon tositteet. Osakirjanpito on integroitu kirjanpitojärjestelmään.	Säilytys sähköisessä järjestelmässä (Basware InvoiceReady ja SARAKE).	
	MRP10- MRP97 MRP99	MRP laskutus Myyntilaskut konversio	Myyntireskontran osakirjanpidosta kirjauksittain muodostuvat kirjanpidon tositteet. Osakirjanpito on integroitu kirjanpitojärjestelmään. Myyntireskontran osakirjanpidosta kirjauksittain muodostuvat kirjanpidon tositteet. Osakirjanpito on integroitu kirjanpitojärjestelmään.	Säilytys sähköisessä järjestelmässä (Basware InvoiceReady ja SARAKE). Säilytys sähköisessä järjestelmässä (Basware InvoiceReady ja SARAKE).	
	MRPMK	MRP Kehotusmaksut	Myyntireskontran osakirjanpidosta kirjauksittain muodostuvat kirjanpidon tositteet. Osakirjanpito on integroitu kirjanpitojärjestelmään.	Säilytys sähköisessä järjestelmässä (Basware InvoiceReady ja SARAKE).	
	MRPK	MRP Luottotappiot	Myyntireskontran osakirjanpidosta kirjauksittain muodostuvat kirjanpidon tositteet. Osakirjanpito on integroitu kirjanpitojärjestelmään.	Säilytys sähköisessä järjestelmässä (Basware InvoiceReady ja SARAKE).	
	MRPMAN	MRP Manuaalisuoritukset	Myyntireskontran osakirjanpidosta kirjauksittain muodostuvat kirjanpidon tositteet. Osakirjanpito on integroitu kirjanpitojärjestelmään.	Säilytys sähköisessä järjestelmässä (Basware InvoiceReady ja SARAKE).	
	MRPVII	MRP Viitesuoritukset	Myyntireskontran osakirjanpidosta kirjauksittain muodostuvat kirjanpidon tositteet. Osakirjanpito on integroitu kirjanpitojärjestelmään.	Säilytys sähköisessä järjestelmässä (Basware InvoiceReady ja SARAKE).	
	Ostoreskontra, osa-kirjanpito	ORPMAK	ORP Maksut	Ostolaskujen maksut siirretään kirjanpitojärjestelmästä pankkiohjelmaan.	Säilytys sähköisessä järjestelmässä (Basware InvoiceReady ja SARAKE).
		ORPKU	ORP Ostolaskut, kunta	Ostoreskontran osakirjanpidosta kirjauksittain muodostuvat kirjanpidon tositteet. Osakirjanpito on integroitu kirjanpitojärjestelmään.	Säilytys sähköisessä järjestelmässä (Basware P2P)
ORPTA		ORP Ostolaskut, Työllisyysalue	Ostoreskontran osakirjanpidosta kirjauksittain muodostuvat kirjanpidon tositteet. Osakirjanpito on integroitu kirjanpitojärjestelmään.	Säilytys sähköisessä järjestelmässä (Basware P2P)	
ORPYT		ORP Ostolaskut, YMP	Ostoreskontran osakirjanpidosta kirjauksittain muodostuvat kirjanpidon tositteet. Osakirjanpito on integroitu kirjanpitojärjestelmään.	Säilytys sähköisessä järjestelmässä (Basware P2P)	
ORPVL		ORP Ostolaskut, VHL	Ostoreskontran osakirjanpidosta kirjauksittain muodostuvat kirjanpidon tositteet. Osakirjanpito on integroitu kirjanpitojärjestelmään.	Säilytys kirjanpitojärjestelmässä (Raindance).	
Liittymillä pääkirjanpitoon siirtyvät aineistot	MATKAT	Matkalaskut, M2	Tapahtumat siirretään liittymän kautta yhdistelmäkirjauksina pääkirjanpitoon.	Säilytys käytetyissä järjestelmissä M2	
	ORPKU	P2P Ostolaskut	Tapahtumat siirretään liittymän kautta kirjauksittain pääkirjanpitoon.	Säilytys sähköisessä järjestelmässä (Basware P2P)	
	PALKAT	Palkkatositteet, Personec	Tapahtumat siirretään liittymän kautta kirjauksittain pääkirjanpitoon.	Säilytys sähköisessä järjestelmässä (Basware InvoiceReady ja SARAKE).	
	KASSA	Ceepos kassat		Säilytys sähköisessä järjestelmässä (Basware InvoiceReady ja SARAKE).	
	PANKKI	Pankkien tiliotteet	Tapahtumat siirretään liittymän kautta kirjauksittain pääkirjanpitoon	Säilytys sähköisessä järjestelmässä (Basware InvoiceReady).	

Kirjanpidon osa	Tositelaji	Tarkempi kuvaus	Kirjanpitojärjestelmien keskinäiset yhteydet	Säilytystapa
Konsernitilinpäätös		Konsernilaskennan tapahtumat	Konsernitilinpäätös muodostuu erillisessä järjestelmässä. Kunnan tiedot siirretään konsernijärjestelmään osin liittymällä ja osin manuaalisesti.	Säilytys konsernilaskentajärjestelmässä (FPM)
Talous- ja lisätalousarvio	BUD	Talousarvio	Talousarviojärjestelmästä kirjauksittain muodostuvat kirjanpidon tositteet. Talousarviojärjestelmä on integroitu kirjanpitojärjestelmään.	Säilytys kirjanpitojärjestelmässä (Raindance).
	BUDL	Lisätalousarviot	Talousarviojärjestelmästä kirjauksittain muodostuvat kirjanpidon tositteet. Talousarviojärjestelmä on integroitu kirjanpitojärjestelmään.	Säilytys kirjanpitojärjestelmässä (Raindance).

Luettelo kirjanpidoista ja aineistoista sekä selvitys kirjanpidon säilytyksestä

Kirjanpidon osa	Numero-sarja	Kuvaus	Kirjanpitojärjestelmien keskinäiset yhteydet	Miten ja missä säilytetään
Konsernitilinpäätös	10000	Erillistilinpäätös (Tuloslaskelma ja tase)	Konserniyritysten tiedot viedään konsernilaskentajärjestelmä FPM-tiedostosiirtona tai käsin syöttäen	Clausion FPM järjestelmässä
	20000	Sisäiset erät	Konsernikirjanpidossa muodostettavat tapahtumat	Clausion FPM järjestelmässä
	30000	Vähemmistöosuudet, erillistilinpäätös	Konsernikirjanpidossa muodostettavat tapahtumat	Clausion FPM järjestelmässä
	32000	Vapaaehtoisten varausten purku, erillistilinpäätös	Konsernikirjanpidossa muodostettavat tapahtumat	Clausion FPM järjestelmässä
	110000	Erillistilinpäätöksen oikaisut, ulkoisten vientien oikaisut	Konsernikirjanpidossa muodostettavat tapahtumat	Clausion FPM järjestelmässä
	120000	Erillistilinpäätöksen oikaisut, sisäisten erien oikaisut	Konsernikirjanpidossa muodostettavat tapahtumat	Clausion FPM järjestelmässä
	130000	Vähemmistöosuudet, erillistilinpäätöksen oikaisu	Konsernikirjanpidossa muodostettavat tapahtumat	Clausion FPM järjestelmässä
	410000	KK-oikaisut erillistilinpäätökseen	Konsernikirjanpidossa muodostettavat tapahtumat	Clausion FPM järjestelmässä
	60000	Sisäisen omistuksen eliminointi	Konsernikirjanpidossa muodostettavat tapahtumat	Clausion FPM järjestelmässä
	80000	Pääomaosuusmenetelmä konsolidointi	Konsernikirjanpidossa muodostettavat tapahtumat	Clausion FPM järjestelmässä
	800100	Rahoituslaskelma avaava tase, Erillistilinpäätös (Tuloslaskelma ja tase)	Konsernikirjanpidossa muodostettavat tapahtumat	Clausion FPM järjestelmässä
	800200	Rahoituslaskelma avaava tase, Sisäiset erät	Konsernikirjanpidossa muodostettavat tapahtumat	Clausion FPM järjestelmässä
	800300	Rahoituslaskelma avaava tase, Vähemmistöosuus, erillistilinpäätös	Konsernikirjanpidossa muodostettavat tapahtumat	Clausion FPM järjestelmässä
	800320	Rahoituslaskelma avaava tase, Vapaaehtoisten varausten purku, erillistilinpäätös	Konsernikirjanpidossa muodostettavat tapahtumat	Clausion FPM järjestelmässä
	800600	Rahoituslaskelma avaava tase, Sisäisen omistuksen eliminointi	Konsernikirjanpidossa muodostettavat tapahtumat	Clausion FPM järjestelmässä
800800	Rahoituslaskelma avaava tase, Pääomaosuusmenetelmä konsolidointi	Konsernikirjanpidossa muodostettavat tapahtumat	Clausion FPM järjestelmässä	
804100	Rahoituslaskelma avaava tase, KK-oikaisut erillistilinpäätökseen	Konsernikirjanpidossa muodostettavat tapahtumat	Clausion FPM järjestelmässä	

Tilinpäätöksen allekirjoitukset ja merkinnät

Hollolan kunta

Kunnanhallituksen ja kunnanjohtajan allekirjoitukset:

Hollolassa 18.5.2026

02/13

4

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

Tilinpäätösmerkintä:

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Hollolassa 20.5.2026

Tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab

_____
Topi Katajala JHT